

8837|33|

1945

8837/33/

1875

ТАРСКИ

НАРОДЕНЪ

КАЛЕНДАРЪ

ЗА ПРОСТА ГОДИНА

1875.

ГОДИШНА КНИГА

свѣтски работи, ипрѣдѣтъ и развитие въ народния животъ; домашни и статистически бѣлѣжки; забавление.

СЪСТАВИЛЪ СЯ ОТЪ

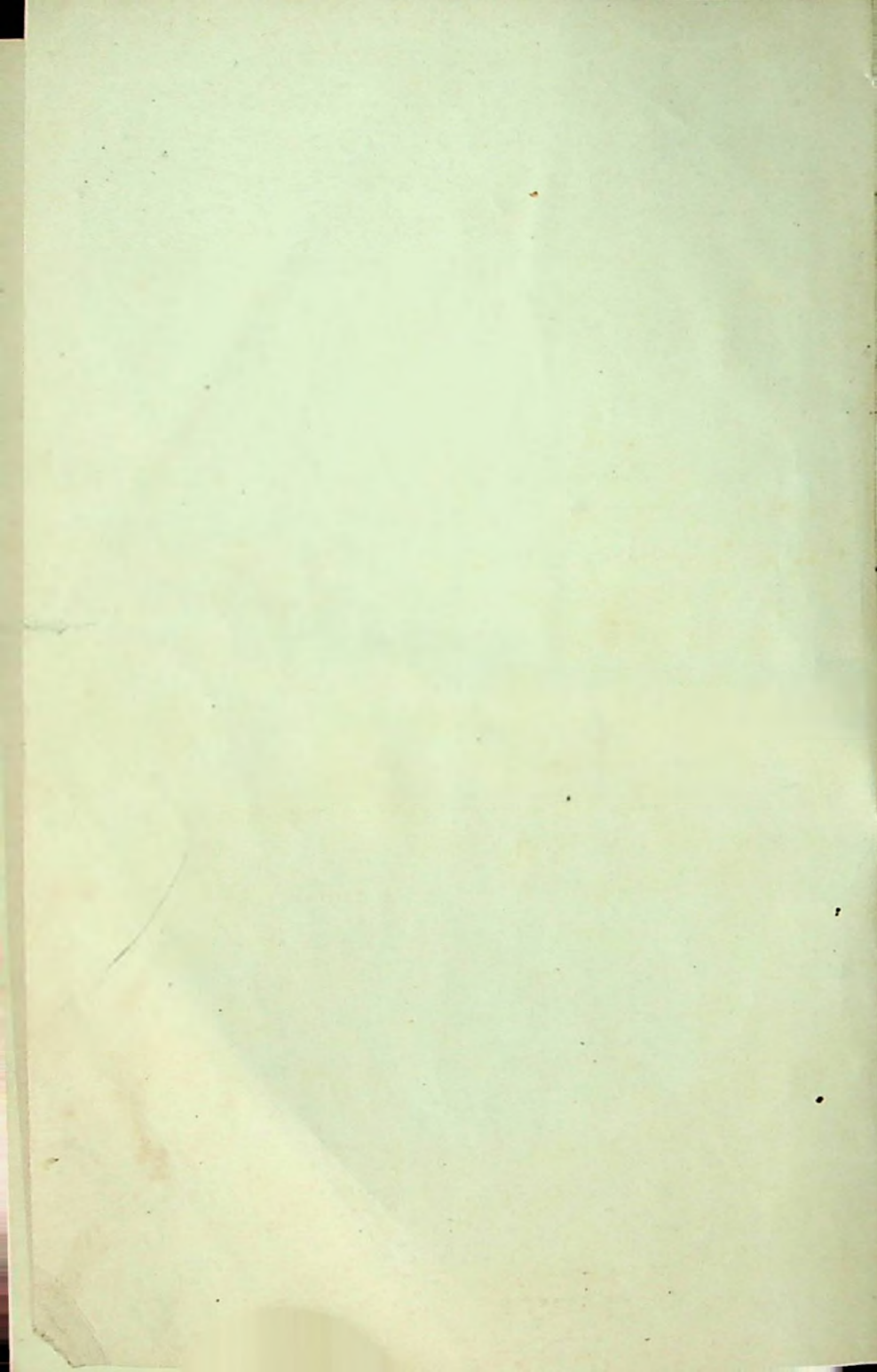
Танко С. Ковачевъ.

Седма годишнина.

Въ книжарницата на Хр. С. Давидъ

ПЛОВДИВЪ, РУСЛУКЪ, ВЕЛЕСЪ.

145/1550
180

888/331

КЪМЪ ЧИТАТЕЛИ-ТЪ И ЧИТАТЕЛКИ-ТЪ.

Врѣмя-то лети, години-тѣ са минуватъ, и Вие се плувате въ желанія за една по-честита бѣднина; бързате да прѣскочите по-скоро прага на вѣта-та година и да са жвърлите въ обятия-та на нова-та, като че ли тя непрѣменно Ви носи Ваша-та добро-честина. Но прѣдъ тѣзи пламенни Ваши желанія, нека и ние ви рѣкуваме съ при-ятний поздравъ: честита и благополу-чна новата 1875 година!

По общеприетий вечъ обичай, края на година-та е врѣме за прѣгледвание смѣт-ки. Вѣроятно е, че изпомежду Васъ има мнозина, кои-то щатъ бѣдѣтъ честити да са радватъ на много материални печалби; но по-радостни и по-честити трѣбува да са иматъ онѣзи, кои-то сполучатъ да намѣрятъ добра смѣтка, както въ материално-то си състояние, тѣй и въ свое-то умствено развитие и нравствено усъвършенствова-ние. А само при една като послѣдния-та

сполучена смѣтка несъмнѣнно обитава оракула, кой-то прѣдсказва благополучни-тѣ години за честити-тѣ хора.

Водена отъ подобна мисль и редакцията на Лѣтоструя пожела да си даде отчетъ и този пътъ при встъпание-то на Лѣтоструя въ седма-та му годишнина. Но послѣдствие на едно повратно прѣгледвание ми наля-тѣ му годишнини, тя достигна найсетнѣ до скрижала, на кой-то още отъ начало си бѣше начертала тази единствена прѣдпоставена цѣль: чрѣзъ издаването на Лѣтоструя да са подаде въ рѣцетѣ на нарада една книга съ съдържание полезно и поучително, както въ общественно, черковно и училищно, тѣй и въ търговско, ху дожественно, домакинско и селско ступанско отношения; наумихми си т. е., че главна-та наша мисль е била да подадемъ на сѣко съсловие изъ наро да една полезна за прочитание прѣзъ година-та книга, като измежду туй изброихме и всички възможни морални и материални срѣдства, чрѣзъ кои-то редакцията са е трудила за осмъществение-то на тази си мисль. Но покрай това ние са уиѣрихме, че същи-тѣ непрѣдвидени причини и обстоятелства, кои-то отъ нѣколко години насамъ неблагоприятствуваха на на прѣдка на бѣдна-та наша книжнина изоб

що, тѣ сами-тѣ сѣ имали влияние въ невъзможността-та за по-точно-то изпълнение на программата на Лѣтоструя и за подобрене-то на съдържание-то му.

Лишение-то отъ добри прѣводачи и оригинални списовачи, кои-то да сѣ изучили всестранно положението и нужди-тѣ на народа ни, за кого-то искатъ да пишатъ; оскъдна-та отъ материалъ изчерпанъ само изъ народния ни животъ, колко-то са отнася до подобрене-то на състоянието му изобщо, както и изъ по-вѣщи-тѣ чужди списовачи; неуредно-то и скѣпо-то печатание при чужденци-тѣ; и най-сетнѣ, мъчно-то справяние на напечатани-тѣ вече шестъ годишни течения: всички тѣзи сѣ едни измежду много-то други причини и спънки, за дѣто ние — съ жалостъ го казваме —, неможахме да отговоримъ напълно на обѣщания-та си и да оправдаемъ ожидания-та на читатели-тѣ на Лѣтоструя. За напредъ обаче редакция-та взе подъ внимание всички горѣспоменати прѣчки и са постара за тѣхно-то отстранение.

За да бѣде программата на Лѣтоструя съ по-добро и по-обширно съдържание, редакция-та влѣзе за напредъ въ сношение съ всички учени наши мъже, кои-то сѣ въ отечество-то ни или извънъ него. А за да бѣдатъ статии-тѣ по-любопитни и по-полезни за прочитание, редакция-та рѣши,

що-то за напрѣдъ освѣнъ дурги-тѣ отдѣли въ астрономический, статистический, селско ступанский, забавителений и пр., да има единъ — за свѣтски прѣгледъ и други по-обширенъ отдѣлъ за черковно- училищния Календаръ. А пакъ за да бѣде печатание-то колко-то е възможно по-угледно и по-евтино, книжарница-та са сговори за печатание-то му съ новоотворена-та у Виена Българска печатница, която още тази година прие живо участие и въ редакция-та на Лѣтоструя, като са залѣгна да принади на съдържание-то му отлични статии и изображения. И тъй колко-то са иска отъ насъ ние прибѣгнахме до всички условия и срѣдства, отъ кои-то зависи подобрене-то на Лѣтоструя; а това, надѣяме са, че ще поличи и на само-то дѣло.

Въ него читатели-тѣ има да прочетатъ доста интересни забѣлѣжки на по-важни-тѣ наши черковни случки; ще намѣрятъ не по-малко любопитни описания отъ пътувание-то на г-на Ф. Каница по България, придружени съ неговий портретъ, слика на Габровска-та индустрия и нѣщо отъ развалини-тѣ при Бѣлоградчикъ. Въ него щатъ срѣщнатъ още нѣколко животоописания заедно съ ликове-тѣ на мнозина отъ заслужили на челоуѣчество-то учени мъже, както и на други нѣкои достозабѣлѣжителни личности, кои-то сѣ играли рола

въ най-нови-тѣ събития у Европа, и то нѣ-
кои отъ тѣхъ заети отъ най-нови-тѣ и ин-
тересни странни списания. А всички тѣ-
зи правятъ тазъ годишно-то издание на Лѣ-
тоструя, колко-то наичени откъмъ изо-
бражения, толкосъ и богато откъмъ съдър-
жание.

Като вмѣстя рѣчени-тѣ описания, ка-
кто и нѣщо отъ пътувание-то на г-на Ф.
Каница, редакция-та са ласкае отъ надѣж-
да, че щатъ са появятъ и у насъ нѣкои
вѣщи списовачи и искусни рисовачи, кои-
то да ни доставятъ за напрѣдъ оригинал-
ни описания на нѣкои исторически памят-
ници и мѣстности изъ нашенско, като са
обѣщава да ги награди прилично за труда
имъ. Се съ същата мисль тя вмѣсти у не-
го и Български ноти, та дано и у насъ
са появеше нѣкой искусенъ композиторъ,
кой-то да нагласи по ноти нѣкои отъ на-
родни-тѣ ни пѣсни. Исторически-тѣ въс-
поминания чрѣзъ памятници-тѣ, както и
народни-тѣ пѣсни чрѣзъ музика-та, най-сил-
но дѣйствуватъ при възраждане-то на е-
динъ народъ.

А при туѣ наши-тѣ списовачи, не трѣ-
бва да забравятъ, че живѣемъ въ една зе-
мя толкова богата отъ минали и настоя-
щи събития, колко-то и природно надаре-
на съ прѣлести, тѣй що-то тѣ на сѣка стѣп-
ка и при сѣки единъ новъ поглѣдъ могатъ

да намерятъ изобиленъ материалъ за да обогатяватъ и да усладяватъ пера-та си, на кои-то редакция-та съ благодарение ще отвори отдѣли-тѣ на Лѣтоструя; като отъ друга страна си припомнятъ още, че сме синове на единъ народъ, който вече са съживи, погледна внимателно на днешното си положение, смисли са, колко надиря е останалъ въ просвѣщение-то отъ другитѣ народи, и потърси храна за свое-то умствено развитие и нравствено истъщение: а колко нѣщо има у насъ още съ перо непокътнато! и всичко това чака на пъргави и опитни Български пера!

И тъй, любезний читатели и читателки подписана-та книжарница пуца на свѣтъ таз-годишния Календаръ съ имя-то „БЪЛГАРСКИЙ НАРОДЕНЪ КАЛЕНДАРЪ“ (или до сегашний ЛѢТОСТРУЙ), като мисли че това имя по отговаря на поразширена-та му бждѣща программа; а отъ васъ зависи по скорошното му расправяние, кое-то е едно отъ най-сѣщественни-тѣ условия за по-голѣмо подобрене на бждѣщи-тѣ му издания.

Висна 13-й Декември 1874.

отъ

Редакция-та

на

„Българекый Народенъ Календаръ.“

СЪДЪРЖАНИЕ

НА

Бълг. Нар. Календаръ за 1875 година.

Стр.

Предисловие	I
Лѣточисленни за 1875 година	IV
Християнски празници и пости	IV
Царски празници	V
Владѣюща-та годишна планета е Юпитеръ	V
Пасхалии	VI
Знакове на Зодияка	VI
Затмѣния	VI
Виждаше на планети-тъ	VII
Четири-тъ годишни времена	VII
Какво ще бѣде време-то	VIII
Изясненни	VIII
Календаръ	X—XXIII
Родословие на по-знаменити-тъ Европейски владѣтели	XXIV
Пощанска тарифа:	
Тарифа на писма за по сухо	XXVIII
" " " " " море	XXVIII
" " " " " отъ златни и сребърни монети и пѣща съ стойностъ	XXVIII
Тарифа за османски-тъ телеграфи	XXIX
Таблица за опредѣленіе цѣна-та на депешни-тъ	XXX
Тарифа на метрически-тъ Мѣри	XXXI
По-знаменити търгове (пацаири) въ Българии, Тракии и Македонии	XXXII
Цѣна на османски-тъ монети	XXXII
Основни и стойности приети за обръщанне въхти-тъ мѣри на метрически деситични мѣри	XXXIII
Стойности на метрически-тъ деситични мѣри по въхти мѣри	XXXIV
Сравнителна таблица на най-употрѣбителни-тъ монети	XXXV
Тарифа на щемпел-тъ	XXXVI
Желѣзница-та—Русчукъ-Варна и Варна-Русчукъ	XXXVIII
Тарифа на Тракийска-та желѣзница. Едрене-Цариградъ	XXXIX
Отъ Белова за Едрене. Кулели Бургазъ — Дедеагъ	XL
Желѣзница-та Солунъ—Митровица и Митровица—Солунъ	XL
Тарифа за желѣзница-та отъ Солунъ до Скопий и Митро- вица	XLII
Истории на година-та 1873	I
Поглѣдъ връхъ преминала-та година. — Българска-та църква. — Италия. — Холландии. — Англия. — Россия. — Германия. — Австрия. — Швейцария. — Франция — Испа- ния. — Америка. — Азия	4—28
До дѣ сме стигнали	29
Ф. Каницъ въ България: Бѣлоградчикъ. — Българска-та индустрия по Балкана	32—44
Робертъ Фултонъ	44
А. С. Пушкинъ	52

	Стр.
Некрологъ	68
Хилфердингъ, Александъръ Тед.	63
Хершелъ	64
Нова-та година на единъ злочетникъ	66
Женитба-та	68
Именни-тъ глаби	77
Стопански и домашни белъжки. Жйтва.	79
Подобрение на орало-то и нови машини	80
Къкъ могатъ да принесатъ полза кокошки-тъ на домакиня	83
Исекти-тъ и говеда-та	87
Какъ са употребява право флаиш-екстракта и какъ може да са екскитъ домашни-тъ разноски	101
Готвение	104
Почение	105
Клане	106
Праие	106
Помощъ за хранителни познания	107
Домашна помощъ	108
Изваждане на мръсотин-тъ (джосание) по дръхи-тъ	109
Хартиина-та машина	111
Стихотворения съ поти	120
Ерминии—повѣсть отъ Павелъ Хайзе	127
Размѣсени: Праздника на свини-та.—Тозъ и онзи.—Изъ едно дѣвическо училище.—Великодушна дъщеря.— Къщни съвѣтници.—Двама селине.—Единъ селянинъ и Царски човѣкъ.—Съ полза употребени пари.— Добра награда на майка-та.—Покрита-та паница.— Не питай туй, кое-то го знаешъ	155—161
Ообщеполезни работи. Статистически белъжки.—Поглѣдъ връхъ земи-тъ на свѣта по голъмина и население.— Най-високи-тъ върхове на Европа.—Желѣзническа-та мръял по земи-та.—Голъми градове въ Европа съ по- вече отъ 100,000 жители.—По значителни-тъ рѣки по Европа.—Европейски-тъ държави наспроти голъ- мина-та си.—Европейски държави наспротивъ число-то на жители-тъ си	162—16
Университети въ Европа. Руски-тъ университети.—При- изание на студенти у Руски-тъ университети.—Число- то на студенти-тъ въ 9-тъ руски унив. на 1-въ лани. 1871 год. разпределени по факултет.—Число-то на преподаватели-тъ въ 8-тъ Русски унив. на 1-ий лани. 1871 г.—Университетски библиотеки на лани. 1871 г. въ Россия.—Лицеи и колегии въ Россия.—Духовно- учебни заведения въ Россия въ 1870 година	168—174
Таблица на Средни-тъ учебни завед. въ Европа въ 1870 год.	175
Средни учебни заведения въ Россия	177
Народни школи	178
Женски учебни заведения у Россия. Родовспомогател- но заведение и Повивалний институтъ.—Общобразо- вателни женски учебни заведения у Россия	181—186
Статистика на вѣстникарски печатъ	186
Флота-та на Турция	188
Расширъ на книги-тъ	189

БЪЛГАРСКИЙ НАРОДЕНЪ

КАЛЕНДАРЪ

за проста година 1875.

Благословиши вѣнецъ лѣта благости твоѣ
господи!

Давидъ.

КАЛЕНДАРЪ.

ЛѢТОЧИСЛЕНИЯ.

Въ тая 1875-та година отъ Р. Х. броемъ:

Отъ създаване на свѣта по 70-тѣ тълкователи	год.	7383
„ „ „ „ по Латинский броежъ	„	5879
„ „ „ „ по Еврейский броежъ	„	5635
Отъ потопа	„	5139
Отъ стълпотворение-то	„	4632
Отъ основание-то на Римъ	„	2628
Отъ начало-то на Юлианский календаръ	„	1921
Отъ основание на Ц-градъ	„	1553
Отъ догматическо-то раздѣление на Арменици-тѣ	„	1436
Отъ население-то на Българи-тѣ у днешна България	„	1387
Отъ рождение-то на Мохаммеда	„	1297
Отъ Мохаммедовий бѣгъ (хиджреть) въ Медине, от- кога-то ся начина мюслиманско-то лѣточисление	„	1253
А спротивъ мюслиманско-то лѣточисление (начина ся 26. Іануар. 1875)	„	1292
Отъ обнародване-то на Корана	„	1245
Отъ смръть-та на Мохаммеда	„	1243
Отъ покръщение-то на Българи-тѣ	„	1013
Отъ основание-то на Русско-то царство отъ Руррика	„	1013
Отъ раздѣление-то на Западна-та църква отъ Вѣсточ- на-та	„	823
Отъ основание на Българско-то Патриаршество въ Търново	„	650
Откакъ сж минали Турци-тѣ въ Еврона	„	527
Отъ изнамиране-то на книгопечатание-то	„	435
Отъ прѣвзиманне-то на Ц-градъ отъ Мохаммедъ II	„	422
Отъ откритие-то на Америка	„	383
Откакъ папа Григорій XIII-й е оправилъ календара	„	293
Отъ подчинение-то на Охридска-та Патриаршия подъ Ц-градска-та	„	108
Отъ въцарение-то на II. Ц. В. Султанъ Абд-ул-Азизъ Хана	„	15
Отъ съставение-то на Българска-та Екзархия	„	5

Христиански празници и пости.

Христиани-тъ, Православни-тъ, Римо-католици-тъ и Арменци-тъ, иматъ много празници и пости. Освѣнь Недѣля-та, тии празнуватъ неподвижни и подвижни празници. Неподвижни празници сж тия, кои-то не са мѣстятъ, а всяка година си празнуватъ все въ сжщій день на мѣсеца а подвижни сж, кои-то са празнуватъ все въ единъ день на седмица-та, въ всяка година не въ сжщій день на мѣсеца. Такива сж: Великъ-день, Възнесение, Петдесятница и пр.

Римо-католици-тъ тачятъ иѣкои отъ неподвижни-тъ празници и до 12 дни прѣди деня, въ кой-то ги празнуватъ православни-тъ, а освѣнь тѣхъ иматъ и иѣкои свои празници, какво-то празникъ *fete Dieu*, 60-ий день слѣдъ Пасха-та и Недѣли Всѣхъ Святыхъ на 1-ий Ноември. А пакъ подвижни-тъ празници празнуватъ иѣкой пакъ заедно съ православни-тъ, а иѣкой пакъ по-напрѣдъ.

Православни-тъ постятъ за Великъ-день 49 дни, за Петровъ-день неопредѣлено число дни като начиатъ въ Понедѣльникъ — една седмица слѣдъ Пятдесятница-та; за Богородица 15 дни, отъ 1 до 15 Авг.; за Рождество Христово 40 дни, отъ 14 Ноември до 25 Декември, а при това на 5 Јануар., 29 Авг., 14 Септември и всички срѣди и петъци, освѣнь прѣзъ седмици-тъ, наречени рядовна, сирна и свѣтла.

Римо-католици-тъ иматъ и особени пости въ начало на всяко отъ четире-тъ годишни врѣмена, прѣзъ кои-то постятъ по три дни въ Срѣда, и Петъкъ Сжббота.

Царски празници.

Джудус-и-Хумаюиъ или въцарение на Н. Ц. В. Султанъ Абдул-Азиса Јун. 13.

Велаядетъ-и-Хумаюиъ или Рождение на Н. Ц. В. Султанъ Абдул-Азиса, Шабанъ 15 (Септ. 16).

Забѣлѣжванне. Освѣтление, за въцарение-то ставъ прѣзъ ноцъ-та между 13 и 14 Јуния, а за Рождение-то и царя става прѣзъ ноцъ-та между 14 и 15 Шабанъ.

Владѣюща-та годишна планета е Юпитеръ.

По обѣемъ-тъ и голѣмина-та си е най-голѣмъ между всички други свѣтила отъ планетна-та система; негово-то отдалечение-то отъ слънце-то достига въ слънчева близость 102, а въ слънчева далечина 113 милл. мили; отдалечение-то му отъ земя-та е много различно, т. е. отъ 81 до 134 милл. мили. Пречникъ-тъ му има 20004 мили, повърхнинна-та му 1200 милл. квадрат. мили, волумъ-тъ му 3,908.200 милл. кубик. мили. Маса-та му е 338 пѣти по-голѣма отъ онази на земя-та и само 1048 пѣти по-малка отъ онази на слънце-то. Чрезъ тази толкова голѣма масса, коя-то направя почти три пѣти по-много, отъ всички други остали познати планети — земени на едно —, той има голѣмо влияние върхъ движението на останали-тъ планети, още повече ижкъ надъ многочисленни-тъ комети. Забѣлѣзва са наистина въ него едно чудно дѣйствие, че много отъ комети-тъ, кои-то са завращатъ периодически въ слънчесво-то си отдалечаванне, могатъ да дойдатъ толкова близо до Юпитера, що-то чрезъ негово-то подѣйствувано размѣщанне, тѣ измѣняватъ съвсѣмъ тѣхния си елементаренъ пѣтъ. Срѣдна-та бжрзина на негово-то движение около слънце-то достига $17\frac{1}{10}$ мили въ секунда-та и паданне-то на тѣла-та по негова-та повърхностъ въ първа-та секунда $38\frac{4}{5}$ пар. стѣпки. Макаръ че има толкова голѣма масса, той заобикаля около оста си въ 9 ч. 55 минути, 27 сек., ще каже между всички планети най-бжрзо, и защо-то той има потреба отъ 4330 $\frac{2}{5}$ дни за заобикаляние-то си около слънце-то, измѣнуватъ са 10472 $\frac{4}{5}$ дни прѣди да начене една нова слънчева година. Той притежава 4 месѣчници, кои-то туку послѣ откритие-то на дългогѣда, почти въ сжще-то врѣме ся забѣлѣжиха отъ различни сѣгѣдаци. Особно, хора съ силни очи могатъ да забѣжатъ една отъ тѣхъ, коя-то стои най-далечъ отъ Юпитера, кога-то време-то е добро и ясно, безъ да употребяватъ оптически инструменти.

Пасхалии.

Лунний кръгъ	14	Основание	4
Пѣпакти	IV	Мѣсници, дни	54
Слънчевий кръгъ	8	Триодъ-тъ начна на Февр. 2	
Индиктъ	3	Мясно заговѣванне Февр. 16	
Индѣлна буква	E	Сирио заговѣванне Февр. 23	

Латинска Пасха Мар. 28	Петр. заговѣв. Іуния 8
Еврейска Пасха Мар. 11—18	Петрови-ности, дии 20
Великъ-день Апр. 13	Петровъ-день въ Недѣля
Възнесение Маия 22	Рождество Христово въ
Пятдесетница Іуния 1	Четвъртъкъ.

Знакове-тъ на Зодияка.

0. Овенъ . . . 0 Градуса	VI. Кънани . . . 180 Град.
I. Бикъ . . . 30 "	VII. Скорпия . . . 210 "
II. Близнаци 60 "	VIII. Стрѣлецъ . . . 240 "
III. Ракъ . . . 90 "	IX. Козий-рогъ . . . 270 "
IV. Лъвъ . . . 120 "	X. Водолей . . . 300 "
V. Дѣвица 150 "	XI. Рибѣ . . . 330 "

Затмѣния.

Въ 1875 година цѣтъ да са случать само двѣ слънчеви затмѣния, отъ кои-то по наши-тъ страни нѣма да са види нито едно. Мѣсечина-та нѣма да са замрачи.

I. **Цѣло слънчево затмѣние** на 25 Марта. Начало на затмѣние-то по земя-та ще стане въобще по 5 ч. 1 минут. сутрѣнь, по истинско в. време. Начало на цѣло-то потъмняване по 5 ч. 58 мин. сутрѣнь. Край на цѣло-то затъмняване по 9 ч. 22 мин. сутрѣнь. Край на затмѣние-то въобще на земя-та по 10 ч. 19 минути сутрѣнь. Ще са вижда по южна Африка и источна Азия.

II. **Пръстеновидно слънчево затмѣние** на 17 Септем. Начало на затмѣние-то въобще на земя-та по 11 ч. 17 мин. сутрѣнь, истинско вѣнско врѣме. Начало на пръстеновидно-то потъмняване по 0 ч. 20 мин. вечерь. Край на пръстеновидно-то потъмняване по 4 ч. 6 мин. вечерь. Край на затмѣние-то въобще на земя-та по 5 ч. 10 мин. вечерь. Това затмѣние ще са вижда по западни-тъ части на Европа, по цѣла Африка, по Арабия и въ една часть отъ Сѣверна-Америка.

Виждане на планети-тъ.

Въ половина-та на Февруария, половина-та Іуния и въ начало-то на Октомврия, Меркуръ с Вечерница, въ края на Марта и Іулия и въ срѣда та на Ноемврия — Зорница. На вечерне-то небе по Февруария той ще може да са види най-добръ въ звѣздния образъ на Водолей, на сутрѣнни-то небе въ образъ на Скорпия.

Венусъ ще е въ първа-та половина на година-та Зорница, достига на 14 Януария въ образъ на Стрѣлецъ най-голяма-та си свѣтливостъ, загабя ся по Августа, въ срѣда-та на Октомвриа става Вечерница и избикаля до свършака на година-та както Стрѣлеца, тъй и Козерога.

Марсъ е въ първа-та половина на година-та Зорница, послѣ Вечерница, стига на 20 Юния въ образъ на стрѣлецъ въ опозиция съ слънце-то, въ това врѣме са застоява най-далго на хоризонта; спороти истичанне-то на година-та, той приема едно ниско стоение на вечерно-то небе.

Юпитеръ е до срѣда-та на Априлия Зорница въ образъ на Кънани, излѣзва на 17 въ опозиция съ слънце-то, въ това време свѣти (вижда ся) цѣла нощъ, послѣ става Вечерница, до дѣ-то стигне въ Кънани-тѣ. По Октомвриа са изгабя въ заавечеряване-то и са показва пакъ въ срѣда-та на Декемвриа на сутрешне-то небе въ образъ на Скорпия.

Сатурнъ стои цѣла година въ Водоля, отъ начало не са вижда, става въ срѣда-та на Априлия Зорница и достига на 16 Априлия въ опозиция съ слънце-то, тъй що-то той свѣти почти цѣла нощъ надъ хоризонтъ-тъ; на край година-та завзема пакъ ниско стоение.

Четири-тѣ годишни времена.

Пролѣтно равноденствие, или входъ на слънце-то въ знакъ Овенъ, ще бѣде 8-й Марта на 9 ч. 40 м. заранѣта. Начало на пролѣтъ-та.

Лѣтне слънцестояние, или входъ на слънце-то въ знакъ Ракъ, ще бѣде на 9 Юн. на 2 ч. и 4 м. заранѣта. Начало на лѣто-то.

Есенно равноденствие, или входъ на слънце-то въ знакъ Кънани, ще бѣде 11 Септемвриа на 8 ч. и 26 м. слѣдъ пладне. Начина ся есенъ-та.

Зимно слънцестояние, или входъ на слънце-то въ знакъ Козерога, ще бѣде на 10 Декемвриа на 2 ч. и 23 м. слѣдъ пладне. Влиза зима-та.

Какво ще бѣде време-то?

На това питанне всякой би искалъ да знае да отговори; за това ние щемъ посочимъ на четци-тѣ отъ Бѣлг. На-

роденъ Календарь³ едно правило, кое-то иѣкои хвалятъ вѣрно да са лучи по него за време-то. Къто това правило

Какво-то е време-то въ петий день слѣдъ новина (нова мѣсячина), тѣй ще бѣде, съ малки промѣни, цѣль мѣсяць. Ако бѣде и въ шестий день време-то какъ то бѣше въ петий день напр. ако на 7 Јани. имамъ новина то петий день отъ нова мѣсячина ще е 11 Јани. Гледа сега, ако и на 12 Јани. време-то бѣде тѣй какво-то е било на 11 Јани., то наздраве знай, че тѣй ще бѣде време-то и цѣль месеци, ср. до друга новина. Това правило, въ то опитахъ и изнамерихъ за право французскій маршалъ Бюжо, казватъ, било така общо, щото въ 12 месеца ихти все са сбѣждало.

Има и друго правило, но то по-често кривило, ср. въ 12 мѣсеца само 9 ихти сполучвало. То е: какво-то е време-то въ четвъртий день слѣдъ новина, тѣй ще бѣде то и цѣль мѣсець (съ малко промѣни), ако и шестий день слѣдъ новина-та бѣде, какво-то било въ четвъртий день. А пакъ и пакъ въ шестий день по новина-та време-то бѣде не какъ то било въ четвъртий и петий день, тога не може са дѣла челоуѣкъ ни за едно отъ тия правила.

И прѣютий на днешне време метеорологъ Коининъ изнамерилъ тия правила за вѣрни прѣзъ цѣла година, сѣмъ че по иѣкога кривятъ прѣзъ Марта, Априла, Октомврия и Февруария.

Кой-то обича, нека съгледа и опита самъ до колко вѣрни тия правила.

ИЗЯСНЕНИЯ.

Почти всички Християнски народи броятъ, съ исключение само на иѣкои, що са отнася до захващанне-то или тръгване-то или раздѣленне-то на една година, по онова Римскѣ Лѣточисленне, кое-то наредъ най-напрѣдъ Юлий Цезарь, по-послѣ оправено отъ Папа Григория. Настояща-та християнска Християнска Ера има за основателъ Дионисий Ексигуза, кой-то започнување да чете година-та отъ Въскресение Христово отъ 532. Дионисий сѣбташе Рождество Христово въ края отъ първа-та година на Ера-та си отъ 754-та година на гр. Римъ. Юлиусъ Цезарь въ 45 год. по Рож. Хр. опредѣли траяние-то на една година отъ 365 $\frac{1}{4}$ дни и това траяние са нарече по името му Юлианска година. Грѣшка-та отъ

11 мин. и 12 сек., която са криеше въ това определение, кога-то година-та съдържа само 365 дни 5 часа 48 минути, направи за 128 години една разлика отъ единъ день. Въ течение-то на това време надминувахе отъ тази разлика до 1582 около 10 дни повече и Григорий XIII нарѣди, що-то безъ да са прекъснова течение-то на недѣлни-тѣ дни, да са пише послѣ Четвъртъкъ 4 Октомвр., Петъкъ 15 Октом. 1582 и за напредъ секуларни-тѣ години, кои-то не са раздѣлятъ съ 400, да не бждатъ високосни. Но причина на това е произлѣзла разлика-та отъ 12-тѣхъ дни между Григорианския и Юлианския Календари.

Лунний кръгъ е онова число, кое-то показва коя година е настояща-та година отъ деветнадесетия Лунний кръгъ, въ продължение на кого-то месѣчни-тѣ четвъртини спадатъ пакъ на сѣщи-тѣ си дни. Откритие-то на този законъ е кръгъ, че послѣ 19 год. Новъ-месѣцъ, първа Четвъртина, Пълнець-месѣцъ и послѣдния-та Четвъртина спадатъ пакъ въ сѣщи-тѣ дни на година-та, имаше голѣма важность за стария погрѣшенъ Календаръ, заради това и са нарѣдило това число да са забѣлѣзва съ златни букви. Това златно число, кое-то си остава се едно и за стария и за новия Календари, въ коя да било година, завраща се периодически пакъ въ 1900 години. Това число са намира, като са придаде на годишно-то число 1, сумата се раздѣли на 19; остатъка показва златно-то число или Лунний кръгъ. Случи ли се остатъка 0, тогава са туря 19 за златно число. Напр. $1875 + 1 = 1876$; $1876 : 19 = 98$ и остатъкъ 14; тѣй златно-то число ще е за 1875 год. 14.

Епакти-тѣ означаватъ възраста на месѣчина-та въ день-тъ на Нова-година, сир. тѣ показватъ колко дни сѣ са изминали отъ послѣдния Новъ-месѣцъ въ ветха-та година, до день-тъ на Нова-та година. И тѣй Епакти-тѣ могатъ да расчитатъ отъ 0 до 30, защото за онова време отъ една черковна, неастрономическа нова месѣчина до друга са броятъ 30 дни. Епакти-тѣ биватъ и въ два-та календари различни.

Слънчевий кръгъ е единъ периодъ отъ 28 години, на които-то по истечение-то му недѣлни-тѣ дни спадатъ пакъ на сѣщи-тѣ месѣчни дни. Кога съберемъ при дадено-то годишно число 9 и раздѣлимъ сумата съ 28, то получваме въ остатъка число то на Слънчевия кръгъ. Напр. $1875 + 9 = 1884$; $1884 : 28 = 67$, остатъкъ 8. Ако ли остане 0 остатъкъ, то са туря на место-то му 28. Число-то на Слънчевия кръгъ си остава се едно и за Григорианския и за Юлианския календари.

Недѣлна-та буква е свързана съ Слънчевия кръгъ. Тя е онази буква, коя-то спада точно на първа-та Недѣля отъ Нова година, кога захванемъ да броимъ 1. Януария съ **А**, 2. Януар. съ **В**, 3. Януария съ **Г** и т. н. По този начинъ са слѣдва до **И** (исключватъ са **Б** и **Ж**) и тогава пакъ са почва съ **А**, тъй щото на ежщи-тъ недѣлни дни да са паднатъ ежщи-тъ букви. Въ високосна година, високосния 24 Февруарий не получава никаква буква, за това има въ таквази година двѣ Недѣлни букви, отъ кои-то една-та служи до 24 Февруария, втора-та послѣ този день. Въ 1875 първия день на Януария ще са падне въ Среда; ще са рече въ среда **А**, въ четвъртъкъ **В**, въ петъкъ **Г**, въ събота **Д**, въ недѣля **Е**. И тъй тазгодишна-та недѣлна буква за 1875 е **Е**.

Римский индиктъ или лихвено-то число. По време-то на царя Константина са введе единъ периодъ отъ 15 години, кой-то захващаше три години прѣди начало-то на Дионисиевата Ера, види са да е нарѣденъ, за да би са посрѣщнала тази година по-живо като за напоминание на година-та Рож. Христо-во, кой-то както е знайно бѣше са случила въ една прѣцѣпителна година. И тъй онова число, кое-то показва коя година е настояща-та въ този периодъ, нарича са Римский индиктъ или Римско лихвено число. Сѣбира са при годишно-то число 3, раздѣля са сума-та на 15, въ остатъка са намира Римско-то лихвено число. На пр. $1875 + 3 = 1878 : 15 = 125$, остатъкъ 3.

Знакове-тъ на Зодияна. Чловѣкъ трѣбва да си премисли по-отнапрѣдъ, че Зодиякъ-тъ е една пѣтчка по звѣдно-то небе между два кръга и отъ двѣ-тъ страни на Еклиптика-та паралелно турени, въ коя-то пѣтчка планети-тъ — съ исключение на нѣкои отъ малки-тъ планетонди, кои-то са намерватъ между Марса и Юпитера и кои-то прескачатъ извънъ Зодияка —, всякога са намерватъ. Въ Зодияка са образувать 12-тъ съзвѣздни образи, спроти кои-то са наречени имената на 12-тъ знакове по Еклиптика-та, отъ кои-то всякой единъ завзема 30 градусеа. Че днесъ тѣзи знакове и едноименни-тъ съзвѣздни образи незавзематъ вече ежщи-тъ места по Еклиптика-та както отнапрѣдъ, а въ днешни-тъ времена правятъ разлика близо до 30 градуса единъ отъ други, изяснява са отъ тъй нарѣчено-то приближение на равноденствие-то (нощю), кое-то прави разлика въ 100 години близо 1. градусъ; при това ако би да речемъ: слънце-то влезло въ Львѣтъ, то не означава: слънце-то захваща сега да минува презъ звѣздния образъ на Львѣтъ, но означава встѣиване-то на слън-

е-то въ небесния знакъ „Лъвъ“ и слънце-то встѣхва дѣйстви-
телно въ съзвѣздно-то отдѣленіе, кое-то се нарича Ракъ, то
встѣхва въ съзвѣздния образъ на Рака. Небесни-тъ знакове сѣ-
мички равно голѣми. Кога-то небесни-тъ знакове стигнатъ Овенъ
отъ 0° до 30° , Бикъ отъ 30° до 60° , Близнаци отъ 60° до 90°
т. н., съзвѣздни-тъ знакове стоятъ: Овенъ 25—50, Бикъ
50—90, Близнаци 90—115, Ракъ 115—135, Лъвъ 135—
170, Дѣвица 170—215, Кълнани 215—235, Скорпиия 235—
265, Стрѣлецъ 265—300, Козий-рогъ 300—325, Водолей
325—350, Риби 350—25.

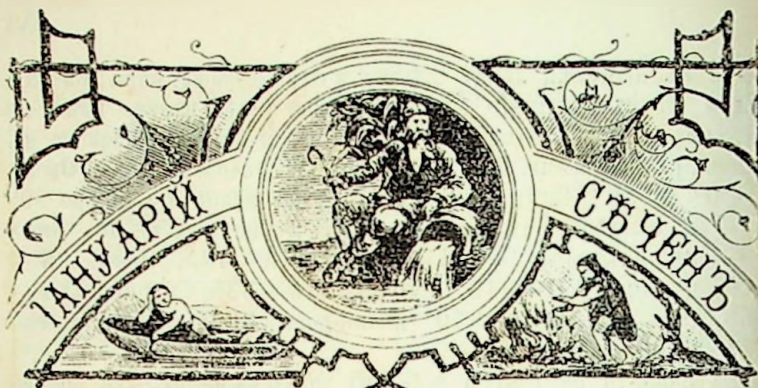
Защо-то на всякой небесенъ знакъ на напредъ са броятъ
60 градусуса, тогава може и человекъ самъ да си назначи за за-
вѣдка градусеси по елиптика-та. На пр. може да се употреби
единъ подобенъ начинъ: наместо 25 Градуса, назначеніе-то ~~6~~ 6
града или I, Z 6 града, наместо 81 Градуса или II Z 21 града,
наместо 98 Градуса, назначеніе-то ~~35~~ 8 Града или III Z 8 града
т. н. като се слѣдва по единъ такъвъ подобенъ начинъ.

 Въ мѣсецослова има да се забѣлѣжи: Ине броятъ
по Юлианійския или Вѣтхия Календаръ, нарѣденъ отъ Юлій
Кезара въ 45 год. прѣдъ Р. X.; отлѣво въ образъ-тъ стои все-
общее-то наименование на мѣсеци-тъ, а отдѣсно по словѣски;
главни-тъ образи представляватъ въ сѣще-то врѣме Зодняка.
Одъ образа отлѣво е рѣдъ-тъ на мѣсеци-тъ, а отлѣво дни-
тъ му.

На всяка страница числа-та въ първий рѣдъ отлѣво
показватъ дни-тъ на мѣсеца по Старий или Юлианскій Ка-
лендаръ, а въ вторий стълбъ букви-тъ показватъ седмични-
тъ дни. А пакъ отдѣсно числа-та въ първий рѣдъ показ-
ватъ дни-тъ на мѣсеца по Новий или Грегорианскій Кален-
даръ; у послѣдний рѣдъ, дни-тъ на мѣсеца по Арапскій
календаръ. Празнични-тъ дни сѣ показани съ †.

Знакове-тъ изъ Календаря извѣтрѣ иматъ значеніе:

☉ Новъ мѣсъцъ;	☾ първа четвъртина;
☿ Пленъ мѣсъцъ;	☾ послѣдня четвъртина.

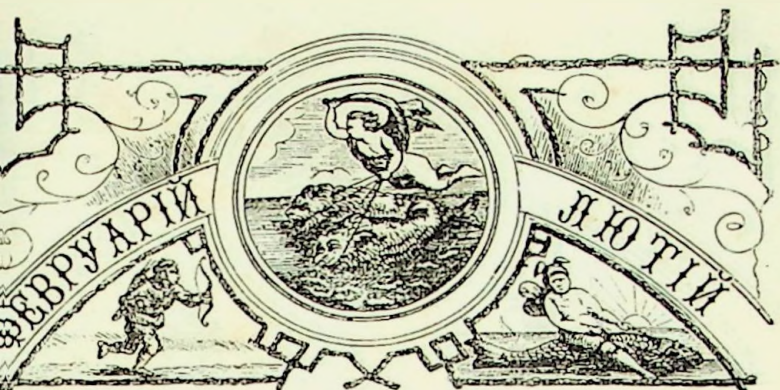

1. МѢСЯЦЪ

1875

31 ДЕНЬ

1	Ср.	† Обрѣзание Христова и Св. Василий Вел.	13
2	Ч.	св. Силвестръ, папа Римский	14
3	П.	св. пророкъ Малахія и муч. Гордий. ☾	15
4	С.	сѣборъ на Св. 70 Апост. и Св. Теоктисть.	16
Нед. 2. Прѣдъ Богояв. Гл. 8; Ев. отъ Марка гл. 1, стих. 1—			
5	Н.	Е† Прѣдпразденство на Богояв. Постъ.	17
6	П.	† Богоявление Господне (Ев. Мт. 3, 13—17.	18
7	В.	† Сѣборъ на св. Іоаннъ Кръститель.	19
8	Ср.	Прѣпод. Домника и Св. Георгій Хозевитъ.	20
9	Ч.	Св. мучен. Поливектъ. ☾	21
10	П.	св. Григорій Еп. Нишс. и Св. Дометіанъ.	22
11	С.	св. Теодесій.	23
Нед. 3. По Богояв. Гл. 1; Ев. отъ Матвея гл. 4, стих. 12—1			
12	Н.	Е† Св. мученица Татіана.	24
13	П.	св. муч. Ермилъ и Стратоникъ.	25
14	В.	св. Савва архіепископъ Сръбскій.	26
15	Ср.	св. Павелъ Тивейск. и св. Іоаннъ Кал.	27
16	Ч.	Поклонение на вериги-тѣ на ап. Петра.	28
17	П.	св. Анеоній Великій. С	29
18	С.	† Св. Афанасій и Кириллъ арх. Алексан.	30
Нед. 4; Гл. 2; Ев. отъ Лука гл. 17, стих. 12—19.			
19	Н.	Е† Св. Макарій Египетскій.	31
20	П.	св. Евфимій великій.	Ф. 1
21	В.	св. Максимъ исповѣдникъ.	2
22	Ср.	св. Ап. Тим. и Афан. Перс.	3
23	Ч.	св. муч. Климентъ и Агатангелъ.	4
24	П.	св. прѣподобна Ксения.	5
25	С.	св. Григорій Богословъ. ●	6
Нед. 5; Гл. 3; Ев. отъ Лука гл. 19, стих. 1—10.			
26	П.	Е† Св. прѣпод. Ксенофонтъ и дружина.	7
27	П.	Прѣнесение мощи-тѣ на св. Іоан. Злат.	8
28	В.	св. Ефремъ Сиринъ.	9
29	Ср.	Прѣнес. мощи-тѣ на св. муч. Игнатія.	10
30	Ч.	† Св. 3 Свят. Васил., вел. Гр. Бог., и І. Зл.	11
31	П.	Безсръбренници Киръ и Іоанъ.	12

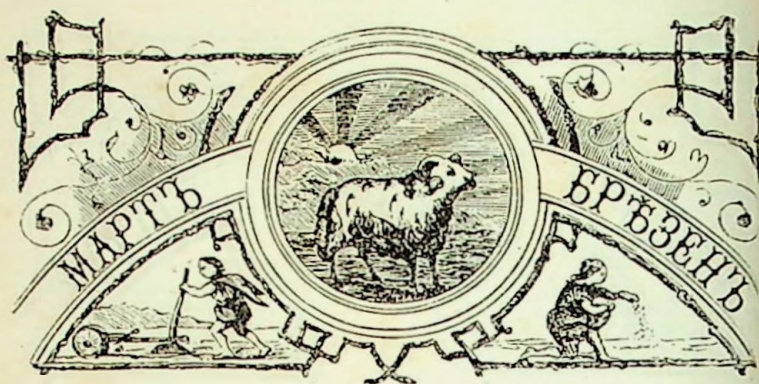

ФЕВРУАРИЙ

1875

28 ДНЕЙ

С.	св. мученикъ Трифонъ. ☾	13	7
Нед.	6. Мит. и Фар. Ев. отъ Лук. гл. 18. ст. 10—14.		
Н.	Е+ Срѣтение Господне и нед. на Мит. и Фар.	14	8
П.	св. Симеонъ и Анна пророчица.	15	9
В.	св. Исидоръ Пилусиотъ.	16	10
Ср.	св. муч. Агаѳа.	17	11
Ч.	св. Вуколь еписк. Смирнскій.	18	12
П.	св. Паревеній епископъ.	19	13
С.	св. Теодоръ страт. и св. прор. Захарій. ☼	20	14
Нед.	7. Блуд. синъ. Ев. отъ Лук. гл. 15, стих. 11—32.		
Н.	Е+ Блудный синъ и Св. муч. Никифоръ.	21	15
П.	† Св. мученикъ Харалампій.	22	16
В.	св. Власій.	23	17
Ср.	св. Мелетій архиеп. Антиохійскій.	24	18
Ч.	св. Симеонъ Мурточець.	25	19
П.	св. Авксентій.	26	20
С.	св. Апост. Онисимъ. Задушница. С	27	21
Нед.	8. мясоп. Ев. отъ Матѳея гл. 25, стих. 31—46.		
Н.	Е+ Недѣля Мясопустна и св. муч. Пам.	28	22
П.	св. Теодоръ Тиронъ.	Mr. 1	23
В.	св. Львъ, Папа Римскій.	2	24
Ср.	св. Апостолъ Архиппъ.	3	25
Ч.	св. Львъ, епископъ Катанскій.	4	26
П.	св. Тимое. и Евстаѳ. Ант.	5	27
С.	св. муч. Евгений.	6	28
Нед.	9. Сиропуст. Ев. отъ Матѳея гл. 6, стих. 14—21.		
Н.	Е+ Недѣля сиропустна и св. Поликарпъ. ●	7	29
П.	1-во и 2-ро обр. гл. на Св. Іоанна. Постъ.	8	30
В.	св. Тарасій архиеп. Ц-градскій.	9	1
Ср.	св. Порфирій еписк. Газскій.	10	2
Ч.	св. Прокопій Деяполитъ.	11	3
П.	св. Василій исповѣдникъ	12	4

3. МѢСЕЦЪ

1875

31 ДЕНЬ

1 | С. | св. прѣпод. Евдокия. | 13 |

Нед. 10. Правосл. Гл. 1; Ев. отъ Іоанна гл. 1. стих. 44—5

2 | П. | Е+ Недѣля Православия и св. Теодотъ.) | 14 |

3 | П. | св. муч. Евтропій, Клеоникъ и Василиск. | 15 |

4 | В. | св. прѣпод. Герасимъ. | 16 |

5 | Ср. | св. муч. Канонъ. | 17 |

6 | Ч. | св. 42 мученика у Амория. | 18 |

7 | П. | св. Василий Херсонскій. | 19 |

8 | С. | + св. Теодоръ и св. Теофилактъ. | 20 |

Нед. 11. отъ всл. постъ; Гл. 2; Ев. отъ Марка гл. 2. ст. 1—

9 | П. | Е+ Память на св. Григорій и св. 40 м-ди. ☺ | 21 |

10 | П. | св. муч. Кодратъ и дружина. | 22 |

11 | В. | св. Софроній патриархъ Іерусалим | 23 |

12 | Ср. | св. Теофанъ исповѣд. | 24 |

13 | Ч. | прѣносен. мощ. на св. Никифора патр. | 25 |

14 | П. | св. Прѣпод. Венедиктъ. | 26 |

15 | С. | св. муч. Агапій. | 27 |

Нед. 12. Ев. отъ Марка гл. 8, ст. 31—38, и гл. 9. стих. 1

16 | П. | Е+ Крѣстополдонна недѣля и св. Савинъ. | 28 |

17 | П. | св. Алексій чловѣкъ Божій. С | 29 |

18 | В. | св. Кириллъ Патр. Іерусалимскій. | 30 |

19 | Ср. | св. муч. Хрисанъ и Дарій. Срѣдопостн. | 31 |

20 | Ч. | св. Отци у обитель на св. Савва. | Ап.1 |

21 | П. | св. Іаковъ исповѣдникъ. | 2 |

22 | С. | св. свящ. Василий. | 3 |

Нед. 13. Ев. отъ Марка гл. 9. стихъ 17—31.

23 | П. | Е+ Св. Іоаннъ Лѣтвичникъ и св. Никонъ. | 4 |

24 | П. | св. прѣпод. Захарій. | 5 |

25 | В. | + Благовѣщеніе на Св. Дѣва Марія. ● | 6 |

26 | Ср. | съборъ на Арх. Гавриила. | 7 |

27 | Ч. | св. прѣпод. Матрона Великій канонъ. | 8 |

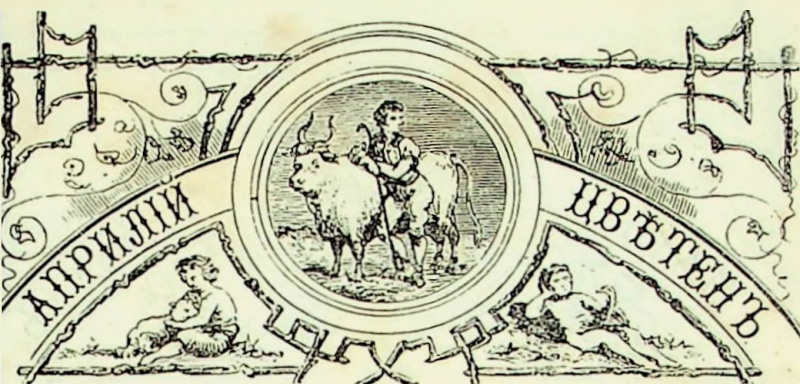
28 | П. | св. прѣпод. Иларионъ. | 9 |

29 | С. | св. Марко еписк. Арѣусійскій. Акаѣистъ. | 10 |

Нед. 14. Ев. отъ Марка гл. 10, стих. 32—45.

30 | П. | Е+ Память на прѣпод. Марія Египтянка. | 11 |

31 | П. | св. Ипатій епископъ Гангрскій. | 12 |

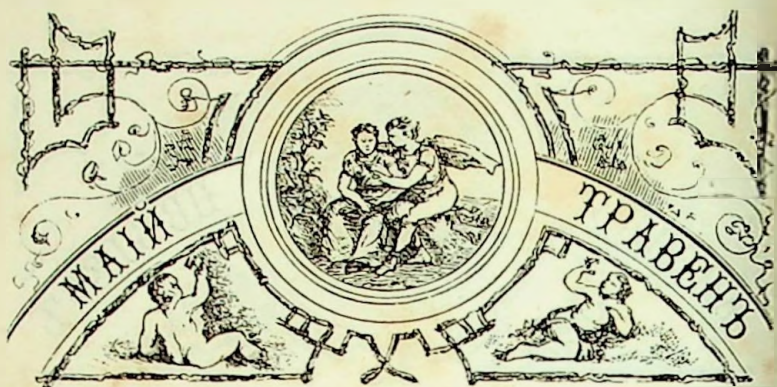

МѢСЯЦЪ

1875

30 ДНИ

1	В.	св. прѣпод. Марія Египтянка. ☾	13	7
2	Ср.	св. прѣпод. Титъ.	14	8
3	Ч.	св. Никита и св. Іосифъ пѣснотворецъ.	15	9
4	П.	св. прѣпод. Георгій.	16	10
5	С.	св. муч. Клавдій и Лазарь.	17	11
вѣд. 15. Цвѣтна. Ев. отъ Іоанна гл. 12, стих. 1—8.				
6	Н.	Е+ Цвѣтница или Врѣбница.	18	12
7	П.	св. Георгій еп. Митил.	19	13
8	В.	св. апостолъ Иродионъ. ☿	20	14
9	Ср.	св. муч. Евпсихій.	21	15
10	Ч.	Велик. Четвъртъкъ и св. муч. Тарентій.	22	16
11	П.	Велик. Петъкъ и св. муч. Аитиппа.	23	17
12	С.	Велик. Суббота и св. Василий еп. Ларійск.	24	18
вѣд. 16. на Вѣскрѣсеніе Ев. отъ Іоанна гл. 1. стих. 1—17.				
13	Н.	Е+ Вѣскрѣсеніе Христово и св. Мартинъ.	25	19
14	П.	+ Свѣтлый понедѣльникъ и св. ап. Арист.	26	20
15	В.	+ Свѣтл. Вторникъ и св. муч. Крискакъ.	27	21
16	Ср.	св. муч. Агапія, Ирина и Хионія С	28	22
17	Ч.	св. Симеонъ персидскій.	29	23
18	П.	+ Живопріемный источн. и св. Іоаннъ.	30	24
19	С.	св. муч. Пафнуцій.	Mail	25
вѣд. 17. Ѳомина Ев. отъ Матѣя гл. 20, стих. 19—31.				
20	Н.	Е+ Ѳомина нед. и св. прор. Ѳеодоръ.	2	26
21	П.	св. прѣп. Іануарій.	3	27
22	В.	св. Ѳеодоръ Сикеотъ.	4	28
23	Ср.	+ Св. Великомученикъ Георгій. ●	5	29
24	Ч.	св. прѣп. Елисавета.	6	30
25	П.	св. Евангелистъ Марко.	7	1
26	С.	св. Василий еп. Амасійскій.	8	2
вѣд. 18. Мирносе. Ев. отъ Марка гл. 15, стих. 43—47.				
27	П.	Е+ Нед. Мирносеици и св. муч Симеонъ.	9	3
28	П.	св. мученици въ Кизикъ.	10	4
29	В.	св. ап. Іасонъ и Сосипатръ.	11	5
30	Ср.	св. ап. Іаковъ, братъ на св. Іоан. Богосл.	12	6

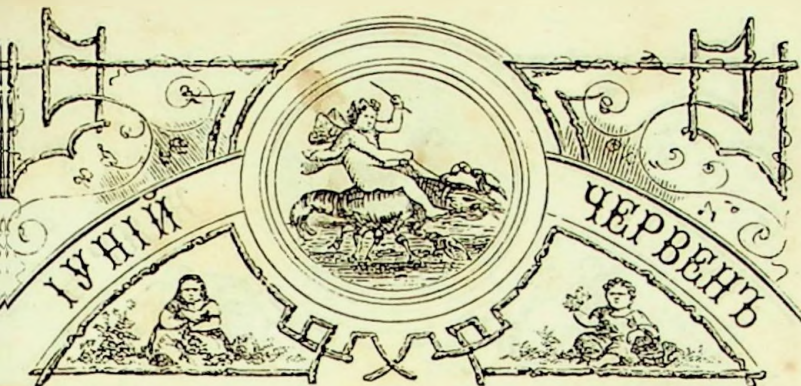

5. МѢСЕЦЪ

1875

31 ДЕНЬ

1	Ч.	св. прор. Иеремия.	13	7
2	П.	св. мощи на Аванасия Великий.	14	8
3	С.	св. муч. Тимофей и Мавра.	15	9
Нед. 19. Разслабл. Ев. отъ Іоанна гл. 5, стих. 1—15.				
4	П.	Е† нед. на Разслабленный и св. Пелагія.	16	10
5	П.	св. великомученица Ирина.	17	11
6	В.	св. многостр. Іовъ.	18	12
7	Ср.	св. муч. Акакій и Кодратъ. ☉	19	13
8	Ч.	св. Іоанъ Богословъ.	20	14
9	П.	св. прор. Ісаія и мощи на св. Николая.	21	15
10	С.	св. апостолъ Симонъ Зилотъ.	22	16
Нед. 20. Самарян. Ев. отъ Іоанна гл. 4, стих. 5—43.				
11	Н.	Е† Народ. празд. св. Кирил. и Меводий.	23	17
12	П.	св. Епифаній и Германъ.	24	18
13	В.	св. муч. Гликерія.	25	19
14	Ср.	Прѣполовение и св. муч. Исидоръ.	26	20
15	Ч.	св. Пахомій Великий и св. Ахилій.	27	21
16	П.	св. Теодоръ освященный. ☾	28	22
17	С.	св. Апостолы Андроник. и Іуний.	29	23
Нед. 21. Слѣп. Ев. отъ Іоанна гл. 9, стих. 1—38.				
18	Н.	Е† нед. на Слѣпый и св. муч. Пет. и Друз.	30	24
19	П.	св. Патрикий Прусскій.	31	25
20	В.	св. мученикъ Ѡаллелей.	Іуні	26
21	Ср.	† св. равно-апост. царие Конст. и Елена.	2	27
22	Ч.	† Възнес. Христово и св. муч. Васил. ●	3	28
23	П.	св. Михаилъ еп. синаитскій.	4	29
24	С.	св. прѣподоб. Симеонъ.	5	1
Нед. 22. св. Отци Ев. отъ Іоанна гл. 27, стих. 1—13.				
25	Н.	Е† нед. на 318 св. Отци и 3-е Обрѣтение.	6	2
26	П.	св. апостолъ Карпъ.	7	3
27	В.	св. мученикъ Елладій.	8	4
28	Ср.	св. Евтихій еп. Митидинскій.	9	5
29	Ч.	св. мученикъ Теодосій. ☾	10	6
30	П.	св. прѣпод. Ісаакій.	11	7
31	С.	св. муч. Еремій. Задушница.	12	8

МѢСЕЦЪ

1875

30 ДНИ

Нед. 23. Пятдес. Ев. отъ Іоанна гл. 7, стих. 37—52.

1	Н.	Е† св. Пятдесятница и св. муч. Іустинъ. ф.	13	9
2	П.	† св. Духъ, (св. Троица) и св. Никифор.	14	10
3	В.	св. мученикъ Лукилианъ.	15	11
4	Ср.	св. Митрофанъ патр. Ц-градскій.	16	12
5	Ч.	св. Дороей еп. Тирск.	17	13
6	П.	св. преподоб. Иларионъ. ☩	18	14
7	С.	св. Θεодоръ еп. Ангирскій.	19	15

Нед. 24. по Пятдесятн. Ев. отъ Мавеея гл. 10, стих. 32—38.

8	Н.	Е† Всѣ Святїи и мощи на св. Θεодора.	20	16
9	П.	св. Кирилъ александ. Петровъ постъ.	21	17
10	В.	св. муч. Александръ и Антонина.	22	18
11	Ср.	св. ап. Варсоломей и Варнава.	23	19
12	Ч.	св. прѣп. Онуфр. и Петръ.	24	20
13	П.	св. муч. Акилина. (вѣдѣреніе на султана.)	25	21
14	С.	св. прор. Елисей и Мееодій Ц-скій. С	26	22

Нед. 25. Гл. 1, Ев. отъ Мавеея гл. 4, стих. 18—25

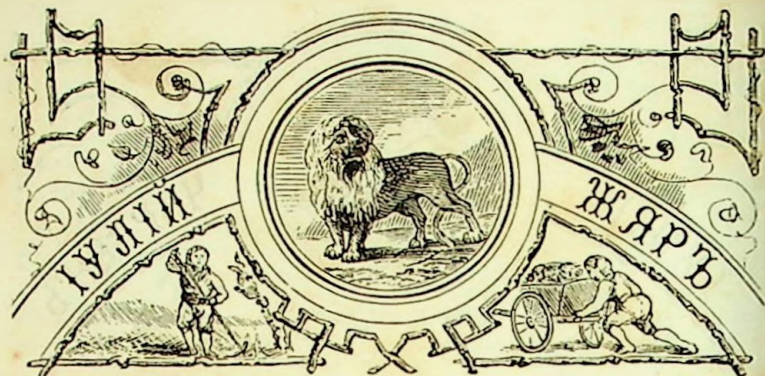
15	Н.	Е† св. пророкъ Амосъ.	27	23
16	П.	св. Тихонъ Амаѣунскій.	28	24
17	В.	св. м-ци Мануиль, Павель Исмаиль.	29	25
18	Ср.	св. мученикъ Леонцій.	30	26
19	Ч.	св. апостоль Іуда.	I. 1	27
20	П.	св. Метод. еп. Патарск.	2	28
21	С.	св. мученикъ Іулианъ. ●	3	29

Нед. 26. Гл. 2, Ев. отъ Мавеея гл. 6, стих. 22—33

22	Н.	Е† Евсевій епископъ самосатскій.	4	30
23	П.	св. мученица Агрипина.	5	1
24	В.	Рождение на св. Іоанна Кръстителя.	6	2
25	Ср.	св. прѣп. Февронія.	7	3
26	Ч.	св. Давидъ Θεссалоникскій.	8	4
27	П.	св. Симеонъ страноприем.	9	5
28	С.	св. мощи на Кира и Іоана. ☩	10	6

Нед. 27. Гл. 3, Ев. отъ Мавеея гл. 8, стих. 5—13.

29	Н.	Е† св. Върховный апост. Петръ и Павель.	11	7
30	П.	† св. 12 Апостолѣ.	12	8

7. МѢСЕЦЪ

1875

31 ДЕНЕ

1	В.	св. Безсрѣбренници Козма и Даміанъ.	13	9
2	Ср.	Честнѣя ризи на Св. Богородица.	14	10
3	Ч.	св. муч. Іакинѣъ и Анатолий.	15	11
4	П.	св. Андр. еп. Критскій.	16	12
5	С.	св. Атанасій Атонскій. ☩	17	13

✕ Нед. 27. Ев. отъ Матѣя гл. 8. стих. 28—34 и гл. 9, 1.

6	П.	Е† св. прѣпод. Сисой.	18	14
7	П.	св. великомученица Недѣля.	19	15
8	В.	св. великомученикъ Прокопій.	20	16
9	Ср.	св. Панкратій.	21	17
10	Ч.	св. 45 мученици въ Армения.	22	18
11	П.	св. м-ца Евфимія.	23	19
12	С.	св. муч. Прокль и Иларій.	24	20

✕ Нед. 28. Ев. отъ Матѣя гл. 9, стих. 1—9.

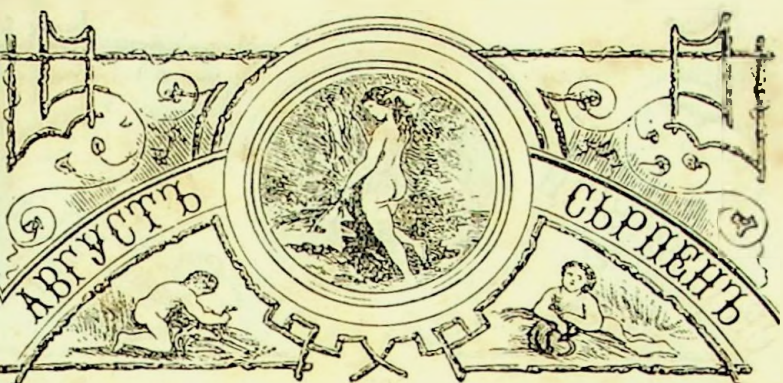
13	П.	Е† Сѣборъ на св. Архангелъ Гавраилъ.	25	21
14	П.	св. апостолъ Акила. С	26	22
15	В.	св. мученици Кирикъ и Іулита.	27	23
16	Ср.	св. священомученикъ Антиногенъ.	28	24
17	Ч.	св. священомученица Марина.	29	25
18	П.	св. мученикъ Емилианъ.	30	26
19	С.	св. прѣп. Дій и Макрина.	31	27

✕ Нед. 29. Ев. отъ Матѣя гл. 9. стих. 27—35.

20	П.	Е† св. пророкъ Ілія ●	Ав.1	28
21	П.	св. Симеонъ Юродивнѣй.	2	29
22	В.	св. Марія Магдалина.	3	1
23	Ср.	св. муч. Фока и прор. Іезекииль.	4	2
24	Ч.	св. великомученица Христана.	5	3
25	П.	Успѣніе на св. Аннѣ.	6	4
26	С.	св. муч. Ермолай и св. Параскева.	7	5

Нед. 30. Ев. отъ Матѣя гл. 14, стих. 14—22.

27	П.	Е† св. Пантелеимонъ и св. Бѣлг. Седмоч. ☩	8	6
28	П.	св. а-ли Прохоръ, Никаноръ и Парименъ	9	7
29	В.	св. муч. Калиникъ и Θεодотъ.	10	8
30	Ср.	св. апост. Силла и дружина.	11	9
31	Ч.	св. праведнѣй Евдокимъ.	12	10

МѢСЕЦЪ

1875

31 ДЕНЬ

1	П.	Происхождение на Честный Кръсть.	13	11
2	С.	Мощ. на първосвящен. Стефанъ.	14	12

Нед. 32. Ев. отъ Матей гл. 14. стих. 23—35.

3	Н.	Е† св. прѣп. Исаакъ и Фавстъ.	15	13
4	П.	св. 7. отроци у Ефесъ.	16	14
5	В.	св. мученикъ Евсигний.	17	15
6	Ср.	† Прѣображение Христова.	18	16
7	Ч.	св. прѣпод. Дометий.	19	17
8	П.	св. Емилианъ еписк. Кизикский.	20	18
9	С.	св. апостоль Матейа.	21	19

✠ Нед. 33. Ев. отъ Матей гл. 17, стих. 14—23.

10	Н.	Е† св. муч. Лаврентий.	22	20
11	П.	св. муч. Евплий.	23	21
12	В.	св. муч. Фотий и Аникитъ. С	24	22
13	Ср.	св. Максимъ исповѣдникъ.	25	23
14	Ч.	св. пророкъ Михей.	26	24
15	П.	† Успѣние на св. Богородица.	27	25
16	С.	св. Убрусь и св. Диомидъ.	28	26

Нед. 34. Ев. отъ Матей гл. 18, стих. 23.

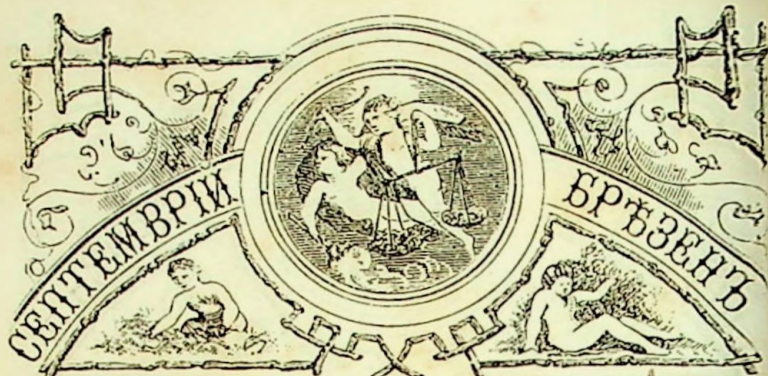
17	Н.	Е† св. мученикъ Миронъ.	29	27
18	П.	св. муч. Флоръ и Лавръ.	30	28
19	В.	св. муч. Андрей стратилъ. ●	31	29
20	Ср.	св. пророкъ самуиль.	С. 1	30
21	Ч.	св. апостоль Ѡаддей и муч. Васса.	2	1
22	П.	св. мученикъ Агатоникъ.	3	2
23	С.	св. ап. Луппа.	4	3

✠ Нед. 35. Ев. отъ Матей гл. 19. стих. 16—26.

24	Н.	Е† св. мученикъ Евгихий.	5	4
25	П.	св. ап. Титъ и мощи на св. ап. Вартол.	6	5
26	В.	св. муч. Адрианъ и Наталий. ○	7	6
27	Ср.	св. прѣпод. Пименъ.	8	7
28	Ч.	св. Мойсей Ееиопянинъ.	9	8
29	П.	† св. Успѣновение гл. на св. Іоаннъ Кр.	10	9
30	С.	св. Александръ арх. Ц-градский.	11	10

Нед. 36. Ев. отъ Матей гл. 21 стих. 33—43.

31	Н.	Е† Честный поясъ на св. Богородица.	12	11
----	----	-------------------------------------	----	----

9. МѢСЕЦЪ

1875

30 ДН

1	П.	Съборъ Богородиченъ и св. Симеонъ.	13	1
2	В.	св. муч. Мамантъ и Іоанъ постникъ.	14	1
3	Ср.	св. мучен. Антимъ и прѣп. Ѳеоктистъ. ☩	15	1
4	Ч.	св. Вавила и прор. Моисей.	16	1
5	П.	св. прор. Захарій.	17	1
6	С.	Чюдо на Архангела Гаврила.	18	1

Нед. 37. Ев. отъ Матая гл. 22, стихъ 2—14.

7	П.	Е+ св. муч. Созонтъ.	19	1
8	П.	†Рождение на св. Богородица.	20	1
9	В.	св. Іоакимъ и Анна и муч Севириан.	21	2
10	Ср.	св. м-ци. Минодора, Митродора и Нимф. С	22	2
11	Ч.	св. прѣпод. Ѳеодора.	23	2
12	П.	св. муч. Автоматъ.	24	2
13	С.	св. муч. Корнилий сотникъ.	25	2

Нед. 38. Ев. отъ Матая гл. 22, стих. 35.

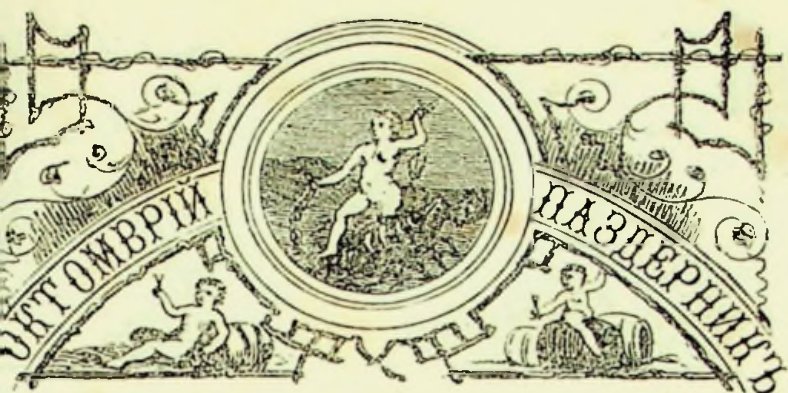
14	П.	Е+ Въздвиг. на честн. кръсть. Постъ.	26	2
15	П.	св. мученикъ Никита.	27	2
16	В.	св. великомуч. Евфр.	28	2
17	Ср.	св. мученица София. ●	29	2
18	Ч.	св. Евменій епископъ Горгинскій.	30	2
19	П.	св. муч. Трофимъ, Савватій и Доримед. Ок.1		
20	С.	св. великомуч. Евстатій	2	

Нед. 39. Ев. отъ Матая гл. 25, стих. 14—30.

21	Н.	Е+ ср. ап. Кодратъ и прор. Іона.	3	
22	П.	св. муч. Фока еп. Синопскій.	4	
23	В.	Зачятіе на св. Іоанъ прѣд.	5	
24	Ср.	св. първомуч. Ѳекла.	6	
25	Ч.	св. прѣпод. Ефросина. ☩	7	
26	П.	Прѣдставленіе на св. Іоанна Богослова.	8	
27	С.	св. муч. Каллистратъ и др.	9	

Нед. 40. Ев. отъ Матая гл. 15, стих. 21—28.

28	П.	Е+ св. Харптонъ и прор. Варухъ.	10	1
29	П.	св. Кириакъ отшелникъ.	11	1
30	В.	св. Григорій еп. на Велика Армения.	12	1

ПО. МѢСЦЪ

1875

31 ДЕНЬ

1	Ср.	св. ап. Анзій и Романъ пѣсноп.	13	13
2	Ч.	св. муч. Киприанъ и Іустинъ.	14	14
3	П.	св. муч. Дионисій Ареопагитскій. ☉	15	15
4	С.	св. Іеротей еп. Атинскій.	16	16

Нед. 41. Ев. отъ Лука гл. 5, стих. 1—11.

5	П.	Е† св. мученица Харитина.	17	17
6	П.	св. апостоль Ѳома.	18	18
7	В.	св. муч. Сергій и Вакхъ.	19	19
8	Ср.	св. прѣпод. Пелагія.	20	20
9	Ч.	св. ап. Іаковъ Алфеевъ. ☾	21	21
10	П.	св. м-ци Евлампій и Евлапія.	22	22
11	С.	св. ап. диаконъ Филиппъ.	23	23

Нед. 42. Ев. отъ Лука гл. 6, стих. 31—36.

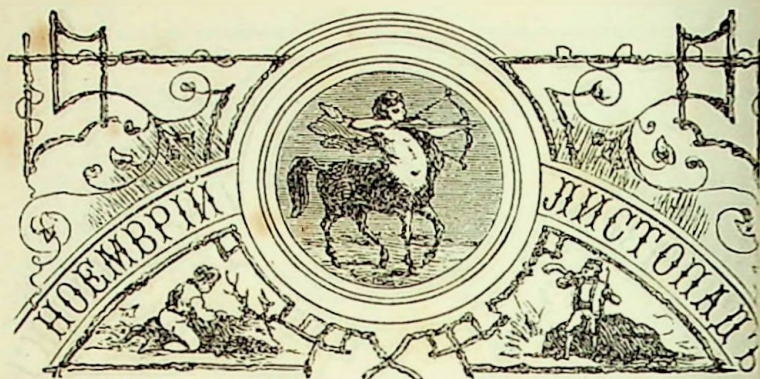
12	П.	Е† св. муч. Провъ, Тарахъ и Адроникъ.	24	24
13	П.	св. муч. Карпъ, Папилъ, Агатордоръ.	25	25
14	В.	† св. прѣп. Параскева (св. Пятка)	26	26
15	Ср.	св. муч. Лукианъ.	27	27
16	Ч.	св. Лонгинъ конт. ☼	28	28
17	П.	св. прор. Осія и прѣпод. Андрей.	29	29
18	С.	св. Евангелистъ Лука.	30	30

Нед. 43. Ев. отъ Лука гл. 7, стих. 11—16.

19	П.	Е† св. Іоаннъ рилскій и прор. Іоилъ.	31	1
20	П.	св. велк. Артемій и Герасимъ	Н. 1	2
21	В.	св. прѣпод. Иларионъ.	2	3
22	Ср.	св. апост. Іаковъ братъ Божій.	3	4
23	Ч.	св. Аверкій.	4	5
24	П.	св. муч. Ареѳа. ☾	5	6
25	С.	св. муч. Маркианъ и Мартирій.	6	7

Нед. 44. Ев. отъ Лука гл. 8, стих. 5—16.

26	П.	Е† св. великомученикъ Димитрій.	7	8
27	П.	св. муч. Несторъ.	8	9
28	В.	св. муч. Тарентъ и Неонилла.	9	10
29	Ср.	св. прѣп. Анастасій и св. Авраамій.	10	11
30	Ч.	св. муч. Зиновій и Зинов.	11	12
31	П.	св. ап. Стахий, Апелій, Амплій и др.	12	13

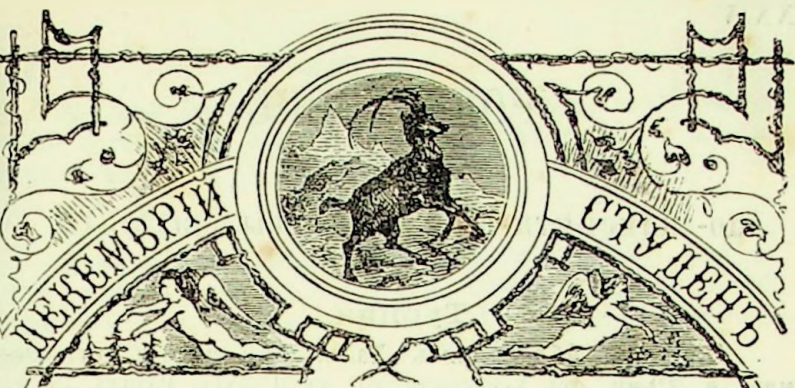

11. МѢСЕЦЪ

1875

30 ДНѢ

1	С.	св. Безсѣбренници Козма и Даміанъ	13	1
Нед. 45. Ев. отъ Лука гл. 16, стих. 19—31.				
2	Н.	Е† св. мученикъ Акиндинъ.	14	1
3	П.	св. муч. Акепсима, Іосифъ и Анеала.	15	1
4	В.	св. муч. Іоаникій, Никандръ и Епистимъ	16	1
5	Ср.	св. муч. Галактионъ и Ермей.	17	1
6	Ч.	св. Павелъ арх. Ц-градскій.	18	1
7	П.	св. 33. муч. у Молитинъ и прор. Лазаръ.	19	2
8	С.	† св. Архангелъ Миккаилъ. С	20	2
Нед. 46. Ев. отъ Лука гл. 8, стих. 26—40.				
9	Н.	Е† св. муч. Онисифоръ, Порфирій и др.	21	2
10	П.	св. ап. Ерастъ, Олимпъ и пр.	22	2
11	В.	св. муч. Мина, Викторъ и Викентій.	23	2
12	Ср.	св. Іоаннъ милостивій и Ниль.	24	2
13	Ч.	св. Іоаннъ Златоустъ.	25	2
14	П.	† св. апостолъ Фил.	26	2
15	С.	св. муч. Гурія, Самона и Авива. [Заговѣзни	27	2
Нед. 47. Ев. отъ Лука гл. 8, стих. 40—56.				
16	Н.	Е† св. Евангелистъ Матей.	28	2
17	П.	св. Григорій еп. Неокесарійскій.	29	2
18	В.	св. муч. Платонъ и Романъ.	30	2
19	Ср.	св. прор. Авдія и Варлаамъ.	Д. 1	
20	Ч.	св. Прокль арх. Цариградскій.	2	
21	П.	† Въвед. на св. Богородица.	3	
22	С.	св. ап. Филимонъ, Апфія и пр.	4	
Нед. 48. Ев. отъ Лука гл. 10, стих. 25—37.				
23	Н.	Е† св. Григорій еп. Акрогантійскій	5	
24	П.	св. великомученица Екатерина.	6	
25	В.	св. Климентъ папа Римскій.	7	
26	Ср.	св. Кионитъ и Никонъ.	8	1
27	Ч.	св. муч. Іаковъ Персянинъ.	9	1
28	П.	св. муч. Стефанъ.	10	1
29	С.	св. муч. Парам. и Филум.	11	1
Нед. 49. Ев. отъ Лука гл. 12, стих. 16—31.				
30	Н.	Е† св. ап. Андрей първозванный.	12	1

2. МѢСЕЦЪ

1875

31 ДЕНЬ

1	П.	св. пророкъ Наумъ. ☿	13	15
2	В.	св. пророкъ Авакумъ.	14	16
3	Ср.	св. пророкъ Софоній.	15	17
4	Ч.	св. великомуч. Варвара и Іоаннъ дамаск.	16	18
5	П.	св. Савва освященный.	17	19
6	С.	† св. Николай еп. Мир-ликийскій	18	20

Нед. 50. Ев. отъ Лука гл. 13, стих. 10—17.

7	Н.	Е† св. Амврос. еп. Медиол. ☾	19	21
8	П.	св. прѣп. Патапій.	20	22
9	В.	Зачятіе на св. Анна.	21	23
10	Ср.	св. муч. Мина, Ермогенъ и Евграфъ.	22	24
11	Ч.	св. Даниилъ стѣлпникъ.	23	25
12	П.	св. Спирдонъ.	24	26
13	С.	св. Евстатій и м-ца Лукія.	25	27

Нед. 51. Ев. отъ Лука гл. 14, стих. 16—24.

14	Н.	Е† св. муч. Фарсъ и св. Праотци. ●	26	28
15	П.	св. муч. Елєвєрій.	27	29
16	В.	св. прор. Ангей.	28	30
17	Ср.	св. Даниїлъ и св. три отрока Ананій.	29	1
18	Ч.	св. муч. Севастианъ.	30	2
19	П.	св. Бонифатій.	31	3
20	С.	св. муч. Игнатій Бог.	Іа. 1	4

ед. 52. Прѣд. Р. Христ. Ев. отъ Матея гл. 1, стих. 1—25.

1	Н.	Е† св. муч. Іулиана.	2	5
2	П.	св. великомученица Анастасія.	3	6
3	В.	св. 10 мученици въ Критъ. ☿	4	7
4	Ср.	Прѣдпразд. на Р. Х. и прѣп. Евгения.	5	8
5	Ч.	† Рождество Христоро. Мат. гл. ст. 1—12.	6	9
6	П.	† Съборъ на св. Богородица.	7	10
7	С.	† св. Архидіаконъ Стефанъ.	8	11

ед. 53. по Р. Христово Ев. отъ Матея гл. 2, стих. 13—23.

8	Н.	Е† св. муч. Никомидія.	9	12
9	П.	св. 14 хил. дѣт. и прор. Марк.	10	13
10	В.	св. муч. Онисиа.	11	14
11	Ср.	св. прѣп. Меланія.	12	15

РОДОСЛОВИЕ

на

по-знаменити-тъ Евронейскы владѣтели.

Турция.

Султанъ Абд-ул-Азизъ Ханъ, 32-й султанъ отъ Османа и 29-ий отъ усояванне-то на Ц-градъ. Родилъ са на 9 Февр. 1830 (15 Шабанъ 1245 отъ Хиджрета), въцарилъ ся на 13 Іуния 1861 (15 Зилхидже 1277).

Чяда. Юсуфъ-Иззединъ Ефенди, роденъ на 9 Окт. 1857.
Махмуд-Джемиля-еддинъ Ефенди, роденъ на 20 Ноемврия 1862.

Мехмед-Селимъ Ефенди, роденъ на 8 Окт. 1866.

Абд-ул-Меджидъ Ефенди, роденъ на 27 Іун. 1868.

Салихе-Султана, родена на 10 Авг. 1862.

Сестра. Адиле Султана, родена на 23 Маия 1824, вдовица отъ Мехмед-Аали Паша.

Братанци и Внучки. Мухаммедъ Мурадъ Ефенди, роденъ на 21 Септемврия 1840 наследникъ на прѣстолъ.

Абд-ул-Хамидъ Ефенди, роденъ на 22 Септ. 1842.

Мехмедъ-Рашидъ Ефенди, роденъ на 3 Ноемвр. 1844.

Ахмед-Кемал-еддинъ Ефенди, роденъ на 3 Дек. 1847.

Мехмед-Бурхан-еддинъ Ефенди, роденъ на 20 Маия 1849.

Нур-еддинъ Ефенди, роденъ на 14 Апр. 1851.

Сюлейманъ Ефенди, роденъ на 12 Іани. 1851.

Фатиме-Султана, родена 1 Ноемврия 1840, воедъ отъ Аали-Галибъ Паша, оженена вторий пажъ за Мехмедъ Нури Паша.

Рефийе Султана, родена на 6 Февр. 1842, оженена на 21 Іул. 1857 за Еджемъ Паша, синъ на Мехмед-Аали Паша.

Джемиле Султана, родена на 18 Авг. 1843, оженена на 3 Іун. 1858 за Махмуд-Джемиля-еддинъ Паша, синъ на Ахмед-Фетхи Паша.

Рехидже Султана, родена на 16 Іул. 1848, оженена въ 1848 за Хюсни Паша, синъ на Мустафа Паша.

Сенихе Султана, родена на 21 Ноемвр. 1851.

Фехиме Султана, родена на 26 Іани. 1855.

Шехиме Султана, родена на 1 Мар. 1855.

Англия.

Кралица Виктория, род. 24 Маия 1819: въцарила се на 20 Іуния 1837, вдовица отъ 14 Декемвр. 1861, на Алберта, принцъ отъ Саксенъ-Кобургъ-Гота.

Австрия.

Царъ и Кралъ Фрацъ Іосифъ I. род. на 18 Августа 1830; въцарилъ се на 2 Декемвр. 1848; ожененъ на 24 април. 1854 съ Елисавета, дъщеря на Херцогъ Максимилиана отъ Бавария, род. 24 Декемвр. 1837.

Бавария.

Кралъ Лудвигъ II. род. на 25 Августа 1845; въцарилъ се на 10 Марта 1864.

Белгия.

Кралъ Леополдъ II. род. на 9 Април. 1835; въцарилъ се на 10 Декем. 1865; ожененъ на 10 Августа 1853 съ принцеса Хенриета, дъщеря на покойниятъ Ерцхерцогъ Іосифъ отъ Австрия, род. на 23 Августа 1836.

Бразилия.

Царъ Домъ Педро II. род. на 2 Декемвр. 1825; въцарилъ се на 7 Април. 1831; ожененъ на 4 Септемвр. 1843 съ Тереза, Принцесса отъ Сицилия, род. на 14 Марта 1822.

Българската черкова.

Антимъ I. Екзархъ Българскій и Митрополитъ Видинскій, род. на 1816 въ Лозенъ-градъ (Кърклиссе); провъзведенъ въ 1867 за митрополитъ надъ Видинската Епархия, а на 12 Февр. 1872 са провъзгласи тържествено за Бълг. Екзархъ.

Гърция.

Георги I. Кралъ на Еллини-тъ, отъ домъ-тъ Шлезвигъ-Голштейнъ-Зондербургъ-Глюксбургъ, род. на 24 Декемвр. 1845, провъзгласенъ за кралъ на Іуния 1863; ожененъ на 27 Октомв. 1867 съ Велика-Княгиня Олга отъ Россия, род. на 3 Септемв. (22 Августа) 1851.

Германия.

Царъ Вилхелмъ I. Кралъ прусски, род. на 22 Марта 1797; провозгласенъ за Германски царъ на 18 Іанв. 1871;

ожененъ съ Августа Принцесса отъ Саксенъ-Ваймаръ, род. 30 Септемвр. 1811.

Дания.

Кралъ Христианъ IX. отъ домъ-тъ Шлезвигъ-Холштейнъ Зондербургъ Глюксбургъ, род. на 8 Април. 1818; приелъ управление-то на 15 Ноемвр. 1863; ожененъ на 26 Маия 1841 съ Луиза, дъщеря на Ландграфа Вилхелма отъ Хессенъ-Касселъ, род. на 7. Септемвр. 1817.

Дунавски-тѣ княжества (Молдавия и Влашко) или Ромъния.

Князь Карлъ, Принцъ отъ Хоенцолернъ, род. на 2 Апр. 1839; прогласенъ за ромънски князь на 30 Марта 1866 и на 24 Октомвр. 1866 припознатъ отъ страна-та на Висока Портата; ожененъ на 15 Ноемвр. 1869 за Елисавета, Принцесса въ Вийдъ, род. на 29 Декемвр. 1843.

Италия.

Кралъ Викторъ Емануелъ II. род. 14 Марта 1820; приелъ управление-то въ Сардиния на 23 Марта 1849; приелъ на 17 Марта 1861 титла-та Кралъ отъ Италия; вдовецъ отъ 20 Януария 1855 отъ Аделанда, дъщеря на Ерихерцогъ Раинара отъ Австрия.

Монако.

Князь Карлъ III. род. на 8 Декемвр. 1818; приелъ управление-то на 20 Юния 1856; вдовецъ отъ 10 Февр. 1866 отъ Антоанетта Гислена, Графица отъ Мероде.

Португалия.

Кралъ Лудвигъ I, род. на 31 Октомвр. 1838; приелъ управление-то на 11 Ноем. 1861; ожененъ на 27 Септемвр. 1862 съ Принцесса Мария IIия, дъщеря на Кралъ Викторъ Емануила отъ Италия, род. на 16 Октомвр. 1847.

Пруссия.

Кралъ Вилхемъ I. род. на 22 Марта 1797; приелъ управление-то на 2 Яни. 1861; (по нататъкъ вижъ Германия).

Россия.

Царъ Александръ II. род. на 29/17 Апр. 1818; приелъ управление-то на 2. Марта/18. Февруар. 1855; ожененъ на

8/16 Април. 1841, съ Мария, Принцеса отъ Хессен-Дарм-штадтъ, род. на 8 Августа 1824.

Саксония.

Кралъ Албертъ, род. на 23 Април. 1828; прилязъ управление-то на 29 Октом. 1873; ожененъ на 18 Юния 1853 съ Карола, дъщеря на Принцъ Густавъ отъ Вазе, род. на 5 Августа 1833.

Сърбия.

Князь Миланъ IV. Обрѣновичъ, род. на 22 Августа 1856; на 2 Юлия 1868 избранъ и на 30 Юлия потвърденъ отъ Султана чрезъ бератъ.

Холландия.

Кралъ Вилхелмъ III. род. на 19 Февр. 1817; прилязъ управление-то на 17 Марта 1849; ожененъ на 18 Юн. 1839 съ Принцеса София, дъщеря на покойния кралъ отъ Вюртембергъ, род. на 24 Декемвр. 1837.

Черна-гора.

Князь Никола I. род. на 25/13 Септемвр. 1841; прилязъ управление-то на 14 Августа 1860; ожененъ на 8. Ноемвр. 1860 съ Милена, дъщеря на съвѣтника Петра Вукотичъ, род. на 22 Априлия 1847.

Швеция и Норвегия.

Кралъ Оскаръ II. род. на 21 Януар. 1829; прилязъ управление-то на 18 Септемвр. 1872; ожененъ на 6 Юния 1857 съ София Принцеса отъ Нассау, род. на 9 Юлия 1836.

ПОЩАНСКА ТАРИФА

Тарифа на писма за по сухо.

Платка-та за прѣносъ (порто) на едно обикновенно писмо за разстояние отъ 100 часа е 60 пари; за разстояние отъ 101 до 200 часа — 3 гроши; а за разстояние отъ 201 часа на горѣ — 6 гр.

Тяжина-та на едно обикновенно писмо е отъ 3 драмъ (10 грамма). За писмо по-тяжко отъ 3 драма плаща се за всякой притуренъ драмъ по двадесетъ пари.

За оздравени писма са плаща двойна плата, отъ която е за обикновенни писма.

Тарифа на писма по море.

Освобождаване-то на отпращани-тъ писма за въ Турски-тъ краймория е тъй съще задължително, и трѣбува да плаща се за глѣнати пощенски печати.

Платка-та на прѣносяние едно писмо отъ 3 драма е 1 гр. за кое-да-бilo пристанище на турска-та страна. Повишението на такса-та става както са каза по-горѣ, или по 30 пари за всякой притуренъ отъ 3-тъ драма на горѣ.

Тарифа на взели отъ златна и сребърна монети и нѣща съ стойность.

Вззеле се прѣдавать и приемать у всички-тъ пощенски станица (скелі), дѣ-то са отбива поща-та по сухо.

За прѣносяние златна монета съ поща-та плаща се по 20 пари на часа за 1000 гроши. За прѣносяние сребърна монета — по 12 пари на часа за 1000 гр. За прѣносяние драгоценни и всякакви други нѣща смятатъ се по 2 пари на всякой часъ за 1000 гр. спорѣдь оцененіе-то имъ.

Прѣдавачи-тъ на златна или сребърна монети, както и драгоценни нѣща, могатъ да си оздравяватъ прѣдано-то на поща-та съ платка отъ 6 пари на 1000-то гр. за всякой часъ отъ разстояние.

Прѣносяние на мѣдна монета не се приема отъ поща-та.

Въ случай, ако прѣдаденъ взелъ на поща-та, сумата му излѣзе повече, отъ колко-то е показана и забѣлжена

*) За пощи-тъ отъ Ц-градъ виждѣ Лѣтооструи за 1871 г. стр. 59 и за 1873 г. стр. 42—48.

въ исправа-та, то за прѣносяние на вѣшка ще са земе двой-на плата, било отъ прѣдавача или приимача.

За мостри отъ стоки и други такиви нѣща плаща са за всякой чиясь по 10 пари на ока-та.

За вѣстиници отъ 5 драма плаща са по 5 п. на листъ; за листовѣ отъ 10 др. по 10 пари, а за по-тяжки отъ 10 драма — по 20 пари. За периодически списания плаща са по 20 пари за всякои 25 драма.

За книги, печатани въ правителственна-та печатница и пращани съ поща-та, плаща се половина отъ урѣчена-та плата за други вещи.

За емирнамета, дефтери, сенеди и др. так. хартии, ако сѣх тяжки до 40 драма плаща се колко-то за обикновенно писмо отъ 3 драма, ако ли сѣх по-тяжки отъ 40 драма плаща са за всякой чиясь разстояние по 10 пари на ока-та. А за оздравяние на такиви хартии плаща са двойно отъ колко-то са стон.

Мостри и др. т. са показватъ отворени на пощанския служитель за да имъ са види съдържанието.

Тарифа на Османски-тѣ Телеграфи.

1. За да са намѣри колко е заплата-та за единъ простъ телеграммъ отъ 20 думи, трѣбува да са знае въ кой вилаетъ е мѣсто-то отдѣ-то са телеграфира и въ кой вилаетъ е мѣсто-то до дѣ-то са испраща телеграммъ-тъ. Това като са знае, намира са на таблица-та заплата-та отъ единий до другий вилаетъ. Така напр. за да намѣримъ колко ще са плати за единъ телеграммъ отъ Пловдивъ до Русчукъ, трѣбува да намѣримъ на таблица-та Едриненский Вилаетъ, у кой-то са намира Пловдивъ, и отъ друга страна Дунавский Вилаетъ, у кой-то са намира Русчукъ. И така намирами заплата-та 15 гр. за единъ простъ телеграммъ.

2. Заплата-та за единъ простъ телеграммъ отъ едно мѣсто до друго у единъ и сѣщий вилаетъ е всякога 10 гр. Така за депеша отъ Пловдивъ до Едрене са плаща 10 гр.

3. За всякои 10 думи или само за нѣколко думи повече отъ 20, притуря са при опредѣлена-та заплата още половина отъ нея. Така напр. за 25 думи отъ Пловдивъ до Едрене ще са плати $10 + 5 = 15$.

Таблица за опрѣделение цѣна-та на
депешы-тѣ.

Отъ Вилаетъ	до Вилаетъ	
	Айдинскій	Алесскій
Айдинскій	10	30
Алесскій	30	10
Едирненскій	30	40
Енгюрскій	30	15
Архипелажскій	15	30
Багдадскій	40	15
Босненскій	30	60
Кастанболскій	30	30
Цариградскій	25	35
Дунавскій	40	50
Диарбекирскій	40	15
Езерумскій	50	30
Худавендикирскій	15	30
Янинскій	50	60
Коняскій	15	50
Солупскій	40	60
Шкодренскій	50	60
Сивасскій	40	15
Сирийскій	40	15
Требизондскій	40	30
Айдинскій	30	10
Алесскій	40	10
Едирненскій	30	15
Енгюрскій	30	15
Архипелажскій	15	30
Багдадскій	40	15
Босненскій	30	60
Кастанболскій	30	30
Цариградскій	25	35
Дунавскій	40	50
Диарбекирскій	40	15
Езерумскій	50	30
Худавендикирскій	15	30
Янинскій	50	60
Коняскій	15	50
Солупскій	40	60
Шкодренскій	50	60
Сивасскій	40	15
Сирийскій	40	15
Требизондскій	40	30

Таблица на метрически-тѣ Мѣри *).

Наименования	Стойность
Туль или Длъжина.	
Зира'и-а'шири . . . Метръ	Метръ-тъ прѣдсталява твърдѣ приблизително $\frac{1}{10000000}$ отъ четвъртина-та на зеиний ме- ридианъ
Мили-а'шири . . . Километръ	1000 метра
Ферсах-а'шири . . . Мириаметръ	10.000 метра
Ео'шири-зира' . . . Десиметръ	$\frac{1}{10}$ метръ
А'шири-зира' . . . Сантиметръ	$\frac{1}{100}$ метръ
Ми'шири-зира' . . . Милиметръ	$\frac{1}{1000}$ метръ
Сатхъ или Лице.	
Нюрабба'и-Ашири . . . Аръ	100 четворни метра или лице на единъ четвъртакъ съ стра- на отъ 10 метра
Джерибъ Хектаръ	10.000 четворни метра или лице на единъ четвъртакъ съ стра- на отъ 100 метра.
Хаджмъ или Обемъ.	
О'лчекъ Литра	1 Кубический десиметръ или кубъ съ страна отъ 1 деси- метръ.
Шлукъ Декалитръ	10 литри.
Смлен-а'шири . . . Хектолитръ	100 литри.
Дарфъ Десилитръ	$\frac{1}{10}$ литръ.
Везиъ или Тегло.	
Дирхем-а'шири . . . Граммъ	Граммъ-тъ е тегло на единъ кубический сантиметръ прѣ- капана вода при 40.
Екхси-а'шири . . . Килограммъ	1000 грамма
Кантаръ-а'шири . . метрически кантаръ	100 килограмма
Ошелата-а'шири . . метрическа тонна	1000 килограмма
О'шири-Дирхемъ . . Десиграммъ	$\frac{1}{10}$ граммъ
'шири-Дирхемъ . . Сантиграммъ	$\frac{1}{100}$ граммъ
и'ширь-Дирхемъ . . Милиграммъ	$\frac{1}{1000}$ граммъ

*) Виджъ, органическии законъ за метрически-тѣ мѣри, у
Бострун 1872 стр. 72.

По-знаменити търгове (Пацайре)

въ България, Тракия и Македония.

Въ Балджикъ отваря се слѣдъ Пазарджишкий (Петровденъ)

Джумая " " по Гергев-день

Енич-Загора отвара са на Врбница.

.. Кара-Сү (въ Добруджя) лѣтний — на 15 Іуния.

есенний на 15 Сентября.

Карнобадъ по Св. Троица.

— Неврокопъ 8 Августа.

Пригѣлъ 1 Августа.

Причина 23 Април.

Съръ (Керванъ-Панаиръ) отваря ся на 15 Февр.

Татаръ-Парзаджикъ (Марашъ-Панаиръ) съ аби по Петр-
денъ.

.. Узунджево на 8. Септември.

— Хаджиогу-Пазарджикъ — слѣдь Джунгайский.

Чирпанъ на 1 Септемврия.

Яйцѣвъ слѣдь карнобатекуы.

Цѣна на османски-тѣ монети.

Османски-тъ златни монети (меджидие) сѣ отъ 916 проба сирѣчь на хилядо-то по тегло има 619½ чисто злато и 83½ мѣдь; а сребърни-тъ монети (меджидие) сѣ отъ 830-та проба сирѣчь на хилядо-то по тегло има 830 чисте сребро и 70 мѣдь.

Въсв на меджидиета-та по турска и по французка мѣ

	златин	гр.	драмове	кратове	грам.	хилл.
1	меджидие отъ	500	11	4	36	8
1	"	250	5	10	18	4
1	"	100	2	4	7	216
1/2	"	50	1	2	3	60
1/4	"	25	0	9	1	804
	сърбрыни:					
1	"	20	7	8	24	5
1	"	10	3	12	12	2
1	"	5	1	14	6	1
1	"	2	0	12	2	40
1	"	1	0	6	1	20
1	"	1/2	0	3	1	60

На златни-тъ междидиета драмъ-тъ чини 44 гр. и пари, а на сѣбѣрнии-тъ драмъ-тъ иде по 3 гр. 5 пари.

Основи и стойности прияти за обръща-
ние ветхи-тѣ мѣри на метрически деся-
тични мѣри.

В Е Т Х И М Ъ Р И.				метриче- ска стой- ность
Зира и-ши- шари (Архи- тектонский Аршинъ)	24 пармака (пръстие)	288 12 хатт. (чърти)	3456 144 12 Нокта (точки)	0,м758 0.031 0.0026 0,0002
Аршинъ четворенъ	8 рупове	16 2 грехове.		0,м680 0,085 0.0425
Ендазе (лакътъ)	8 рупове	16 2 грехове		0,м 650
Зира' четворенъ	576 четвор. пармаци	82944 четворни чърти		м. четвор. 0.574564
(Аршинъ четворенъ) Ендазе четвъртито	64 четвор. рупове 64	256 четвор. грех. 256		м. четвор. 0.4625 м. четвор. 0.4225
Де ошомъ (Увратъ)		1600 четворни зира		м. четвор. 919.30
Кубический зира'	13824 кубически пармаци	23887872 куб. хаттъ.		м. куб. 0.435,519,512.
Киле		8 кути		литры 33 4,625
Ока	409 Дирхемъ.	6400 16 карать		граммове 1282.945 3.20736 0,00020
Чекъ	4 кантаръ	176 44 ока	400 100 лодра	килограмм. 225.798 56,449

**Стойности на метрически-тѣ десятични
мѣри по ветхи мѣри.**

МЕТРИЧЕСКИ ДЕСЯТИЧНИ МѢРИ				стойности по ветхи мѣри	
Метръ (Зира'и- а'шири)	10 Деси- метръ	100 10 санти- метръ	1000 100 10 мили- метръ	зира' 1,319	зира 1— пармак. 7— хатт. 7— пукта 11
Метръ				аршинъ 1,471	арш. 1 грехъ 7, 5
Метръ				ендазе 1,539	енд. 1— грехъ 8, 6
Четворенъ метръ	100 четвор. десим.	10,000 100 четвр. сантим.	1,000,000 10,000 100 четвор. м.	четвор. зира 1,7405	
Четворенъ метръ				четвор. зира 2, 1626	
Четворенъ метръ				четвор. ендазе 2,3669	
Хектаръ (Джеридъ) . .		100 аръ	10,000 100 четвор. метръ	диномъ 10,97781	диномъ 10— четвр.зи. 10—1404
Аръ (мюраббаи-а'шири)				0,10878	174,05
Кубич. метръ	1000 куб. десим.	1,000,000 1000 куб. сан.	1000,000,000 1,000,000 1000 куб. мил.	кубич. зира 2,296108	
Хектолитръ Литра	10 Декалитр.	100 10. литра (ео'лчекъ)	1000 100 10 Дес. (зар.)	кила 2,703 кила 0.02703	кил.—2 кут.5,62 кут.0.22
Метрич.Тонна (Кантаръ) . . Килограмъ	10 Кантаръ	1000 100 Килогр.	1000,000 100,000 1000 грам.	Кантаръ 17,71492 оки 0,779 каратъ 4,9885	оки 779- дир. 183- дирхем. 311 — каратъ 12,52
Грамъ					

Сравнительна таблица за най-употребителни-тъ монети.

XXXX

	Имена-та на монета-ти-тъ	Монета-та са дълги	Стойностъ.		
			въ франка	въ грошове	
1	Англия; Америка;	Фунт-стерлингъ Долларъ	фр. 25 15	110 22	— 5
2	Австрия;	Флоринтъ (новъ) Флоринтъ (ветхъ)	2 2	50 14	37 15
3	Бразилия;	Милрейсъ	2	82	10
4	Белгия;	Франкъ	1	4	15
5	Германия;	Талеръ	3	75	16
6	Гърция;	Драхма	0	90	4
7	Дания;	Райхсталеръ	2	83	12
8	Франция;	Франкъ	1	—	4
9	Италия;	Лира Италиана	1	—	4
10	Испания;	Пистро	5	32	23
11	Прусия;	Талеръ	3	75	16
12	Россия;	Сребряна Рубль	4	—	17
13	Турция;	Грошъ	—	23	1
14	Швеция;	Риксминкутъ	1	44	6
15	Холандия;	Флоринтъ	2	13	9
16	Панса Държави.	Саула	5	42	23
17					30

ТАРИФА НА ШТЕМПЕЛИ-ТЪ.

ШТЕМПЕЛОВИ ЗАКОННИ ПЛАТЪИ

I. СКАЛА ЗА КНИГИ

II. СКАЛА ЗА ПОЛИЦИ

За количество отъ гроши		Права		За количество отъ гроша		Права	
		Гр.	Пар.			Гр.	Пар.
100	1000	—	20	100 до гр.	1000	—	29
1000	2000	1	—	"	1000	1	—
2000	4000	2	—	"	2000	2	—
4000	6000	3	—	"	4000	3	—
6000	8000	4	—	"	6000	4	—
8000	10000	5	—	"	8000	5	—
10000	10000	7	20	"	10000	7	29
15000	20000	10	—	"	10000	10	—
20000	30000	15	—	"	20000	15	—
30000	40000	20	—	"	30000	20	—
40000	50000	25	—	"	40000	25	—
50000	70000	37	20	"	50000	37	29
75000	100000	50	—	"	75000	50	—
100000	150000	75	—	"	100000	75	—
150000	200000	100	—	"	150000	100	—
200000	300000	150	—	"	200000	150	—
300000	400000	200	—	"	300000	200	—
400000	500000	250	—	"	400000	250	—
500000	750000	375	—	"	500000	375	—
750000	1000000	500	—	"	750000	500	—
1000000	1500000	750	—	"	1000000	750	—
1500000	2000000	1000	—	"	1500000	1000	—
2000000	3000000	1500	—	"	2000000	1500	—
3000000	4000000	2000	—	"	3000000	2000	—

III. СКАЛА — ЗА ШТЕМБИРАНЕ РАЗНИ УГОВОРИ.

ВИДЪ НА ЗАПИСИ-ТЪ.

Гр. Пар.	
Рисунки и наложени (мазбати) на сѣдинца или сѣвѣти, кои-то не спомогнуватъ нѣкое количество, както нѣкое изложение (мазбати) дѣламо на интересующи-тъ са отъ мѣстни-тъ сѣвѣти, за да се освѣти нѣкои работа въ Цариградъ или на друго мѣсто.	10 —
Поручителни записи, условни съгласителни, издѣлжителни, кои-то не означаватъ нѣкое определенно количество.	10 —
Високи ходжети на свещени-тъ сѣдинца (шерв), кои-то не определяватъ нѣкое количество, съ изключение на ходжети за засѣтъ и за купуване и даване.	10 —
Тоскерета и такриди, кои-то си отпиратъ до публични начества и си отнасятъ до частни работи.	3 —
За всякъ листъ на изѣстите по стѣн-тъ или друго изѣствие.	1 —
Извѣщения и преписи.	3 —
Товарителници, съгласителни за препосилне по води или по сухо.	— 10
Прощение къмъ Султанъ-тъ.	2 —
Просто прощение.	1 —
Увѣрителни (илтъ-хаберъ) називаеми-тъ ханди, мкоруріе или други.	1 —
Позволение за носене на оръжие.	1 —
Позволителни записи (изпипаже).	10 —
Сѣдинци заповѣди (мурсаде).	— 20
Встѣпни.	— 2
Заповѣди (Chéques).	—

Желѣзница-та — Русчукъ-Варна и Варна-Русчукъ.

Тръгва отъ	Бжрз-та Желѣзница I. и II. Класъ (въ Срѣда и Недѣли)	Обикновена же- лѣзница I, II и III класъ (Пон- дѣликъ, Втор- никъ, Четвъртъкъ Петъкъ, Сѣбота.)	Тръгва отъ	Бжрз-та Желѣзница I. и II. Класъ (Сѣб- бота и Срѣда)	Обикновена-та желѣзница I, II и III класъ (Недѣли, Пондѣ- ликъ, Срѣда, Чет- въртъкъ, Петъкъ.)
Русчукъ.....	сутрѣнь 11.—	сутрѣнь 7.30	Варна	сутрѣнь 11-35	сутрѣнь 7.49
Червена-Вода	" 11.38	" 8.20	Гюбежъ	" 12.08	" 8.28
Ветона.....	" 12.17	" 9.15	Правдинъ.....	вечерь 1.12	" 9.56
Разградъ	вечерь 1.19	" 10.54	Шулакъ.....	" 2.14	" 11.22
Ишикларъ	" 1.59	" 11.51	Шайтаджикъ.....	" 3.23	вечерь 12.54
Шайтаджикъ	" 3. 4	вечерь 1.06	Ишикларъ.....	" 4.05	" 2.07
Шулакъ.....	" 3.58	" 2.31	Разградъ	" 4.48	" 3.11
Правдинъ.....	" 4.57	" 3.52	Ветона.....	" 5.47	" 4.35
Гюбежъ	" 5.58	" 5.18	Червена-Вода	" 6.29	" 5.30
Варна пристига	" 6.29	" 6. 1	Русчукъ, пристига	" 7.02	" 6.15

ТАРИФА НА ТРАКИЙСКА-ТА ЖЕЛѢЗНИЦА.

ЕДРЕНЕ — ЦАРИГРАДЪ.

Разстояние въ километр.	СТАНИЩА	При- стига		Стоп	тръгва		
		ч.	м.	м.	ч.	м.	
—	Едрене.....	. СУТРѢНЪ			6	10	
25.00	Урли	52	7	2	1	7	3
11.	Куллен Бургасъ..	24	7	27	10	7	37
10. 4	Узунъ Кюпрю	35	8	12	1	8	13
20. 9	Павло Киюи	44	8	57	1	8	58
21. 5	Баба Ески	45	9	43	3	9	46
16. 5	Дуле Бургасъ	35	10	21	5	10	27
17. 9	Сидлеръ Чифликъ .	38	11	4	3	11	7
15. 3	Кейнекли	33	11	40	1	11	41
25. 9	Чорлу	54	12	35	25	1	00
24. 5	Черкес Киюи	51	1	51	1	1	52
21. 2	Синекли	66	2	58	3	3	1
22. 5	Кабакче.....	70	4	11	3	4	14
14. 8	Чатадже.....	32	4	46	5	4	51
19. 6	Хамамъ киюи.....	49	5	40	3	5	43
29. 5	К. Чекмедже.....	73	6	56	1	6	57
4. 2	Ст. Стефано	8	7	5	1	7	6
5. 0	Макри Киюи	9	7	15	1	7	26
5. 4	Еди-Кула.....	10	7	26	3	7	29
3. 5	Кумъ-Капу.....	7	7	36	1	7	37
3. 8	Цариградъ	7	7	44	вечеръ		

Желѣзница-та Солунъ — Митровицъ и Митровицъ — Солунъ.

Гръва отъ:		Гръва отъ:		Гръва отъ:	
чисъ	м.	но Европейски	чисъ	м.	но Европейски
Солунъ	7	15	Митровицъ	1	30
Топчинъ	8	2	Прищина	2	49
Хаматово	8	47	Димитиъ	3	44
Кара-Сулъ	9	18	Вершовицъ	4	40
Гевгелие	10	18	Качиницъ	5	37
Мирова	11	14	Елѣсъ-Халъ	6	10
Демир-хисаръ	12	40	Скопие	7	15
Криволакъ	1	40	Скопие	7	—
Гратско	2	40	Зелениково	7	56
Велесъ	4	3	Велесъ	9	10
Зелениково	5	16	Гратско	10	34
Скопие	6	10	Криво-Лакъ	11	41
Скопие пакъ	6	30	Демиръ-Хисаръ	12	53
Елѣсъ-Халъ	7	37	Мирова	1	55
Качиницъ	8	16	Гевгелие	2	57
Вершовицъ	9	3	Кара-Сулъ	3	53
Димитиъ	10	5	Хаматово	4	22
Иришина	11	6	Топчинъ	5	5
Митровицъ	12	15	Солунъ	5	50
					вечеръ
					заяръ

Тарифа на желѣзницата отъ Солунъ до Скопия и Митровица. (Лира турск. гр. 125)

Отъ Солунъ до Ста- ціони:	Класъ I		Класъ II		Класъ III	
	гр.	п.	гр.	п.	гр.	п.
Митровица						
Прищина						
Ливини						
Вершовичъ						
Качивикъ						
Елесь-Ханъ						
Скопия	206	—	152	20	99	20
Зелениково	186	30	138	10	90	—
Велесь	163	—	121	10	79	—
Гратско	140	—	103	30	67	20
Криво-Лакъ	122	10	90	20	53	—
Демиръ-Капия	104	20	77	20	50	20
Мировца	85	10	63	—	41	—
Гевгиле	66	20	49	10	32	30
Кара-Сули	47	10	35	—	22	30
Хаматово	36	10	26	30	17	20
Топчинъ	18	20	13	30	9	—
Солунъ	—	—	—	—	—	—

Забѣлѣжаніе. Разница-та въ числа-та между стациони
тъ е постоянна и въ всякой случай плата е
това расстояние.

ИСТОРИЯ НА ГОДИНА-ТА 1873. *)

Януария.

1. Гаврийлъ Ефенди са отдѣля отъ Ексархия-та.
1. Руссенския Валия приема заповѣдь да са отвори гърцкия параклисъ. Сблжсквание между Българи и Гърци.
1. Халилъ Шерифъ Паша извѣстява Ексарха съ таκριръ за ходъ-тъ на ексархийски-тъ работи.
1. Донъ Алфонсъ отъ Бурбонъ прилятъ главна-та команда надъ карлистски-тъ войски въ Каталония.
3. Бъл. Ексархъ прави посѣщение на Халилъ Шерифъ Паша.
9. Царъ Наполеонъ умира въ Чизелхурстъ.

Февруария.

7. Лордъ Гранвилъ дава разбяснявания въ горния-та камара върху централ-азиятския въпросъ.
9. Старо-то Католическо събрание става въ Констация.
1. Кралъ Амедео си дава оставка-та въ Испания.
2. Испански-тъ Кортеси избиратъ едно правителство: Фигерасъ, П. Маргаллъ, Салмеронъ и др.
3. Прошение на Българи-тъ отъ Свищовъ, Русчукъ, Търново, Видинъ, Тулча, София, Шуменъ, Пловдивъ, Варна, Силистра и отъ др. ми. градове, до Бълг. Ексархъ за увардивание на царския ферманъ.
26. Архимандритъ Аверкия са ржкополага за врачанский Владика.
27. Лаурнонския въпросъ са свършва.

Марта.

1. Дава са Бератъ на Врачанский Владика.
3. Бълг. Ексархъ ходи да благодари за Берати-тъ на Великия Везиръ.
4. Бълг. Ексархъ прави посѣщение на Сафетъ Паша и му връчва подробно изложение за български-тъ работи.
5. Бълг. Ексархъ са разговаря на дълго съ Есадъ Паша на Бешикъ-Ташъ.

*) Наши-тъ случаи сѣ забѣлѣзани по наша дата (в. к.), а други-тъ по европейска дата — 12 дни по-рано отъ колко-то наша-а. дата.

11. Мелетий Софійскій отива за епархия-та си.
15. Подписване на единъ договоръ за излизане нѣмскитѣ войски отъ Франция.

Априлия.

2. Есадъ Паша—Великъ Везиръ—пада отъ поста си.
5. Мехмедъ Ржуди Паша Ширва-ни-заде приема везирския постъ.
5. Дамаскинъ Велескій пристига въ епархия-та си Велесъ.
11. Побѣда надъ испанскитѣ Карлисти при Пингечерда.
13. Въстание-то на Северо-Американскитѣ Модоки Индијци.
19. Отваряние-то на Всемирно-то изложение у Виена.
19. Персийскія Шахъ отива за Еврона.
21. Бълг. Ексархъ праща три такрира до правителство-то и иска Берати-тѣ за Скопскія, Охридскія и Пелагонийскія владѣци.
28. Холландцитѣ пристѣгатъ въ Ачинъ.

Маия.

19. Правителство-то праща такриръ до Ексарха и извѣстява че Скопска-та Епархия ще си остане подъ Гърцкитѣ Патриархъ.
24. Тиерсъ си подава оставка-та и на негово мѣсто избиратъ Маршалъ Макъ-Махона—за президентинъ на република-та.
24. Бълг. Ексархъ прави визита на Египетскія Подкралъ въ палата му—Емигрантъ.

Юния.

1. Маршъ-тъ — навлизанне-то на Русия-тъ въ Ханатъ-тъ Кива.
2. Русскія царъ въ Виена.
10. Русситѣ привзематъ Кива, Ханъ-тъ са покорява.
22. Бълг. Ексархъ придруженъ отъ Скопскія и Охридскія владѣци прави визита при министра на външнитѣ работи и моли за берати-тѣ на тѣзи владѣци.

Юлия.

1. Свикване-то на една интернационална Конференция за въпросъ-тъ на Суетскія Каналъ.
7. Архимандритъ Нилъ са ръкополага за Бълг. Владика при народна-та църква на Фенеръ.
7. Архимандритъ Дионисий са ръкополага за Ловченскія владика отъ владѣци-тѣ Скопскій, Охридскій и Пелагонийскій.

- 11. Всеобщо въстание въ Испания.
- 16. Донъ Карлосъ пристига въ Испания.
- 19. Салмеронъ става президентинъ на Република-та въ Испания
- 24. Нѣмската фрегата Принцъ Фридрихъ Карлъ зема испанския инсургентски параходъ Вигиланте.

Августа.

- 5. Графъ-тъ отъ Парижъ въ Фросдорфъ при графа Шамборда.
- 9. Валенция са предава подъ испанско-то правителство.
- 15. Царския Принцъ приема бонапартеки депутации въ Чинзелхурстъ.
- 26. Испански-тъ Кортеси избиратъ Кастелара за президентинъ.

Септемврия.

- 5. Ландтага Кроатски приема изравнение-то съ Унгария.
- 6. Последно-то плащане отъ Франц. война на Германия.
- 28. Бомбардироване-то на гр. Аликанте отъ инсургентски-тъ паролуви.

Октомврия.

- 6. Начиновение процесса ерѣщу Базена.
- 12. Конференция-та на Графа Шамборда съ французски-тъ Легитимисти въ Залцбургъ.
- 16. Султана урѣжда вакуфи-тъ.
- 27. Побѣда на Англичяни-тъ надъ Ашанти-тъ.

Ноемврия.

- 7. Доротея Скопский заминава за Едрене.
- 7. На о-въ Куба са застрелватъ маринери-тъ отъ вавора Вирджиния.
- 9. Нилъ Смоленский заминава за Солунъ.
- 15. Сѣверо-Американския министерски съвѣтъ са рѣшава да иска удовлетворение отъ Испания ради Вирджиния.
- 19. Французската Каммара рѣшава да продължи изпълнителна-та властъ на Макъ-Махона за 7 години.
- 28. Сръбската скупщина са свиква.
- 28. Испания удовлетворява Сѣверна-Америка ради ваворъ-тъ Вирджиния.

Декемврия.

- 10. Базенъ са отсѣжда на смъртъ, но са упростява.
- 12. Пристигане на Холландци-тъ въ Ачинско-то крайбрѣжие.
- 16. Отваряне-то на Ексархийския съвѣтъ.
- 16. Комиссия-та на Суецъ—Каналъ свършва рѣшение-то си.
- 30. Обнародване на единъ договоръ между Россия и Бохара.

Поглѣдъ върхъ преминала-та година.

(отъ 1873 Юлия до 1874).

Време-то тече изминува; години-тъ са излизватъ и отиватъ въ безкрайностъ и всяка една отъ тѣхъ на слѣдва отъ своя-та предшественица по нѣщо си, което никакъ не може да откаже. Има дори такви слѣдъци и влияния, кои-то дѣйствуватъ презъ цѣлъ единъ периодъ. Таквасъ за насъ остава се още распра-та за вѣра, между Българи и Гърци, която са продължава почти отъ 1854 и до днесъ, па и сега не може сръ, че пие Българи-тъ сме съвсемъ спокойни отъ наши-тъ ненавистници, защото день не са изминува да са не повтаря също-то, кое-то е ставало прѣди това. Но не само по насъ има расправия за вѣра, а почти и по цѣлия свѣтъ: както въ Европа, тѣй и по друга-та половина на земно-то половинкѣмбо. — и въ самата Бразилия. Въ Европа главна-та размирна глава е папа-та, кой-то доказва, че той е билъ само въ състояние да упаци мира, когн-то отъ друга страна той показва единичкия размирникъ; сега не остава нищо друго да си мисли чловѣкъ, освѣпъ че са намира въ вѣкъ-тъ на реформация-та. Ултрамонтани-тъ са мѣхидълго време дано постигнаха намерение-то си и то: да поставятъ единъ претендантинъ на празния французски тронъ, кой-то да бѣде покоренъ синъ на черков

всичко това Французи-тѣ отказаха. Папа-та излязъ въ надѣжди-тѣ си, че единъ Хайрихъ V отъ Франция, ще поведе кръстоносенъ походъ противъ Иъм-тѣ, на кого-то навѣрно ще са притекатъ послѣдотелни за отмъщение на неприятели-тѣ си, той — Пий IX доживѣ да види, за негова пагуба, по-тѣсно-то движение на три-тѣ сили монархии отъ Европейска суша, че Австрия и Россия съ посредство-то на Германия са изравниха твърдѣ приятелски, а тѣй сѣщо и сѣл-тѣ италиянски и той встъпи въ кръга на този многотраенъ миръ. Англия си стоеше неутрална и се спознѣваше приятелски съ Россия врѣхъ въпросъ-тѣ за неутрална Азия; освѣнъ това между тѣзи два кабинета беше и фамилиарна връзка. Други-тѣ по-малки държави, кои-то твърдѣ често биватъ причина за разваляние всеобщия миръ, тѣ си мируваха; защото-то сили-тѣ монархии не обръщаха поглѣда си скоро къмъ тѣхъ, — трѣбваше да чуватъ по-горни-тѣ. Доказателство на това е, че испанска-та Република (тѣй бѣше и съ французска-та) твърдѣ кѣсно се припозна отъ велики сили.

Се тѣй не отиваха работи-тѣ на голѣмо-то западно-половинно-жлобо. Тамъ Ултрамонтани-тѣ нѣмаха онази сила за побуждение на религиозни распри — макаръ се появиха въ послѣдно време и въ Бразилия —, нѣмъ владѣеше война-та на о-въ Куба. Съ нетърпение нѣдвахме походъ-тѣ на Руси-тѣ срещу Кива и съ нѣдждо-та се поздрави мисль-та за отваряне-то на единъ европейско-азиатски желѣзенъ пътъ, защото-то много чакъ отъ това централно сближаване — всемирно единение —, а отъ голѣма важность се глѣда то за търговия-та, защото-то и тамъ врата-та на образование-та се отварятъ.

Ако да спокойствуваха оръжия-та почти на вся-

кадѣ, то пакъ владѣеше умственна-та война, споръ както ни показаха горни-тѣ припомнивания. Но гл. но-тобѣше онова, кое-то донесе всеобщо страдание: тѣр. вѣка-та криза. Тя удари повече-то европейски дър. ви, но не изостави да са стовари най-сетнѣ, и на С. верна-Америка съ още по-голѣма тѣжестъ.

Тѣй бѣше накратко положение-то на други-тѣ я. жави, коги-то почнаха да са заявяватъ у

БЪЛГАРСКА-ТА ЦЪРКВА

нови размирици: Българи-тѣ въ солунския окръгъ с. ватѣ католици.

Наше-то правителство като искаше да види еди. день подданици-тѣ си мирни въ вѣроисповѣдни-тѣ желанія, отрѣди особни смесени комисии да разг. датъ коренно население-то въ смесени-тѣ епархии и с. това произлѣзоха истилями-тѣ, кои-то са обнарод. ха вече отъ наши-тѣ Бълг. вѣстници въ Царигра. Тѣ излезоха за въ наша полза, както си е; защото по. нѣзи мѣста живѣятъ само Българи, а не Гърци. Се. тази мисия или по друга, бѣше пратила нашя-та Е. зархия Нег. Преосвященство Смоленскаго (Руссенск. економъ — попъ Нила) въ Солунския окръгъ за да. довлетвори нѣкои искания на население-то, кое-то. каше съ нетѣрпение да види мили-тѣ си владици. I. това време тамкашни-тѣ Българи са обезпокояваха тѣ. дѣ много отъ гърцки-тѣ владици. Не са измина дѣ. време и Н. Пр. namесто да удържи еднородци-тѣ си. да ги подкрепява въ бащина-та ни вѣра, да ги отк. нява отъ протестанти-тѣ, католици-тѣ и др., той са. претна да растроява тамошния кръгъ: да отклони. стадо-то отъ наша-та толкози-годишна желаема Бълга. ска Екзархия. Откате учерни себе си, позволи си яе. да приканва Българи-тѣ въ Униятска-та кошара. Т. като си свърши наопаки своя-та миссия, завърна

твърдѣ скромничко въ Цариградъ и безъ да са грижи да дава отчетъ за дѣла-та си, слѣзи право при Уннатско-то духовенство, до-то го въздигна за този му високъ подвигъ, на високъ чинъ. Вън бѣха главни-тѣ причини за отклоняване на този Българинъ, не издадохъ на свѣтъ.

Послѣ тѣзи нерадостни случаи и за Извараля-та ли за нашия народъ, високо-то правителство са занимаваше съ разгледаніе истиями-тѣ, изъ кои-то узна, че 10-тия членъ са рѣшава напълно въ полза на Българини-тѣ, кои-то населяватъ онѣзи мѣста отъ вѣка. Берати-тѣ са издадохъ за владци-тѣ Охридскій и Скопскій и правителство-то увѣряваше скоро да издаде и останали-тѣ Берати за други-тѣ владци.

Не по-спокойно са измина въ

ИТАЛИЯ.

Макаръ, че папа-та са стараеше всякакъ да повдигне крамоли противъ правителство-то на Виктора Емануила, но Италианци-тѣ са показаха тойзи пътъ много по-умни: тѣ продължаваха борба-та срѣщу Ултрамонтани-тѣ; запретиха дори и всяко посѣщение въ папска-та областъ. Въ Франция са запрети това пѣтешествие за поклонение на папа-та, за това едно папско писмо (brève) опредѣли едно peregrinatis spiritualis — едно пѣтешествие за поклонение на Св. Духа и при други-тѣ са казваше, че тамъ поклонници-тѣ ще бѣдѣтъ свободни дори и при най-прочи-ти-тѣ святии разбира са, че едно съ таквази мисль пѣтувание не прилича на нѣкое забавление. Папа-та — Пий IX — умѣе на всякой начинъ да са утѣшава и да си помага; человекъ едва ли ще намери мѣстце въ Ватиканъ да ненамери укаченъ портрета на Н. Святий-шество. Тука прибавения образъ е направенъ по една фотография, на коя-то за вѣрност-та ние не щемъ да

вѣрваме,
ако да не ле-
жеше прѣдъ

натурѣ. —
що то е
ли може си
помисли нѣ-
кой, че на-
на-та са е
фотографи-
ралъ по ко-
ленъ. — На
11 Марта
1874 г. са
случи 25-то
годишния и
убилеумъ на
Викторъ

Емануил отъ какъ е приелъ управленіе-то въ И-
талия. шестъ дни по-сетѣ са случи въ

ХОЛЛАНДИЯ

сѣщия празникъ за Кралъ Вилхелма III, който
са празнува много тържествено и радостно. Инакъ,
тамкашнѣ-тѣ работи си бѣха твърдѣ мирни освѣтъ дѣла-
га-та и мѣчна

Война срѣщу Ачинъ,

както са нарича малайзска-та държива по край-тъ на о-въ
Суматра. коя-то крие значителни всемирни търговски
богатства, между кои-то *ниперъ-тъ* играе най-привлека-
телна-та роля за Холландци-гѣ. Тѣ бѣха похарчили още
въ края на Октомврия 1873 повече отъ 20.000,000
талери (3 мил. лири) за да са доконатъ до земя-та,

я-то са намира подъ Мохамеданско-то господарство, то расте не само пиперъ, но и много други растения, кои-то си плащатъ наистина трудъ-тъ и разноски, да ги владѣе челоуѣкъ.

Отъ Октомврия насамъ Холландци-тъ иматъ тази жестока война и употрѣбиха всякакви срѣдства за поддържане, но до колко-то знаемъ отъ новини-тъ до свършване-то на тойзи погледъ, тѣ не сѣ постигнали още слаба-та си мисль. Съвсемъ по единъ чуденъ начинъ свързанъ този Холландско-Индийски-Походъ срѣщу Англия, съ една друга голѣма война, коя-то

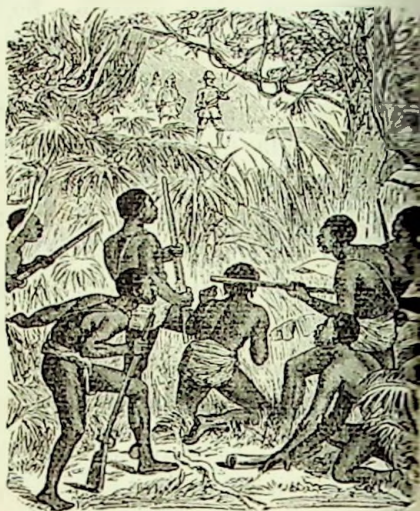
АНГЛИЯ

сѣщо-то време водѣ и славно свърши, противъ Ашанти-тъ (или Асепте). И двѣ-тъ войни станаха по съдѣствие на холландско-английскій договоръ отъ Февруария 1873, споредъ кого-то Холландци-тъ отетѣпваха обвинения-та си по Западния брѣгъ на Англия съ обвинения, че тѣ нѣма да срѣщатъ за напредъ никакви препятствия отъ английска страна въ завоевания-та си по островъ Суматра. Това английско домогване на Златенъ-Брѣгъ, докара

Ашантска-та война.

Ашантско-то царство, съ главния си градъ Кумасъ съ повече отъ 100,000 ж., е два пѣти толкова по-големо колко-то България, съ едно население отъ два милиона. По половинъ вѣкъ насамъ този народъ стои въ непрестанна война съ Европейци-тъ, защото са мѣчеше да са прогонени по Гвинейско-то крайбрѣжие, за да може да спечели единъ изходъ за търговия-та си, кого-то Бѣли-тъ (Европейци) желаяха да задържатъ само за себе си. Земя-та е покрита съ старовѣрѣмешни гори, има твърдѣ малко плодородни рѣки, при това тамъ владѣе единъ смъртоно-

сень климатъ за Европейци-тъ. За това много чело-
 чески жертви и мно-
 го пари сж струва-
 ли войни-тъ срѣщу
 Ашантия, както бѣ-
 ше и съ най-нова-та.
 Причина-та съ Ан-
 гличани-тъ бѣше та-
 зи, че тѣ отказва-
 ха да правятъ това,
 що-то правяха тѣх-
 ни-тъ предшествен-
 ници — Холландци-
 тѣ, т. е. да откопу-
 ватъ роби-тъ на вла-
 дѣтели-тъ отъ Ашан-
 тия, да плащатъ и освѣнъ това единъ видъ трибутъ
 черния императоръ въ Кумасси. Тукъ са распѣни Б
 ринъ-Каранъ — тѣй са нарича Кралъ-тъ на Аше
 тия — и ся заклѣ у 3333-тъ си жени да натика
 гличани-тъ въ море-то. Отъ варварски-тъ суровости
 този черенъ тиранинъ свидѣлствуватъ

черепи-тъ и жертвоприноси-тъ мѣста,

отъ кои-то ние тука даваме единъ вѣренъ образъ. То
 плачевно мѣсто са намираше наблизо до главния градъ
 — човѣшки трунове на стотини човѣчески жерт-
 кои-то сж натрупани отъ страшни-тъ обичаи на Аш-
 анти-тъ, хвърлени на пантири-тъ и на други-тъ гра-
 телни птици за добро-дошло-ѣстие. Въ пролѣтъ-та на 18
 този кралъ нахлу по сичка-та земя на Фанти-тъ, и
 то сж намиратъ подъ покровителство-то на Англича-
 н-тъ Село подиръ село са предаваше на огънъ, тѣр-
 ственно маршираха Ашанти-тъ отъ едно бойно п-
 на друго; скоро са видѣха Англичани-тъ огранича-

само на фортове-тъ си и въ морски-тъ си пароходи. Но сега вече зѣ английска-та тѣжнѣмостъ край и са рѣ-

шиха енергически да противостоятъ. Зиръ Гарнетъ Волзелей, единъ още младъ Генералъ, са назначи за генералъ и ко-

мандантинъ на едно значително число войска и са испрати отъ Златния-Бръгъ съ заповѣдъ да разори и въвршенно града Кумаси. Последний положи голѣмъ трудъ да си избере отборъ войници и стори вси-ки приготовления. На 2 Януарий 1874 генералъ Волзелей премина гранична-та рѣка Праа съ войска-та си и саи пустна—безъ да глѣда на голѣми-тъ мъжнотии, които бѣха напредъ му, още повече храбро-то опжлчение на Ашанти-тъ—побѣдоносно на напредъ и принуди черния кралъ още на 11 Януария да са обяви за побѣденъ и да предаде венчки-тъ Бѣли поробени, да плати една войнственна тцета отъ 50,000 унци злато и да при-камонн глава предъ венчки други английски искания, т. е. да сапрѣти да са припосватъ човѣшки жъртви. Разказватъ, че кралъ-тъ за това толко скоро са рѣшилъ за побѣденъ, а що-то неговн-тъ проричатели му пророкували, че тѣ бидѣли главния градъ пжленъ съ кржвъ. Кралъ-тъ ви-ѣлъ единъ бѣлъ и единъ чернъ нжрчъ да са биятъ и ато бѣлия надвилъ, по тази причина той заключилъ тѣ това, че бѣли-тъ ще побѣдятъ, та са и подчинилъ.

На 4 Февруария градъ-тъ Кумаси падна въ рж-дѣ-тъ на Англичани-тъ, кои-то го запалиха преди да са

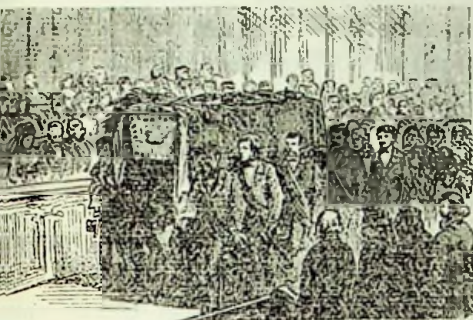
оттеглятъ съ това да оставятъ единъ веченъ намятникъ на Негри-тъ. На 19 Февруария са прии тойзи младъ командантии съ голъмо тържество въ Капъ-Коастъ, на когото прѣдъ врата-та неотколѣ стояше неприятель-тъ, когото Англичани-тъ сега истласаха оттатъкъ неговия главенъ градъ. На 9 Марта пристигна Сиръ В. Гарнетъ въ Портсмутъ. На 30 Марта проведе войски-тъ си въ Виндзоръ Паркъ предъ кралица Виктория; на младия генералъ, както и въстиха вѣстници-тъ, не са забѣлѣвало нищо отъ събитания-та му въ война-та по оиѣзи места.

Между поробени-тъ, кои-то са освободиха чрезъ побѣда-та на Англичани-тъ, имало много Базелски миссионери, кои-то биле задържани отъ Черни-тъ въ Капъ-Коастъ още отъ 1869. Тази побѣда причини голъма свобода по тѣзи места, особно за Нѣмци-тъ, кои-то ги имаша тамъ по Златния-Брѣгъ повече отъ Англичани-тъ; Базелци-тъ иматъ тамъ на 8 станции 34 мъже и 18 жени по общини-тъ, по разни завѣдения, училища, търговски и занаятски къщи и пр., а нѣмския прѣпоречникъ са развѣва предъ тѣхни-тъ търговски фактории. Една голъма загуба сполѣтя Англичани-тъ, смърта на

Давида Ливингстона.

кой-то имѣ разни мисии по оиѣзи места; особно тамъ, гдето се трудяше за наука-та. Чакъ до смъртния му часъ дори и подиръ смърта му, неговии-тъ черни слуги му оставаша много предани, въ рѣцѣ-тъ на кои-то той си бѣше предалъ отъ години цѣлия си животъ. Съ особна любовъ са грижаха неговии-тъ черни придружници при погребѣния-та му болѣсть, и кога-то той умрѣ на 4 Маи 1874 въ една отъ тѣхъ съградена колиба въ Изала-тъ употребиха голъмо старание колко-то имъ идеше отъ рѣцѣ, да увардятъ отъ изгниване негово-то тѣло и послѣ го нагърбиха и носиха повече отъ 1000 а

ийски мили (колко-то отъ Парисъ до Петербургъ)—
еветъ месѣца нарѣдъ, въ борба съ болести, гладъ,
бзети съ страхове въ дивотния-та и отъ тѣхни-тъ ино-

вѣрци туземни,
кои-то не щѣха
да приематъ мърт-
во-то тѣло въ се-
ло-то си, до дѣто
най-сетнѣ стигна-
ха въ Зангве-
баръ и отъ ту-
ка тѣло-то са пре-
несе чрезъ Стеа-
меръ за Англия.

и 8 Априлия 1874 са погреба тържественно въ
естминстерабей. Между осѣмъ-тъ человекѣ, кои-то
иннесоха послѣдни-тъ почести на носило-то, бѣше
единъ отъ негови-тъ черни слуги на име Іакобъ
айивригтъ, кой-то отъ детинство-то си още билъ
занатъ отъ единъ Арапинъ като робъ, отведенъ въ
лоа и при това препасване освободенъ отъ единъ
итански параходъ, и за да го въспитатъ пратили го въ
оттландско-то миссионерско училище въ Насикъ при
омбай, дѣ-то са научилъ да чете и пише много до-
тъ и тамъ си прилялъ и име-то. Тѣй сѣщо всички-тъ
руги негови съдружници (слуги) биле освободени Не-
тки робие.

Друго нѣщо въ Англия по-важно нѣма, само има
забѣлѣжимъ министерско-то промѣняване. Вместо
гистическо-то либерално правителство на Гладсто-
дойде за управителъ Дисраели съ тористическо-
консервативно управление, тѣй що-то аристократско-
сервативна-та Англия днесъ са управлява отъ единъ
жъ, на кого-то въ жили-тъ тече много еврейска кръвъ.

Въ Английски-тъ владѣния по Остъ-Индия владѣния отъ Декем. 1873 голѣмъ гладъ. Тамъ жътвата не станала никакъ, особно оризъ-тъ по Бенгалия не станалъ никакъ. Голѣми доброволни помощи са сториха въ Англия както отъ правителственна страна, тѣй и отъ частни хора; до Априлия 1874 имаше подарени 80,000 стерлинги. Отъ Калкута са испращатъ сѣка недѣля голѣми товари съ оризъ и ржъ за притеснени-тъ жители.

Една радостна случка бѣше въ Англия, кога-то са ужещи втория синъ на английска-та кралица, Херцогъ Алфредъ отъ Единбургъ (роденъ на 6 Августа 1844) съ руска-та велика княгиня Марія Александровна. Млади-тъ младоженци отъ тогава насамъ приеха посещение-то на императора отъ

РОССИЯ.

кой-то съ голѣма радостъ са поздрави въ Лондонъ, защото са съглеждаха различни знакове за едно трайно споразумѣние между двѣ-тъ велики сили и единъ новъ потикъ за европейския миръ. Царь-тъ са задържа и въ Берлинъ за да направи на поболѣния князь Бисмаркъ една визита отъ 1½ часа. Въ огромно-то руско царство имаше цѣла година наврѣдъ миръ; по Декември 1873 са откри въ Петербургъ великолепния паметникъ на царица Катарина II, а на 13 Јаннуария 1874 са введе по цѣла-та монархия всеобщо-то задължение — войници.

По месецъ Јуния са намираше царъ Александъръ съ царъ Вилхелма въ

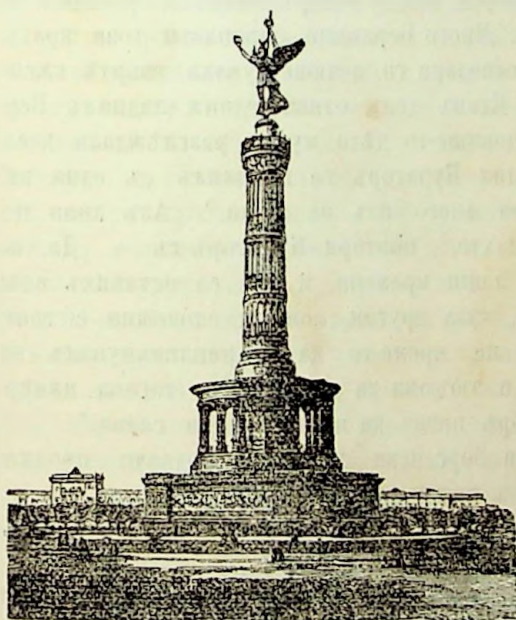
ГЕРМАНИЯ

у Емсъ, а руска-та царица въ лѣтния палатъ въ Југендхайнъ при Бергстрасе. Има почти година време отъ като сѣ потаени оружия-та въ тази земя — ако се наумѣватъ читатели-тъ на Лѣтоструя за Прусско-Фран

пузска-та война. Тя бѣше страшна война и отъ голѣмо значение въ История-та. Нѣмско-то сѣдинение са утвърди още повече отъ втория денъ на мес. Септемврия 1872, кой-то служи за свидетелство на Германци-тѣ за боя при Седанъ. По слѣдствие на това, Германия си възобнови народенъ празникъ, кой-то вече заби много по-дълбоки корени въ народно-то чувство и въ народния животъ, нежели онзи бой на народи-тѣ при Лейпцигъ. Съ голѣмо тържество са откри

побѣдоносния паметникъ

на место-то Кенигсплацъ въ Берлинъ и кога-то гласъ-тъ на трюпети-тѣ заѣчи предъ царски-тѣ палати рано-рано

прѣзъ оназита-ха-хладна сутрень — то бѣше 2-ри Септемврий — съ хвалебна-та пѣсень: «Самому Богу горѣ на небето-то честь...» кога-то почнаха черковни-тѣ камбани да биятъ, тогава са глѣдаше множество народъ да са собиратъ на онова место, като да бѣха поканени да

празнуватъ рождениия денъ на нововъздигнато-то нѣмско царство и изново да благодарятъ Богу за постигнато-то сѣдинение. Благодарения царъ посвети този

памятникъ на побѣдоносна-та войска, коя-то пази до последния часть заробена-та земя, додѣ неприятели-тѣ си не исплатиха дълга. Съ радостъ са върнаха нѣмски-тѣ войски въ отечество-то си: на 1 Августа прибраха са отъ Нанси, на 2 оставиха крѣпостъ-та Белфортъ, най-сетнѣ станави и последно-то излизанне на нѣмски-тѣ войски отъ Вердунъ; тука са напиваха страшни напивици за царъ Вилхелма. На никому отъ войници-тѣ не са виждаше да е мъчно това оттегляване за отечество-то си: тѣ са мъчиха твърдѣ много въ продължение на двѣ години; то не ще имъ остане жиятъ пакъ да са върнатъ.

Не само у Австрия имаше криза — крахъ —, но и въ Берлинъ не липсуваше никакъ. Слѣдствия-та бѣха отъ Виенска-та борса, коя-то подиръ малко са пресадил и на близостѣди-тѣ си. Много Берлинци опропасти този крахъ, та голѣми-тѣ господари го почувствуваха твърдѣ кжено и са покаиха. Единъ денъ отива единъ падналъ Берлинецъ при сѣдовище-то дѣто му са разглѣждали хесани-тѣ и тамошния Кураторъ го помолилъ съ една игара: «Благодаря много, азъ не пушя.» «Азъ зная поотпрѣди да пусяхте,» повтори Кураторъ-тѣ — «Да, но сега настанаха лоши времена, и азъ са оставихъ вече отъ него.» «Хм, каза другия, лошава економия е това; по-добрѣ бѣше на време-то да си непавикнувалъ на спекулации-тѣ, а тютюня да си пушилъ, тогава навѣрно много по-добрѣ щеше да искарашъ на глава.»

Послѣ този борсенски крахъ са подкачил продължителна-та война между

царя и папа-та.

коя-то не само са прострѣ по Германия, но се почувствова по цѣлия образованъ свѣтъ. Питане-то бѣше: Кой трѣбва да бѣде господаръ въ царство-то, Държава-та ли или Черкова-та Царя или Папа-та? Въ срѣдни-тѣ вѣкове бѣше тжй: «Папа-та е кралъ надъ крале-тѣ, всич-

ки князове по земята му са подчинени, той може кра-
 ле да постави и свалява, да развързва по кефа си
 народи, кои-то полагаша клѣтва за вѣрностъ прѣдъ кня-
 за си; негово-то царство завземаше всички земи и
 венчки трѣбваше да му са покоряватъ—това е Божия-
 та воля.” Това бѣха дръзки-тѣ мисли на Григория VII,
 но тази причина, той остави Германския царъ по ри-
 за да стои на сиѣга и осежди попови-тѣ му да са не
 женятъ, съ това да може да си състави свои оръдия.
 Това срѣдне-вѣковно състояние тѣрсяха Езуити-тѣ пакъ
 да въздигнатъ подъ предводителство-то на Римъ. Но
 срѣщу тази сила са противостои самъ-си царъ Вил-
 хелмъ—Германский императоръ. На 7 Августа Писъ
 IX отпрати едно писмо камъ нѣмския императоръ, пълно
 съ онѣзи срѣдне-вѣковни изричания, въ кое-то при дру-
 ги-тѣ са искаше: «всякой кръстенъ принадлежи
 въ едно какво-да-било сношение камъ Папа-та»
 но царъ Вилхелмъ му отговори твърдѣ рѣшително на
 Септемвр. и говореше чистосърдечно срещу онѣзи усилва-
 ния, кои-то пишеше папа-та. Той му пишеше: «Евангели-
 ческо-то вѣроисповѣдание, камъ кое-то имамъ честъ и
 азъ да се причислявамъ, както и мои-тѣ предшествени-
 ци и по-много-то ми поданици, не ни позволява никакъ
 да имаме другъ нѣкой посрѣдникъ въ отношение камъ Бога,
 освѣтъ да припознаваме за глава Исуса Христа.” Чрезъ
 това царско писмо камъ Папа-та, всички нѣмски на-
 родъ благодари на Вилхелма, а тѣй също и английския
 народъ придоби симпатии за Нѣмци-тѣ и за царя имъ въ
 борба-та му съ ултрамонтанизма. Отъ тука пататъкъ захва-
 ща въ Германия гонение-то срещу Католишки-тѣ священ-
 ници, по причина, че правителство-то искаше да знае или да
 му са обажда всякой пѣтъ замещение-то на нѣкои попове, и
 пр. работи, срѣщу кои-то много пѣти протестираха владици-
 тѣ. Но това нѣщо несправедливо ли бѣше? Никѣкъ; ултрамон-
 тани-тѣ го нарекоха преслѣдвание на Християнство-то!

Строги-тъ прусски закони засладиха най-напрѣдъ на архиепископа Графа Ледоховски, род. отъ благородна фамилия въ Галиция и отъ 1866 въздигнатъ на чинъ Архиепископъ въ Гиезенъ у Познания. Послѣ него са осѣдиха още много други архiereи, се по сѣщи-тъ причини.

Въ Германия са случиха твърдѣ много смъртни удари, между кои-то два най-близо до царска-та фамилия: краля Лоханнъ отъ Саксония, 73 годишенъ старецъ, кой-то послѣ 19 годишно царуване затвори си очи-тъ за всякога — на 29 Октомвр. 1873. По голѣмия му синъ Албертъ, кой-то заслужи много въ войната презъ 1870/71 като главенъ фелдмаршалъ, наслѣди прѣстола. На 14 Декември пакъ са пресели на този свѣтъ братова-та вдовица на царъ Вилхелма, Елизавета Луиза, пакъ толкова стара.

Пламналата въ Германия распра между държава-та и черкова-та, присади са твърдѣ скоро — презъ Марта 1874 — тѣй сѣщо и въ

АВСТРИЯ.

ая-то служеше до сега като една отъ най-яки-тъ крѣлости за Ултрамонтани-тъ. Самъ царъ Францъ Иосифъ, кой-то празнува на 2 Декемвр. 1873 двадесетипять годишния си юбилеумъ отъ царуване-то си и по Февруария 1874 направи визита на Руския царъ, той стѣши на кракъ съ всяка рѣшителность за черковни-тъ земи, кои-то му представи правление-то отъ горня-та камера; и на нему бѣше писалъ Пана-та едно уговорително писмо, за да го отклони отъ предначертания му пакъ.

Отъ друга страна въ цѣла-та Австро-Унгарска земя владѣе миръ и любовь съ исключение на незалозство-то на различни-тъ народности, отъ кои-то всяка една иска свои правдини и ламти за самовластие-то.

Читатели-тъ ще знаятъ, че Австрия е една отъ образовани-тъ европейски земи, коя-то полага доста голѣми грижи и старания за науки-тъ. Тя бѣше испратила на свои разпозски една експедиция за откриванне най-сѣверни-тъ полярни страни, защото-то тѣ не бѣха до сега още отъ никого издирвани. На 1872 презъ Юния са приготви единъ особенъ вапоръ „Тегетофъ“, нарочно за тази работа построенъ, и на 13 на сѣщия мѣсець той отплува отъ Бременско-то пристанище и са отпрати камъ назначена-та си точка. Експедиция-та са състоеше само отъ двама предводители: Луиусъ Паперъ и Карлъ Вайпрехтъ, отъ единъ докторъ и отъ 21 матрози. Послѣ едно двѣ-годишно отсѣждане въ сѣверно-то пѣлно съ лѣдове Арктическо море, отъ дѣто не имъ бѣше възможно нито писмо да пратятъ за нещастно-то си положение, всичкии свѣтъ ги мислене за изгубени вече и въ начало-то на 1874 год., Австрийско-то правителство зѣ мѣрки и подписа по всички сѣверни пристанища да бдятъ дано ги намерятъ и ѣкадѣ. Като всички-тъ ги мислеха за изгубени, най-сетнѣ сполучилъ единъ руски вапоръ да ги издирн и ги доведе до Норвегия. Радость-та за тѣхно-то увѣичано пѣтешествие, ѣкна по сичкия свѣтъ; въ всяко место дѣто пристигаха, множество свѣтъ ги очакваше да ги поздравн, всяка гостилница ги канеше на гостие.

Голѣмо бѣше посрѣщанне-то имъ у Виена: жители-тъ не помиятъ таквози едно посрѣщанне. Ёго народъ, кой-то знае да цѣни заслуги-тъ на съотечественници-тъ си. Преди още да пристигнатъ Нордполфарери-тъ (Сѣверни-тъ пѣтешественници) въ Виена, отъ всяка една страна на дѣржава-та, всички народности безъ разлика, телеграфически пратиха подароци-тъ си за тѣзи тѣхни неоцѣнени съотечественници, кои-то тѣ църви откриха онѣзи непристѣжни страни, за кои-то свѣта още нищо не знаяше. Тѣ откриха едно доста значително место; достигнаха до 83° с. шир. и нарѣкоха това най-високо

и най-далечно место Но съ-Виена. Сега, кога-то нишахме този годишенъ погледъ, вѣстници-тъ донесоха изъ Англия новини, че тамъ са готвяла една твърдъ голѣма Полярна-Експедиция състояща отъ едно голѣмо число любители на наука-та и отъ много кораби. Сега може да са мисли, че Англичани-тъ при таквизи-то голѣми утѣсенния и помощи, не ще да е чудно ако не ни съобщаха при завращание-то си съвѣтъ чудни новини за онѣзи непознати още страни.

Като отиваха работи-тъ въ Австро-Унгария по този начинъ, съседка-та ѝ.

ШВЕЙЦАРИЯ

тѣй сѣщо имаше да тегли отъ война-та, коя-то владѣяше въ Германия и въ Австрия, та и тя са показа тѣй енергически, но твърдъ лекоумно, като отхвърляше католически-тъ понове и припознаваше онѣзи за прави на старокатолически-тъ общини. По тѣзи несправедности много пѣти ставаха размирици отъ страна-та на католическото население въ Бернеръ-Юра, кои-то са утихнаха само съ сила-та на оръжие-то. Твърдъ е възможно, че попричина на непрестанно-то препирание, да са види единъ денъ раздѣлена държава-та отъ черква-та, както вече въ Кантонъ Нейенбургъ една по-голѣма частъ отъ Евангелически-тъ общини са отказа отъ сѣюза на държава-та и са основа като независима черкова. — По Януария 1874 Сѣюза са залови за свята-та си длъжностъ за да забрани вече съ свършака на 1877 венчки комарджийски къщи. На 19 Априлия 1874 потвърдиха свички швейцарски жители и кантони чрезъ всеобщо гласоподавание пригледани-тъ сѣюзнически държавни устройства и съ това придобиха побѣда-та надъ стария «кантонски духъ», както и не по-малко надъ ултрамонтанизма. Напротивъ, римска-та черква сполучи по нѣкадъ въ

ФРАНЦИЯ

много. Но на всякой начинъ не можиха Іезуити-тъ да постигнатъ намерение-то си и да поставятъ тѣхния вече отколѣ намисленъ и много пѣти прокламирванъ Хайрихъ V, въ лице-то на

Графа Шамборда.

на франѣузекни тронъ, макаръ толко горѣщи старания да положиха и сериозно поработиха. Хайнрихъ, Херцогъ отъ Бордо, Графъ де Шамбордъ, внукъ-тъ на Карла X, синъ на Херцога отъ Берри [уморенъ на 13 Февруария 1820 чрезъ Мувеля], и на принцесса Луиза отъ Неаплъ, роденъ на 29 Септемвр. 1820 въ Парижъ, живѣе още — отъ като е претърпелъ много приключения и съдѣйствувалъ на много движения — на

ошия-та си Фросдорфъ при Вiena, коя-то отколѣ образува сѣюзна-та точка между Бурбонска-та фамилия и въ тамъ той са мѣчи да стане «кралъ» въ Франция. Графа представлява много пѣти на Французи-тъ да приеме управление-то надъ Франция съ нѣкакви условия къмъ републиканци-тъ; послѣдни-тъ не са лѣжяха, защото си мислеха, че помѣтъ Графъ-тъ си постигнеше цѣль-та, тогава е всичко изгубено. Скоро подиръ това са представи на народно-то събрание едно десето-годишно продължение на изпълнителна-та власть на президентна Макъ Махона. Глѣдъ дълго съвѣтване, рѣшиха са за

Септената

пр. траяние на президентна на 7 години; сега може да са мисли, че ще има миръ въ хубава-та Франция.

Като си урѣждаше Франция тѣй работи-тѣ, на-
сетиѣ пристѣпни за организиране-то на рѣдовна войска
и то введе обща длѣжностъ за всякого да бѣде солда
тинъ отъ 20-годишна-та си възраст, поднови крѣпости
тѣ си въ Парижъ, съ една дума, захвана да мисли на
политика за миръ. За да са измие срамъ-тѣ отъ 1870
почна да са мисли за прѣдатель-тѣ отъ опази годи
на, въ коя-то прѣдаде самоволно почти всичка-та свобод
но запазена французска войска; той бѣше нещастника

Маршалъ Базенъ,

врѣхъ кого-то са изливаха всички злини, укори, че не
билъ вѣренъ и че билъ причина на падание-то Мецъ
на 6 Октомвр. 1873 са почна дългия процесъ въ Триа
нонъ подъ президенство-то на Херцога отъ Омаль
кой-то са прострѣ чакъ до месецъ Декемвр. На 10 Де
кемвр. съдовете-то отсѣди
едногласно „мѣжъ-тѣ отъ
Мецъ“ на смъртъ, а постѣ
два дни са преобърна на
20-годишенъ затворъ, кой-то
напетина са положи въ дѣй-
ствие на о-въ Ст. Маргерите.
Но не са забави дълго вре
ме и подиръ нѣколко мѣсе-
ца, Базенъ прескочи стѣни-
тѣ на силно укрѣпена-та скалиста Маргеритска твърди
на и водимъ отъ любезна-та си жена той побѣгна въ
Белгия, а отъ тамъ отиде въ Испания.

Страшни размирици владѣяха у нещастна-та Фран
ция! Между други-тѣ на 16 Май 1874 въ Чпзелхурст
са събра едно множество 6—8000 души, кое-то про
възгласи младия Наполеоновъ синъ за пълно възра
стенъ. Най-голѣми-тѣ чинове у Франция са заемнати са
мо отъ империалисти, а въ Северна-Франция всички-тѣ

Генерали сѣ напоени за монархия-та.—По французския хоризонтъ хвърчи една тайна бурна птичка: червения графъ Рошефортъ, който побѣгна отъ Нова-Каледонія и послѣ только приключенія и лошевъ приемъ отъ Ирландія, вмѣкна са въ Англия, дѣто издава *Латерна-та*, най-распространенъ — скритомъ вѣстникъ между Французи-тъ. Латерна-та за въ Франция печататъ и на цигарена хартия.

И тѣй бѣдѣщностъ-та на Франция не ще да е отъ добри-тъ и отъ мирни-тъ, по много по войниствен-но отива оттаткъ Пиреней-тъ, дѣ-то народна-та война е достигнала до най-горна стѣпень, то е тамъ въ прекрасна-та юго-западна еуропейска страна' —

ИСПАНИЯ,

отъ кой-то кървава-та война между републиканци и кар-листни никакъ не пристава, отъ кога-то кралъ Амадеусъ, послѣ едно кѣсо царуване на 11 Февр. 1873 си обър-на гърба срѣщу неблагоприятна-та Испания. Млада-та репу-блика нѣмаше малка грижа: водачъ-тъ на най-знамени-тия ѝ противникъ е

Донъ Карлосъ VII.,

кой-то са относяше като сѣщъ кралъ на Испа-ния, за кого-то толкова много сънува, както и графъ Шамбордъ въ отношение съ Франция. Кралъ, е-мъ младъ мъжъ още, род-ен на 1848, намѣрва са о-брѣженъ отъ паписти-тъ. Си-то му сѣ сами душа-та му; като душа на това дви-жение отъ друга страна си-то му братъ му Алфонсъ и неговата хубава жена Блан-ка Марія дас-Новасъ, дѣщеря на изгонения отъ Пор-

тугалския трошъ Донъ Мигелъ, кой-то стои още отъ януария 1873 като дѣсно крило отъ страна на мѣжъ са

Карлистекото движение на 1872 бѣше съвсемъ удушено, но съ прокламираніе-то на република-та спечели нова храна. Като са организираха неговитѣ привърженици доста добръ, Донъ Карлосъ тръгна на 15 Іулия 1873 вечерта за Бидана-долина; на 1. Августа стигна въ Бискай, дѣто той въ Герниза положи клятва за притежателъ на Баски-тѣ области. Скоро той се яви предъ Билбао съ 10,000 души войска и отъ карлистекитѣ нехранимайковци са образува една цѣла войска. Оттогава насамъ са продължава войната между Карлисти и Републиканци съ участіе ту отъ една-та, ту отъ друга-та страна. Но макаръ толкова много пожертвувания и да станаха отъ страна-та на Карлиститѣ и макаръ Карлъ да са прокламира въ Катедралната черкова въ Толоса, като за Кралъ, пакъ не можа този претендантикъ да земе важна-та крепостъ Билбао; напротивъ, тя са превзе отъ републиканскитѣ генерали Серрано и Конха. За това Карлисти-тѣ са обхриаха камъ градъ-тъ Дуранго (7 ч. отъ Билбао) като основа на тѣхнитѣ операции. Карлистекитѣ работи назадничеватъ, а тази гражданска война може още много да са продължава.

Но Испания имаше не само да прави съ Карлиститѣ, ами още по-много я затрудниха отъ социалистически мисли обзетитѣ федеративни републиканци. По Іулия 1873 Картагена и Мурция са отказаха отъ Мадритското правителство, т. е. не искаха да му са покорятъ вече. Генералъ Контрерасъ, инсургентскій предводителъ, издаде единъ указъ, и са нарече президентинъ отъ Мурция, домогна са о петъ военни кораби, кои-то са намираха въ пристанище-то Картагена и ги прати и по други пристанища за да угорворѣ жители-тѣ имъ да послѣдватъ примѣра на Мурция. При завръщаніе-то на таквази една експедиция — на единъ бунтовнически вапоръ Вигиланте —, единъ Германски

бъ, като знаеше мадритската прокламация, подъ управление-то на капитанина си С. Верперъ, командантъ на нѣмската фрегата «Фридрихъ Карлъ», при ржка на този вапоръ; послѣ нѣколко дни същата фрегата въ съдружничество съ английската флота, придружиха други 3 кораби «Квито, Рио, и Алмаза», които бомбардираха откритата Алмерия, да са върнатъ въ Малага за Картагена. На 15 Септем. 1873 са пошла обсада-та на Картагена отъ камъ суша-та, когитомъ инсургенти-тъ отъ камъ море правяха чести нападения, издига са безъ сполука. На 26 Ноемвр. са начена бомбардирване-то на Картагена и са продължи до края на година-та.

Въ начало-то на 1874 пакъ са явиха нови променения у испанския главенъ градъ и то отъ страна на консервативната републиканска партия; генералъ Савия, управителъ на Мадридъ, влезе на 3 януария въ сената на Кортеси-тъ и развали събрание-то: маршалъ Серрано блѣсна на чело на управление-то, който почти на всякадѣ въ Испания са поздравя радостно. Малко подиръ това правителство-то сполучи да довърши революция-та въ Картагена; послѣ една петмѣсечна об-

сада, града са предаде, но главатари-тъ на въстание-то още по-прѣди бѣха побѣгнали въ единъ вапоръ. Единъ отъ революционери-тъ вапори «Тетуенъ»

бѣше го стигнала една граната отъ обсадители-тъ, та са запали и кога-то огъня достигна до барутната камара, пржана са въ въздуха.

Най-сетне нека хвърлимъ единъ погледъ и къмъ

АМЕРИКА,

на коя-то въ главния ѝ градъ Нев-Йоркъ отъ 2—1. Октомвр. 1873 стана едно много важно събрание въ Евангелическия сѣюзъ; той се посѣти тѣй сѣщо и отъ много членове отъ евангелическа-та нѣмска черква; тѣмъ бѣха се срукнали отъ всякадѣ разни народности отъ разни вѣроповѣдания и отъ радостъ си подаваха бра-ска рѣзка. Нѣколко Французски и Швейцарски посѣти-тели, кога-то савращаха, погипаха съ едно голѣмо чи-сло пѣтници въ вапоръ-тъ Вилле де Хавре.

Доста много занимаваше духове-тъ както отсамъ тѣй и оттатѣкъ океана

Вирджинска-та случка.

Единъ американски пароплувъ по име „Вирджиния“, кой-то преносваше свободни войници и други припасъ за инсургенти-тъ отъ о-въ Куба, бѣше хванатъ отъ е-на Испанска корве-та и отведенъ на о-въ Ст. Іаго, дѣ-то капитанина — генерала Рианъ — 36 души отъ ма-трози-тъ и 12 пѣ-тници, са застрѣ-лиха. Много са въ-с-нали кръвъ-та на Сѣверо - Американ-ски-тъ сѣюзници, та

туку що не остана да се почне друга война срѣну Испан-ци-тъ, но най-сетнѣ са изравниха, като са уговорили: по-поръ-тъ и всички, кои-то бѣха още живи да са повѣ-натъ на Штати-тъ, кое-то щѣше да стане по Декември

873.. Прѣди вапоръ-тъ Вирджиниа да пристигне въ Нев-Йоркъ, пострада изъ нѣтъ отъ една силна буря при оръ Феаръ и пропадна на место-то си; другъ единъ рабъ зе живущи-тъ и ги принесе въ Нев-Йоркъ, дѣ-то селѣ едно испитване, имъ са даде свобода.

Още едно по-големо раздражение предизвика

Женска-та война противъ ракия-та.

о-то избухна презъ 1874 въ Охио и се прострѣ по ъла Америка. Защо-то мъже-тъ пияха безмѣрно Ви-кѡ-питие, жени-тъ тамкашни са съгласиха да обса-дѣтъ умственио тѣзи всички кърчми, да истикатъ изъ тѣхъ рѣжмари-тъ и да принудятъ притежатели-тъ да си разби-

атъ бѣчви-тъ и да са о-ставятъ отъ този видъ аляш - ве-ринъ. Съ ра-дости и съ иѣни тѣ потеглиха камъ крѣч-ми-тъ дори влязоха въ сѣщи-тъ въ-трѣ и тѣр-сяха случай съ сила да пенѣлнѣтъ

намерение-то си, макаръ мъже-тъ като влиятелни надъ жени-тъ, да ги уговарѣаха да са оставятъ отъ тази си мисль. Напраздно! Въ препирни съ крѣжмари-тъ, тѣ придобиха побѣда-та и сполучиха да затворятъ всички кърчми, та и нѣколко виски-бѣчви отидоха на гюрюл-

тия — источиха ги на пштя. Както и да е надали ще може това затваряние да са удържи дълго време, защото таквизи плодове узрѣватъ по-лека-лека въ единъ народъ — иска са умѣренность.

Като свършваме този си погледъ, нека споменемъ нѣщо си и за

АЗИЯ,

въ коя-то и тамъ са захваща вече любопитенъ животъ, макаръ че сѣ дивн тамошни-тъ народи, но жяжда-та за война не е престанала утъхъ още никакъ. Россия търси най-малка-та причина за да са въсползува отъ това тѣхно диво състояние; па не само тя, но и всички други Европейски държави, особно Англия, коя-то съглежда за бѣдѣще-то си въ Россия единъ голѣмъ противникъ. Холландци-тъ и тѣ са мѣчатъ да робятъ, Иананци-тъ безъ малко оставаше да са сблъска въ Китайци-тъ, съ една дума и въ тази страна владѣе духа за война, та не е чудно идуща-та година да са яви „Бълг. Народенъ Календаръ“ съ новини по-любопитни отъ сегашни-тъ.

За цѣлия свѣтъ и особно за наше-то отечество ние желаемъ отъ сърдце да посрѣщнемъ идуща-та година — като пѣмаме по-добри други желанія: — съ тѣзи думи да бѣде миръ и любовъ по цѣла-та земя.

До дѣ сме стигнали?

Никой не ще откаже, че нашия народъ въ прѣминали-тъ 10—20 години е направилъ добъръ успѣхъ въ наука-та. Ние можемъ праведно да са похвалимъ, че народъ-тъ доста са е събудилъ за да търси наука и издѣтвеніе. Това е явно всѣкому.

Но, право да говоримъ, ние не бива да са лъжемъ въ това нѣщо, и да кажемъ че всичко въ народния ни напръдѣкъ отива добръ. Не бива да мълчимъ кога-то има нѣкои неприятни страници въ народния ни възражѣ, а трѣбва явно и ясно да си казваме недостатъци-тъ за да могатъ да са поправятъ, колко-то е възможно по-скоро.

Ние сме напръднали и напръдваме, повече-то въ вънѣшенъ видъ. Отъ вжнѣ да ни глѣда чловѣкъ, ние сме единъ доста образованъ народъ. Цивилизация-та ясно са види по тѣла-та ни и въ политики-тъ ни; но, право да си кажемъ, вътрѣшно и здраво учение и практично знание май рѣдко са намѣрва между насъ. Въ всички-тъ ни градове наши-тъ господжи и господжици въ дрѣхи-тъ си не могатъ са различи отъ най-образовани-тъ людие на свѣта. Фустане, малакове, капелини и пр.—всичко прѣдставлява една благородна и образована господжя. Нѣ жално-то е че деветдесетъ и деветъ а стотѣхъ сѣ само прости кукли. Всичко-то учение и образование е само въ дрехи-тъ. Нека ни протятъ наши-тъ господжи и господжици, ако това имъ са види строгичко, защото ние говоримъ за обща полза. Казахъ, че не бива да са лъжемъ. Тѣй е и съ мъжкии мълъ. Щомъ са облече нѣкой младежъ въ френски дрехи, той вече е въ число-то на учени-тъ и контета-та. Дали има здраво учение или не, това не са гледа твър-

дѣ много. Накичили са нѣкой съ хубави дрехи, той вече става и ученъ и благороденъ, като че учение-то и благородство-то са състоятъ въ дрехи-тъ. Ине нѣма нито философи, нито пакъ хора съ добро практично учение.

Нека са изяснимъ по-добрѣ.

1. Наша-та земя е много богата. Това го казваме не съ суха хвалба, като да похвалимъ отечеството си, нѣ казваме го, защото е тѣй. Нѣ колцина отъ насъ могатъ да ни кажатъ, дѣ има желѣзни и други руди да ли ще чини да са работятъ? Колцина могатъ учебни да ни кажатъ, коя земя за какво е? Дѣ са химични-ни, кои-то ще могатъ да различатъ, на примѣръ, крушумени руди отъ калаени? Нека ги бронимъ на прѣсто.

2. Ине нѣмаме ни една фабрика почти ни за едно полезно художество. Този прѣдмѣтъ е доста любопитенъ и важенъ за размисленіе, но по причина на малко-то место въ «Бълг. Народенъ Календаръ» азъ сега ще свърши съ малко думи.

Какво правимъ и какво можемъ да фабрицираме отъ нѣща-та, кои-то употрѣбляваме? Дижамове и множество други стѣкларици, чепици; памукъ преденъ, американъ басмъ, сукна, казмири, атлази, кѣрни, фесови; чекми, ножичи, игли, конци, четки, вилици, лѣжичи; тави, свѣтилници, ламби, сперманцетъ свѣщи; гребени, огледала; часовници; матерналъ за обуца, вакса, прѣтени, обии и множество подобни играла; паракоси, паранлуви, телеграфи; машини за оране, за жѣтва, за върханіе, за коспѣба, за шевъ, за плетение и пр.; музикални орѣдци; цигари, цигарета; бастончета, умбrellи; хартия, печатници; телескопи, микроскопи и множество други издѣлїи сѣ въ рѣцѣ-тъ на други-тъ хора. Ине не можемъ да направимъ нито едно отъ тѣхъ. А защо? Едно защото нѣмаме капиталъ, а главна-та причина е защото не имамъ ни отръжки. Прости сме, за това не ги правимъ.

Вѣстина между насъ има малко напредѣтъ и в

подобни нѣща. Въ Сопотъ правятъ стѣкла, въ Търново има фабрика за хартия, въ Сливенъ и другадѣ правятъ хубави шасци, въ Габрово правятъ хубави ножове и други издѣлїя. Тѣзи извѣстїи сѣ добри знакове, но тѣ не доказватъ, че отиваме както трѣбваше. Почти всички нѣща у насъ още са правятъ сѣ дѣдови-тѣ Адамови сѣ- шива, та за това хемъ сѣ скѣпи, хемъ не хубави. Сопот- ска-та стѣкларница сѣ съвсѣмъ просто нѣщо. На да ли не видимъ парена машина да сѣ употребява въ нѣ- кое художество у нѣло-то ни отечество, кога-то тѣзи чудна машина съвсѣмъ сѣ прѣобразена въ учения свѣтъ.

Въ наше-то отечество са правятъ много пѣтища, железници и телеграфи. Изъ кои ги правятъ и надзира- ватъ? Поляци, Френци, Нѣмци и други. Въ нѣло-то ни отечество, дѣто толкова пари са трошатъ за такива нѣ- ща, на да ли не са намѣри ни единъ Българинъ ин- жиньерниъ (мендизинъ), освѣтъ ако има нѣкои терджи- мане тукъ-тамѣ. Това наистина сѣ твърдѣ жално и сра- мотно нѣщо за насъ. Да дойдатъ отъ еди кадѣ си да ни правятъ пѣтища-та и да зематъ пари-тѣ ни, а ние да ги гледаме и да работимъ по 6 гр. на день и една ома хлѣбъ! А защо сѣ това? Ето за това, защо-то ние и това не можемъ да скопосаме. Защо-то не знаемъ ка- ко да правимъ и какъ да го правимъ.

За това, нѣка си кажемъ явно, че въ учебно и практично отношение, ние сме още въ дѣтство. Току щомъ сме почнали азбука-та на наука-та и на нейна- та полезность. Ето до тукъ сме стигнали.

Безъ да продължавамъ, ще забѣлѣжа това. Нѣка машин-тѣ младежи, кои-то ходятъ да са учатъ въ чужди- на, да са трудятъ да учатъ и занаяти и да ги въвож- датъ въ отечество-то ни, защо-то безъ това и днесъ и за въ бѣдѣще нѣма прокопсия. Нито пакъ може безъ нѣхъ да сѣ разбѣра полза-та отъ учение-то.

Ф. Канищъ въ България.

Съ радостъ ще узнаятъ читатели-тъ на «Българския Народенъ Календаръ,» че ние тука ще опишемъ пътуване-то на единъ чужденецъ — Ф. Канищъ —, който много повече са е трудилъ за издирване-то на нашата земя, нежели всички други негови предшественици. Се същия преди нѣколко години обходи цѣла Сърбия, която описа цѣлъ томъ пълненъ съ много народни паяници и образи. Той отъ нѣколко год. насамъ е посвѣтилъ цѣлия си животъ за издирване-то на Балканския полуостровъ, който (за сега само една частъ) за првъ пѣтъ са явява въ учения свѣтъ по-точно прѣдставанъ. По между много-то други пѣтувания, той може на послѣдѣкъ да избиходи една страна отъ 80 мили дължина и 26 мили широчина кръстосана, на лѣво и на дѣсно нагорѣ и надолѣ, по всички-тъ юности и описа България както въ картографическо и етнографическо, тъй също и въ археологическо отношения. Отъ части той бѣше първи, който направи нѣкои открития, за наше то отечество България, за какви-то западни-тъ бѣхъ научени да чуватъ само за Африка и за Азия.

Както за насъ — ние живѣемъ сами въ България —, тъй и за Европейци-тъ. Евр. Турция остава за сега още *terra incognita*. Цѣла Европа е издирена и описана тъй ясно, що-то като земе чловѣкъ карта-та въ ръка сякашъ вижда истенска земя; въ това отношение европейска-та карта грозеше много тази южна частъ още неиздирена и никакъ неописана. Много интересна земя са представи наша-та България; Европа еца не може да насити поглѣди-тъ си, а умъ-тъ му и престава да издирва нови открития, кои-то заслужаватъ за него и честь и слава и той остава благодаренъ. Тѣхъ привлекателна страна въ Европа като наша-та има твърдо

малко, освѣтъ това само у насъ остава още да се бератъ лорберин-тъ вѣнци; защото както рекохме, не е останало юмре въ Европа неиздирено до най-горня степенъ, освѣтъ наша-та страна, кой-то въ политическо отношение е мъртва, а пѣкъ истокъ захваща да са въздига отъ день на день се повече и повече, и влязва въ кръгъ-тъ на култура-та.

Ф. Каницъ. — Илуст. въ България.

Твърдъ е вразумително, че кога-то пътешественика работи съ трудъ и прилежание, съ едно славно изтърпение, кое-то ние припознаваме при Ф. Каница, и кой-то снабденъ съ нуждни-тъ познания, избралъ си е тази страна за негова частна работа, трѣбва да при-

добие и хубави резултати. Действително тъй е и този пътешественикъ: за доказателство е доста да сочимъ на толкова-то много хубави образи и описания кои-то е обнародвалъ Ф. Каницъ въ европейската туристическа нарисовка за насъ Българи-тъ и постоянно пълни падни-тъ вѣстници съ новини отъ наши-тъ мѣста и се въ полза наша. Има да са мине много, Български народъ — ако са не сподоби отъ синоветъ си съ своя пътна описателна карта — той ще са представи за пръвъ път политически и домашно предъ образованния свѣтъ, предъ Нѣмци-тъ отъ Ф. Каницъ. Той е първи, кой-то откри грѣшки-тъ на предшественици-тъ си, кои-то само повърно обхождали земя-та, а са страхували да влезатъ и въ вѣтрѣшността ѝ за да дадѣтъ по-точни свѣдения. От най-напредъ Ф. Каницъ бѣше обходилъ источна-та част между Тимокъ, Ломъ и Дунава и тамъ още той бѣше щастливъ да направи съвсемъ нови открития. Като имаше въ една рѣка история-та за да издири стари-те пѣтища, кои-то римско-то царство бѣше построило за упазване-то си, неговин-тъ трудове са видѣха изведнаш наградени много повече отъ едно географо-археологическо обогатяване. За това Каницъ бѣше скоро въ състояние да познае погрѣшки-тъ въ Киппертова-та карта (за сега прѣдпочтена за най-вѣрна), отъ кои-то тука ние ще покажемъ само нѣкои отъ тѣхъ. Въ Киппертова-та карта има начѣртана една страшно голѣма планина Черни връхъ. Каницъ намери това место невѣрно: напротивъ той описа по-отблизо за първи пътъ „Святи Никола Балканъ“ и туку до него лежащи-тъ и до сега неизпознати изворни страни на рѣки-тъ, Тимокъ, Ломъ, Акчеръ, Висоць и Скомлия. Въ карта-та на Д-ръ Шедъ, той намери означена планина висока до 5000' при Видинъ да не съществува никакъ. А колко ли още по-интересни работи щеше са намератъ кога са обхождали тази земя отъ единъ Българинъ, кой-то разбира языка и знае

до търси, и снабденъ съ сички-тъ географически корени познания, а въ също-то време и добръ ресувачъ?

Въ минало-то лѣто Ф. Каницъ си свърши послѣдните пътувания по България и сега работи сериозно надъ първия томъ отъ своя-та книга, кой-то ще съдържа, отъ начало, единъ краткъкъ уводъ за Бѣлг. История, и нѣколко описания изъ България придружени съ оригинални образи: ти ще е до пролѣтъ или най-късно до първата половина на 1875 год. готова.

Бѣлоградчикъ.

Име са ползувахме отъ случая и г-нъ Каницъ ни позволи една картина отъ оригинали-тъ си, подъ надсловъ развалини-тъ на Бѣлоградчикъ, коя-то за любопытство на читатели-тъ, име я ксилографирахме и пишеме тука нѣкои важни точки за Бѣлоградчикъ. Ето що пише той:

«На единъ пѣтешественикъ не е позволено, както на единъ стихотворецъ, да са застоява дълго време при обими-тъ си открития и да ги разгѣжда отъ камъ поетическа часть. Каква хубость и каква привлекателность са представя тамъ по нѣкои места въ Бѣлоградчикъ, дѣто прѣдъ насъ са размеся хармонически съ поезия-та! Твърдѣ рѣдко са е случвало да са построи въ романтическия свѣтъ една твърдина безъ никаква пужда и причина, коя-то е заобиколена отъ всякадѣ съ прелестни поля, както е тамъ въ Бѣлоградчикъ.

«Градеца лѣжи на високо место, туку до поли-тъ до тази твърдина, коя-то трѣбваше откода да са съедини едно шосе съ съседна-та кула, както ми разказваше управител-тъ на града, но нѣмало пари. Градеца има население отъ 200 къщи, но сиромашия-та владѣе тамъ твърдѣ много. Население-то са занимава малко нѣщо съ скотовъдство и съ лозарство; най-голъма-та му печала допринася отъ аскеръ-тъ, управляющъ отъ единъ мир-амай.

Развалини-тъ на Бѣлоградчикъ.

отъ цѣло-то население сж мохамеданци, а остатъ-
тъ сж Българи, има малко Евреи и Цигани. Майоритета
конака сж Турци-тѣ, кои-то съвсемъ са отличаватъ
въ друго-то население и въ цѣлия меджлисъ има е-
щѣ християнинъ коджабашия. Всички-тѣ други нарѣд-
оставатъ както и въ други-тѣ градове. Тукъ има е-
на християнска черковица, коя-то лѣжи отъ вѣнъ гра-
тъ на единъ брѣгъ, затулена задъ една висока
ѣна.

«Една твърдѣ интересантна панорама са показва отъ
рѣха на бърда-та: развалини-тѣ на единъ малкъ градецъ,
лейманова-та кула, разхвърлена насамъ нататкъ. Камъ-
тъ са простиратъ хубави поля съ изворни-тѣ страни
р. Ломъ съ нейни-тѣ високи червено-песъчливи стѣни,
ни-то отъ Българичикъ са представляватъ отдалеко въ
дъ на мостове, кули, градове, манастири, раздѣлени
между отъ зелени поля едни отъ други, прорѣзани
много водни вадички. Малко по-надалеко са издигатъ
алисти-тѣ планини, кои-то раздѣлятъ долина-та Чупреспка
р. Ломъ; другъ рѣдъ планини са извишаватъ се
вече и повече и най-сетни образуватъ високи-тѣ грѣб-
ци на Балкана Св. Никола.»

Българска-та индустрия по Балкана.

Никой още отъ странини-тѣ пжтешественици изъ
България, не е писалъ толкова вѣрно и точно, както
Каницъ изслѣдва въ своя-та книга тѣй рѣдовно свои-
пжтувания по нашенско. Ето що той пише при дру-
тъ за способностъ-та на Българи-тѣ и за тѣхна-та
ишна индустрия особно по Балкански-тѣ мѣста, дѣто
селене-то са занимава исклучително съ нея.

«Азъ обидохъ и извихъ въ продължение на
ногодишно-то си пжтувание отъ край до край цѣла

България и нийдѣ не бѣхъ щастливъ да видя нито едно училище, въ кое-то да има да се предаватъ нѣкѣ художествени работи. Колко-то училища видѣхъ, тѣ иматъ главно-то си предназначение да учатъ народа да чете и да пише, а индустриалния му духъ пакъ е мизиятъ и живѣе и до днешно време. Ще рѣче у Българитѣ има наклонность за всичко, но кой знае отъ кои вѣкове са влече тази тѣхна дарба.

«Главни-тѣ места за Българска-та търговска индустрия са намиратъ отъ истокъ къмъ западъ, отъ Тимокъ къмъ Черно море по $5\frac{1}{2}^{\circ}$ дѣлижина простнатъ Балкански рѣдъ. Този рѣдъ планини са означаваше наши-тѣ места твърдѣ неправилно, освѣнъ това представляваше са като скалистъ и ненаселенъ. Въ сѣверность-та си, той е населенъ извъпрѣдно много и то долини-тѣ и источни части живѣятъ Турци и Християни, а въ сръдоточие-то му живѣятъ исключительно са Българи. Пътешественикъ-тъ може — отъ камъ сръбски-тѣ прѣдѣли — да кръстоса Балкана на четири грѣдуса дѣлижина къмъ истокъ безъ да случи на нѣкъмолюманско селце и тука въ тѣзи прѣкрасни плодородни високи и тихи долини, азъ сръбнахъ за голѣмо очудване една значителна распространена домашна индустрия, коя-то, кой знае, но на всякой начинъ са влече отъ години отъ родъ на родъ, отъ баща на синъ.

«Европейци-тѣ познаваха до сега Българина за динъ лѣнивъ и безъ дарба сътворенъ народъ, а отъ нѣкогда добра страна си мисляха за трудолюбивъ градинаръ, занаятлъвецъ и скотовъдецъ. Но тѣзи бѣлѣжки даваха не вѣрно-тѣ неприятели, особно Гърци-тѣ, кои-то посръбнаха всяко кюше чужденецъ-тъ и му представляваха вѣчно наопаки. Азъ са очудихъ много за това, като намерихъ въ Балкана многочислени градове и селца, всяко особна-та (специална) си индустрия, всяко да гонитъ динъ родъ работа, тукъ да правятъ само пхти и

ноже, татакъ металини украшения и сребрени работи (филигранни), грънци, дърворезници, да тъкатъ лънени платна, черги, кърпи гайтани и пр.; още по-чудно ми се видѣ, като съгледяхъ съ какви ничтожни сечива отъ механика-та тѣ работеха!

„Че Българки-тѣ иматъ измислителенъ духъ, то се показва най-напрѣдъ по украшения-та на ризи-тѣ имъ мъжки и женски, по забрадници-тѣ имъ, връхни-тѣ имъ дрѣхы, по пояси-тѣ имъ, чорапи-тѣ и др. т. Человѣкъ се пита безъ да си щѣ: Какъ сѣ са образували тука тѣзи ритмически нашерени прѣчки (чибуци па иѣкои платъ)? По Балкана на ли иѣма нито мустри (юрнеци) нито пѣкъ иѣкои печатани проби? Твърдѣ рѣдко се случва да се повторятъ иѣкои юрнеци пакъ. Всяка жена, всяка шивачка мома, мисли си да ѣ прави честь като си украси сама риза-та и изработи испредена-та вълна. — Тука самъ лѣятъ всякакви накити за гърди-тѣ, за пояса, за главата, послѣ свѣтлинци и др. т., но защо-то доставяне-то нужди-тѣ, калѣпи (модели) малко скѣпничко стига, за това и не владѣе въ това отношение много разнообразие. — Въ фабрики-тѣ за ножове азъ се смаехъ като видѣхъ такива разнovidни ножове съ различни дрѣжки и остринета, по тази причина смаехъ се по напредъ да си избира; това бѣше въ единъ Габровски дюкянъ. Дори за всяко съсловие хора, имаше особни форми, особно направени ножове, като за земледѣлци, за екасапи, за рибари, за табаци, за обущари и др. и при всичко това расподѣлена-та работа на тѣзи отъ вѣка хора е отколѣ вече въ упражненіе.

„Враца, послѣ Видинъ е много прочута за сребрени-тѣ си ратоти. Азъ отидохъ тамъ въ ниски-тѣ малки къщурки на сребрени-тѣ искусници и едва ми вѣрваше око-то, кога съгледяхъ съ какви прости сечива той си работи най-тънки-тѣ работи, като цвѣтя, звѣздички и други тѣмъ подобни, свързваше отъ сребренъ телъ.

Това бѣха зарфове-тѣ на турски-тѣ Филджани, кошници за лъжички, цигарета и пр. Това мое очудване достигна най-сетнѣ до тамъ, като си премислихъ, че това всичко е едно подражание отъ останали-тѣ тука множества сѣдлове отъ време-то на Римляни-тѣ, както сѣ опазени по Влашко, Унгария и другагѣ.

Ковачи-тѣ въ Габрово.

Отъ камъ море-то и Дунава татакъ застрашава индустриално-то чуждо влияние отъ наслѣдени-тѣ антики. Италианско-то искусство е пробило пътъ тука въ Български

тъ дърворѣзници, дори и въ дюлгерщина-та, както са види, чрезъ рагузски стари майстори. Нийдѣ въ новосъзида-ни-тъ черкови по балкански-тъ страни нѣма да са не види чудно-то италианско влияние. Твърдѣ често си мисли чловѣкъ, че иконостасни-тъ стѣни, амвони-тъ, черковни-тъ столове да са донесени направо отъ Венеция, макаръ да бѣхъ очевидецъ за тѣхно-то происхож-деніе; много пѣти ходихъ въ поски-тъ кѣщи да са увѣря. По-голяма-та часть отъ тѣхъ сѣ отъ дѣбово дър-во, отъ орѣхъ и сѣ изработени само отъ най-добри-тъ майстори, отъ калугери-тъ и отъ поски-тъ синове. По-добри-тъ пѣща излизатъ отъ манастири-тъ, като кръсто-ве, броеници, иконички и др., кои-то работятъ бѣлгарски-тъ калугери въ свободно-то си време и съ това са отли-чаватъ много и много отъ побратими-тъ си Сърбски ка-лугери.

«Гражданки-тъ произвождатъ съ особна любовъ почти въ всяка кѣща една легка пенелява лѣтна материя — шиекъ, кой-то са употрѣблява само за мъжки дрѣхи, та дори и турски-тъ чиновници са обличатъ въ тази едничка бѣлгарска материя. Нѣкои балкански градове гонятъ тази богата търговия въ видѣ на фабрики, из-насяватъ я повѣнъ и правятъ доста голѣма конкуренция на нѣкои английски и австрийски лѣтни материи. Тѣй сѣщо и гайтани-тъ са работятъ много, и пѣлятъ цѣ-ла Влахия и Трансилвания, дори и въ Азия са прода-ватъ. Златни-тъ башлици, кои-то толкова много хвалятъ и кои-то султанъ-тъ употрѣблява на коне-тъ си при нѣкои тържественни празници, и тѣ тѣй сѣщо си во-дятъ корена отъ тѣзи мѣста. Въ Травна видѣхъ едно кѣонско украшение за наша-та въ Търново, кое-то стру-ваше 200 жълтици, но то не принадлежеше никакъ камъ най-скѣпи-тъ.

«Чудно е това фабрицирване на черги-тъ и кюлю-ми-тъ, кои-то сѣ прокарани съ толкова много прѣци и

бои. Познато е вече, че Българска-та къща, както и Турска-та била тя богата или сиромашка, тя ще е постлана съ черга, дори и въ колиби-тъ има черги. Турчинъ-тъ я употребява много, кога отиде да са моли за да си постиле. Тази голѣма потреба за черги, е отгърдила особни околии въ Балкана и особно въ окръгъ-тъ на Пиротъ и Чипровица. Тамъ туку рѣчи, всяка къща е и фабрика. Мъже и жени си расподѣлили работа-та: един отдѣлятъ вълна-та, други прѣдѣтъ и боядисватъ; тъканта е неключителна работа само на жени-тъ. На черги отъ голѣмина 16 четвъртити лакти, има наведнажъ да работятъ много жени и момичета. Последни-тъ още въ най-нежна възраст, движатъ рѣчички-тъ си съ невероятна скоростъ и бързина, също като стари-тъ, соватъ и набиватъ съ бърдо-то; безъ да гледатъ на нѣкои юрнеци, онѣзи традиционелни фигури, ширения-та на долъ на горѣ са лвяватъ отъ само себѣ си, — тѣзи фигури подбодоха при послѣдно-то парижко изложение много Берлински и Виенски завѣдения да подражатъ Български-тъ черги.

«Не щѣ постигне ни место ни книга ако рѣка да изслѣдвамъ всички скици, кои-то направихъ въ продължение на мое-то пътувание връхъ особни-тъ индустриални клонове, въ кои-то са доказва истинска-та способностъ за масторлъка на Българина. Чрезъ особна-та си наклонностъ да бжде индустриалецъ и да търси само въ ръководѣние-то бъдошността си, Българина са отличава много отъ войниственния и свинепродачния Сърбинъ. Българина не притежява само духъ за форми и бои не само е трудолюбивъ, — той притѣжава самоволни знания за зидание къща, особно въ мостове-тъ, въ сграждане-то на черкови и др. Най-хубавия мостъ въ България на Ичтра-та е направенъ отъ двама искусни майстори — чада на Балкана. Катедрали-тъ и много мошета, синагоги въ по-голѣми-тъ градища съ извирени минарета и пр. съ

работа или произведения на необразовани Българи, които едва ще знаятъ да оловятъ калема въ рѣка.”

Какъ ли биха са развили тѣзи самородни таленти на Българския народъ, ако наши-тѣ градски общини или само частни хора са заземяха да отворятъ особни училища по градове-тѣ и уведатъ наука-та за разни художества. Читатель-тъ е забѣлѣзалъ отъ горне-то Ф. Кашинцово пѣтувание, какво голѣмо впечатление му е направило всичко това и какво е било негово-то очудване, кога е сапикасалъ че съ нищо-иѣщо може Българина да произведе голѣми работи. За това не само тойзи нашъ познатъ пѣтешественникъ е позналъ истенеска-та способностъ на Българина, но и много други. Освѣиъ това ние трѣбва сами да са оглѣдаме и да са небавимъ, ако желаемъ общо-то напредване у насъ, да са заловимъ за стерпозна работа — да отваряме вѣжду училища, които само тѣ сѣ въ състояние да ни избавятъ отъ простопата, да ни докаратъ единъ день да са сравнимъ и ние, като чада на Европа, съ съседни-тѣ си приятели, които много по-горѣ стоятъ отъ насъ.

У насъ е останало тѣй да кажемъ мода, че само общини-тѣ трѣбвало да са трудятъ да отворятъ училища, които въ Европа най-добри-тѣ търговски училища или пансионни са намиратъ въ рѣцѣ-тѣ на частни хора. Наши-тѣ общини за сега сѣ слаби да въздигатъ на всякадѣ училища, а да може да са постигне цѣль-та да стане образование-то общо у насъ, нужно е що-то или частни хора, или учители-тѣ да се залавятъ за таквизи заавѣдения: да отворятъ търговски училища, да основатъ първоначални училища за занаяти, за чъртанне, да учатъ въ тѣхъ напр. особно само землѣделци, само тъкачи, само сапунджии и пр.

На ли щѣше да е много по-износно, ако въ наши-тѣ сиромашки общини владѣеше любовта и съгласне-то, да са сговорятъ на пр. въ единъ санджакъ иѣколко

градове да отворятъ нѣколко училища и то: всякой градъ да си избере единъ прѣдметъ и тамъ да са стичаатъ всички ученици, кои-то желаятъ този занаятъ. Като имаме прѣдъ видъ сиромашия-та си, ние само по този начинъ би достигнали до занаятски училища, защото полза-та отъ тѣхъ е неизказана: наше-то състояние щеше да са подобри навѣрно отъ всяка страна, защото народъ безъ истѣщенъ занаятъ е мъртавъ.

РОБЕРТЬ ФУЛТОНЪ.

Отъ знамениты-ты изобрѣтатели, кои-то съ трудовете-ты си сж сторили голѣмо добро не само на своя си народъ, а и на цѣло-то чловѣчество, единъ е и Робертъ Фултонъ. На тои Американецъ е длъженъ свѣтъ-тъ да благодаримъ за изнамѣреніе-то на парохода, кой-то станалъ мощно потыкло и въ цивилизаціи-тъ и въ веществено-то благосъстояние у уработены-ты народы.

Робертъ Фултонъ ся е родилъ на 1765 л. у еднихъ отъ дръжявы-ты на Сѣверный Американскый Сѣкъзъ у Пенсилваніи. Родители-ти му были сиромаси хората не имъ стигнало рѣка да изучить сына си. Фултонъ дѣте еще останялъ сираче безъ баща и 13 години момче отишълъ на майсторъ при единъ златаръ у Филадельфіи; нъ нему не потеглило срьдце за тоя занаятъ. Нему повече теглило срьдце за живописаніе и за механика, за това той отрано еще посвѣщавалъ свободното си врѣме на тия работы, а особено на живописаніе. Това искусство му ся и подавало така, что-то слѣдъ пять години той съвршено ся заловилъ за него.

Нѣ като слабакъ въ книгѣ-тѣ той не умѣлъ да прочтете что-то трѣбовало за това искусство та да го испечетъ: на 18 годинѣ момъкъ той едва могълъ да прочтете и да смѣтне.

Въ 1780 л. единъ пріятель далъ Фултону прѣпорѣчителнo писмо на го надумалъ да иде до прочутии въ онова врѣме англійскій живописецъ Уаста. Младшо-то живописче отишло въ Лондонъ при Уаста и цѣлы седмь години залѣгало да ся труди на живописаніе и да навали да прочита книги, въ кои-то ся приписва за това искусство. Ипръво Фултонъ ся мыслить за единъ даровитъ живописецъ, нѣ откакъ попрочелъ книги и понзучилъ философіѣ-тѣ на това искусство, той разбралъ, че былъ много дѣленъ и че не былъ роденъ за него. Фултонъ си распродаде колко-то имаше изображеніи и уряды, на си задръжѣ что-то му трѣбоваше за да ся помине нѣколко мѣсяца, а друго-то даде майци си, на коѣ-то глядахъ и чякахъ четири сирачета.

Фултонъ слѣдъ много мысленіе най-напокошъ намысли да нападне напълно на механикѣ, за коѣ-то еще отъ дѣтинство му теглило сръдце. Той обиде погледѣмы-ты рѣкодѣльны градове за да ся нагледа какъ ся работи съ машины-ты, и въ 1789 л. случи му ся да ся запознае съ единъ свой едноземецъ, Американецъ Ремзея, кой-то отдавна еще ся блѣскалъ да изнамѣри итѣкакъвъ урядъ, съ кой-то бы могло да ся покарать само водѣ кораби на парѣ. Фултону лѣгнѣ на сръдце таѣя мысль, и той ся залови да помага на другаря си въ това прѣдпріятіе. Наскоро Ремзей умрѣ и Фултонъ самъ остана безъ пары, а и имаше кой да му прѣдстои принудити ся да зарѣже тѣжъ работѣ. Пръвы-ты му опытанія за да си осъществити намыслено-то ако и да му не падали, нѣ по единъ неговъ рѣкописъ, писанъ въ 1793 л., и обнародванъ отъ наслѣдницы-ты му, показва ся, какъ Фултонъ еще тогава е былъ надра-

во увѣренъ, че ще ся подаде да ся употрѣби пара-та на плуваніе.

А пакъ доклѣ му мысляше какъ да намѣри лещиниѣ за да си осѣществи мысль-тѣ, той изнамѣри машини за трѣніе и гладеніе мермеры и за прѣдешленъ, както и за копаніе и прокарваніе воды. Съ това той ся попрочю, а най-много кога станѣ гражданскы инженеръ; той изнамѣри единъ новъ начинъ за прокарваніе воды, кой-то ся и подаде да ся приложи а и безъ голѣмѣ облагѣ за изобрѣтателя му.

Измежду това Фултонъ работилъ и откалъ другѣ странѣ; той и писалъ за едно друго, что-то могло да подобри и да подвигне народно-то благосѣстояніе. Писма-та му особено за свободѣ на трѣговѣж-тѣ и за безплатно народно ученіе разнесохъ теоріи-ты му и му спечалихъ пріятелство-то на пѣснопоецъ Барлова кой-то тогава бѣ у Франціѣ посланикъ на Съединеныѣ Американскы Дрѣжявы. Барловъ ся обрѣче да прѣстои Фултону, па го повыка при себе. Фултонъ отиде въ Паризъ, дѣто залѣгнѣ на Механикѣ-тѣ, Математикѣ-тѣ, Физикѣ-тѣ и Химіѣ-тѣ и на чюжды языцы. То не прѣстайно все четеше, мысляше, работеше и ся запознаваше съ учены и всякакъ ся трудеше да си дѣлѣтъкми познанія-та, зачто-то, както знаемъ на младѣ врѣме не былъ честитъ да ся изучи. Него боло и патриотизмъ, а може бы и срьдня противъ британскы народъ, и то го и накарало, види ся, да сѣдне да изнамѣри системѣ за подводны налитанія, а оръдія и системѣ бѣхъ едни водолазны враницы и подводны уряды за пуканіе и потопяваніе корабы. Фултонъ попроси отъ пръвый консулъ Вонапарта помощь за опита това изобрѣтеніе. Дадохъ му колко-то трѣбува пари за да си нагласи корабъ съ каквы-то уряды и кало. Изъ работа-та отъ пръвъ пхтъ ся не подаде, едва въ 1801 л. сполучно ся изврши опытъ-тъ у П.

ришъ. Водолазный корабль на Фултона, кой-то самичькъ сѣдѣяше у него, чюдно ся щиваше подъ водѣ-тѣ и ся отѣркаше отгорѣ само тукъ-тамѣ на далечны разстоянія. Опыты-ты, что направихъ въ сѣщѣ-тѣ годинѣ у Брестъ, подоadoхъ еще по-добрѣ; Фултонъ тамъ прьснѣ единѣ вѣетхъ корабль. Нѣ за да ся усъвршенствува система-та му искаше ся врѣме, а пръвый консулъ нѣмаше коозко-то трѣбувало трыпѣніе; Фултона зехъ да не вѣр-ваатъ и най-сѣтнѣ му прѣсѣкохъ и помощь-тѣ отъ дръ-жавнѣ-тѣ касѣхъ.

Работа-та Фултону трыгнѣ на злѣ; по-прѣди не-доволенъ отъ Англіѣ тоѣ и у Франціѣ вече намира-ше малко съчувствіе, а така тоѣ трѣбуваше и съвѣстѣмъ даа напусти драгъ-тѣ си мысль за плуваніе съ парѣ, кѣато нѣмаше съ что да ѣ осъществи. На прѣтѣсне-ный отъ обстоятелства-та механикъ не оставаше друго, а само да ся завърне въ отечество-то си. Нѣ Амери-канскый посланикъ Ливингстонъ го раздума и му ся о-бѣща да му прѣдстои. Фултонъ изново съ все срьдце ся опрѣтихъ на прѣжне-то си прѣдпрѣятіе, и слѣдъ едиѣ го-динѣ врѣме вече приготви за опытъ едиѣ маличькъ ме-дѣнь параходъ, съ кой-то и прави опыты по р. Сенѣ. За-стрѣвенъ отъ сполукъ-тѣ на тыя опыты прѣгавый рад-никъ въ начяло-то на 1803 г. сгради голѣмъ пароходъ и иза неговѣ-тѣ сполукъ сновяше всичкы-ты си надѣжды; а то му было писано и тоя пѣть да му излѣзе на люхъ: прѣзъ ношъ, кога-то на заранъ-та щяше прави опытъ, па-роходъ-тѣ потънѣлъ, па и само-то му корыто, откакъ го извлѣкохъ пзъ водѣ-тѣ, намѣрихъ потрошено и раз-бѣито. То было работа на много-то му непрѣтели и не-доброжелатели, и горкый механикъ слѣдъ толкова си шѣкы и неволи сега дотрѣбува да гради новъ корабль. Нѣ Фултонъ пакъ не клѣкнѣ, а откакъ обори увѣри-шанія-та на непрѣтели-ты си, че пароходъ-тѣ ужъ былъ потънѣлъ отъ голѣмѣ-тѣ тежнинѣ на машинѣ-тѣ си,

коя-то не была съразмѣрна съ голѣминѣ-тъ на корабъ-то-то, той сжижѣ-тъ годинѣ прѣзъ лѣто-то сгради вечновъ корабъ, кой-то прѣзъ Авг. 1803 л. съ пълно сполукъ трѣгнѣ за пръвѣ пѣтъ по р. Сенѣ прѣдѣ чѣ-ты на многоброенъ народъ. При такъво сполучно начало, при несъмнѣнѣ-тъ ползѣ отъ ново-то изобрѣтѣние помислилъ бы чловѣкъ, че правителство-то нито единѣ чѣсѣ нѣмаше да ся забави да благодари и да спомогне на прѣгавый радникъ. Нѣ Наполеонъ тогава бѣ записанъ съ войны-ты отворилъ Фултону даже и молбѣ-тъ му за да ся испита пароходѣ-тъ му серіозно отъ Академіѣ-тъ на пауки-ты откажѣ научнѣ странѣ при всичко, че механикѣ-тъ за отѣнѣ срѣжѣ правителственѣ-тъ помощъ обѣщаваше ся да послугува съ изобрѣтѣние-то си само на Франціѣ.

Фултону сега не останае друго, а само да сторѣ това, что-то трѣбуваше еще испърво да сторѣ — да обади за изобрѣтѣние-то си на правителство-то на Съединены-ты Дрѣжавы. Чтомъ си обадило на законодателитѣ то тѣло на Нью-Йоркскѣ-тъ дрѣжавѣ, че Фултонъ ги кани да имъ послугува съ изобрѣтѣние-то си, веднага подарихъ на изобрѣтателя правѣца за 20 годишно пароходно плуванѣ по воды-ты на тѣхъ дрѣжавѣ съ договоръ да пуца той по единъ новъ пароходѣ прѣзъ всякы двѣ години. Фултонъ задружно съ прѣгавый другаръ Ливингстона зарѣчѣ си париж машинѣ у прочюты-ты англійскы механицы Бултона и Уатта. Работата ся работила у Глазго и Фултонъ самичѣкъ отиде въ Англїѣ едно за да си надгладва работѣ-тъ, а друго тайнѣ поканѣ отъ Англійско-то правителство, кое-то мѣ ся обрекло да го надари, ако бы той обѣрижѣ изобрѣтѣние-то си въ ползѣ на Англїѣ. Фултонъ испърво повѣрѣва англійскы-ты обѣщанїя като искрѣнны та ся залови за работѣ, устрои машины за подпалванѣ и водолазны корабѣта, па пристанѣ даже да тури всички

това да ся оныта. Нъ наскоро той разбра, че Англійско-то правителство не му мыслило добро, водолазный му корабль некараха негоденъ, а за подводны-ты му машины за подпалваніе колко-то и да работихъ тыи съ сполукъ кога гы онытахъ прѣдъ очи-ты на пръвый министръ Питта, не дадохъ Фултону каквѣ-годѣ помощь, заа да си усъвършенствова и разработа изобрѣтеніе-то. Англійско-то правителство поканило го само да му купи уряды-ты съ договоръ да ся зарече механикъ-тъ, че нѣма вече никога да гы употрѣби за свои ползѣ. На това Фултонъ не можаше да пристане повече по това, че приближавало врѣме да изврши что-то ся бѣше задѣлжилъ на отечество-то си. То бѣше Фултону толкова по-угодно, че работа-та тамъ бѣ вече за само-то му драго прѣдпріятіе — за парахода, кога ся сврши зарѣчанъ-та парна машина, Фултонъ въ 1806 л. ся завържи въ Нью-Йоркъ.

Прѣди да си сврши работѣ-тъ за парохода Фултонъ обади на Американскы-ты власти колко-то бѣ измислилъ подводны уряды, усъвършенствованы на послѣдше врѣме еще повече. Американско-то правителство на цѣлаго сръдце прибора тыи открытія, повече зачто-то това бѣ скарано съ Англійѣ; помогихъ Фултону съ 2.5 хыл. франкы. Сега на механика, кой-то ся сдобы съ пары, остаяше да работи само възъ направѣ-тъ на парохода, а него той спорядъ договора си съ правителство-то трѣбуваше да покаже на конгресса. Работа-та на трудолюбивый механикъ споряше и на 11 Авг. 1807 л. пръвъ пароходъ быде пустенъ по водѣ. Нъ и тука Фултонъ имало да ся бори съ други прѣпрякы. Помощь истиннѣ му ся даде отъ правителство-то, нъ въ тѣхъ земѣхъ като въ Съединены-ты Дрѣжавы, то не было ничто; трѣбуваше и самый народъ да ся покаже благо-склоненъ камъ прѣдпріятіе-то му. Фултонъ не быде съ тѣхъ честь; общественно-то мнѣніе така лесно не ся об-

вѣрва на изобрѣтеніе-то му; за това и отъ такыва прѣ-
 приемливы хора, каквы-то сѣ Американци-ти, не ся на-
 мѣри ни единъ, кому-то да потегли сръдце да ся сдр-
 жи съ Фултона, кога-то нему ся скратихъ пары-ты, че
 му бѣ дало правителство-то. Пръвѣй му пароходъ, на-
 реченъ Клермонтъ изъ народа зехъ да наричатъ
 Folly Fulton спр. Фултоновъ лудостъ. Фултонъ
 сѣщаше, че ще може да си упази почета само, ако
 сподучаше пръвѣй опытъ, кой-то и станъ, както реко-
 мы, на 11 Авг. 1807 л. Навалица народъ стояше
 брѣга, и вси отнапрѣжъ еще прѣди опыта бѣхъ увѣ-
 рени, че нѣма да го бѣде, за това и посрѣщнахъ Фул-
 тона съ кыкотеніе и подсвирваніе; нъ тыя подсмѣвкы
 наскоро ся обърнахъ на захласнѣты провыкванія и по-
 хвалы, кога-то вси-ты си видѣхъ, че пароходъ-тъ
 трѣгнѣ и врьви брьзо и лѣзгаво. По нѣколко
 дни Фултонъ обади, че Клермонтъ ще трѣгне да ходи
 рядовно между Нью-Йоркъ и Албани; нъ не ся обади
 кой, кой-то да има сръдце да пѣтува на пароходъ. Отъ
 Нью-Йоркъ Фултонъ трѣгнѣ самъ на новѣй си пароходъ
 а у Албани едва ся намѣри само единъчкъ пѣтиникъ
 кой-то ся прѣжяли да ся качи на парохода, та да до-
 де въ Нью-Йоркъ. Откакъ ся стори по тоя начинъ прѣ-
 начяло на пароходно плуваніе, испослѣ вече по-малъ
 прѣпряки ся испрячвахъ Фултону; Американско-то об-
 щество наскоро видѣ и разбра голѣмъ-тъ практическы
 ползъ отъ Фултоново-то изобрѣтеніе и слѣдъ нѣколко
 години пароходи вече плувахъ и крьстосвахъ по вси
 къ Американскы рѣкы. Така това монно потыкло
 народно-то образование и благосѣстоаніе, не ли испрѣ-
 го отворлихъ отъ старѣй свѣтъ, цѣло цѣлничко си
 стои на новѣй свѣтъ както по потекло-то на изобрѣ-
 татели му, така и по мѣсто-то, дѣто прѣвъ пѣтъ ся
 ви на свѣтъ.

Не много прѣди смръть-тѣ си Фултонъ ся захванъ а сгради голѣмъ пароходъ— фрегатъ, нареченъ Фултонъ I. Тоа пароходъ ся направи повече-то съ военъ-цѣль, а отпослѣ и цѣло-то пароходно изобрѣтеніе, ое-то трѣбуване да спомогне на развитіе-то на мирны рѣзки между народы-ты, приложи ся на военно-то дѣло. Тоа пароходъ, захванъ по фултоновъ кроежъ, въ 1814 . отъ силны мразове прѣзъ зимъ-тѣ замръзнъ въ Худонновъ рѣкѣ, и самый изобрѣтатель тогава простыжъ а въ началю на 1915 л. умрѣ, и така Фултонъ I. ся вврѣши слѣдъ смръть-тѣ му. Нѣкои си прѣдирѣмачи не щали да почетжъ правицѣ-тѣ, коѣ-то така скѣпо си щалъ спечялялъ Фултонъ, та подкачили да строятъ и а пуцать пароходы за да ся надварять съ него. Фултонъ ся принуди да си брани на сѣдъ правицѣ-тѣ. Непріятели-ты му достигнѣхъ да ся прѣпирають прѣдъ сѣдилище-то даже за да му отнемжъ славъ-тѣ, че той измыслилъ и основалъ пароходно-то плуваніе. Това омкова тяжко му дойде, что-то му разстрои здравіе-то. Фултонъ лѣгнъ боленъ и каза: «успѣамъ, че нѣма ве-е да станъ; изѣдници-ти — изѣдохъ мя.» Единъ день . силны мразове отишълъ на сѣдилище-то да ся бра-и; тамъ непріятели го налѣгнѣли и клеветили немилостиво и безочливо, а ни единъ отъ сѣдѣи-ты не си щалъ трудъ да ги посрѣщне и спре. На врьщаніе Фултонъ трѣбувало да мине прѣзъ заледенъ-тѣ рѣкѣ; у-корра-та и раздраженіе-то му го врьлихъ въ силенъ о-ынь, отъ кой-то и умрѣ на 24 Февр. 1815 л. Знаменитый изобрѣтатель откакъ ся труди цѣлъ животъ за а стори да му ся сбѣдне драга-та идея, за коѣ-то трѣбуваше да обори толкова си прѣпрѣкы, умрѣ тако-е-чи сиромакъ. Фултонъ остави длѣгъ отъ 100 хыл. дол-лара, кои-то едва слѣдъ 25 години по смръть-тѣ му конгрессъ-тѣ рѣши да плати; а при това да отряди и еддинъ приходъ на четыре-тѣ му дѣца.

Смъртъ-та му направи да ся покаже колко съч-
 ствие и почетъ си былъ изработилъ и спечалилъ т-
 честенъ радникъ. Него пожали цѣль Нью-Йоркъ: венч-
 учены общества, двѣ-тъ народны събранія, отборъ гра-
 дане ся затекохъ да почетхъ тоя простъ гражданинъ,
 кой-то никога не былъ на общественныхъ службѣ, и
 былъ ся прославилъ съ нѣкаквы грѣмливы сполу-
 венчко, что постигнхъ Фултонъ, сполучи да го свръ-
 само съ тяжкы трудове, съ прѣгавинхъ и съ пастой-
 вость, кои-то не ся сипрахъ прѣдъ никаквы прѣпрѣ-
 Той самоукъ и писатель, и архытектонъ, и механикъ
 и физикъ и хымиѣ, оправилъ самичкы всичкы-ты р-
 боты по изобрѣтенія-та си безъ писары и помощни-
 на всичко и всеждѣ пристигалъ, като да бѣше глава-
 му отъ стоманъ, а тѣло-то му отъ желѣзо. Фултонъ
 сочи съ себе си единъ отъ най-высокы-ты и най-угл-
 дны-ты примѣры за самодѣятельность; по него всякъ
 види до колко и додѣ може-стигнхъ нѣкой, кой-то ся
 блѣга на себе си на ся труди и работи прѣгаво.

Г. Г.

А. С. ПУШКИНЪ.

Една отъ лѣскавы-ты звѣзды на словѣнскый
 босклонъ, и най-славенъ отъ рускы-ты пѣснопои-
 (поеты) е А. С. Пушкинъ, съ живота и творенія-та
 кого-то мыслимъ да запознаемъ четцы-ты на «Бъ-
 Народенъ Календаръ.»

Александръ Сергѣевичъ Пушкинъ ся роди
 въ Москвѣ, въ 1799 л. Той е отъ старо русско болѣро-
 потекло, у кое-то имало намѣсенъ и Негърскъ крѣ-
 Петъръ Великий си былъ купилъ едно момче Негър-

работе) по име *Ханнибалъ*, и като го обикнахъ далъ
и на наукъ, а послѣ го намѣстихъ на дръжавнъ служ-
бѣ, на кою-то младо-то негърче отишло доста напредъ
достигнало най-напоконъ ди постане адмиралъ. Пуш-
киновъ прѣдѣла ся оженихъ за дъщеря-та на тоя
перскій любимецъ.

А. С. Пушкинъ прѣво въспитаніе зе у башинж-
а си кѣшъ, а то было всичко-то да научи Француз-
скій и Италіанскій языцы, кои-то баща му и стрика
му знаели така добръ, что-то и стихове правили на
тъхъ. Оттова не е за чюдение, че и младый Пушкинъ
дѣе дѣте говорилъ тыя языцы съвршено и вече на
говятъ-тъ си години челя французскы классцы и дра-
матъ Французскы пѣсни. А че Пушкинъ не потыхъ у
свѣдѣ элементъ, а напротивъ пригърна народный, та
таиъ истинскій тълкуватель на душевный животъ на
русскій народъ, то е рожба отъ трайно-то впечатленіе
на народны притчи, приказки и пѣсни, съ кои-то ся
мало закръпило това момче на младо врѣме. Упоенъ
въ любовь камъ народно-то пѣсноноичество, той му
отвори врата-та и му постигна хубость-та, коя-то си
аамира у простый говоръ и у пѣсни-ты на русскій
народъ.

На 12 години момче быде пратенъ на учение въ
Царско село: нъ нему не ся подадохъ во-
звѣны-ты науки; пѣсноноичество-то толкова му оживѣ-
ло на срдце и го боло, что-то го не оставяло да ся
злови за серіозно учение. Пѣсни-ты на младо-то пѣс-
ноиче отрано еще му спечалили закрылници, между
кои-то бѣ и тогавашный вече остарѣлъ поетъ Держа-
винъ. Еднажъ Державинъ ся случилъ на испытаніе-то
лицей, и учителя-ти му похвалили Пушкина като младъ
умъкъ, пѣленъ съ извънрядны дарбы, кой-то и сти-
ховъ вече прави, а за училищно-то учение не хае. Дер-
жавинъ, като чюлъ изъ уста-та на младый пѣсноноецъ

една хубавъ одъ, подушилъ у него единъ момъкъ, поленъ съ надѣжды, та си сложилъ рѣцѣ-тъ на главата му и го благословилъ за поетъ.

Въ 1817 л. Пушкинъ като си свръши наукъ-та у лицей, намѣсти се на службѣ въ коллегіѣ-тъ Вълкашны-ты дѣла у Петербургъ. А пакъ тогава душевни русскій животъ слѣдъ дълъгъ отпочивка бѣше началъ да зима друго лице: духовно-то движеніе от западъ зело бѣше да се вмѣква въ различни русскіи кръгове, а по име у млади-ты, отъ кои-то една партия подъ име книжевно началъ бѣше да се опира и додѣва на правителствени-тъ системѣ съ намѣреніе да пробѣ и изравни свободоуменъ пѣтъ у дръжавни-ты урядѣ. И Пушкинъ увлѣченъ отъ тѣхъ буйни млади дружини пристанъ и на ума, та съ пѣсни-ты си кои-то дѣхъ не републиканскіи идеи, станъ и тѣмъ вателъ на чувства-та и на желанія-та. Ода-та му на князя (на сѣкъ), коя-то въ образъ на пѣснь изказана е всички желанія на занесени-ты млади другари въ тѣхъ ся въ всички кѣтица изъ широкѣ-тъ дръжавѣ разнесе име-то на всѣдѣ. Въ тѣхъ и въ други отъ то ва врѣме пѣсни Пушкинъ ся водяше по Державинъ Жуковского, Батюшкова, нѣ колко-то и да ся дръжаша за тѣхны-ты пазоры той еще тогава гы надминъ съ свѣршени образы, идеи и съ пѣснопоческыи подѣти.

Зарадъ това негово политическо свободоумно прикѣпѣніе въ пѣсни и въ разговори, него пропѣдихъ отъ Петербургъ въ Екатеринославъ, дѣто го турихъ въ пѣсалище-то на генералъ Юзова, управителя на южныя поселенія, и то въ това врѣме (1820), кога-то бѣше вече свършилъ и издалъ прѣво-то си по-голѣмо твореніе: Русланъ и Людмила и за кое-то Жуковский какъ го прочелъ пратилъ Пушкину портрета си съ надписъ: «Ученику побѣдителю отъ побѣденнаго учителя.» Това твореніе е притча отъ шесть пѣсни, а

снова-та му е една юначеска приказка, въ кож-то славя старопіевско-то врѣме; то е съвършено народно, ако и да е единъ отъ най-слабы-тъ плодове на Пушкиновъ умъ спорядъ пѣснотворческо-то си съдръжаніе.

Отъ Екатеринославъ прѣмѣстихъ Пушкина въ Одеса при графъ Воронцова, кой-то бѣше тамъ главенъ управитель. Това прогнаніе много понесе Пушкину за пѣснопоиство-то му: той съ това влѣзе изъ срѣдж-тъ на русскій народъ та му опозна смѣный животъ, защото по тѣя страны еще не бѣше ся промѣнила западно-европейска цивилизациа. Надалечь отъ шумове-ты на столичный градъ, Пушкинъ прибираше чисто народно градиво за пѣсни и разгледване цѣлъ новъ свѣтъ съ пѣснопоическо око. Като съзрѣ, че еще не си е набралъ колко-то му трѣбовало познанія за да си дотъкми образованіе-то, той ся задѣни най-прѣво у стары-ты классическы творцы, а послѣ изучи и вси-кы по-челны пѣснотворцы на новы-ты вѣкове; при това залѣгнѣ да изучи и народны-ты приказки. Отъ чужденцы пѣснотворцы най-много му лѣгнѣхъ на срдце какво-то ся види англійскій пѣснопоецъ лордъ Байронъ, за кого-то отнесѣ ся дрѣжаше като углядъ. Въ прогнаніе-то Пушкину спомогнѣхъ и други слукы за да си обогаты фантази-тъ и да си размножи познанія-та; той обиде юго-источны-ты романтически крайнины по Кавказъ, Кавказъ и по Бессарабіѣ, крайнины, пълны съ естественъ хубость, и по кои-то живѣяхъ народи, кои-то еще не бѣхъ отстранили отъ природѣ-тъ. Тука и той ся подслони подъ крыло на природѣ-тъ та ся научи да обли истинскы най-хубавы образы и така съ това си достоиство са вряди да стой на единъ рядъ съ вси-кы най-вѣщы эпическы пѣснотворцы. Отъ пѣтуваніе-то му по Кавказъ ся испели пѣсьнь: «Кавказскіе пѣльници,» написана въ 1821 л. и не толкова прочюта ка-

то епическа пѣснь, колко-то по много-то си лирическа хубость и по гыздавы-ты си образы. У това твореніе ся въспѣва любовь-та на единъ младъ черкесскыиъ, за-либенъ за единъ момъкъ русецъ, кой-то былъ паднѣлъ робъ у нейны еднородцы. Затворенъ у дивы планины, надалечь отъ венчко, что му было мило драго, тоя клят-никъ си проминува дни-ты въ смышляваніе прѣжны сладкы врѣмена; хубавица-та дѣвойка ся мѣчи да му растури тѣжѣ-тѣ за дома му; нему пламва срьдце отъ огненнѣхъ любовь камъ тѣжъ милѣ чюжденнѣхъ, и той си ѣхъ привива; нѣ млада-та черкесскыиъ кога усѣтила, че нему въ срьдце ся была загниѣдила друга любовница отъ рода му, помага му да убѣгнѣ, а сама ся врыга въ струи-ты на расцѣпенѣ-тѣ рѣкѣхъ.

Отъ врѣме-то, доклѣ сѣдѣ Пушкинъ въ Одессѣ, излиза и пѣснотвореніе Багчисарайскій фонтанъ; то е плодъ отъ угодны въспоминанія, что си былъ до-несълъ съ себе на врыщаніе отъ Кържмъ. Това творе-ніе е основано на народны приказки за великолѣпный водомѣтъ (шадраванъ), кой-то изградилъ Ханъ Керимъ Гырей за споманъ на единъ полкыиъ княгыиъ, кож-то си былъ уловилъ робыиъ, и кож-то прѣжня-та му на-пустена любовница Грузіянка Зарема отъ любвиъ за-вистъ убила. Трѣбува да смыслимъ, че Пушкинъ въ о-нова врѣме бѣше вече толкова обыкнѣтъ и прочютъ, что-то книжаръ-тъ му броялъ 3000 рубли за тѣжъ пѣ-снѣхъ, коя-то нѣма повече отъ 600 стиха.

Отъ Пушкиново-то пѣтуваніе излѣзе и твореніе-то: «Братя Разбойники.» Съ него нѣснопоецъ-тъ въ-вожда четеца въ единъ хайдутскѣхъ дружинѣхъ, коя-то ся врьтѣла покрай рѣкѣхъ Волгѣхъ, и го туря да слуша что приказва единъ разбойникъ за злодѣйства-та, что почи-нилъ съ брата си, кому-то ся и приемива за раскаи-ніе-то му. У това твореніе има най-много русско народ-но, а не у друго нѣкое, освѣтъ у твореніе-то: «О нѣ-

гипъ»; за това и на Руссы-ты пай-драгы сж тыя двѣ творенія.

Въ пжтуваніе-то и буравеніе-то си по Бессарабіѣ Пушкинъ нагласи пѣснотвореніе-то си: «Цигане», въ него е излѣтъ цѣлъ цѣлпиничкѣ цигацскый животъ по Бессарабіѣ. Като доброволентъ прогоненикъ отъ образованый свѣтъ дохожда нѣкой си Алеко у циганы-ты подъ еднѣ чергѣ за да ся порастуши отъ досегашно-то си живѣніе, кое-то му ся додѣяло, и да ся порасхлади и поотмори у тоя прѣнародъ. Тука той ся залиби за еднѣ младѣ циганѣ, нѣ кога подушплъ, че му е невѣрша, той убилъ и нежъ и новыи ѣ любовникъ; а за тоа баца ѣ го прогонилъ и си прѣнесълъ чергѣ-тѣ по-далече.

Освѣнъ това Пушкинъ по това врѣме е написалъ другы нѣкои пѣсни, изъ кои-то тукъ-тамъ смышляемъ за римскый пѣснопоецъ Овидія, кой-то близу прѣди 2000 години былъ прогоненъ по тыя крайнины.

За еднѣ сатирѣ на присмивъ на главный управитель, при кого-то Пушкинъ бѣше подчиненъ чиповникъ, царь Александръ въ 1824 л. заповѣда да пратятъ Пушкина на покаяніе на бащино-то му владаніе Михайловскъ, наблизу при Нековъ, дѣто пѣснопоецъ-тъ цѣлы 14 години, колко-то прѣсѣдѣ, наваляше пай-много да учи научно Русскѣ-тѣ исторіѣ. Тука той започнѣ най-малко-то си твореніе: «Евгеній Онѣгинъ», романъ въ стихове и на осѣмъ пѣсни; съ него той постигнѣ ѣ-голѣмѣ пѣснопойческѣ славѣ. Доклѣ работилъ Онѣгинъ (1825—1832) Пушкинъ покрай друго написа и сатирическо-комическо твореніе: «Графъ Нулинь», на елѣтъ драмѣ: «Борисъ Гудуновъ» (1825); въ нежъ чрѣтае бурно-то врѣме отъ русскѣ-тѣ исторіѣ, въ то Лѣже-Димитріевци ся борили съ Бориса Гудунова съ сына му Теодора за да отнемать прѣстола. То не едра драма въ истинскый разумъ на думѣ-тѣ, а по-одно постическо начрѣтаніе въ драматическѣ формѣ.

Слѣдъ Онегина най-знаменита Пушкинова Епическа пѣснь е «Полтава» (1828). Юнакъ и е Мазепа, тоя побѣлѣлъ, погрозиѣлъ, иъ все еще хытѣръ юнакъ старчюга умѣ да си приврѣти любовь-тъ на хубавъ-тъ дѣщерѣ на Малорусскый голѣменъ Кочубея и тя зарѣза и врьнѣ поканы-ты на най-отличны момцы та убѣгнѣ съ Мазепѣ, кого-то си отѣра за мжѣ. Кочубей поиска да си отмѣсти за тѣхъ срамотѣ и за това изказа царю Петру, че Мазепа мѣрилъ да откаже Украйну отъ русскѣ-тъ дръжавѣ; иъ царь-тъ не повѣрвалъ Мазепѣ, а помислилъ Кочубея за лѣжець, за това го и прѣдаде на рѣцѣ Мазени, а той зарѣчѣ веднага да убѣжтъ Кочубея. Задружна-та война на Мазепѣ и на Карла XII противъ Россѣ свршѣла ся откажъ царя добръ: Полтавскый боѣ разнебыти венчкы кроежи на Мазепѣ и той въ бѣга си еще еднажъ ся видѣлъ съ женѣ си, коя-то была вече помудѣла, та завлѣче съ себе въ прогнаніе-то си живый образъ на злочестіе-то, кое-то самъ си навѣялъ на главѣ съ злижъ-тъ и опоритость-та си.

Въ 1826 л., Николай кога дошѣлъ въ Москвѣ да ся короняса, повика Пушкина; той си помисли, че то ще е за въ Сибирь. Иъ царь-тъ ся показа благосклоненъ Пушкину; той пекалъ да си го приврѣти, учтиво му доказа на умъ години-ты, кон-то съ го умѣдрили въ истинѣ-тъ и отнѣсти го свободенъ като му смысли, че за напрѣдъ той самъ ще му бѣде ценсоръ на твореніята, а за да го погали нарече го исторіографъ на Петра Великий и свой камердинеръ. Свободѣ-тъ си Пушкинъ употрѣби най-много на пжтуваніе по широкѣ-тъ русскѣ дръжавѣ, дѣто бѣлѣжѣше и учеше стары-ты пѣмятницы, обычаи-ты, нѣравы-ты и староврѣменскы-ты пѣсни. Той придружи и Паскевича кога-то тоя генералъ влѣзе въ Азіатскѣ Турціѣ; хубавы описанія за тѣхъ

земѣ той обнароди у «Соврѣмника.» Отъ други-ты му стихотворенія спомянувамы комическѣ-тѣ му приказкѣ: «Къща у Коломнѣ», и недоврышенѣ-тѣ епическѣ пѣсьнѣ: «Галубѣ.» Отъ прозаическы-ты му творенія достойны за забѣлѣжаніе сѣ: «Капананова дочь» и «Дубровскийъ.» Въ тѣхъ Пушкинъ показа на вѣчки по него русскы пувелісты (приказничари) что трѣбува на единѣ хубавѣ романъ изъ народный животъ. Плодъ отъ историческы издырванія, съ кои-то ся бавилъ. Пушкинъ, быде: исторія Пугачевскаго бунта (1835), дѣто ясно и просто чрътае онѣхъ эпизодѣ при врѣмя-то на царуваніе-то на Екатеринѣ II. Тамъ, дѣто ся готвилъше вече да напише исторіѣ-тѣ на Петра Великий, неспадѣйно го затече немилостива смръть. Пушкинъ умръ въ 1837 л. отъ смрътнѣхъ ранѣхъ, кои-то го налѣ-тѣ на двобой (дуелъ) съ баронъ Антеза (Хейкеренъ). Извѣстіе-то за смръть-тѣ му подвижнѣхъ страшнѣхъ бурѣхъ по цѣлѣхъ Россіѣ: цѣлѣ Петербургъ ся расплака; народъ на купове припкаше въ кѣшѣхъ-тѣ му. Царь-тѣ, уплашенъ отъ голѣмо-то огорченіе и негодованіе, забрани на народа да ся труна, и колко-то и да почиташе и високо цѣняше Пушкина принуди ся да не почете мрътвеца съ чивно тѣржественно погребеніе. Прѣзъ ноцъ скрышомъ отнесохъ мрътво-то тѣло на пѣснопоеца въ черковѣ, дѣто священникъ на брызъ му отчете онѣло-то и ведна-га прѣнесохъ мрътвеца въ Пековскѣхъ-тѣхъ губерніѣхъ та го пообребохъ при майкѣхъ му въ свитогорскый монастырь или Миханловскѣ.

Царь-тѣ великодушно прѣдстоя на роднишы-ты му, откупи му владѣніѣ-та отъ залогъ, отплати му дългове-ны, и на вдовицѣхъ-тѣхъ и на сирачета-та му отряди го-щениѣхъ приходъ отъ 11 хыл. рубли. Осѣнь това въ 1837 л. да ся отпечатать на неговы разноскы Пушкиновы-ты съчиненія въ 10 хыл. экземпляры на стой-

ность-тж имъ поклоны на родины-ты на покойный пѣспоецъ.

Съ Пушкина, кого-то свѣтъ-тъ успорядъ съ полскый пѣспоецъ Мицкѣвича припозна за най-великъ словѣнскый пѣспоецъ, Руссія загуби най-достойный си и до сега неостигнхтъ народенъ пѣспоецъ, кой-то у цѣлый народъ си придобы вѣчнхъ славхъ като всеилентъ пробудитель и прѣдставитель на домашный кроежъ на народнхъ-тж Русскхъ книжницхъ, коя-то оттогава честито си разцвѣтъ въ тоя духъ.

I. Г.

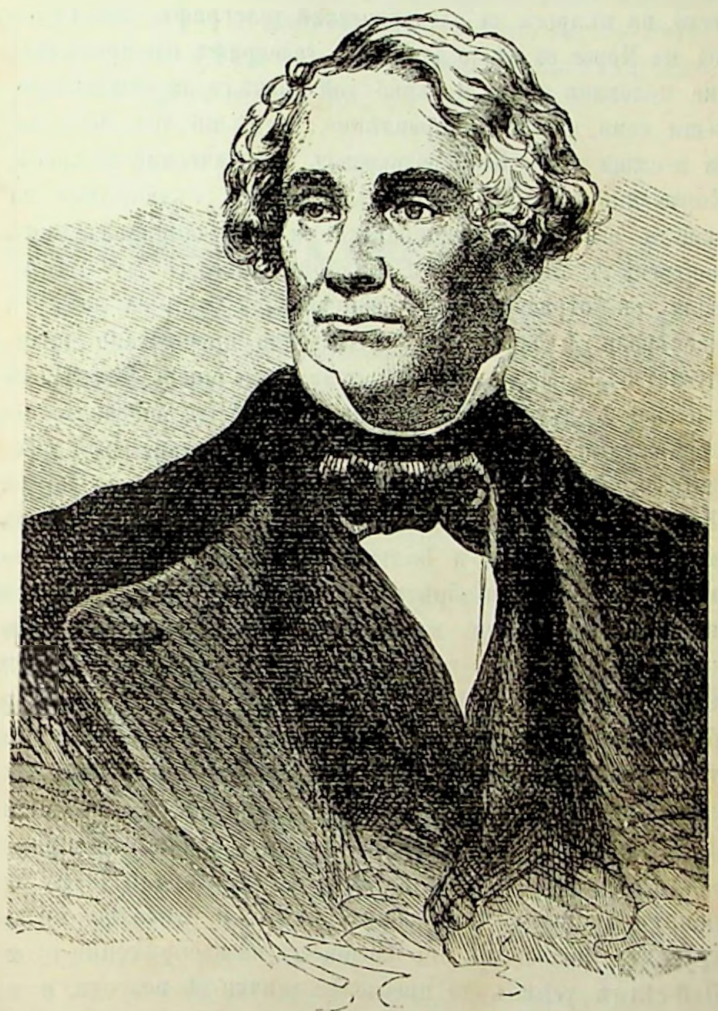
НЕКРОЛОГЪ.

Морзе (Morse, Sam. Inley Bressek).

Морзе, изобретатель-тъ на електрический телеграфъ † 3 Априлия 1872 год. въ Погипей около Нью-Йоркъ. Родилъ са е 27 Априлия 1791 год. въ Чарлстоунъ, въ штатъ-тъ Масачюзетъ. Като свършилъ курсъ въ Палската колегия, той още отъ дѣтнство възлюбилъ искусство-то и са прѣдалъ на живописъ и скулптура. Съ цѣлъ да са усъвършенствува той отишълъ въ Англия, дѣ-то са училъ при Бенжамена Уеста; той показалъ на дѣло безспорний си талантъ и за статуя-та на умирающий Херкулеса получить златна медаль.

Първа-та идея за электрический телеграфъ му дошла въ врѣме, кога-то приминувалъ изъ Европа въ Америка, на Французский корабъ „Sully“ въ Октомври 1832 год. Заедно съ него пхтувалъ и Докторъ Джейсонъ отъ Бостонъ (кой-то билъ открилъ хлороформъ-тъ).

и нѣколко други учени, кои-то отъ всѣка страна разбирали идея-та за приспособление-то електричество-то на телеграфа.

Морзе.

Прѣди да пристигне „Sully“ на брѣга, телеграфъ-тъ
 1 апаратъ-тъ за отправеніе депешъ билъ изнамѣренъ.
 10 изобрѣтение-то совокупность-та на всички-тъ вѣщи за

употрѣбление на пишущий телеграфъ принадлежи исклучително на Морзе, — това неотказвалъ даже и Джексоу, кой-то участвувалъ съ него въ разрѣшеніе-то теоретическо на въпроса за електрическиятъ телеграфъ. Въ 1835 год. на Морзе са вдало да устрои телеграфъ въ продължение половинна миля. Испърво той можѣлъ да отпраща депеша само по едно направлѣние, сетиѣ по двѣ по една-та и съща жица. Като развързатъ практическитъ въпросъ, Морзе много врѣме нemoжѣлъ да наиде съчувствие на свое-то изобрѣтение; напразно са той обръщали къмъ конгресъ-тъ въ Англия и Франция, навсѣдъ му отговаряли съ отрицание; въ конгресъ-тъ му са даже и насмѣвали, и кога-то най-сѣтиѣ било предложено да отпуснатъ на Морзе 30,000 долари за опитъ, единъ отъ членове-тъ думалъ, че той на драга воля би далъ половинна-та на тая сума за опитъ на меемерисмъ-тъ (животенъ магнетизмъ); нъ не би далъ ни нара на Морзе. Както и да е, нари биле дадени да се устрои телеграфъ мѣжду Вашингтонъ и Балтимора. Това устройство било много трудно за изобрѣтателя, особено за това, че той аскокиналъ въ една несчастна идея да заключи жици-тъ въ свинцови трѣби и да ги зарива въ земя-та. Съвѣсти-тъ на Езра Корнелия помогнали на Морзе да прибѣгне най-сѣтиѣ по камъ високи-тъ стѣпнове, на които закрѣпавалъ жица-та, и първа-та депеша мѣжду Вашингтонъ и Балтимора била пратена на 27-ий Маия 1844 год. Нъ и послѣ това не са свършили неприятности-тъ на изобрѣтателя; зашто са старали да му отнематъ право-то на изобрѣтение-то, и нѣколко врѣме други са ползовали отъ плодове-тъ на изобрѣтение-то му. Най-сѣтиѣ успѣлъ да преодолѣе всички-тъ незгоди, и началъ да получава ордени и други почетни награди отъ всички-тъ монарси и правителства въ свѣта. По прѣдложение-то на Франция, прѣдставители отъ главни-тъ Европейски държави са събрали на конгресъ въ Паристъ

и рѣшили да пратятъ на Морзе почетна награда 400
 иллади долари; а въ Ню-Йоркъ му въздигнали паметникъ.
 Морзе билъ тѣжъ сѣщо-то и изобрѣтателъ-тъ на първий
 подводний телеграфъ, кого-то прокаралъ въ Ню-Йорско-то
 пристанище въ 1842 год., кога-то имало още на твърда-
 та земя ни единъ телеграфъ.

ХИЛФЕРДИНГЪ, АЛЕКСАНДЪРЪ ТЕД.

Хилфердингъ е роденъ въ Варшава въ 1831 год.
 Завършилъ курсъ по историко-филологическия факултетъ
 Московскій университетъ. Въ 1853 год. издалъ двѣ
 филологически работи: „За сродство-то на Славянскій я-
 зикъ съ Санскритскій,“ и за „Отношение-то на Славян-
 скій языкъ къмъ родственни-тъ му язици.“ По прѣстав-
 ление-то на послѣдния-та диссертация факултетъ-тъ го
 удостоилъ на стѣпень магистъръ. Въ слѣдующа-та годи-
 на той написалъ: „История на Балтійски-тъ Славяни,“
 „Писма за история-та на Сърби-тъ и Българи-тъ,“ и въ
 1859 год. обширно изследованіе „на Босна, Херцегови-
 на и Стара Сърбия,“ кое-то съставлявало резултатъ на
 неговни-тъ лични наблюдения и издирвания въ врѣме на
 служба-та му съ Рускій консулъ въ Босна.

Въ врѣме на Полско-то въстание Хилфердингъ и
 служба-та си и литературна дѣятелность посветилъ въ
 полщита на Русия; но служба-та си той са показалъ рев-
 ностенъ помощникъ на Н. А. Мюлотина; а въ литера-
 турата съ единъ редъ статии въ Русскій „Инвалидъ“
 и „День“ разкривалъ истинскій смисълъ на тоя въпросъ.
 Въ 1868 г. излязли 2 тома негови съчинения. Избранъ
 прѣдседателъ на Славянскій благотворителенъ коми-
 тетъ, той съставилъ „общеславянска азбука.“ Искренно
 седалъ на Славяни-тъ и като отлично зналъ история-

та и съврѣменно-то положеніе на Славяни-тѣ, кои-то е
лѣдалъ въ врѣме на пжтешествие-то си, Хилфердингъ
почналъ обширно съчинение „История на Славяни-тѣ“
на кое-то начало-то било помѣстено въ вѣстникъ „Евр-
па.“ Въ послѣдни-тѣ години той са прѣдалъ на изу-
чѣніе еносъ-тъ на сѣверъ въ Руссия и въ 1871 годѣ
съ тая цѣль той обиколилъ Олонецка-та губернія; и
Юния 1872 годъ той тръгналъ съ тая цѣль въ южне-
странн на Архангелска-та губернія, нъ на пѣтъ
разболѣлъ отъ тифосъ и са престава на 19 Юния
Варгополь.

ХЕРШЕЛЬ.

Хершель, Джонъ, синъ на Іульяма Хершеля, зна-
нитий астрономъ, $\frac{1}{4}$ въ Лондонъ въ 1871 г. на 73 годѣ
възраст. Въ изслѣдования-та си и съчинения-та си Херш-
са касалъ до всички-тѣ отрасли на физически-тѣ и ма-
тематически-тѣ науки. Негово-то „учение за звукъ-тъ“, „Те-
ория-та на свѣта“, „Рѣчь за изучение-то естествени
науки.“ сѣ извѣстни като забѣлжителни съчинения.
Особенно сѣ важни неговн-тѣ съчинения по Ас-
номия-та, отъ кои-то най-много сѣ извѣстни съ-
ющи-тѣ: „Учебникъ Астрономия“ и „Катологъ на Туж-
ни-тѣ пятна“, въ кого-то той прѣдполага да сѣ
ствува вторий млѣченъ пѣтъ, кой-то са находи
огромно разстояние отъ нашия звѣзденъ поясъ. Въ 18
годъ Д. Хершель отишълъ на носъ Добра-Надѣжда, за
изучи южно-то небе. Тамъ той построилъ обсерватори-
и я снабдилъ съ отлични инструменти на неговъ сѣ.
Въ течение-то на 4 години той изучилъ южни-тѣ
звѣзди и издавалъ журналъ за наблюдения-та си
„Resultat of astronomical observation at the Cap

the good hope“ (1847). Въ време на пребиване-то си на носъ Добра-Надѣжда съ помощь-та на огромнѣй сѣ телескопъ той доказалъ, че откритието отъ единъ Англическѣй астрономъ, да има на лѹна-та люде, е лиш-

Д. Хершелъ.

отъ свѣко основанне. Слѣдъ възвръщанне-то си изъ Америка Д. Хершелъ билъ приетъ въ отечество-то си съ велики почести. Лондонско-то Кралевско Общество го изваило за свой прѣдсѣдатель, кралъ-тъ му далъ титулъ баронетъ; а отъ Оксфорескѣй университетъ той получилъ почетно названне, докторъ на науки-тъ.

Нова-та година на единъ злочестникъ.

Въ срѣдъ нощъ срѣщу нова-та година, единъ старецъ стоялъ на прозореца си и глѣдалъ съ единъ погледъ на отколяшино отчаяние, ту нагорѣ на неподвижно-то съ звѣзди украсено небе, ту надолѣ на тиха-та снѣгопокрита земя, на коя-то никой не билъ толкова злочестъ, колко-то той. Уви! гробъ-тъ му стоялъ близу до него, покрить само съ снѣга на старостъ-та, а не и съ зеленина-та на младостъ-та; и той нѣмалъ нищо да изпее изъ тоя богатъ свѣтъ, нищо освѣтъ мѣчти, грѣхове и болѣсти, едно съспяно тѣло, една опустѣла душа, едно сѣрдие пълно съ отрова и една старостъ пълна съ раскаивание. Негови-тъ хубави младини въртели са сега около него като призраци, и го дърпали на свѣтла-та сная заранъ, кога-то за първъ пѣтъ баща му го турилъ на кръстопѣти на живота, кръстопѣтъ, кой-то на дѣво по видѣла-та пѣтека на добродетель-та води къмъ една широка и мирна страна, пълна съ свѣтлина и плодове и Ангели, а на лѣво свала къмъ кръжичини-тъ на порока, въ една тъмна яма, пълна съ напаканала отрова пълна съ разядени змии и мрачни задушители парц

А! змии-тъ били около гърди-тъ му, и отровни-тъ каики на языка му, и той знаелъ сега, дѣ си намира

Безчувственъ и съ една неизразима жялостъ викалъ той сега нагорѣ къмъ небе-то: „Върни ми младостъ-та! О тате, тури ма пакъ на кръстопѣти за да мога другъ изборъ да напраща!“

Но Баща и младостъ отколя вече били заминали. Той видялъ блудящи огнече да играятъ надъ блата-та и да изгасватъ надъ гробища-та, и извикалъ: това са мои-тъ луди дни! Видялъ една звѣзда да бѣга отъ него-то, да блѣсва въ падание-то си и да са изгубва въ земя-та: това сжмъ азъ! извикало раскървавено-то му сѣр

це, и усѣтило змийски-тъ зѣби на раскайване-то да са впивать по-дълбоко въ рани-тъ му.

Пламнало-то му въображение му показвало нощни скитници, кои-то дебели по покриви-тъ, вътрена-та мелиница двигали си заплашително рѣцѣ-гѣ, и единъ мъртвецъ, оставенъ въ праздна-та гробница, зель малко по-малко негови-тъ чърти.

Всрѣдъ тая борба, чула ся ненадѣйно отъ кула-та музика-та за нова година, като далечно черковно пѣние. Той дошълъ въ умиление — погледалъ около хоризонта ни далечъ надъ земя-та, и помислилъ приятели-тъ на младостъ-та си, кои-то сега, по-честити и по-добри отъ него, били учители на свѣта, бащи на честити дѣца и благословени мъже, и рекълъ: О! и азъ можяхъ като имасъ тая първа нощъ безъ сълзи да прѣкарамъ, ако желаяхъ. — Ахъ, и азъ можяхъ да бъда честитъ, мили родители, ако бѣхъ испѣлилъ молитви-тъ и наставления-ба, кои-то ми давахте на нова година!

Въ това трескаво напомняне на млади-тъ си години нему му са сторило като че са неправилъ мъртвецъ-тъ съ негови-тъ чърти въ гробница-та, като че са прѣобърналъ, спорѣдъ суетвѣрие-то, че срѣщу Нова Година имало призраци да са явяватъ, на единъ младъ и зеленъ юнакъ, кой-то въ положение-то на хубавий Капитолскій момъкъ вадил си единъ тръпъ и неговий по-прѣдишенъ цвѣтналъ образъ горчиво му са мѣрналъ прѣдъ очи-тъ.

Той не можялъ вече да гледа — скрилъ си очи-тъ — хиляди топли сълзи протекли въ снѣга, като че са бѣха турили да исчерпатъ извора си — и той плачешкомъ извикалъ пакъ полегка, безутѣшно и безчувствено: „Дойди на дърѣ младостъ, дойди на дърѣ!“

И тя дошла на дърѣ; защото всичко това не било друго освѣнъ единъ страшенъ сънъ срѣщу нова-та година: — той билъ още младъ. Само негови-тъ погрѣш-

ки не билъ сънъ; нъ той брагодарилъ Бога, че като младъ още, можалъ да са върни отъ кални-тъ пътеки на порока, и да влѣзе пакъ въ видѣлний пѣтъ, кой-то води камъ земя-та на изобилие-то.

Върни са съ него, младий ми читателю, ако стоишъ и ти въ неговий кривъ пѣтъ! Ще дойде день кога-то този страшенъ сънъ ще бѣде твой сѣдня; нъ и да са ржсашъ да викашъ тогава: върни ся младостъ младостъ-та не ще да са върни вече.

Жанъ Полъ Фридрихъ Рихтеръ.

Прѣвълъ

Ив. Ев. Гешовъ.

ЖЕНИТБА-ТА.

„Человѣкъ е дружелюбно същество.“ Само въ сношение съ другъ той може да бѣде честитъ, а самотията е погубителна на щастие-то му. Да обича человѣкъ да живѣе въ уединение ще рече, че человѣческо-то му естество е недостаточно. А за да може съединение-то да бѣде изворъ на благополучие, трѣбва да е придружено съ потрѣбни-тъ си качества. Тази потрѣбностъ са снабдява человѣку въ лице-то на сродствени-тъ връски — Женитба-та.

Женитба! Ахъ, високъ предмѣтъ за всички-тъ стрѣмления на неженети-тъ! Ето магнитическа-та точка дѣто ся посрѣщатъ всички-тъ пламенни младежки пожелания! Камъ нея е втурачено всякое младежко око на тамъ е управена всякая младежка стѣпка. Отъ този вкусъ на съпружеска-та любовъ чека да са задоволи ненаситно-то желание на млада-та душа.

Прочее, женитба-та е предметъ отъ преголѣма важ-
 естъ. Да не знае чловѣкъ това ще рече да не знае
 бе си. Но млади-тѣ и дѣвници-тѣ сѣ най-неспособни да
 ѣнятъ негова-та важностъ. И за това тѣ са нари-
 тѣ деликантливи — лудокрѣвни дивни. Опитностъ-та е най-
 брий учитель, но тѣ сѣ лишени отъ нея.

Женитба-та само кога са добрѣ разбира и упо-
 ѣва може да бѣде изворъ на най-голѣмо и трайно
 естие. Само така и домъ-тъ може да стане „Рай на
 аженденіе“ за мъжъ-тъ и жена-та.

Небе-то испраща
 Райска добрина
 Щомъ мъжъ съ жена-та
 Ставатъ плѣтъ една.

А пакъ чрезъ криво-то разбираише и употреблени-
 е, плачь и риданіе е дѣлъ-тъ на оженени-тѣ дору-
 тъмний гробъ. Така и самий-тъ домъ става па Адъ
 тътенъ. Единъ западенъ философъ като говори за зло-
 трѣбена-та женитба дума, че кой-то неразумно са же-
 нѣ добрѣ е да са обѣси. Защо-то съ бѣсеніе-то че-
 ѣкъ едпакъ умира, а съ неразумно-то женение той
 кой день тѣгли болки-тѣ на бѣсеніе-то, а пакъ не у-
 аа.

Адека зла ехидна
 Въ домъ-тъ ти са вжква
 Въ образъ на богиня
 Крѣвь-та му изсмѣква.

А какво е общо-то състояние на супружеский жи-
 — между насъ? Не трѣбва много издирвания за да
 — бѣдимъ че е твърдѣ горко и плачевно.

Имамъ намѣреніе другъ пѣтъ да говоря за тозъ
 — мѣдъ по-обширно; а сега са обръщамъ съ нѣкои
 — наставления къмъ млади-тѣ.

Младий ми приятелю, ти искашъ да са женишъ.
 — ѣ. Но питамъ тя, знаешъ ли, защо са женишъ? Що
 — шъ да придобиешъ чрезъ женитба-та?

Ти искашъ Съпруга. Една другарка за до гробъ. Способна и готова да сподѣля скръби-тъ и радости-ти. Една, коя-то ти ще можешъ да обичашъ и ще искашъ да уважавашъ. При коя-то често ще бъдешъ принуденъ да прибѣгвашъ за съвѣтъ и утѣшение въ сизни врѣмена. И тя да отвари съ мѣдрость уста-та. да ти говори речи, кои-то ще бѣдять „балсамъ на вѣнътъ-тъ ти.“ Таквазъ съпруга, коя-то ще дарува въ-мѣтъ-тъ и сръдце-то ти, и ще ти бѣде Ангелъ пазителъ въ врѣме на искушение. Кога-то пѣтувашъ и еси чужда страна, поради нея сръдце-то ти ще пѣе радость за домъ-тъ ти.

О, ти мой доме

Сладъкъ мой доме!

Ти ми си крѣпостъ.

И вѣрна радость.

Презъ дни злочестъ

Въ мѣки нееносни.

Въ кратко ти искашъ жена, коя-то въ сѣщо-то време трѣбва да ти бѣде и идолъ и жрецъ, и сила, и прѣбѣжище, и учителъ, и наслаждение. Ето ти кратко-то чъртанье на Любезна Съпруга.

Ти искашъ Кѣщовница. Единъ съработникъ и с дружиникъ въ кѣщний свѣтъ. Всякоя кѣща прилича едно малко царство. Ти искашъ царица за управление то на вѣтрѣшни-тъ дѣла на туй малко царство. Тя трѣбва да има доволно умъ и знание, за да тпка добъръ вѣрвѣжъ всички-тъ кѣщни сѣбития и да държи правъ рѣдъ всички-тъ ѳ дѣла. Тя трѣбва да да държи точенъ счетъ за всички-тъ кѣщни приходи и разноси; що-то втори-тъ не само да не надминува въ-ви-тъ, но ако е възможно и по-долу да сѣхъ отъ тѣ Доманика, коя-то да са пазни отъ роскоши-тъ дрѣ и украшения, а да украсява себе си съ кротъкъ и сренъ духъ. кое-то е най-сѣщнощѣнно украшение на Ена-та дѣщеря. Тя трѣбва да умѣе тѣжъ да уреди себѣ

ишише-то си, що-то да го направи най-привлекателно
ето за мъжъ-тъ. Ако мъжъ-тъ има отвращение отъ
ица си, и страни отъ къща-та не е ли често вино-
та и гурелива-та домакиника? Не е ли защо-то къща-
прилича на циганско падалище? Ти искашъ къща-
— место-то на прибавение-то ти — да успѣва. А за
успѣва трѣбва да има разсѣдѣкъ, редовностъ,
с това: икономия и трудолюбие. Ето ти нѣкои
качества-та на способна къщовница.

Ти искашъ майка. Жена, коя-то да отхранва и
питавя чада-та ти. Дѣтепитателка. Това ще бѣ-
една отъ най-важни-тъ и трудни-тъ ѝ длѣжности. Да
отхранва едно словесно животно съ тѣлесна-та хра-
и както трѣбва, изисква се не малко мъдростъ и ста-
ирие. А да дадеши на уметвенни-тъ и душевни-тъ му
иства едно правилно развитие, и наистина най-ви-
тъ стѣпенъ на философски приспособления! Баща-та
дѣлженъ де принесе въ къщи всичко що трѣба за
храна-та на чада-та си. Но отъ разумъ-тъ, грижа-та и
иране-то на майка-та много зависи, възвишение-то на
коу достойно и блаженно домородство. Достойство-то на
ма мъдра майка са състои въ едно съвършено от-
ианне отъ себе си, и пожъртувание на всичко за от-
иана-та и благополучие-то на чада-та.

И тъй о, младий юноше! кога-то избирашъ за се-
си жена, отваряй си хубаво очи-тъ. Помни че въ ли-
то на една дѣвица, ти търсишъ снабдение на три го-
ми нужди — Съпруга, Домакиника и Майка. Бла-
и е домъ-тъ управляванъ отъ таквазъ мъдра домакиника.
и-блаженъ мъжъ-тъ, кой-то е намѣрилъ такъвъ безцѣнъ
иъ за съпруга. А най-блаженни чада-та, кои-то ще
визикать Мамо.

Внимавай и размишлявай. Не дързай и не са ше-
зай, да ти са не смѣятъ кога-то ти плачешъ послѣ.
и играй съ този огънь, да си не изгоришъ прѣсти-тъ.

Мола ти са, не дѣй са лъсти да мислишъ, че стойниство-то на една мома са състои въ вънкашни-тъ прѣимущества. Че тя е по мода-та облѣчена и чесана не показва че тя е приспособена за съпружеский животъ. Така много неразумни млади съ голѣмъ скръбъ са намѣрили слѣдъ женитба-та, че жена-та която тѣ са посветили любовь-та и почетъ-тъ си била нищо друго, освѣтъ дървенъ трупъ въ женски дрѣхы! Лична красота и благодатенъ изгледъ сѣ е отъ добри-тъ качества на жена-та. Но тѣзи сами какъ не могатъ да приготвятъ една мома за съпружеский животъ. Кога-то тѣзи вънкашни лѣности са единени съ вътрѣшни-тъ добри качества, тогазъ тѣ личатъ на златни ябълки въ сребърни съдове. Но често не става тѣй. Богъ рѣдко обсибва едно лице всички-тъ тѣзи добрини. Така нашиятъ младъ са оженили колко са ужасява той кога-то жинитба-та съгледва образа-тъ на гиздава-та и накичена-та си невѣста едновременно позлатена катралица! Но кжсно е брате мой; жъненитъ горчиви-тъ плодове на неразумие-то си. И въ ко безумно е избиране-то само по лична хубость! Хубость-та е едно много непостоянно нѣщо. Болѣсть, рана и други случки като молецъ развалятъ хубостьта на лице-то. Хубость-та са изгубя, и като тя е била самиятъ предметъ на мъжева-та любовь, за него остава вече що да люби. Тогазъ са окайва горкий плаче и дума:

Проклѣтъ да е день-тъ
У кой-то са родихъ,
А най вече часъ-тъ
Кога жена здобихъ;
На зло-то жертва ставамъ азъ
Все страдамъ отъ тогазъ.

Още по-страшно е че подъ тѣзи вънкашни лѣкателности често са крие една душа съ злъски характеръ, и опустошителни влияния. И кой-то

жеда съ отворени очи (кое-то за жалост рѣдко са способни да правятъ неженети-тъ), той може да чете приложено-то и свойство

Скуби — свекърва

Раздѣли — братия

Разсипи — къща

Погуби — майка.

Слушай още. Да не мислишъ че еди-коя мома е особна за съпруга, само защото е отъ благороденъ богатъ родъ. Между насъ благородство и богатство много значатъ. Богатъ ли си, звѣръ да си, пакъ си благороденъ. Сиромашъ ли си, ангелъ да си, пакъ си нищо повече отъ човекъ. Но тѣзи нѣща никакъ не даватъ аяло достойнство. Напротивъ често сж били изворъ на бѣгло и бѣдствие.

Чрезъ женитба-та ти искашъ да станешъ честитъ. Но само тогазъ ще станешъ честитъ кога-то имашъ жена, коя-то сърдечно ще можешъ да любишъ и почиташъ. Всички дѣвици не сж снабдени съ прѣимущества-та на една добра съпруга, къщовница и майка. За да намеришъ притежателка-та имъ трѣбва да я дигнешъ и опиташъ. Никога да не са оженишъ за дѣвица, която добръ не познавашъ. Кога-то харесашъ една мома треди да ѝ кажемъ «Любя тя» трѣбва добръ да познаешъ характер-тъ, наклонности-тъ и способности-тъ ѝ. Но защото, нѣтти-тъ врата и сѣденки-тъ не сж згодни мѣста за достаточенъ опознаване. Ти трѣбва често да са седяшъ съ нея и да са разговаряшъ. Пази честность въ всичкитъ си сношения съ нея. И ако слѣдъ всичко това можешъ да я почиташъ и любишъ, тогазъ можешъ да са оженишъ съ по-добра надѣжда за честитъ супружеский животъ.

А ти дѣвице, «Дъщерко на пожелапия-та»! Зная, че ти са готвишъ за супружеский животъ ако твоя срамежливостъ и да не ти позволява да кажешъ «не-

камъ.» И ти търсишъ благополучие чрезъ женитба-та. Но знай че хиляди отъ сестри-тъ ти сж били страшно измамени въ надѣжди-тъ си. И тѣй вмѣсто блаженства, черно тѣгло и горчиви съззи е билъ дѣлъ-тъ имъ!

Ти искашъ мѣжъ къмъ него ще бѣде желание-то ти, и той ще ти владѣе. Нему ти представяшъ ли какъвъ трѣбва да бѣде той за да си благополучна подъ крило-то му?

Ти искашъ *Съпругъ*. — Другаръ и приятелъ. Но ближенъ отъ всички роднини и по-милъ отъ всички любезни, на кого-то ти ще можешъ да имашъ довѣрие. Кой-то да бѣде готовъ да слуша грижи-тъ и скръби-тъ на ердце-то ти въ тъмни-тъ ти часове и да ти отговаря съ съчувствие. Единъ, кой-то ще бѣде тѣй прѣдѣленъ за тебе що-то ще са отрича отъ всякое наслаждение, въ кое-то не би могълъ да направи и тебе участница. На кого-то ти ще бѣдешъ готова всякакъ да угажданъ не отъ страхъ на дървенъ-богъ, нъ отъ почитъ и любовь.

Помни, ти искашъ такъвъ сопругъ, на кого-то въ отсѣдствие-то да бѣдешъ най-неразположена, въ присѣдствие-то най-спокойна, а въ обятия-та му най-честита.

Ти си единъ *слабъ съсждъ*, и искашъ *помощникъ* и *покровитель*. Такъвъ, кой-то да ти са радва и помога не само кога-то си здрава, но и кога-то боленъ та свади на лѣгло-то. Въ такъвизъ усилии времена, въ кои-то жени-тъ често испадатъ; ти трѣбва да имашъ мѣжъ, кой-то не да та навиква и заплашва съ бой ако не станешъ отъ лѣгло-то, но да положи всички трудове, жертви и себеотричания за да олѣкчи що го дѣ бѣдствие-то ти. Пази са отъ гордѣливъ и самолюбивъ мѣжъ, кой-то казва: «Азъ не слугувамъ на жена. «Нитой е достоенъ за женска преданность.

Ти си нѣжна, прилестна и изложена на безбройни злоупотрѣбления. Имашъ нужда отъ такъвъ мѣжъ

подъ чие-то покровителство всякога да намирашъ без-
платностъ отъ ржка-та на похитителя. Единъ, кой-то ще
умре, ще иска и ще са подвизава да пази щастие-то
и спокойствие-то ти, честь-та ти и животъ-тъ ти.

Ти имашъ нужда отъ хранителъ. Занятие-то ти
е да приготвяшъ на мъжъ и да въснитаваши ча-
ча. Мъжъ ти трѣбва да промисли „що ще ядешъ, що
ще пиешъ и въ що ще се облѣчешъ.“ Ако ли ти ра-
боти клъмета, и за това да ся грижишъ, както на мно-
го твои сестри, тогазъ тѣшко ти и горко ти! По-доб-
ро да не си са родила!

За да бъдешъ благополучна въ женитба-та трѣбва
да имашъ трудолюбивъ мъжъ. Лѣнностъ-та е предше-
ственникъ на зло-то. Той трѣбва да е уменъ; да не
работи и да ся труди за вѣтъра, но да работи съ до-
бра печалба. Още той трѣбва да знае какъ да чува спе-
циално-то. Тука е мъдростъ-та. Добъръ помпникъ не е
слѣдствие толкозъ отъ огромни приходи, колко-то отъ иконо-
мически разноси. О дѣвице, бѣгай отъ мъжъ, кой-то обича
да раскошествува по увеселителни мѣста съ дружина-та си!

Внимавай да земешъ богобоязливъ мъжъ. Друго-яче
щастие-то ти ще е въ корабъ безъ платна верѣдъ о-
кеана. Самолюбящия творецъ-тъ си, може да любя же-
нба-та си както трѣбва.

На кѣсо ти искани мъжъ съ нѣжно сръдце, съ
здравъ разумъ, мъжъ трудолюбивъ, търпеливъ и ико-
номистъ. Най-послѣ мъжъ съ силна воля да употреби
всеп-тъ си тѣзи добри качества за полза-та на домъ-тъ
си. Ето ти въ кѣсо достойния мъжъ. Да намѣриши
такъвъ мъжъ е щастие-то ти. Но всички мъже не са
такви. — Съ вѣнкашния-тъ си напичвания и блиста-
тельности макаръ тѣ често са явяватъ твърдѣ желател-
ни за нѣжния полъ, пакъ често слѣдъ женитба-та мно-
зина са показали звѣрска обхода къмъ безпомощни-тъ
сестри жени — робкини.

Прочее, о дѣвице! не влизай въ брачный съюзъ съ никой момъкъ, когото ти добръ не познавашъ. Не са мами по дрѣхитѣ му. Тѣ сж често покривало назло-то. Не гледай само на лична-та му красота, защото подъ нея често са крие умственна голота и отвратителна душевна грозота. Не гледай на произхождение-то му: нито само на богатство-то му. Гледай, добръ гледай на *личниѣтъ му характеръ* — на неизмѣняемо-то и трайно достоинство на вътрѣшния чловѣкъ. Това ако има всякое друго лишние лесно са дотѣмнява. Това ако нѣма всичко друго е почти праздно.

О, дѣвице, бѣди достойна жена на достоенъ мъжъ. Помни това, че ако ти не си достойна, не ще намѣришъ достоенъ мъжъ, кой-то да те почита и обича. Старай се сега да изучишъ венчки-тѣ си длъжности, кои-то съпружеский животъ ти налага. Помни, че са повиквашъ да пригоявашъ на слабъ чловѣкъ, и често на силни страсти. И пручвай се на снисхождение и търпение.

Така и ти юноше, старай се да си достоенъ мъжъ. Помни, че не е лесно да управлявашъ жена съ мъдрост и законни. Друго-яче напраздно ще са оплаквашъ, въ жената ти не хае отъ тебе и не ти се покорява. Почитай самъ себе си, и тогазъ ще бѣдешъ способенъ да царуваши въ сръдце-то на жена-та на назуха-та си. Изучвай правата си, длъжности-тѣ си и женски-тѣ слабости. Така ще знаешъ по-добръ какъ да ся обхождашъ къмъ жена си, що-то да я усвоиши съвсѣмъ. Това сполучилъ ли си радвай се, побѣда-та е свършена, щастие-то е утвърдено. —

Помнете, че съпружеский животъ е пълненъ съ *трудни длъжности, страшни отговорности и най-трайни и действителни радости*. —

Ив. А. Тонжоровъ.

ПИСМЕННИ-ТЪ ГЪЛАБИ.

Днесъ вече нищо не е необикновено, защото ре-
портери (да иде да донесе) въ сѣдовища-та или въ други
публични събрания испращатъ листъ подиръ листъ (рж-
опиши) само съ помощъ-та на писмени-тѣ гълаби, кои-
то са пущатъ да изхвъркнатъ изъ единъ отъ най-близ-
ни-тѣ прозорци или пакъ изъ прозореца на нѣкоя бър-
за желѣзница или параходъ, кои-то ся намиратъ въ най-
близко движение. Силно-то желание на тѣзи животни да са
върнатъ въ рождено-то си отечество, инстинктъ-тъ, да за-
вѣдѣтъ пакъ вѣрно гнѣздо-то си въ чудесно най-отдале-
чени-тѣ места, тѣ сж единички собствено тѣхни притежа-
ния. Въ всяка редакция за напрѣдъ щеса устрои по единъ
гълабешъ кафесъ, и щомъ пристигне перестия извѣст-
никъ съ нѣкоя новина, при влѣзване-то му въ кафе-
то, извѣднажъ единъ звънецъ извѣстива редакция-та и
срѣзка до тогава, до дѣ дойде нѣкой и го спрѣ.

Защо-то гълаби-тѣ са употребяватъ исключительно
само за принасяние вѣстникарски депеши камъ по-го-
лѣми градове, тѣ не са избиратъ изъ обикновени-тѣ
писмени гълаби (кои-то сж приспособяватъ за наша-та
пужда, не по-голѣми или по-тѣжки, въ хвърканне-то си
да бѣдатъ бързи), но са избиратъ отъ онзи родъ, ко-
и-то предпочитатъ г-да Hartley and Sons на Волвич-
ска-та Газета въ Волвичъ, кои-то са вѣдятъ въ градове-
тѣ Антверпенъ, Брюкселъ и Лютихъ и то само отъ такви-
и животни, кои-то при захващания-та (басъ) са спечели-
ли 300 мили. Дарвинъ бѣше пхрвий, кой-то учи за вѣ-
стникарски-тѣ гълаби. Чрезъ „борба-та за осяществение“
и принудителни-тѣ дълги хвъркания за да са завър-
шатъ гълаби-тѣ пакъ въ собствено-то си гнѣздо, сич-
ко това е осъвършенствувало до най-горния стѣпенъ си-
ла-та на хвърчане-то имъ, коги-то други, кои-то не сж
могли да изиграятъ този раздѣлъчъ, пронаждали сж или
сж ги отхвърляли отъ тази служба.

Само онѣзи животни, земать, кои-то преживѣватъ или спечелватъ по този начинъ най-висока-та цѣна понеже тази система са е удържала презъ нѣколко гена-рации, отъ това е произлѣзло една особна раса гълаби съ една таквази сила за хвъркание, каква-то преди нѣколко години чловѣкъ не можеше никакъ да си помисли.

Макаръ вѣстникарски-тѣ гълаби да ся употребяватъ само за къси разстояния, като конкуренти на телеграфа, тѣхъ пакъ отправятъ и за разстояние отъ 500 англ. мили и твърдѣ често хвърчатъ за Англия отъ Дублинъ, Брюкселъ, Парисъ, Лиссабонъ, и даже отъ Римъ. И сега много са трудятъ хора-та да са ползватъ отъ инстинкта на птици-тѣ. Въ Исландия са е открито по крайбрежие-то една вгездена птица, коя-то притежава такви качества отъ наука, що-то хвърчи съ метеороподобна бързина, 150 мили въ 1 часъ, и намърва пѣть-тѣ за да са върне въ гнѣздо-то си, отъ която и да било юше на земя-та. Двѣ такви птици неесоха недавно депеша отъ Парисъ въ едно тъмъ подобно осамотено место въ една дива капариста стравпа Кентъ, 10 мили отдалечена отъ Лондонъ, и то за $1\frac{1}{4}$ часа. Вѣстникарски-тѣ гълаби пренесоха депеша още по пататъкъ въ Чити, тѣй що-то цѣло-то разстояние отъ Парижъ до Лондонъ преминуватъ тѣзи новомодни покетни пощи само за $1\frac{1}{2}$. Ако би тѣзи сношения опити по този начинъ да бждатъ ползвателни, има надежда идуще-то лѣто да са основе една трансатлантическа поща en miniature между Америка и Европа, коя-то да може да измине разстояние-то отъ слънчевозора въ тази страна, до слънчево заходание въ друга страна на хемисфера-та.

Ние заемаме този членъ отъ Printers Register, желаемъ само що-то тази безименна исландска вѣстникарска птица да не би испослѣ да са докаже като нѣкой хвърчащъ змѣй.

СТОПАНСКИ И ДОМАШНИ БЕЛѢЖКИ.

Жътва-та.

Въ 1873 год. жътва-та не испадна на всякъдѣшно, повече може да се рече зла година, защото чуждитѣ земи имаха голѣма нужда отъ храни, какво-то бѣше за нашата близосѣдна Австро-Унгария, която доста много храна искара изъ наше-то отечество и Влашко.

Миналата 1874 год. испадна за насъ твърдѣ лова, защото освѣнъ самъ-тамъ дѣто станаха жита-та, но Бл-ла-та държава са забелѣзваше гладъ — селяни-тѣ не останаха благодарни отъ жътва-та си, отъ горѣщини-тѣ спонизгоряха на всякадѣ нивя-та. Наши-тѣ близосѣдни приятили останаха по-благодарни отъ миналата година: Влашко освѣнъ кукурузъ, имаше жътва добра, тѣй също и Австро-Унгария има доста храна и не стана нужда а си тѣрси хлѣбъ у насъ. Може да се рече въ отношение камъ други-тѣ земи, че тази година бѣше за Бл-арри-тѣ голѣма пагуба, като на много места кукурузъ-тъ не са роди никакъ, та за туй той и не са помѣтуваше на назаръ-тъ.

Германия случи една срѣдна жътва, имаше отъ всичко по-малко, но пакъ не е доста за цѣло-то население.

Австро-Унгария пожъна въобще добръ, но пакъ не толкова много да е въ състояние да износва на вънъ. Рѣжъ-та и кукурузъ-тъ не испаднали добръ, та може да се рече, че износване-то съ вносване-то ще може да се равни.

Влашко и Египетъ иматъ доста да експортирватъ, но иматъ нужда отъ рѣжъ; първа-та и отъ кукурузъ.

Россия има голѣмо количество жита за износване, но не че жътвата е била толкова много богата, а и селеніе-то е тамъ малко.

Италия тази година сполучи много, както въ хлѣби-тъ, тъй и въ овощия-та си. Всичко било въ изобиліе. Вино извѣнъ мѣра-та много, както и овощия.

Швейцария има почти всяка година все еднакъ само съ това нейно-то население не остава благодаренъ трѣбватъ и вносивания отъ вѣнъ. Сѣщо-то служи и за наши-тъ прибалкански страни, кои-то никога не усѣшатъ тъй много нужда-та, както онѣзи на отворено-то поле.

Франция орѣ въ отношение къмъ други-тъ житни страни, твърдѣ малко, за това има потрѣба отъ вносиваніе. Захарно-то цвѣкло станало много, слѣд. шекеръ-тъ ще е евтенъ доста.

Белгія и Холландия са нуждайтъ за рѣжъ, а ги-то всички други храни у тѣхъ сѣ въ изобиліе, и жатъ да износватъ.

И Скандинавия си покрила нужда-та, та износватъ.

Англия иска жито, по не толкова; и у тѣхъ станала жътва срѣдня.

Най-сетѣ Сѣверна-Америка са явява да е случила много, та износване-то почнало много рано, особено жито и кукурузъ.

Отъ горни-тъ кратки белѣжки, читателъ-тъ и види, че само у насъ са случила година-та лоша, сам у насъ храни-тъ липсватъ, па иѣма и кой да ги и носва: причина-та, че владѣе всеобща криза и всяко са задоволява въ свое-то колко-то го има.

Подобрѣние на орало-то и нови машини

Орала-та въ послѣдно време приеха съвсемъ нови промѣни. Иѣмецъ-тъ Сакъ отъ Плагвицъ при Лейпцигъ

вършенствова орала-та още по-добър. Съ едно орало може да се оре, да се бръзди въ различни дълбочини и широчини, съ него може да се сѣе, да се ронятъ картофи-тъ и пр. Промѣна-та на това може твърдо да се направи, само като се промѣнятъ нѣкои винци. По тази причина това орало носи име всецѣло-орало. Въобще са употрѣбаватъ за всяка земеделска работа особени сечива; но добрина-та на това лесно отъ тази страна е толкова за неизхвърление, колкото кога орача е принуденъ за всяка работа особено да употрѣби, а тѣзи много сечива са употрѣбаватъ само по единъ нѣтъ на година-та. Отъ друга страна това всеобщо орало не иска толкова много капиелъ както е нужно при отдѣлни-тъ сечива. Какво е лесно при това всеобщо орало, че кои-то части отъ него се изхабятъ въ продължение на работа-та, тѣ могатъ изведнажъ лесно да се замѣнятъ съ нови.

Едно друго американско орало донесоха въ Германія Шубертъ и Хессе отъ Дрезденъ, кое-то има отъ една дъска да се тѣтризи. Тази дъска е едно колело или единъ обжръчъ съ нѣтъкмена обжръчъ, само отъ едно помжрдване това колело може да издигне нагорѣ до колко-то е нужно. Това толкова лесно направено и полезно орало намери голѣмъ приливъ въ цѣла Англия. Негови-тъ преимущества сѣ слѣдущи-тъ: това орало растрошава и издълбава земя-та толкова добър, що-то не е нужно отпослѣ да се трогатъ булвани-тъ; то не притиснува земя-та, не я сплѣта и не прави притиснати рѣзени, както други-тъ нове. Колело-то съ дъска-та дѣйствува тѣй, що-то оралото да служи за всичко. Булвани отъ прѣстѣ не се ставатъ. Кога се махне колело-то, орало-то може да служи за добър подровачъ въ земя-та.

Въ Германия нѣрно-то орало се распространява се вече и повече. Въ 1873 работиха 48 таквези орала,

и то всички отъ система-та на Фовлера. Тѣзи машини представятъ една работна сила отъ 150 коне. Отъ сепотия-та на работници-тѣ, парна-та машина доведе много по-голяма економия. Има двѣ системи парни машини — Ховардова-та и онази на Фовлера и двѣ-тѣ предпочтени много. Орачи кои-то отбиратъ отъ тѣзи машини доказватъ, че първа-та система много по-добре носва за чифтници, защото купило-то ѝ не е толкова много скъпо; втора-та само за таквези притежатели кои-то иматъ огромни количества да изработватъ, защото нейна-та цѣна е скъпа, — тя приляга много предиримачи, кои-то да мислятъ отъ работа-та ѝ да челятъ т. е. да работятъ само чуждо.

Новъ инструментъ измисленъ е орало-то за картофи-тѣ. Твърдъ просто построень, може лесно да употребява и да работи изведнажъ двѣ брезди картофи. То има отпърде си двѣ цѣви, кои-то ровятъ земята отзадъ имъ желязни закачки, кои-то растилатъ прѣста и заровятъ брезди-тѣ на посѣвени-тѣ картофи.

Още по-голямо подробение придобиха машини за коситба. Ние споменуваме тука онѣзи, кои-то построили Американци-тѣ Хане и Кумингъ; послѣдния-та е свързана въ същото време и съ една машина за вършене. Тѣ машини биле много легки, можли твърдъ лесно да приносватъ и презъ ораната нива, изкосяватъ въ 20 пъти 1 акра земя и има ли нужда само отъ двама раба да ги каратъ.

Хорисбу и Сонсъ изъ Грантхамъ, Хорватъ и Фордъ, Самуелсонъ и Ваодъ оправиха машини-тѣ си въ живение толкова сполучливо, що-то сега даватъ много по-добра работа, а не е нужно толкова много сила, колко-то отнапрѣдъ.

У насъ нито има дума за машини, коги-то въ разовани-тѣ страни орачи-тѣ са наситиха вече на машини-тѣ си и тхрсятъ отъ денъ на денъ каква да

и́ма машина да изнамѣрятъ за да си поолегчатъ
ота-та. У насъ отива се напро̀тивъ: ние са дър-
тъ, о прѣдѣвни-тѣ си ора̀ла и какво казатъ дядо и
та това трѣ̀ба да вършимъ и въ днешно време. Как-
и да е ние имаме вече образовани орачи по нѣкои
таа, отъ кои-то са очаква да введатъ съ време оно-
що-то са видѣли въ образовани-тѣ земледѣлци.

За да подобрѣе земледѣлие-то ни, да можемъ и
да си улеснимъ наши-тѣ ора̀чески работи нѣ̀ждно
земе и време е да са заловимъ въ права смиселъ за
работване Българска-та толкова плодородно земя. Ну-
во е да си купимъ машини, а за да ни е можно, нѣ-
да съставимъ дру̀жества, чрезъ кои-то само е въз-
мо̀жно да введемъ машини по наши-тѣ нивы. Освѣ̀тъ това
е трѣ̀ба да бѣ̀демъ и добри пресмѣ̀тачи — економни-
и да пресмѣ̀таме всичко точно и тогава ще дой-
тъ до идея-та да ли съ машини е по-лесно работи-
е-то на земя-та или се по този начинъ както си е
въ старо време.

**Азѣ̀ могатъ да принесатъ полза ко̀кош-
ки-тѣ на домакина?**

Зна̀йно е, че ние сме сиромаси отъ всяка една
фана, макаръ да притежаватъ наши-тѣ места всички
ччества както и по други-тѣ страни, но не знаемъ какъ
си развѣ̀ждаме ко̀кошки, кои-то всякой денъ и вся-
ки единъ отъ насъ гледа въ двора си? Ние трѣ̀ба въ
нѣ̀кои случаи да са ползуваме отъ Французи-тѣ; у тѣ̀хъ
малки работи сѣ̀ подобрѣ̀ли, та и ко̀кошки-тѣ имъ нехаятъ.

И́ма къща и дворъ у насъ да липсува отъ ко-
шки, на нѣ̀кои по насъ захванаха да ги гледатъ тѣ̀жъ
обръ̀, като да имъ сѣ̀ едно украшение въ двора. Но
а̀що-то тѣ̀зи животни не са държатъ само за кефъ, а
человѣ̀къ иска да види полза отъ тѣ̀хъ, за това трѣ̀ба
той, както и при много други работи, тѣ̀жъ сѣ̀що и тука

да извлѣче една полза откато са владѣй по нѣкои п
вила, ако иска да постигне желаема-та цѣль.

Нека видимъ сега какъ правитъ Французи-тѣ. Французи-тѣ развѣждачи на кокошки-тѣ избиратъ най-брия сой: защо-то тѣ познаватъ добръ оиѣзи родова животни, кои-то сѣ наклонни повече да носятъ яйца или да са госятъ. Може да са джржатъ само млади кошки и зацо-то человекъ въобще иска да има рѣдно яйца или мѣсо, за това и въ това отношение трѣба да са употрѣби грижа, както и въ други работи. Кои-то са иска да са спечели голѣмо количество какаво да било произведение и да го добие отъ първо качество. Стари кокошки, кои-то сѣ оставени самички бѣли да ги хранятъ, а са принудени какво-то намерятъ въ двора съ това да са нахранятъ или какво-то ненадежно случатъ на боклука, или какво-то имъ са дадиеше нѣкои пѣтъ случайно, таквици кокошки не са виждатъ Франция (за жалость у насъ само тѣхъ има); тамъ сѣ виждатъ само млади ярки, отъ година на година са поновяватъ. Време-то въ кое-то са е измѣтило едно племе има голѣма важность. Отъ оинѣ знаемъ, че най-напрѣдъ презъ пролѣтъ-та измѣтени-тѣ пиленца биватъ за развѣждане най-добри-тѣ; тамамъ тѣ трѣбва да са отхранватъ, а пѣкъ по насъ глѣдаме кой часъ по-напрѣдъ да ги заколимъ и чакъ оиѣзп, кои-то кжсно презъ лѣто-то измѣтятъ тѣхъ да оставимъ за развѣда. Отъ само-себи са разбира, чи тѣзи пилци въ идуща-та зима нѣма да могатъ да носятъ яйца, а почнатъ да даватъ яйца чакъ въ пролѣта, и то по онова време, кога-то яйца-та у насъ станатъ най-евтени и по причина на Велики-ность нѣма кой и да ги купи. Оставятъ ли са само млади пилци, отъ Марта и Априлия, за развѣда, тога отъ тѣзи може да са очаква още преди есѣнь-та че нѣма спесятъ яйца, най-кжсно въ начало на зима-та и тога кога-то яйца-та сѣ най-много скжпи и са тжрситъ о

якогo — за коляда; но разбира се, че трѣбва да са
азиатъ добръ. Макаръ че пилци-тъ ядѣтъ обикновенно
бърдѣ малко, не трѣбва да са забравятъ безъ храна,
о са чяка нѣщо отъ тѣхъ. По-рано излюпени-тъ пи-
лица, порастватъ много по-рѣдовно, защото време-то да
сѣжатъ е топло-то лѣто, време за тѣхно-то по-скоро-
ноо развиване, а не по-късни като нилеца, сполѣте-
и отъ студено време и отъ зима-та. Кой-то хесапи до-
ѣ, той ще намери, че едно пиле, безъ да смѣтаме
ица-та му, за десетъ мѣсеца толкова храна ще употрѣ-
и, колко-то е пазарска-та му цѣна, ще рѣче исплаща
Отъ тази смѣтка вече излѣзва противно-то, да дър-
и челоуѣкъ стари кокошки. Французинъ-тъ не държи
вече време неговинъ-тъ опрѣделени пилце за клане отъ
мѣсеца; сега тѣ му даватъ най-добро-то мѣсо, кое-то
може никакъ да са мѣри съ онова на стари-тъ ко-
шки.

Спорѣдъ французски-тъ вѣрни издирвания, едно пи-
отъ рода на пролѣтни-тъ излупвания, донасева въ и-
ици-тъ 10 мѣсеца 156 яйца, кои-то иматъ на мѣсто-
стойностъ за 12 яйца, 100 пари всичко наедно 32
иша и 20 пари; тѣхъ ги препрачатъ най-много за
итлия. (Стойностъ-та на внесени-тъ яйца отъ Франция
Белгия възлиза на година близо до 300,000,000
ишове. Тѣзи грошове нека докажатъ до колко лѣжи
сърце на тѣзи места да отхранватъ кокошки само
яйца-та имъ). Отъ като кокошка-та изнесе послѣ
но носене отъ 10 мѣсеци едно извѣстно число яйца.
ѣди да почне да си мѣнява перушина-та, тя са опрѣ-
пява за гоение и са дава за храна ячмичено браш-
или картофи (брабой) разбъркани съ млѣко. При не-
ѣкъснато хранение по този начинъ, въ 14 дни ко-
шка-та натлѣстива и добива тяжипа едно-на-друго до
и и струва тогава повече 3—4 и 5 гроша. Стой-
оста, коя-то може една кокошка да донесе годишно, при-

смѣтнати и яйца-та, е близо 50 гроша. Послѣ това стага време-то за млади кокошки, зимовищни-тъ разноски и разноски-тъ въ време-то, кога-то си хвърля пера-та кое-то трае единъ до два мѣсеца, сж спичелени. Като си пресметне домакини-тъ разноски-тъ за храна-та и пр., той пакъ ще намери, че е спечелплъ отъ една кокошка годишно най-малко 30 гроша. Но да са спечели 30 гроша, трѣбва и да са труди чловѣкъ. И кокошка-та нека сжщо такво лѣстение, както и на други-тъ домашни животни; зименъ день топличко место, лѣте хладно, кое-то трѣбва още да са държи и чисто. Гнезда-та, въ кои-то посятъ кокошки-тъ, яйца-та си трѣбва да са направени рахатни, за да не би да са принуждаватъ да крещатъ много до дѣ си снесатъ яйце-то (най-добръ да са улавятъ и държатъ въ това време на едно место до дѣ снесатъ яйце-то си). Да не са принудени кокошки-тъ да упостошаватъ градини-тъ и пр., трѣбва да сяматъ една зелена полянка за да кълватъ тамъ и да са разхождатъ, че и тѣмъ са ще, както и на всяко домашно животно, чиста водница, то са разбира отъ самъ себе си; то е общо правило за развъждане на животни-тъ (отъ най-напрѣдъ въ Европа не било познато) та и при кокошки-тъ трѣбва да намери употребиение.

Отъ едно още по-добро гледанне, може би ползата да бжде по-голѣма, отъ всяко друго домашно животно. Единъ французски кокошаръ казва, че въ единъ курникъ отъ 100 пилци, всяко едно му струвало едно на друго по 20 пари храна на нецѣля-та и че пилеца-та са намирали въ най-добро състояние. Той имъ давалъ картофи, жито, ячменикъ, овесъ разбърканъ съ варенъ говежди дробъ или варени овчи черва. За да си приучатъ кокошки-тъ и зимъ да несятъ, храна-та имъ трѣбва да са дава твърдъ рѣдовно сутрѣтъ, по обѣдъ и надвечерь. Заранъ и надвечерь са дава жито, по обѣдъ варени работи, картофи и пр., въ кои-то са тур

малко лукъ за да действува по-добрь. По-много-то зиньоски, кои-то са издаватъ подиръ кокошки-тъ, тѣ са ечеватъ отъ продажба-та на много-то яйца презъ зима. Нѣкои французски кокошари си наредили курници да могатъ да ги топлятъ и направили опити, че въ курници топли и чисти курници държани пилце много повече и повече яйца снасятъ, нежели да бѣха въ стужни-тъ курници, въ кои-то освѣтъ друго-то, има всички нечистотии и кукушинки. Слава Богу ние не си струваме зло сърце да са погрижемъ за наши-тъ домашни животни, отъ кои-то виждаме полза, отъ колко-то забавно: ако би че има по нѣкадѣ курникъ, той не е мекъ отъ катъ са е направилъ, та по нейдѣ нечистотата достигне до тамъ, та са напъхли курника до уста и тогава домакинъ-тъ ще-не ще, ще прави нова къща за кокошка-та си; наши-тъ кокошки сѣжтъ по-дървета-та.

Иска ли са отъ една кокошка само да несе много яйца, трѣбва много да глѣдаме надъ наши-тъ малки елски кокошки — общо распространени. Тѣй наречени-тъ кохинкини кокошки, тѣ сѣ много способни за мъжене, тѣ несятъ твърдѣ много и зиме. Много хвалятъ кокошки-тъ отъ Доркингъ и Брахма; послѣдип-тъ за много-то мѣсо, — първия родъ кокошки е много изетливъ. Французи-тъ хвалятъ тѣхнитѣ кокошки отъ Нормандия, а пакъ Сѣверо-Германци-тъ цѣнятъ „Хамбургска-та рѣбро-лъскава кокошка.“ На всякой начинъ ние нѣмаме причина да укоряваме наши-тъ родове кокошки, защото чужди-тъ сѣ чужди, но да са направятъ опити въ брамински-тъ, не ще е злѣ, кои-то хвалятъ по цѣла Европа.

Инсекти-тъ и говеда-та.

Кой нѣма да потвърди, че мрътъ не само е и първа-та „гражданска длъжностъ,” по сѣщия размисленъ

малко иначе — въ друга смисълъ — кога-то и чело-
ви и говедо добруватъ сир. тѣлесно са усѣщатъ благода-
ни тогава и отъ изпотрошена-та храна са потърсятъ
взаимна полза. Поговорка-та „всякой петелъ пѣе на к-
пище-то си,“ намира тука пълно разчленение. Много
важно тука размисливане-то надъ наши-тѣ прегризачи
кои-то въ време на ѣденіе-то си (тѣхни-тѣ оръдия съ-
семъ особно сж създадени), тѣмъ трѣбва повечко спо-
койствие да са дава. Едно малко обезпокояване мо-
же да бѣде отъ разни видове: то може да са причини отъ
безвремѣнно хранение, отъ обезпокояване животни-тѣ
кога имъ са рине и хвърля боклука, отъ безполезно
ходение изъ яхъри-тѣ и принужденіе животно-то да ста-
не, ако са с сложило да си прегризва и отъ много дру-
ги особни причини. По нѣкои места е урѣдено тѣмъ
то туку щомъ са нахрани добиче-то, яхъръ-тъ са за-
твори и никой не смѣе да влезе въ него до дѣ не е при-
минало вече време-то за прегризване. Ето и отъ често-
то хранение на животно-то са причинява обезпокоява-
ние, кое-то има влияние върхъ смѣлване на храна-та.

Ине тука искаме да поговоримъ за друго едно
безпокояване, кое-то има много по-голѣмо влияние на
храна-та и по слѣдствие на това и млѣко-то се пр-
късва и похабява както въ качество-то си, тѣмъ и въ
количество-то си. Ине мислимъ различни-тѣ мухички
комари, пчели, шржкелі, кърлиши и пр.

Въ топли-тѣ и горѣщи-тѣ дни, тѣзи инсекти х-
пятъ и желатъ животни-тѣ по такъвъ начинъ, що-то с-
щи-тѣ непрестанно са намиратъ въ неспокойствие, а
хатъ съ опашка-та си за да са избавятъ и да нах-
рятъ въ нея защита, или пакъ са отхвърватъ съ бѣ-
като хвърлятъ най-голѣмо-то си внимание върхъ неп-
ятелі-тѣ си, отколку-то да гледатъ на храна-та. Прѣ-
всичко нужно е да са забелѣжи за шржкелі-тѣ-му-
кои-то неизказано мжчатъ животни-тѣ, кога си осно-

тъ гиѣзда-та си и чрезъ това клетн-тѣ животни тол-
ва са мѣчатъ, що-то тѣ въ болѣсти-тѣ си — туку като
приближи прѣжека за да си хвърли яйца-та — тичатъ
извирилата опашка нагорѣ-надолѣ, като луди по пастби-
ща. Този лошъ примѣръ принудява по нѣкой нѣтъ да
спѣдватъ и други-тѣ добичета — цѣла чърда, — кои-то
нѣма нищо, и за да стане това зрѣлище по-смѣ-
ло, човекъкъ отъ страна вижда че и говедаръ-тъ и
чрета-та съ вилъ, крисакъ и лаяние тичатъ подирѣ нмъ
и тѣ да сѣ луди.

По пастбищни страни, дѣто има и мочурлаки (гно-
вѣ) и долчинки, тамъ могатъ и комари-тѣ да причи-
нятъ голѣма мѣка на говеда-та. (По долиния Дунавъ твѣр-
есто са е случвало, че цѣли чърди отъ говеда мѣ-
ши отъ многочислени оживлания на тамошни-тѣ ко-
ври, кои-то нмъ е главна-та работа да пиятъ крѣвъ-та,
и отбиратъ слаби-тѣ места на тѣло-то, да сѣ са опо-
изшли; зашто почти всички-тѣ отворени места са за-
врътатъ отъ отичание-то причинено отъ ожелвание).
Такова человекъ е длѣженъ да внимава много въ този
случай, особно въ страни, дѣто има млѣчни крави, въ
и-то (страни) това зло не са находитъ много, да си чисти
добрѣ и да не остава на отворени-тѣ места да са сби-
ратъ всички нечистоти и мухички, чрезъ кои-то са у-
сѣмлява още повече болеста на животни-тѣ. За да може
жеко годѣ да са запази тази лошашина за добитѣка,
и да са искаратъ говеда-та на поле-то, да са нама-
ватъ онези места, дѣто най-много са сбиратъ животни-
тѣ, особно ранени-тѣ места, съ нѣкое вунещо го-
вѣдо масло, рогово-масло отъ рогачи. Разноски-тѣ тука
сѣ голѣми, но стопанинъ-тъ спичелва много нѣщо,
и дава говеда-та отъ мѣка-та и добива по-добро млѣко.

При този случай, ние ще припомнимъ една прѣд-
изятелна мѣрка за рани-тѣ по вимя-то, именно по ци-
тѣ, коя-то не трѣбва никакъ да са забрава. Силния

пролѣтешенъ вѣздухъ причинява твърдѣ често по оиѣ
отъ топло влажния хлевни (яхъръ) вѣздухъ омѣна
места на вимя-то иѣкакви си бравички, кои-то привл
чатъ мрѣсни-тѣ гадини, защо-то тѣ намѣрватъ въ пр
сна-та кръвѣ една добра храна. Това зло са отбѣт
като са намазватъ вимя-то и ции-тѣ въ първи-тѣ де
дни прѣди да са искарватъ говеда-та на черда, съ ма
ко тлѣстина отгорѣ.

Въ хлевове-тѣ страдатъ говеда-та по-малко отъ
мрѣсни-тѣ гадинки, отъ колко-то на поле-то. Но и ту
са намиратъ мухи-тѣ въ невероятно множество. Бол
е изграденъ хлевъ-тъ добръ да отговаря на предназна
ние-то си, тогава тѣ толкова много не са набиратъ
хлевъ-тъ са държи затворенъ и то половинъ свѣтливъ;
са закове отъ горѣ по тавана на хлепа тѣнки да
чици, кои-то са намазватъ въ срѣда-та съ птици ту
калъ и около връсъ съ сирунъ. Инсекти-тѣ пошемъ пр
бѣгватъ тамъ твърдѣ тихо и оставатъ залепени. Разб
са, че това мазило трѣбва да са употребява често, и
ри всякой день да са повтаря.

Друга една мрѣсна гадина, коя-то са развѣжда
хлевове-тѣ по добитѣка твърдѣ скоро и то отъ нех
ство-то на домакиня, сѣ вѣшки-тѣ. Отъ тѣхъ има м
го видове, но тѣй наречени-тѣ космаци, живѣятъ на в
кой начинъ само отъ косми-тѣ, а собствени-тѣ вѣш
сѣ чисто кръвопийници; тѣ исмукватъ сокове-тѣ, кои
са отдѣлятъ камъ млѣчно-то отдѣление и ставатъ п
чина, че кога-то стопанинъ-тъ не полага нуждна-та г
жа, една голѣма частъ отъ хранителна-та сила отива
вѣтъра. Не е никакъ вѣзможно да са дава особно в
мане още отъ рождение-то на младо-то животно за
требване-то на тѣзи мрѣсни гадинки, защо-то отъ
нено-то още отъ най-напрѣдъ между животни лѣлни
тѣзи мрѣсотни теленце, разбира са че не може да са оч
за напрѣдъ отъ него никакво подобрѣвание. Между вен

руги иѣрове, кои-то сѣ употребявани, най-практично-то и ай-естинно-то са доказа това: да са държи хлевъ-тѣ колко-то е възможно по-чисто, да са чешатъ животни-тѣ всякогѣта съ чесала и четки за да имъ бѣде кожа-та чиста — това е главна-та помощъ. По нѣкои места употребяватъ живакъ мазило (едипъ мехлемъ отъ сланина и живакъ), но то да са употребява само тамъ, дѣто животното не стига да са лиже, освенъ това да са дава внимание много да са не ближе животното и отъ други животни. Въ сегашно врѣме употребяватъ често гасъ. Ай-добро-то си се остава да са отбѣгва и това и висува, а да са гледа само на чистота-та.

Като е пжлно едно животно съ вѣшки, на кои-то югшевина-та не е потребно да повтаряме, нервн-тѣ на западнато-то животно биватъ по слѣдствие на това всякогѣта разгнѣвени и животно-то са намира при това въ югстойнино неспокойствие. Това разгнѣвление мжчи животни-тѣ много, кога-то ѣдѣтъ и причинява имъ голѣмо безпокойствие. Подиръ дълго траение въ това състояние, по слѣдствие на непрестанно-то безпокойствие и отъ пагуба-та на сокове-тѣ, животно-то захваща отъ денъ на денъ да опадва — отслабва, и ако би животни-тѣ, как-то са изговаряме въ пословица-та, «да не ги изѣдатъ вѣшки-тѣ,» тѣ изгубватъ много и отъ цѣна-та си.

Оснѣнъ това и добиване-то на млѣко-то въ отношение на добро-то му качество, страда много отъ мръснн-тѣ гадинки. Едно млѣко, кое-то са бхтлика пасамъ вѣзатѣтъ въ вимя-то по слѣдствие на причинено-то безпокойствие отъ вѣшки-тѣ и горко-то добиче да са отхърве бѣга по поляна-та често нѣколко часове, то са сгорещява вхтрѣ още повече, отъ това става по-легко и по-скоро са вкиснова — става нездраво. Въ нѣкои места има обичай да пращатъ крави-тѣ си често нѣколко часа даалеко отъ града, за да пасѣтъ, но и то не е отъ малка пагуба за млѣко-то. Въ Европа крави-тѣ даватъ мно-

30 Швейцарския народен календаръ 1910.
го мляко, но тѣхъ държатъ въ дома си и ги хранятъ
добрѣ; тогава само може единъ домакинъ да прикочи
отъ продажба-та на мляко-то.

Най-сетиѣ животно-то като са хапе и ближе, служе-
ба са да глътва нѣкога и мржени-тѣ гадинки, кои-то
тѣ припятствуватъ на добро-то мляко. Напр. глътна-
ли нѣкоя кантарида (испанска муха), то тя действува
силно въ пикучни-тѣ места и отъ това не е чудно че
мляко-то става червеникаво боядисано.

Толкова ничтожна и мѣничка тази гадинка и да-
са показва и да става причина за намаляване на мляко-
то, но нейно-то цѣло действие е отъ този видъ, што-то
освѣтъ дѣто поврѣжда мляко-то, ами припятствува
много и на смилане-то. Да са предположи, че една бра-
ва дава на денъ само по 100 драма по-малко мляко.
(за единъ стопанинъ съ повече крави), прави му голѣ-
ма погуба; и тука си има пословица-та место-то: „мравя
та кѣща подконава.“

Какъ да са прави добро сирене.

Развитие-то на скотовъдство-то принася голѣма полза
за на селскій ступанинъ. Отъ добитѣка чловѣкъ доби-
ва месо, мляко, кожи, вълна и торъ за пивн-тѣ. Отъ
мляко-то са добива масло и сирене. Ине почти всяко
денъ употребяваме на трапеза-та си много или малко би-
ло мляко, било масло, било сирене. Ако тия произведе-
ния и да познава всякой много или малко, нѣ ние щемъ
прѣдставимъ тука нагледно способа, кой-то са употре-
бява за добиване на масло-то и за праване на сире-
не-то. При това молимъ читатели-тѣ да са прѣнесатъ
мисленно въ швейцарска-та колиба, защото имаме на-
умъ да подражаемъ най-много швейцарскій способъ за пра-
вение сирене, тѣй като той са ползува съ заслужен

ава.—Производство-то на масло-то и сирене-то е тѣй широко и значително, що-то цѣло сѣмейство, кое-то са посвятило само на тоя поминѣкъ, можи да намѣри въ него срдѣство за да са прѣхранва. Много сѣлски студенте даватъ дойний си добитѣкъ на откупъ, кой-то най-много приематъ възъ себе си Холландци-тѣ. Откупни-тъ Холландецъ плаща известна откупка сума въ годишната за всяка крава; добивание-то млѣко и правяние-то отъ него масло и сирене лѣжи възъ негова длъжностъ. Тѣй като тия двѣ произведения са разносятъ доста много, то человекъ положително може да счита, че не испечели. Между нѣмско-то и швейцарско-то производства на сирене-то, както и между сами-тѣ фабрикан-ти съществува разлика, коя-то състои въ това, че швейцарско-то сирене, или подобно-то нему, прави са отъ млѣко, кое-то си държи всичко-то масло, сир. отъ млѣко прѣмно (кое-то пуца още пара, кое-то е още топло, тѣжко, що издоено); а нѣмско-то са прави отъ млѣко, изъ което е вече извадено масло-то.

Не е да си мисли читателя, че производство-то на масло-то и сирене-то ако и да са показва отъ първъ погледъ твърдѣ лесно нѣщо, въ същностъ обаче тия производства не сѣ тѣй прости, както ни са чинятъ отъ първъ погледъ, ако ги разгледваме само отъ една механическа страна. Наши-тѣ читатели може навѣрно да са виждали работи-тѣ по пасъ надъ млѣко-то за добивание масла, както и работи-тѣ надъ млѣко-то, кое-то са прѣд-назначаватъ за правяние сирене. Може читатель-тъ да знае и това, че масло-то са образува не само отъ механическо-то вжртенне на рѣжкохватка-та въ хоризонталенъ пѣдъ, или поднимание-то и спущание-то на бутало-то въ вертикаленъ ссѣдъ, но че тия механически способности иматъ мѣсто-то само по това, че въ млѣко-то произлиза химическо измѣнение или разложение въ състав-ни му части. Надѣемъ са, че на читателя не ще стане

мъчно да му разкажемъ какъ става масло-то и сирене-то съ помощь-та на тая наука, коя-то е тѣй пуждава полезна за всички-тѣ стѣркове на селско-то ступанство сир. Химия-та. Млѣко-то състои отъ растопенъ въ водѣ казеинъ и млѣченъ сахаръ; казеинъ-тъ е сирно-то вещество, въ кое-то плуватъ мазни топчета. Тия топчета сѣ и причина-та, дѣ-то млѣко-то е непрозрачно, и тѣ излизатъ: 1. Отъ парно-то млѣко, ако му влѣемъ растопена глаубера соль и сода (каля-таши) въ вода и та смѣсь прѣцедимъ. 2. Ако оставимъ млѣко-то да стои нѣколко врѣме, тогава то ще са прокисне и мазни-то топчета, като по-легки, щѣтъ са вдигнатъ надъ повърху-та му и щѣтъ съставятъ тънка петура, коя-то се казва смѣтана. Тия малки мазни топчета съдържатъ въ себѣ масло-то, кое-то се образува съвършенно само тогава, когато ципици-тѣ на топчета-та са пукнатъ отъ продължително-то трѣсканне и бутанне (биение) на смѣтана-та. А казеинъ-тъ се отдѣлява или кога-то млѣко-то се вкиснува отъ само себе, или ако му влѣемъ нѣкоя киселина. Отдѣляване-то на казеина произлиза въ видъ в свити (съсирени) топчета отъ бѣлъ шаръ (отвара); при това той или отвлича или неотвлича съ себе си части-ци-тѣ маслени, наспротивъ ако тии сѣ били отдѣлени или не. Дѣ-то млѣко-то се вкиснува, причина-та на това е, че въ него има млѣченъ сахаръ, кой-то освѣтава това врѣ, тѣй що-то изъ него може да се извади прѣвходно опивающе питие. Като влѣемъ въ млѣко-то киселота, то се свива (съсирва) изведнажъ, а кога-то му влѣемъ вода, въ коя-то да е стоялъ въ продължително на 10 или 12 часа тѣрбухъ отъ теле, агне или при дѣйствието на висока температура, то въ млѣко-то става сѣще-то измѣнение, но само въ продължително на нѣколко часа.

На това сѣ основава производство-то на тѣ наречани-тѣ сладки сиренета, сир. на швейцарск

го, холландско-то, честерско-то (въ Англия) и на мно-
го други, кои-то са подраздѣлятъ още на мазни, по-
тупмазни и бити. Съ това намѣрене парно-то млѣ-
ко окисляватъ (съ вода настояна на тѣрбухъ отъ теле,
огне или яре, или, както са казва по насъ, съ мана),
нагрѣватъ го и послѣ, кога-то са подсире, прѣливатъ го
въ форми (калѣпи) и го стискатъ въ менгеме за да
извадятъ суроватка-та, отъ коя-то изваждатъ масло отъ
малень видъ или отвара. Голѣми обли или четвероуглен-
ни сиренета, откакъ излезатъ изъ менгеме-то, турятъ ги
и ги държатъ въ прохладно, сухо мѣсто, дѣ-то ги тѣр-
ватъ съ солъ или обмиватъ съ растонена въ вода солъ.
Каато прѣминатъ 9 или 12 мѣсяца сиренета-та, тѣй на-
правени, могатъ да се продаватъ. Обикновенно кравешко
сирене не иска дълго врѣме за да стане вкусно и ос-
роо. За да са направи такова сирене употребява са
прокиша, отъ коя-то са снима горня-та ѣ петура, смѣ-
шана-та, що отива за добивание на масло. Тая прокиша
ѣстон само отъ отдѣливиний са казениъ растопень млѣченъ
ахаръ и сурватка. Устойно-то млѣко, било то кисало
или прокиша, нагрѣватъ такожде, само излегка, до дѣ-
то са отдѣли доста сирно-то вещество, подиръ това то
аи туря подъ менгеме-то за да истече суроватка-та. Въ
авключение, отвара-та солятъ, посипватъ съ нѣкоя ми-
низа, формуватъ, послѣ сушатъ на въздуха, като я
бѣръшатъ по нѣкогашъ; най-послѣ кога-то тя доста из-
съхне, турятъ я въ качета, въ кои-то я вардятъ въ зим-
ници. Производство-то на масло и сирене-то става поч-
па въ всяко ступанство (домакинство), и за това може
да са каже, че то е доста познато, нѣгъ ние пакъ счи-
таме за неизлишно да са распространимъ за нѣкои не-
общи подробности. Колко-то за добивание-то на масло-то,
то може всякога лесно да ся добие отъ млѣко-то, ако
аамо отдѣляние-то на мазни-тѣ топчета може да има мѣ-
сто-то си. Масло-то може да има различни качества, мо-

же да са каже, че правение-то му съставя искусство, а не простъ занаятъ.

Отъ горѣказано-то слѣдва, че ако оставимъ млѣко-то въ покой, то ще са вкисне и отъ него щѣтъ се отдѣлятъ мазини-тъ топчета. Качество-то на масло-то зависи отъ това, колко-то врѣме са устоявало млѣко-то, въ какъвъ ссѣдъ са е държило, такожде и отъ мѣсто-то, дѣ-то е стояло, а най-послѣ и отъ храна-та на добитѣка. Въ послѣдне-то отношение, може наздраво да са каже, че храна-та показва твърдѣ голѣмо влияние на количество-то и качество-то на млѣко-то; нѣкои родове храна придаватъ на масло-то особенъ вкусъ, тѣй напр. са случавъ, дѣ-то масло-то намирисва на рѣпа, сѣно и трѣва, ако добитѣкътъ е храненъ най-много съ нѣкое отъ тѣхъ; тѣй сѣщо ако са дава на добитѣка много рофъ или кисне, извадено отъ добиване-то на различни растителни масла, то масло-то ще си намирисва на тия вещества и проч. Колко-то въ по-малко време са устоява млѣко-то, толкова по-вкусно бива масло-то и за доказателство на това може да служи масло-то отъ смѣтана, кое-то са добива отъ небутано млѣко що са е устояло въ продължение на 12 часа. Горпия-та петура на смѣтана-та колко-то по-дълго време останува надъ млѣко-то, колко-то по-дълго време са вкиснува млѣко-то, толкова по-долно качество излиза масло. Слѣдователно, за да са добие добро масло, трѣбува да са устоява млѣко-то колко-то е възможно въ по-късо време, що-то да може смѣтана-та да са отдѣли при най-малко вкиснувание на млѣко-то. Това може да стане само тогава, кога-то млѣко-то е разлѣно въ твърдѣ плоскъ ссѣдъ, зашто-то тогава въздуха дѣйствува върху по-голѣма повърхнинна на млѣко-то. По тая причина, дѣ-то са държи млѣко-то, що е прѣдизначено за масло, въ високи (дълбоки) каци и тѣсни грѣнци, както правятъ въ нѣкои страни, не е никакъ умно. Каци-тъ за държение млѣко-то, що са прѣд-

значени за масло, трѣбува да бждатъ колко-то е въз-
можно по-широки, тѣй що-то 2—3 оки млѣко да мо-
да са разлива на не по-дебело отъ нѣколко прѣста;
и-добрѣ е да се употрѣбаватъ за това желѣзни каца,
крити съ стѣкловидна глечъ, такожде и стѣклени, ка-
мени или фарфорови и глинени глечосани. Дървени-тѣ
ци не сѣ яко добри за това намѣрение, тѣй като
могатъ да са чистятъ всякога, а най-малка-та не-
чистота показва вече влияние върху млѣко-то.

Хуссандеръ (Hussander), маноръ въ шведска
ужа изнамѣрилъ особенъ способъ за добиванне масло.
я способъ изисква, що-то млѣко-то да са държи и мас-
то да са бута само въ добрѣ процинковани тенек-
и каци. Лавуазъ устроилъ цѣла маслобойна машина
такава тенекия. Мѣсто-то въ кое-то са устоява млѣ-
то, трѣбува да бжде твърдѣ чисто и да има посто-
яна температура; всяко отстъпване отъ тия правила
казва влияние върху количество-то и вкуса на доби-
емо-то масло. Последне-то обстоятелство са обяснява
рѣдно, ако присмѣтнемъ, че сама-та храна, що
дава на добитѣка, има влияние върху вкуса на мас-
то; а колко-то до температура-та, то трѣбува да приба-
тъ, че ти трѣбува да бжде постоянна не само въ
саа мѣсто, дѣ-то са държи млѣко-то, но и тамъ, дѣ-
составя негово-то работение. За най-лесно наблюдение
сава постоянна температура, при парижскій маслобо-
уриятъ има термометъръ. Холцинци-тѣ сѣ са осо-
прославили съ искусство-то да правятъ масло; хол-
нско-то масло са счита най-добро и са разнося по
его пазари въ Европа.

По-горѣ ний спомѣнахме за швейцарско-то, хол-
нско-то и честерско-то сиренета; тука щемъ напра-
тъ още нѣкои забѣлѣжки за тѣхъ. Швейцарски-тѣ и
ландски-тѣ сиренета, що са продаватъ, сѣ мазни, слад-
млѣчни сиренета, сир. тии са правятъ отъ парно

мляко и за това съдържатъ въ себе си много масло. Отъ сладка-та суроватка, що-то са получва при тия сиренета, убутватъ малко масло отъ долне качество. Сладко-то мляко са смѣслюва прѣдварително, при съвършеная точно опрѣдѣлена температура, съ мая-та, която въ разни страни са прави различно. Въ Швейцария повече-то надробиватъ мая-та, смѣслюватъ я съ солъ и чернъ пиперъ, правятъ отъ тая смѣсъ като тѣсто и размиватъ отъ него въ излетка нагрѣта вода, която вливатъ въ обработваемо-то мляко. Количесто-то на тая вливаема мая трѣбува да бѣде опрѣдѣлено; ако са употреби от нея повече, сирене-то добива неприятенъ вкусъ. Когато мляко-то са подсире отъ дѣйствието на мая-та, то въ котела са образува отъ сирно-то вещество цѣла топка, която са покрива съ суроватка. Тая тонка разбиватъ рѣжатъ още въ котела съ голѣми дървени лъжници съ дълги дървени тояги, направени като пожове. После тая работа, швейцарецъ-тъ взима чиста цедилка за двѣ та и край, и остава други-тъ два да висятъ по-края на котела, прѣкарва тая цѣдилка въ котела прѣзъ суроватка-та подъ подсирена-та масса на сирне-то вещество, захваща всичка-та тая масса, изважда я изъ котела и туря въ дървено колело. Това колело има форма, която да съотвѣтствува на форма-та на сирене-то. Суроватка-та са изисква изъ сирене-то, що са намира въ колелото, съ менгеме; слѣдъ това сирене-то са трѣска съ солъ и са туря на една страна да са варди.

Холландско-то сирене са прави другоаче отъ швейцарско-то, и именно тѣй: подсирено-то сирно вещество са мѣси и притиска въ форми, после пакъ са надробява, мѣси, пакъ са притиска, прѣзъ всичко-то това време все са соли по малко, до гдѣ-то са осолени добре и бѣде готово и доста очистено отъ сурватка-та. Отъ слѣдъ това сирене, за да трае, туря са въ прохладен по невлаженъ зимникъ. Мая-та въ Холландия са прѣ-

и другояче, откакто въ Швейцария. Тамъ взиматъ тѣр-
уха на телета, щомъ са отелятъ, несукани, — разрѣз-
атъ го на дѣлжки ивици и турятъ ги въ продължение
на 24 часа въ суроватка, коя-то послѣ това нагрѣватъ
изнежка, смѣслюватъ я съ разсолъ, що е произлѣзълъ
отъ соленне-то на сирене, и най-послѣ държатъ я да
остае устои въ продължение на 4 дена; и подиръ това
мая-та е вече готова за употрѣбление.

Отъ холландски-тъ сиренета най-прочюто е Едам-
ско-то, кое-то са отличава по това, че съ твърдѣ голѣ-
мо внимание го правятъ; отъ държенне буюци-тъ му въ
частити отъ сѣжичева-любовница, то са срѣща въ търго-
вения-та обагрено въ червенъ шаръ. А отъ фабрика-та,
къ-то това сирене са прави, то са добива жьято. Тоя
шаръ най-много му са дава чрѣзъ обагрювание поли-
ци-тъ, дѣ-то са туря, съ прѣсно пиво.

При правяние-то на честерско-то сирене, Англичя-
ни-тъ употрѣбюватъ малко устояно млѣко, кое-то нагрѣ-
ватъ доста силно и го смѣслюватъ съ парно млѣко. То-
ва сирене солятъ най-напрѣдъ, кога-то стои още като
сѣвара, нъ послѣ кога-то го пзетискатъ и освободятъ
отъ суроватка-та, то пакъ го посоляватъ добръ отгорѣ.
И честерско-то сирене багрятъ, нъ само съ друго рас-
тително вещество, и именно съ орлеанъ, кой-то са ту-
ря въ сирене-то заедно съ мая-та. Както Холландци-тъ
и Швейцарци-тъ, тѣй и Англичяни-тъ иматъ свой соб-
ствень способъ да си правятъ мая-та. Тии чьсто турятъ
въ нея лимонъ, каранфилъ, разни кислоти и жиризливи
вещества.

При правение-то на полумазно-то и бито сирене
саа употрѣбюва млѣко бутано (бито) и прѣсно; първо-то са
употрѣбюва само тогава, кога-то има сладкъ вкусъ. При
правение-то на това сирене, трѣбува да са обраца глав-
но внимание върху вардение-то потрѣбна-та темпера-
тура на млѣко-то, върху туряние-то колко-то трѣбува

мая и върху пжлно-то и съвършенно отдѣляване в суроваточни-тѣ чѣсти отъ отвара-та, тжй като съ това са обусловюва доброта-та и трайность-та на сирене-то. Колко-то до испжлнение-то на послѣдне-то условие, у Холландци-тѣ и Англичяни-тѣ сжществуватъ разни начини. Като извадятъ изъ котела сирна-та масса, растъркватъ отвара-та съ ржцѣ, колко-то са може ситно, мѣсятъ и пжколко пжти съ голѣмо внимание, като увеличаватъ постъпенно притискване-то и и я изстискватъ въ форми и капи.

Млѣко-то съставя първа-та храна на повечето животни. Млѣко-то челоувѣческо и изобщо на млѣкопитающа-тѣ животни има такива свойства, що-то само съ него едно дете може да са поддържа и развива организмъ-тъ. Ако вземемъ въ видъ, че сирене-то шо са добива отъ млѣко-то спорядъ питателность-та си, е равно съ мѣсо-то, то не можемъ да са не съгласимъ съ Фенелона, кой-то казва, че пжтувание-то съ крава най-добре отъ всичко обезгрижва челоувѣка; тжй като челоувѣкъ съ нея може да са вози и да са насити отъ боска-та (цицата) и. Не по-малко полза обаче може да са вади и отъ дребний добитѣкъ овце-тѣ и кози-тѣ, като вземемъ въ видъ, покрай млѣко-то имъ, тѣхна-та вжлна и козина, отъ кои-то си правимъ разни нѣща.

Прѣвелъ
Д. Фицговъ.

Калоферъ
4-ий Юли 1874.

Какъ са употрѣбѣва право флайш-екстракта и какъ може да са съх- сятъ домашни-тѣ разноски.

За да може едно детеце на ново време да отхрани по-скоро, кое-то е назначено отъ създа-
я да принесе и распространи голѣми добрини на
якадѣ, както шивачна-та машина, машина-та за пранне
и други домашни изнамерени улеснения, принуждава-
и да дадемъ по-долѣ връхъ горне-то насловие нѣкои
яснения и на наши-тѣ читатели, на кои-то това нѣ-
о никакъ още не е познато. Преди всичко забелѣзваме,
едно детеце трѣбва въ днешно време да са знае
къ да го отгледваме. Защо-то не всяка майка
ае: да си отраства дете-то, но всяка може да уведе
ѣдующия примѣръ, отъ като ще има въ сѣщо-то вре-
и много голѣми спестявания, а това за днешни-тѣ
ѣпи времена има голѣмо значение, дори е единъ фа-
ишаренъ въпросъ станало какъ да може по-охално да
живѣе, понеже деца-та обичатъ много суппа-та съ
и-то са отхранватъ по-скоро, па и по-скоро са насищатъ.

Иие не вѣрваме че наши-тѣ читатели ще пи от-
затъ, като имъ показваме долния-та смѣтка на една
майка, коя-то по слѣдующия начинъ разказва отъ
ваичница-та си:

„Мажъ ми обичаше много да ѣде месо и то добръ
твено, па дори пито единъ обѣдъ да му липсува на
а-та. Цѣни-тѣ на месо-то са покачиха толкова много,
-то) едва ли може човекъ да живѣе, а камо ли да
■ всякидневно таквизи ѣстиета, за това азъ захванахъ
■ прави опити съ флайш-екстрактъ, кои-то не ми

са удадохъ изведнажъ, защото по познатия начинъ готвена-та чорба (суппа-буиллонъ) не са харесваше мѣжъ-тъ ми толкова много, както той бѣ наученъ бѣде суппа отъ прѣсно месо сготвена. И тѣй азъ станехъ пакъ при старо-то.

Е! сега азъ отидохъ да чувамъ една сказка въ едно читалище и разбрахъ, че флайш-екстракта са мѣсва съ нѣкои штофи отъ растително-то царство, то и съ онѣзи штофи на прѣсно-то месо, кои-то у флайш-екстракта липсuvatъ (тлѣстина и лѣпило). Азъ разбрахъ вече истина-та. Отидохъ си у дома, влезохъ готвачница-та и са запрѣтнахъ да готви суппа по стария начинъ: за трима души, съ дете-то, зехъ $\frac{3}{4}$ фунда (единъ фундъ = 160 драм.) кокали въ вода разбѣрже препенехъ ги при завиране-то имъ, турнахъ твърдѣ ко масъ, зеленчукъ като за една обикновена месна чорба, солъ по вкусъ, зехъ орисъ или гриссъ или макарони и най-сетнѣ турнахъ половинъ лъжичка (за чаша) флайш-екстрактъ, не повече, защото разваля са бѣсти отъ по-много-то, става несладко, горчиво. Тѣй като правихъ суппа-та поднесохъ я на маса-та и мѣжъ-тъ бѣде много сладко, безъ да си помисли, че азъ пазя заховихъ съ флайш-екстракта.

Сага са зарѣкохъ: отъ идущия мѣсець и нататкъ да не са вари вече месо-то, а да са трѣбьява сегисъ тогисъ наместо печено. Намразихъ вече месо-то (на расолъ) и са рѣшихъ за прѣдъ да си помагамъ само съ флайш-екстракта. Ако носки-тъ не излезатъ по-скѣпи, по-добро нѣщо не може да бѣде.

Резултата надмина всички мои очаквания като хванахъ да употребявамъ екстракта, спестявахъ азъ всякой мѣсець не малко пари; нека чуватъ телѣ-тъ и са чудятъ:

Моя-та разносна книга показваше:

Ноември: за печено мѣсо (заедно съ кокали и супна-та) и 1 гѣска струватъ:

12 талера 17 грошенъ = 220 гроша

за екстрактъ 1 « 4 « = 20 «

13 талера 21 грошенъ = 240 гроша

Декември: за печено месо (заедно съ кокали и супна-та), една гѣска и единъ зайкъ струватъ:

14 талери 18 грошенъ = 250 гроша

екстрактъ 1 « 4 « = 20 «

15 талера 22 грошенъ = 270 гроша

Отъ този хесаъ да махнемъ за одного за 8 дни естие, кой-то ни бѣше дошелъ на гости = 1 тал. 5 грош.

Гр. 20. 20 оставатъ разноски 14 тал. 7 грош. = 250 гроша.

Януарий: за печено месо (заедно съ кокали и супна-та) и една плешка отъ скрина струватъ:

13 талери 21 грошенъ = 240 гроша

екстрактъ 1 « 4 « = 20 «

14 талери 15 грошенъ = 260 гроша.

Ако земемъ посрѣдъ не излезе за печено-месо и флайш-екстрактъ по 14 тал. 8 грошенъ = 250 гроша за мѣсець. Но читатели-тъ нека не забравятъ че ние прѣма души не бѣдохме простичко (като насъ), а имаме въ продължение на тѣзи три мѣсеца едно деликатно яденіе и размѣненіе на печено месо. Разбира са «сѣка крушка си има и опашка» — трѣбва да знае ступанката какъ да готви, да купува повече месо за печено и да го разделя за нѣколко дни. Кокали-тъ, кои-то бѣха въ тѣглилка-та на мѣсо-то бѣхъ доста за сваряване за екстрактна-та супна, зато не бѣхъ принудена да купувамъ особно кокали. Твърдѣ често са случваше, да оставаше печено-то месо и за вечеръ.

Съвсемъ инакъ сочене хесаъ-тъ отъ мѣсець Октомври, кога-то тогива ние само педѣленъ деъ бѣдохме печено месо, а въ делнични-тъ дни варено-то месо

служане и за чорба и за всичко! Тогива азъ бѣхъ дала за месо 19 талера 13½ грошенъ=340 гроша освѣнъ това принудена бѣхъ да купувамъ за вечер често и сирене, и сѹдажуци и пр. за да си доѣдамъ. Тѣй разлика имаше отъ тогива до сега най-малко 1 талера 21½ грошенъ=100 гроша на мѣсець. Кога прѣсмѣтнахъ сега намерихъ една економична печалба отъ 18 талери 17 грошенъ=320 гроша.

Въ горни-тъ ми доказвания не ще са намери никой да ми са въспротиви и азъ вѣрвамъ че флайнекстракта за въ бѣдѣще ще донесе още по-голяма полза. За да си направи человекъ единъ фундъ флайнекстрактъ истински (евтиния е зѣ приготвенъ) трѣбватъ му 34 фунда чисто месо или 45 фунда съ кокали-тъ наедно както са продава на касанища-та.

Колко ще стори 45 фунда пресно месо и колко ще стори единъ фундъ-кутия екстрактъ, нека си изяснятъ читатели-тъ и да опитатъ горне-то ми доказване: Изъ единъ фундъ екстрактъ са изважда толкова много полза, колко-то отъ едно неравно количество пресно месо. Сичко са достига, само да са внимава.

Готвение.

Кога-то една готвачка иска да си постопаи водъ за омѣкване мѣсо-то и постѣ да си отсипва по малко, напстина е едно мѣчно нѣщо: ако е гърне-то тѣжко, тя може твърдѣ лесно да си изгори прѣсти-тъ или пакъ най-сегнѣ да го пестърве. Тѣзи работи у насъ не знають никакъ, та и отъ опитъ знаемъ, че наши-тъ хора не са протвѣтъ много-много на таквези работи. Но ние пакъ ще имъ покажемъ новооткрито-то това гърне отъ желѣзна направа, кое-то е единъ голѣмъ ссѣдъ има отгорѣ едно ягко тѣгло, напълнятъ го съ вода, на тѣгло-то закачатъ другъ ссѣдъ съ онова нѣщо кое-то ще готвятъ, и го пушатъ въ нѣрвни ссѣдъ да

и го захлупватъ. Джно-то на втория ссждъ е като реше-то надупчено. Сега турятъ голѣмия ссждъ огъня, и разбира са онова Ъстие, кое-то са нампилъ малко-то котленце и то ще са готви въ едно време, като да бѣше направо залѣно съ вода и парото на огъня. Сварили са то, подига са малко нагори и са окачи пакъ на тѣгло-то горѣ, прѣзъ дунки-нестича вода-та и готвачка-та може лесно да изваде парено-то Ъстие. Това лесно за готвение гърне са изгори отъ Рутъ Русселъ.

Друго едно по-добро гърне са изнамерили, кое-то и работа само да искарева нара-та и миризма-та отъ горени-тъ Ъстия-та изъ коминия нагорѣ вместо да минаватъ изъ къщи. Това са достига чрѣзъ това, че стра-ната на гърне-то са снабдени съ едно коминче, кое-то излиза отъ горѣ до долѣ и извозда въ огъня. На вън-шната страна на коминче-то са притиска кашакъ-тъ, който покрива и коминче-то, чрезъ кое-то проминува паритѣ въ коминия или въ соба-та. Този апаратъ и да са присоби при всяки ссждъ.

Печение.

Единъ Французинъ изнамери новъ способъ за печене. Хлѣбъ-тъ не са прави отъ брашно, но непосред-ствено отъ жито-то. За това пригтовяние, гужда са паритъ въ вода, за да са измахнатъ прахъ и праздни части отъ житца. Намокрено-то и изчистено по този па-ринъ жито тургатъ въ една тенекияна цѣвъ, подобна ка-като едно кафено-долапче да са върти. Отъ въртене-на това долапче, жито-то са избѣли отъ риза-та си. Избодено-то по този начинъ приготвятъ по пататъкъ размѣсва са временно още приготвенъ квасъ съ вода и допипватъ тази размѣса до 20° Р. Въ тази теч-ностъ изсипватъ очистене-то жино съ мѣрка $\frac{1}{3}$ жито и $\frac{2}{3}$ течностъ. Послѣ 6—8 часа изваждатъ жи-

то-то претискатъ го между два вала да стане по-честъ тургатъ му толкова колко-то му трѣбва вода и солъ тогава са продължава като съ обикновенно-то хлѣбъ тесто. Направени-тъ хлѣбчета тургатъ на едно горѣшно место да постоятъ 12—20 минути за да втасатъ послѣ ги пекатъ въ пеща. По тойзи начинъ приготовления хлѣбъ билъ сладъкъ и хранителенъ. Не само е спестявало отъ време, ами и отъ жито-то, защото въ ги-то отивало за употребителния хлѣбъ 50 оки жито само 56 оки хлѣбъ давало, тука са економисвало и получвало отъ 50 оки — 70 до 72½ оки хлѣбъ.

Кланіе.

Въ Парижъ са изнамерило една нова метода да са колятъ говеда-та и то само съ едно удряние. Сечивото-то е една паръчна балтийка тѣжъ паръчена Boutoir, на която отъ страна са намира остриѣте-то, а отъ друга-та страна единъ куфъ цилиндръ около 15½ стм. дълъгъ и на широчина 2⅓ стм. Този куфъ цилиндръ е наточенъ на края си остро. Касанинъ-тъ ударилъ пѣтъ на животно-то, бутролъна разрѣзва една дупка въ чело-то на животно-то и то падне тутакси мъртво на земя-та.

Прание.

У Европа хора-та не стоятъ мирни никакъ, тѣ тѣрсятъ отъ день на день какъ по-лесно да си приготвуватъ прание-то, та въ послѣдно врѣме са появила много машини. Най-сгодна-та и най-проста-та е онази отъ Берри, която са състои отъ едно чебреце, на което-то капака отгорѣ затискатъ съ едно дръвце (ключалка): джино-то на този ссждъ е направенъ извѣтрѣ подобно на ребра или вълнообразни неравности. Въ ссждъ-тъ има една кръглеста четка, която въртятъ отъвѣнъ. При прани-тъ ризи тургатъ въ този ссждъ, между джино-то и

тка-та, и съ помоща на въртяща-та четка са перать
еща-та.

На изложение-то у Виена бѣше изложила една па-
ва фирма Пиерронъ и Дехантре една машина за пра-
е, коя-то са оцѣни и одобри за единъ много остро-
во направенъ и практиченъ апаратъ. Тя е постро-
отъ галванизирано желѣзно тенеке, държи са едно
изградено дѣно и са върти съ помоща на о една
ртеншка. Тя е много добръ затворена (безъ въздухъ)
за това вода-та не изтича. Отгорѣ на канака има ед-
дупка, изъ коя-то са турга и изважда пранне-то.
долѣ има една канелка, изъ коя-то са истича во-
м. Въртенка-та има въртъ остъ, кой-то при върте-
то си, движи ризи-тъ по вълнообразно-то дѣно да са
ятъ. Тазн машина може и съ огънь да са кара, са-
тогава трѣбва вмѣсто въртенка-та да са употребн
исменионъ.

Помощь за хранителни познания.

Всякой знае у насъ, че бобъ-тъ (фасулъ), луху-
тъ и леща-та между земледѣлчески-тъ народи сѣ най-
и-тъ хранителни їстия-та. Тѣ представляватъ тѣж
речемъ, месо-то и млѣко-то въ растителния свѣтъ.
но-то богато сѣдържанне отъ белтъкъ, сѣединено съ
естени частички както и съ много минерални чие-
и, всички нуждни намъ за образуване на кръвъ-та,
затъ ни много да приготвивама отъ тѣхъ, кога гот-
ъ, една много хранителна гостба. Чушки-тъ плодове
рикатъ единъ белтъкъ подобенъ на сирене, кой-то
доста хранителна сила; заради това си приготви-
Нитайци-тъ отъ лухутъ-тъ сирене, а у насъ най-
ко-то їденне е бобъ сваренъ съ вода. Пѣтици-тъ
и пустиния-та зематъ печенъ лухутъ, защото нѣма
и по-трайно їденне, кое-то да сѣдържа въ такава
форма, толкова много хранителна сила, за да може

да удържи живота. Употребение-то на чушки-тъ плодъ доставятъ на чловѣка месо и кръвтъ, сила и пѣтърпеніе и ако че на нѣкои да не донасява истинска-та полза, вѣрно ще е причина-та въ приготвеніе-то. Суппа-та направена отъ лухутено брашно е много сладка, твърдо лесно смилателна и при това като е цѣна-та имъ толкова евтина, защо да не са употребяватъ въ всякъ къща, кога-то донасятъ голѣма полза. И тѣй голѣма полза ще внесе брашно-то отъ лухутъ, кое-то и е една арома миризма по-приятна и отъ хлѣбна-та; съдържа 28% белтъкъ, 51% брашнени трохички 8% вода.

Домашна помощъ.

Виненъ спиртъ срѣщу изгоряване е препорѣчванъ отъ време още Сиденхамъ. Ливизеръ употребява въ по-време много добръ спиртъ-тъ при деца, на кои-то всичко да имъ са помогне по-скоро да претърпятъ болести-тъ. Винения спиртъ билъ най-вѣрна-та помощъ и най-скоро подѣйствувалъ за уталожване на болеста. Той са употребява тѣй: изгорено-то место са полива съ спиртъ или са мле въ него, болеста престане минутно, но пакъ захване да действува, щомъ са прекъсне този опитъ заради това нужно е да са продължи 1—2 часа и рѣдъ. То са повтаря пакъ послѣ нѣколко време, до кога-то зачървено-то место поблѣдниѣе и до дѣто пилин-плюски са спихнатъ или изпразднятъ, кое-то послѣдъ послѣ 5—12 часа. Кога-то изгорено-то место е голѣмо трѣбва при дѣца — да не би да са опуятъ отъ дѣхътъ на спирта — да са зематъ мѣрки съ време.

Въ много фамилии играе камфоръ-тъ една голѣма роля като фамилиаренъ цѣръ; него употребява на всякадѣ, щомъ са усѣти едно малко неравноположеніе той билъ изгонвалъ всяка болестъ, въпшини поврѣди и т. Камфоръ-тъ действува раздражително на нервн-тъ. Т

едно таквози нѣщо, тѣй да речемъ, дѣйствиува като
 фенъ и алкоолъ, кога-то са земе въ малки-тѣ кутийки,
 то-то са употрѣблява на много, може да развѣлнува
 рвни-та система и послѣдствие на това може да причини
 гащания и смъртъ. Друго едно камфорно дѣйствие са
 сеи и тамъ, че той раздражнява лигави-тѣ кожници
 взоремъ-тѣ, затѣква ги и най-сетиѣ ги распалява, та
 много случаи бива причина на несмиланне, а въ оше
 случаи причинява отичанне въ корема. Отъ тѣ-
 двѣ дѣйствия, спр. раздраженне-то на нервн-тѣ и
 лишн-тѣ поврѣди произхожда всяко добро и зло въ
 трѣбене-то на камфора.

Изваждане на мржсотии-тѣ (джм- госвание) по дрѣхи-тѣ.

У насъ нѣма завѣдення, кои-то да са занимаватъ
 съ чистене-то на дрѣхи-тѣ дори и сами-тѣ крои-
 ни не имъ иде отрѣжи, за това ние ще забѣлѣжимъ
 по-долѣ нѣколко случаи, кои-то може би да бждатъ
 голяма полза за наши-тѣ вжщовници, какъ да си
 джмги-тѣ по дрехи-тѣ. Ние четемъ въ «Нѣм-
 Индустріаленъ Вѣстникъ» слѣдующа-та таблица,
 е-то е заета отъ една домашна книга:

джмги отъ	въ бѣлѣ платѣ	въ боялни платѣ		коприненѣ платѣ
		памученѣ	вълненѣ	
вѣнни изавѣчени частии	да са истжри, печене съ вода отъ горѣ на долѣ наопакъ по штофа-та			
слюнка сахаръ. песте.	просто испиране съ хладка вода			

тлжетиши	испирание съ сапунъ или линии	испирание съ хладка сапунена вода	хладко испи- ране съ са- пунъ или салинякъ- спиртъ	бенцикъ, ет- салинякъ- спиртъ, ма- зия, тибл- шпиртъ, бе- тъкъ.
маслен бон	терпентинено масло, спиртъ, линии и постъ сапунъ			бенцилъ, етръ, сапу- лъско и ве- мателно.
Стеаринъ	силень и чистъ вишенъ спиртъ.			
бон отъ ра- стения, черне- но вино, ово- щия и черве- но мастило.	кюкуртено пушенне и горъща хлорна вода	испирание съ хладка сапунена вода или салинякъ-вода		както по прѣ- ди само по- легка и ве- мателно.
черно масти- ло отъ сачи- кабръжъ	вишневъ кисе- лина. Колко- то по вѣтъ- е джмга-та. по-гжета	ако позволина бон-та да са употрѣби рѣда- ка вишневъ киселина		както по- прѣди, безъ мателно.
кръвни и белтъчни частници	Просто испирание съ хладка вода.			
рѣждиванне и мастило отъ шукатки	горъща дете- линенъ кисе- лина, разрѣдена солна-кисели- на, постъ кур- шумени ча- стници	при хаетъ бон да са онитва често съ лимонова киселина	както по прѣ- ди лимонова киселина, при естественъ бон дори солна киселина	да са неопи- тва нищо, а накъ зло-то става по-голъмо.
калъ, линии и въобще злаки	просто испирание	силна разрѣдена лимонова киселина. канка по канка да са растрива съ прѣстъ по дамга-та.		
киселини, оцетъ, ки- село вино, мжеть, кисели овощия	просто испи- ране, при овощия тѣхъ сжцо и го- ръща хлорна вода.	наспротивъ дебелина-та на штофа-та и бон-та, разрѣденъ салинякъ-спиртъ. съ вѣрха на прѣста да са растрива канка по канка по дамга-та.		
табашки час- ти, отъ кесте- ни, овощия или зелени чирупки отъ орѣхи	горъща хлорна вода, гжета више- на киселина	наспротивъ сила-та и бон-та на што- та, повече разрѣдена хлорна вода съ едно парцалче горъщо и да са потрива по канчѣка по дамга-та и пакъ измива.		

празни семоли като китранъ и пр. жазла	сапунъ, терпентинно масло и капчужна вода	да се натрие съ свин- ска масть, после да се насапунъ, да постои, да се измие съ вода и терпентинено масло	както преди внимателно. вместо тер- пент, бензинъ и много отъ високо пада- ща вода, по капка.
азбучно обелване на металъ-тъ	съ единъ парцалъ на- тоненъ въ хлорна вода да се трие по штофа-та	ако е възможно да се пребодиса или и обжрие	нѣма помощь.

ХАРТИЯНА-ТА МАШИНА.

Отъ всички други нужни открития, кои-то сѣ ста-
вали до днесъ, като хартия-та да е направяна нѣщо, нѣма
нищо едно. Безъ хартия-та, свѣтъ-тъ не щѣше да има
никакво значение; защото чловѣци-тъ не щѣха тѣй до-
ръ да са запознаятъ, и тѣй сѣщо и ние не щѣхме
да знаемъ точно всички случаи въ този свѣтъ. Кога-то
вържеше Гладстонъ една сказка въ английския парла-
ментъ съ намерение да дигне гюмрюка на хартия-та,
кой казваше при други-тъ и това: „азъ вѣрвамъ, че
обществено-то събрание не ще да е въ състояние да си прѣд-
стави въ колко различни работи влиза материя-та на
хартия-та, колко е то разнообразно. Безъ нея не е въз-
можно нищо. Азъ държамъ тука една забѣлѣжка за онѣзи
най-сѣтъ различни индустриални клонове, въ кои-то хар-
тия-та застъпва първо место, та ще е мѣчно чловѣку
да си представи таквази толкова полезна материя. Че-
тъ какво не влиза хартия-та? Въ всички искусни ра-
боти; кога са правятъ пусули-тъ, тя тамъ е първа, при
аспиджия-та, при сѣдларя, при шапкаря, кога са правятъ

лакирани стоки, въ фабрикация-та на порцелана, при кар- чери-тъ; — често виждами да правятъ куклички и други играли, кутини за тютюнъ и въ много други работи, кои-то не ми идатъ сега на умъ. Единъ фабрикантъ ми при- казване въ послѣдно време, че отъ хартия-та можало и да са правятъ мобили, колелета за желѣзници-тъ, той ми молише да дигнемъ гюмрюка на хартия-та. Друго по- нитахъ като какви други работи могатъ да са фабрици- ратъ още отъ материя-та на хартия-та, той наместо ми ми отговори друго нѣщо извика: „кой е въ състояние да опрѣдели граници-тъ на този изнамерителенъ умъ и многовидното употребеніе на хартия-та!“ Тази сутрѣш азъ самъ са научихъ, че хора-та правили отъ хартия-та и бѣжви, кои-то приготвивали съ нѣкакво си масло, и били много яки. Тѣзи разбѣсенения азъ ви показвамъ са- мо за това, че колко нѣще да е умно и колко нѣще да са распространи тази индустрия, ако са дигнеше гю- мрюкъ-тъ ѝ“. И съ тѣзи примѣри английския дѣржавенъ мѣжъ не изказваше още по-голъмо-то значение на хар- тия-та, коя-то има много по-богатъ кръгъ. Той не спо- менуваше колко милиони плема са пишатъ въ свѣта, колко хартии са изпечатва, колко вѣстници са печататъ и пр. пр. ползи, кои-то произлѣзватъ само отъ хартия-та. Отъ хартия-та са правятъ искусствени-тъ цвѣти, съ хартия-та хора-та си замазватъ стѣни-тъ, та може би в ний по време да земемъ наистина да са обличаме въ хартия.

Въ горни-тъ думи ние искахме да дадемъ на чи- тателя отгорѣ-отгорѣ въ колко различни работи са употре- бява хартия-та. Прѣди измисливание-то на хартия-та хора-та пишеха на пергаментъ — зайшки кожи —, кой-то не бѣше за всякого достѣпенъ; въ днешно врѣмя хар- тия-та стана най-евтелно нѣщо, та всякой си и купува.

Намъ не ние тука дума-та да откриемъ на чита- теля какъ и кога са захванало да са фабрицира хар-

-та, но искаме да опишемъ на кратко нейния съставъ: въ тя са явява у насъ тѣй чиста и готова за употребене.

По много-то днешна хартня, коя-то употребяваме, направена на машина, на коя-то състава доказва колна далеко е стигналъ чловѣкъ въ измисливания-та. Едно парче хартня, кое-то по старо му направено, оо съ чловѣшка рѣка, е за днешно време едно не-киновено иѣщо. За това ние ще хвърлимъ единъ-кратъкъ лѣдъ връхъ прѣдишно-то и сегашне фабрицирване.

Основа за фабрицирване на хартня-та сѣ парцал-тѣ, такъвзи единъ материялъ, кой-то въ европ. тър-ния има голѣмо значение и служи на много хора за хирана, тамъ дѣто са употребява много. Но зацо-то толкова често не са памиратъ, фабриканти-тѣ почна-да работятъ съ илѣва и дърво, кое-то днесъ много жи въ фабрицирание-то на хартня-та. И тѣй щомъ сучи фабрикантина парцали-тѣ, тѣ влизатъ извед-тъ въ хартняна-та воденица или отбрани или неотбра-но най-първата грижа е да са отбиратъ и то колко-по-много трудъ са положи за отбироание-то имъ, толкова добро и по-много видове хартня излиза. Зацо-то фабрики, кои-то работятъ 30 вида хартня, а ги работятъ само нѣколко. Но на всякой начинъ, напредъ е нужно да са отбиратъ бѣли-тѣ отъ боя-и-тѣ, памучни-тѣ отъ вѣлнени-тѣ и ленени-тѣ, поде-и-тѣ отъ по-тѣпки-тѣ, бѣляни-тѣ отъ небѣлени-тѣ и ии. Послѣ тази грижа, слѣдва разрѣзване-то на пар-и-тѣ съ помоща на единъ ножъ подобенъ като на куухари-тѣ, прикованъ до една масса и съ него раз-зватъ надлъжъ парцали-тѣ. При това са отбиратъ вси-гайтани и нашии парцали, кои-то турятъ на стра-Макаръ да има и машини за рѣзание-то на парца-тѣ, но съ рѣцѣ много по-добре са отбиратъ и раз-зватъ парцали-тѣ. Парцали-тѣ трѣба да са изириратъ

твърдѣ добръ; това става послѣ раздржикване-то или по-напрѣдъ ги истърсатъ, а послѣ ги ператъ. Обикновено тѣхъ хвъргатъ въ едно голѣмо сито, кое-то е наместено само да се движи, но по-добро-то имъ изпистиване става съ помоща на парцалиния-вѣлкѣ (единиятѣ ланъ съ зѣби). По нѣкой нѣтъ парцали-тѣ са варятъ кога-то сѣ опрѣделени за по-добра щотофа; тѣ тогава сѣ размѣсени съ сода; за по-долни сортове хартия туратъ и варъ. Най-дебели-тѣ парцали варятъ въ варно-мѣстено въ единъ голѣмъ желѣзенъ казанъ. Чрезъ варенето-то се постига това, че онѣзи парцали, кои-то не сѣ чисто бѣли, отъ дѣйствието на пара-та тѣ побѣляватъ съвършено. Отъ тука парцали-тѣ преминуватъ въ холлендера, кой-то ги разбива съ желѣзни-тѣ си чукове толкова силно, що-то тѣ не представятъ друго нищо освѣтъ живчи и влакна. Като се види да сѣ станали нужни-тѣ парцали за работа-та, затварятъ въ холлендера дупки-тѣ му, и вѣтрѣ масса-та се отаи. Нужно ли е сега да се побѣли тази масса или не, доста ли е бѣлота, кое-то е твърдѣ рѣдко, наливатъ и въ качета и бържатъ непрестанно 4—5 часове.

До тука е работа-та на хартия-та, кой-то била и отъ най-първо-то си време, а отъ тука се раздѣля на стария метода и на нова метода: старата метода е да се растиле хартия-та на коли, а новата метода — машинно-то фабрицирване е да се растиле хартиената масса, на широко 1—2 метра, а на дължъ колко-то е иде фабрикантина. Ине тука ще разгледаме новата метода, като най-употрѣбительна и по-економична.

Фабрицирване-то на хартия-та съ машини е най-добро-то подобруване за хартия-та въ ново време, защото тука всички паржени работи се заместватъ отъ машини-тѣ. Тѣзи машини сѣ съставни, та и различни фабриканти различно ги строятъ. Най-първата идея за тази машина имаше Директоръ-тъ на една французеска хартиена

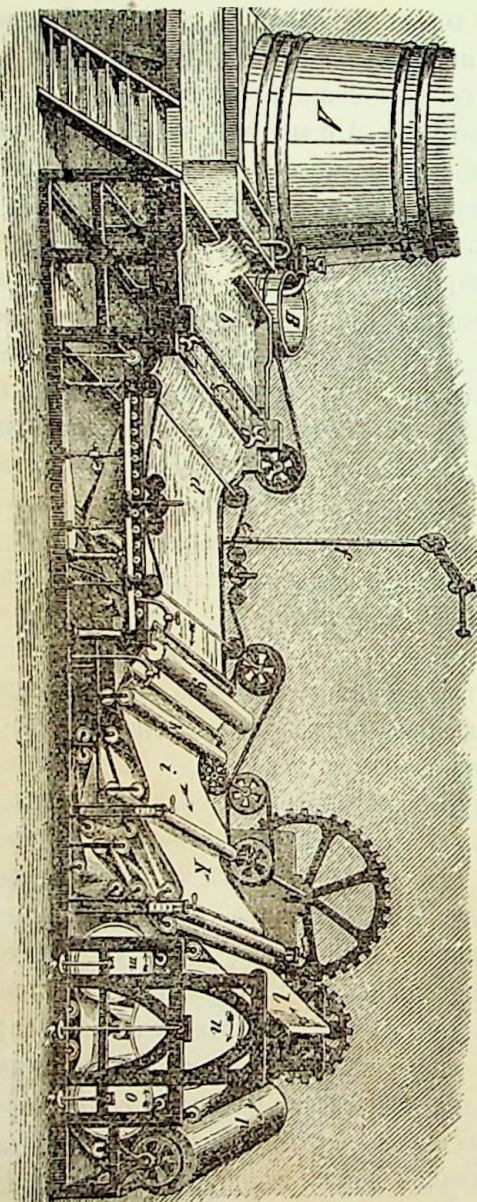
машини при Парижъ, Д у й с ъ Р о б е р т ъ, кой-то прѣдстави, рѣдката масса на хартинна-та трѣбва да се тури въ едното сѣно, коя-то да се заврѣща наоколо. Той построи първата машина въ 1799 год. Дуйсѣ Робертъ си признаде правда-та надъ тази машина на Дидотъ Сентъ-Жере, кой-то отиде въ Англия и тамъ се усъвършенствова тази машина още по-добрѣ и съ нея се почна работи въ всяко царство да се работи.

Въ 18 вѣкъ въ фабрикация-та на хартинна-та станъ значителни издирвания. Но като бѣха тѣзи машини, тогава много скѣпи, всякой единъ фабрикантъ не може да ги купи, за това главни-тъ фабрики притежаваха по една, тѣй що-то въ начало-то на 19 вѣкъ имаше 10—12 хартинни воденици съ машини работятъ. Но не се измени много време, нуждата на хартинна са усѣти изведнажъ по-голяма, на фабрикантъ имъ поносяше да си набавятъ машини, та изведнажъ са напълниха всички фабрики съ машини—отъ 200 машини.

За да може читатель-тъ да си науми по-ясно съдѣйствието на хартинна-та машина, ние тука отпечатваме картинка на машина, вѣрно изобразена, коя-то се намира въ работилницата на това ще дадемъ и нѣкои пояснения. **А** представлява една голѣма каца или другъ единъ дървенъ съсѣдъ, кой-то се намира хартинна-та течна масса т. е. голяма онази масса отъ холлендера. Въ същия има електрическа направена като кръстъ, коя-то се намираща непреестанно въ движение, съ това да не би течната масса да се осѣдне на дъно-то на каца-та. **В** стои надъ каца-та; той служи да разтпява (разлива) течната масса, коя-то изтича отъ капела-та; и тука стои една бутална въртежка. Отъ този съсѣдъ хартинна-та масса се прекарва чрѣзъ тулумби въ цѣвъ-та горѣ и се излива послѣ въ съсѣдъ **А**. На този съсѣдъ страна има прорѣзана една дългнеста дуп-

ка, изъ която изтича маса-та въ собствената машина. При пегичанне-то на тази маса има направено бут-

Хартинг-та машина.

ло, кое-то уравнива дебелина-та на маса-та за да върти равно на всяка до колко-то дебелина се иска хартнешки листъ, да не бива места да стане по-дебелъ, а намес по-тънъкъ. Ова част на машина-та, която най-напръ приема хартнена маса нарича

прибрата на несъка (а). Това име е протъкло отъ това, до кога-то маса полегка тече протози създъ, всич нечистотии и навече несъка спадъ въ тази част и оседва на дъно. Отъ тука премия пречистена-та маса въ трети създъ (с); преди да стигне въ този създъ тръбва да прегне презъ едно б.

до съ перинчени зъби, кое-то е по-ставено да

Хартинна-та масса да се изравни на всяка гладка. Този сесждъ (с) има на дъно-то си нѣколко разцѣпени места; отъ тука са изтича масса-та и ако сѣх останали още нѣколко булванчета вътрѣ, тѣ са олѣ-тъ на дъно-то, та по тази причина тази частъ е нарѣ-та „освободитель отъ булванчета.“ Но за да не би това да се задржети, направено е тѣй, що-то непрестанно са движн, а отъ това послѣдва и масса-та да си о-ва въ едно състояние. Като са пречисти по този на-тъ, цѣла-та масса, тя тече послѣ по цѣла-та широ-за на машина-та (d). Тази частъ са ежстот отъ мно-тѣлове, отъ това носи и име-то си метално сукно. За тече масса-та прѣзъ много валове единъ до други обрѣжени тѣй като да нѣматъ никакъ край, т. е. валове-тѣ обрѣжватъ скоро-скоро като едно колело. И на двѣ-тѣ краи на машина-та по край-тѣ ѝ има високичко издигна- (перивазъ) за да не истича масса-та, и то колко широко вства хартиня-та да стане, толкова и на широко са туря риваза. Но и тѣзи крайща сѣ „безъ край“ защото и са движатъ непрестанно, както показва наша-та кар-ва (e). И въ тази частъ има телени сита, кои-то слу-тъ да са изцѣжда хартинна-та масса отъ вода-та, коя-е останала още въ нея. За да може вода-та да са цѣжда по-лесно, има направено едно махало (f), кое-то ржи въ непрестанно движение цѣлия този сесждъ. Из-вели хартинна-та масса тази частъ на машина-та, то-ва са вижда вече единъ бѣлъ пластъ; тѣжки-тѣ жич-сѣ насловани вече извѣтрѣ, но още не сѣ заякли между си, нужно е още да са притисне и да са из-ши. Това са случва щомъ пластъ-тѣ мине подъ ва-лъ-тъ (g.), кой-то го постегне твѣрде излѣтка; той са притиска по-силно на слѣдующия валъ (h.), мине ли пла-тъ и това место, той са простира по едно сукно (i), че-то са върти надъ една система валове и безъ край. То-то това отдѣление са нарича подъ име влажна

притискалка. Кога минува хартия-та по валове-та, отъ само себе са разбира, че по нея са образувать ръчници или жички, по за да са отстранятъ има един валъ кой-то са нарича докторъ, той ги изглажда отъ пусната-та вода. той ги изравнява, та прави хартия-та неповръдима.

Като премине хартияна-та масса всички до сег валове, тя подиръ малко ще е готова, мине още през валъ-тъ (к), кой-то я изсуши малко, а още повече като мине сухо-то сукно (л). И тъй ние стигнахме вече до последния-та работа на хартия-та. Хартия-та има още много вода въ себе си и за да са изчисти отъ нея, тя трѣбва да мине презъ 3 празни цилиндри (м, н, о). Тѣзи сѫ пълни съ пара, коя-то приходя отъ парни-те машини въ здание-то, тука хартия-та си изгубва съвсемъ вода-та. Свършили са и тука работа-та на хартия-та, тя минува за последенъ пътъ още презъ един валъ (р.), кой-то служи само да са навие хартия-та около него.

Наистина хартияна-та машина надминува и съставлява много повече работа, нежели нарѣчна-та фабрикация, както бѣше по-отнапредъ фабрицирване-то на хартия-та. Двама трудолюбиви работници могатъ отъ работна да искарать не повече отъ 5—6000 коли хартия въ 10—12 часа, кога-то машинна-та искарва за 1 часъ единъ дълъгъ листъ отъ 120 фунта тѣжина, отъ кога-то можали 6000 коли да са нарѣжатъ, а отъ това намираме че машинна-та е въ състояние да произведе 12 пъти повече работа, отъ колко-то нарѣчно-то фабрицирване.

Въ Германия съществувать въ днешно време 322 хартиени машинни фабрики съ 465 машини, 63 воденици за приготвяние на дървена-та масса и 20 други за приготвяние на плява-та; 74 отъ тѣзи фабрики зеха участие на изложение-то, отъ кои-то 38 работатъ

хартия, 13 за дърва, 11 за плява, ще рече 18% отъ всички германски фабрики.

Австро-Унгария има 96 машинни фабрики отъ кои-то 46% зеха участие на изложение-то. Най-голяма-та хартинена фабрика е Шлегемюль, коя-то и работи най-много за държава-та. Тя може годишно да изработи 50,000 кантара.

Французска-та индустрия бѣше малко застъпана, все пакъ имаше да са познае, че и тамъ хартинена-та индустрия напредва. Въ 1867 Франция имаше 140 наръчни фабрики и 270 машини; други 320 машини за прости-тъ хартии. Въ тази година Франция изработи до 2,580,000 кантара, отъ кои-то около 200,000 кантара са изнесоха.

И Англия имаше много изложени фабрики на изложение-то. Въ 1867 год. Англия притежаваше 495 хартинени фабрики съ повече отъ 600 машини.

Руссия са отличи твърдѣ много на изложение-то съ хартинена-та си индустрия; Россия не стои никакъ по-долъ отъ други-тъ държави. Въ 1868 построена-та хартинена царска фабрика въ Петербургъ, изважда годишно 1100 милл. коли.; 17 локомотивни машини движатъ цѣлѣна фабрика, въ коя-то работятъ 2,800 души работници и 58 американски пресси.

Като земемъ да разгледаме карактеристика-та на всички-тъ хартинни фабрики, кои-то бѣха изложени на изложение-то, ние забелѣзваме, че Австро-Унгария и Германия, както на множество тѣй и на количество бѣха първи-тъ, а ако разгледаме отъ какъ каквиѣна-та на хартиня-та, ние съ очудване виждаме, че Китай надминува всички фабрикации. Въ Европа най-първи-тъ сѣ: Англия, Франция, Австрия и Германия.

СТИХОТВОРЕНИЕ.

Дѣ ѿ родъ-тъ ми?

I.

Дѣ ѿ родъ-тъ ми? (2)
 Сребробистъръ-тъ лѣй ся Дунавъ,
 Гроздъ расте въ лозя-та хубавъ,
 И Балканъ-тъ гърделивъ —
 Рай-земя за кой-то е живъ:
 Тя земя е много красна —
 Българско е родъ-тъ ми! (2)

II.

Дѣ ѿ родъ-тъ ми? (2)
 Тамъ истича и лѣй Марица
 Сребропѣнижъ-тъ е водицъ,
 Врядъ за драгость цвѣтъ цвѣтъ,
 Рай-блаженство намъ вѣсти:
 Тя земя е съ хубость пѣлна —
 Българско е родъ-тъ ми! (2)

III.

Дѣ ѿ родъ-тъ ми? (2)
 Брызотечный Вардаръ быстрый
 Дѣ расте намукъ сребристый,
 Дѣто вѣе етеръ хладенъ
 Тамъ живѣе юнакъ пламенъ:
 Тамъ земя-та е блаженна —
 Отъ вѣка ѿ за насъ славна! (2).

IV.

Дѣ ѿ родъ-тъ ми? (2)
 Знаишь ли пѣйдѣ да царува,
 Честь и правда да богува,
 Мисль ясна — и за наирѣдъ....
 Дарба сочи ся отъ врьдъ:
 Българско-то пѣме ѿ славно
 Въ Българіѣ ѿ родъ-тъ ми! (2)

Т-ій Икономовъ.

КЪДЪ?

Тамъ дѣ въ срѣдѣ поле широко
 Врѣхъ седмъ хълми устроены
 Пловдивъ градъ стои високо
 Отъ памети-вѣка създаденъ.
 Тамо Марица облива
 Огради, сади прѣлестни
 И тихичко ся разлива
 Въ ливадие, поля прѣкрасни.
 Тамъ сладкопойно славѣйче
 Въ градиниѣ върху калиникъ
 Весели мало дѣвойче,
 Дѣ кичи глава съ латиникъ.
 Тамъ въ плодни поля широки
 Български млади дѣвойки
 Съ гласове звѣнтятъ високи
 Кат' собирать житни рѣкойки.
 Тамъ незлобиво овчарче
 Край ниви стадо привива
 Дѣвойкимъ съ мѣдно кавалче
 На жални пѣсни отпѣва.
 Тамъ по Марицни брѣгове
 Сиво-пѣстра-та гургутка
 По кичасти-тѣ брѣстове
 Съ излика пѣе и гукъ.
 Тамъ домове ся издигатъ
 По врѣхъ високи канари
 Бащи майки ся веселятъ
 Съ любезниѣ челядь Българи.
 Тамо дѣ църква висока
 Посрѣдъ хълми ся бѣлѣе
 На врѣхъ ѣ злата ябълка
 Срѣщъ слънце ся свѣтлѣе.
 Тамо минерва себѣ храмъ
 Прѣди вѣкове създаде
 И чрезъ правдини Българомъ
 Независимо прѣдала.
 Тамъ Българинъ ся гордѣе
 Съ настирь и языкъ матерни
 На Бога хвала, той пѣе

Вечерни пѣсни, утренни.

Тамъ сладкогласны ликъ етъ
Българский Ексархъ да живѣй

Умърлушенний Гръкъ мълчи

И до гроба ще да чернѣй!

Ахъ! тамо е земний рай!

Боже! да живѣѣ тамъ ми дай!

Попъ Никола Г. Бялчевъ, Копривщевецъ.

НАРОДНИ ПѢСНИ.

Нагласени па поти отъ Ф. Товачовски.

Пѣани въ Славянска-та Весѣда у Виена.

I.

Сутрена рано излезохъ само,
По хладенъ вѣтрецъ да се разхождамъ,
Тамъ намерихъ малка мома

II.

Да ходи мила въ нова градинка
Да бере цвѣте да се накичи
Да се накичи и украси;

III.

Нейно-то бѣло прекрасно лице,
Неволно тегли да ме привлече
Да я обикна, както тя менъ.

I.

Пялна-та луна ясно грѣй!
Всички-тъ хора весели,
Мене неразвеселива,
Но само ме наскърбява.

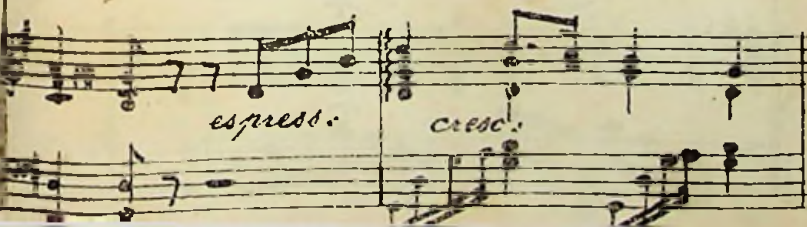
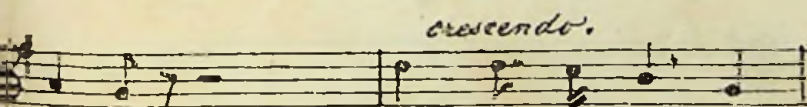
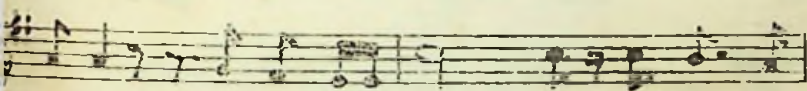
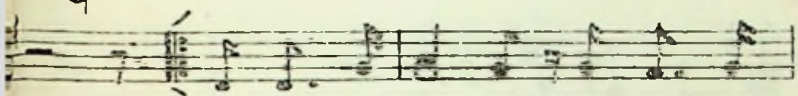
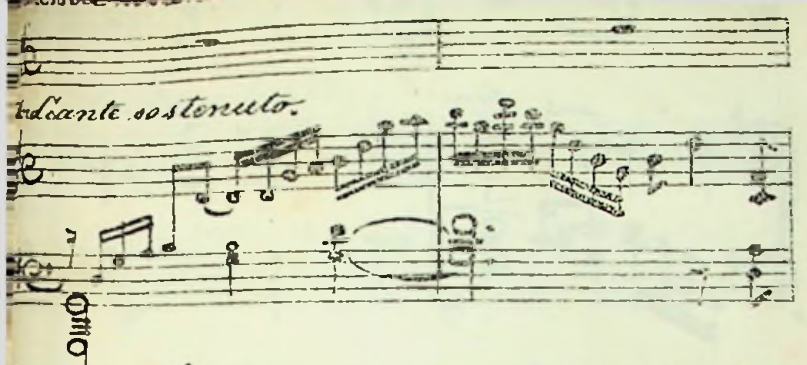
II.

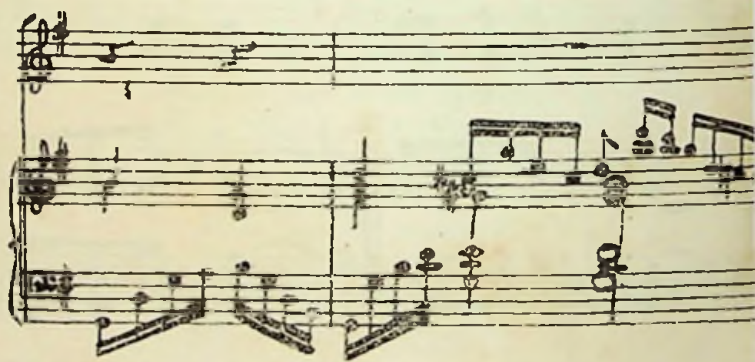
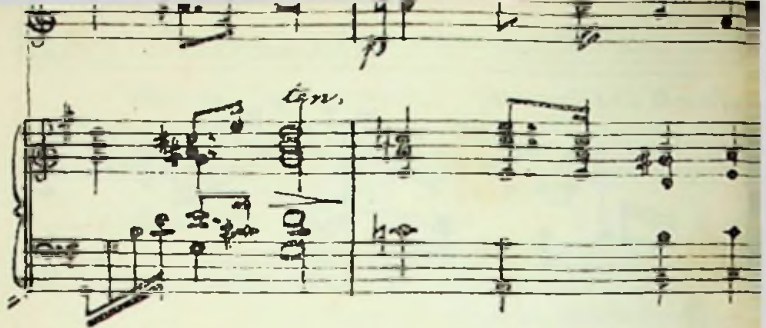
Силна-та страсть ме подкани
Свирчица-та си да зема,
Отъ дома да си излеза,
Камъ то на долу да пда.

III.

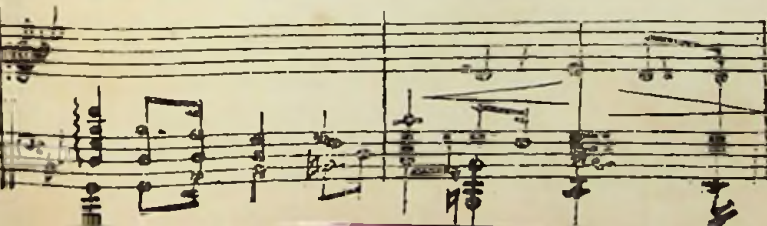
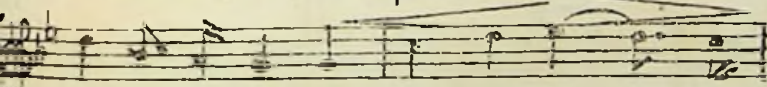
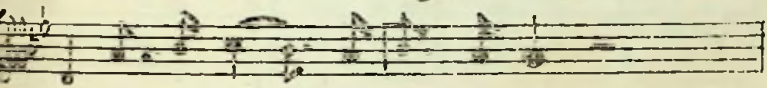
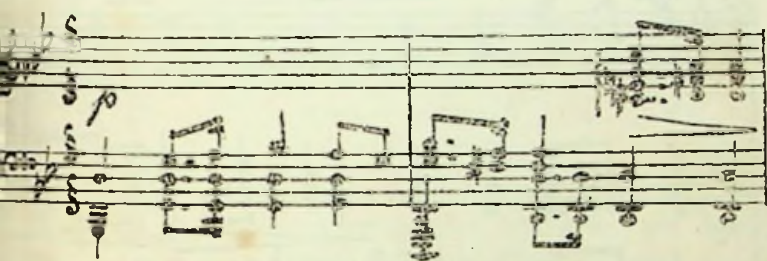
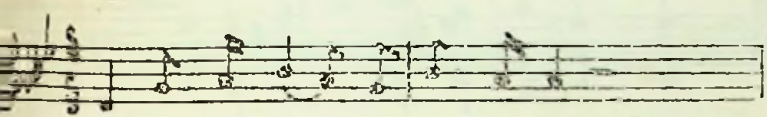
Като изъ пжтя азъ вжрвахъ,
На десна страна погледнахъ,
Тамъ свѣтло мѣсто да бѣше
Прекрасна мома да сиѣше.

Andante sostenuto.

Un poco lento.

ЕРМИНИЯ

ПОВѢСТЬ

ОТЪ

ПАВЕЛЪ ХАЙЗЕ.

(ОТЪ ПЕМСКИ).

Единъ дешъ ми оставане още да остана въ планинни-тѣ и единъ денъ стана на двѣ педѣли, кои-то нанстина тамъ въ ония високи планински страни, въ онова отдавнашно гнѣздо между прѣдѣли-тѣ на Албански-тѣ и Сабински-тѣ планини — место-то не смѣя да кажа — твѣрдѣ скоро изминаха, като да бѣхъ въ единъ отъ най-големы-тѣ градища между свирни и веселби. Какъ изминухахъ онѣзи джлги приятни дни, едва ли ще имамъ думи да го изкажа. До кат' бѣхъ у Римъ, тамъ ма влечение нѣщо и то се камъ уединение; тукъ азъ можахъ да си утаюлжвамъ сърдечни-тѣ си желанія. Е! то бѣше въ пхрви-тѣ дни на приятната пролѣтъ, шума-та на кестенени-тѣ дървета блѣщяше са съ най-хубава зеленина, дунки-тѣ на оны пжани съ нѣсни на птички-тѣ, а извори-тѣ шурчаха по нѣзни пролѣтни ливади; прѣди малко бѣше са появила една мдушка чета, кои-то задаваше страхъ на пжтникъ-тѣ, макаръ нѣтъся прислѣдваше и да бѣше вече изгонена на нѣколко места; тука пжтникъ-тѣ са качи по скали-тѣ безъ да мисли на нѣ-малко-то зло, кое-то можеше да го постигне, замисленъ и бѣше, той продължава кротко пжтъ-тѣ си!

Тука имаше много нѣмски живописци, кои-то са тутъ по нѣзи места, но азъ отбѣгвахъ отъ разговоры-тѣ нмъ

и кога-то ми са дошѣше да са поразговоря, задоволявахъ само въ дома си, помислявахъ сегисъ тогисъ домашни-тъ работни, както правятъ обыкновенно уединени-тъ. Азъ бѣхъ къща при единъ сницеринъ въ онова место, кой-то ма чаше за мой-тъ лонни италиянески (языкъ) твърдѣ много. Тъ си заплащане само съ тѣрпение, защото у менѣ тѣрпение не остана вече; азъ отъ като постояхъ малко време при него, той захвана да ми приказва много работи и най-сетѣ ми са изказа, че макаръ да е вече на 55 години, пакъ можеше да са остави отъ дѣтиска-та си болѣсть. „Що кашъ?“ каза ми той. „Вечеръ кога седна на прозореца и сечина-та са навали надъ скази-тъ надолъ и свѣтан-тъ ѣ за са прѣснать изъ градинка-та ми — трѣбва пакетина да бѣ едно добиче, ако да не почвахъ да лѣя стихове!“ Той не бѣше нѣкой долентъ человекъ, не бѣше добиче, любезния и приятель Спноръ Анджеле, кого-то негови-тъ приятели зара шеговини-тъ му и смѣшнии приказски често наричаха Фра Анджелико. Изъ родно-то си место едва ли той ще е излизалъ въ цѣлия си животъ два пѣти и то само до Римъ. Но Римъ е свѣтъ-тъ, казваше той често. Кой-то е видѣлъ Римъ, всѣко е видѣлъ вече. И се тъй си говореше той за всички работи, запомнилъ или отъ нѣкои книги, кои-то му са паднали случайно на рѣка, или му идѣха отъ негова-та смѣла спонтворческа фантазия. Но италиянскій обичай, вечеръ са вѣбираха при него много хора на приказка, — поитъ-тъ, даскѣлъ-тъ, докторъ-тъ и др., кои-то нѣмаха никакво занимание отъ всички тѣзи мъже никой не смѣеше за противоречие Фра Анджелико; но нѣкой пакъ, кога-то приказваше много време, изваждаше сребренъ-тъ си очила изъ табаница-та си и ги избърсваше съ рѣжавъ-тъ и посятъ пакъ захваша; „Ecco signori miei, тѣй отивать работи-тъ.“ Той бѣше едно добра душичка, много любезенъ домакинъ, по-добъръ отъ не може да бѣде въ цѣлия свѣтъ, както може да си мисли человекъ. Мене обичаше много и премного — или защото си мислеше, че нѣма единъ братецъ. Азъ бѣхъ толкова менъ за него и благодарна душа и чакъ тогава го олавя за рѣка-та, кога-то си свършваше дваестъ и четвърта-та сонетта и му извиквахъ: „браво соръ Анджело! Страхъ ма е твоѣ дѣ, ванъ ще стане злѣ, посирете са; ваша-та поезия знае че е много дълга, нѣма да излезете на глава съ нея. Остаете я за утрѣ.“ Врѣхъ това отгорѣ той си затваряше книгата и ми казваше: „Какво ще ви помогне вамъ, ако и да“

—Имахъ една година парѣдъ всяка нощъ на сѣне? Пакъ не
 —Тѣхъ да свѣрши. Тукъ са крие още едно Перу. — Съ тѣзи
 —Ами той са удряне съ рѣка по голо-то си чело, въздихнаше,
 —Идаде ми едно сѣние и ми казваше лека нощъ.

Повече-то отъ тѣзи стихотворения бѣха разбира са мно-
 —приятни, и кога ги четеше този малѣкъ мѣжъ съ огнен-
 —очи, слушатели-тѣ забравятъ, че той е на петдесетъ и
 —тѣ години. Но той живѣеше само съ една стара слугиня
 —съ едно хлаенце, кое-то често му са испречваше кога-то
 —правяше мехлеми-тѣ и други-тѣ цѣрове, и нанстина чуж-
 —са виждане, че никкога въ живота си при толкова-то си
 —мание камъ хубавици-тѣ и при можностъ-та си, както чу-
 —хъ, той никкога не билъ жеменъ, дори и сега, въ тази из-
 —вѣстностъ, имаше мисль да са жени. Кога-то сѣдѣхме една
 —черь тѣй двама и пушахме и пияхме червено винце, попи-
 —хъ го за причина-та, защо той носи още калугерско-то си
 —ме и защо не хвърли любовь на нѣкое хубаво момиче, ко-
 —то толкова много прижинуватъ по край дюкения му. Извед-
 —ажъ той са увисла и умисли, на туку ми рече: „Хубаво мо-
 —миче? Да; то не ще да е нѣкое зло нѣщо. Тѣй сѣщо и же-
 —нѣба-та ще е по-добра, отъ колко-то казватъ. Ами азъ сѣмъ
 —много старъ за една млада, а за една стара много младъ,
 —е. Искамъ да кажа, много голѣмъ поетъ. Колко-то по-ста-
 —е втичка-та, толкова по-мѣчно ѝ са скубятъ пера-та. Я чу-
 —ли ти, приятелю, азъ имахъ едно време една много сѣажна,
 —ая-то ма наричаше тѣй, една—ти казвамъ, каква-то нѣма да видя
 —теори пхтъ. И тѣй азъ станахъ по-горделивъ, или какъ да
 —реча, ако ма поискаше друга по-долна, нѣмамъ любовь камъ
 —ея, отъ кои-то има доро дузина. По-добри да си сѣнувамъ
 —тъ едно щастие въ стихове и да си фантазирамъ една съ-
 —ршенна хубость, каква-то може въ хиляда-та де са намери ед-
 —д, както грѣцкия живописецъ — Аполлинесъ си позволява-
 —е? —, кой-то открадваше за негова-та Венусъ отъ тази ком-
 —ийка нѣщо и оттаѣкъ изнишеше нѣкой хубавъ носъ или
 —ли, и земене отъ всякадѣ най-хубаво-то и тѣй си свѣрши-
 —е кадра-та. Но тази ти казвамъ, тя притежаваше всички ху-
 —остя, та ти мѣчно ще ми вѣрвашъ ако ти кажа, че тя за-
 —лати много сѣжно хубость-та си, па и малцѣна не знаятъ
 —тази история тѣй точно, като мене, ако и да помнятъ ту-
 —вини-тѣ жители и да си науияватъ кога поинташъ за Ер-
 —миния и всякой ще ти отговори, че ти бѣше хубавица като
 —хлице, — една въ свѣта и ще ти подтѣхрдитъ, че въ про-

дължение на преминали-тъ дваѣсетъ години нищо не са счу-
чило и дори не знаятъ за нейна-та зла честъ. Еза да ти ра-
нажа на цѣло история-та ѝ, зацо-ти ти знаешъ вече нейна-
та сонетта. Забрави вече седемдесетъ и петъ-тъ, кои-то азъ
държа въ тази книга, за кои-то ти казванъ да биле райскы
венчки тѣзи сѣ отъ онова време, коги-то рана-та бѣше о-
прѣсна, и отъ като ти разкажихъ история-та имъ, можешъ
ги прочетешъ още веднажъ; чакъ тогива, ти ще ги разберешъ.

Той устѣйна свѣща съ една вжздишка, кои-то ми са
новече заканителна отъ колко-то трагическа и послѣ съ-
на столица-та си задъ маса-та, позажомъ малко и зарови
цѣ-тъ си въ джебове-тъ отстрана на овехтели си палтонъ. То-
гава бѣше около 9 часа вечеръ. Место-то предъ кѣща-та
бѣше тихо като мъртва пощъ; само са чуваше кладенеца
трополи и дѣте-то да сумти. Най-сетѣ той захвана послѣ е-
дно дълго мълчанне съ обикновенния си гласъ:

«Ессо, amico mio, работа-та бѣше тѣжъ. Въ начало-
на трийсета-та си година—ти си много младъ за да са раз-
мислишъ толкова отколѣ — живѣеше тази Ерминия тука въ
това мѣсто, съ майка си и съ сестра си, кои-то и тѣ тѣжъ
сѣжко сѣ отколѣ мъртви и погребани. Кога излезешъ изъ пор-
та-та навжнъ и минешъ на дѣсно въ улица-та нагорѣ къмъ
стари-тъ развалини на върха тамъ на наша-та планина, на
прѣдѣ ти ще са види една кѣщичка, новече една колиба, бѣ-
я-то сега нѣма нищо керемиди, а само нѣколко изгнани де-
реци, на и на време-то не била по-добра въ дъждовно и го-
рѣщо време, само голѣмо-то кестенено дърво, кое-то глѣдашъ
сега изсхнало, закриваше я съ гжста-та си шума и дебелы
клонове, и то тогава кога-то намъ трѣбоваше дебела сѣнка. Въ
този голъ каменливъ купъ, кой-то по-скоро може са рѣ при-
лича на пещера да живѣятъ звѣрове-тъ вжтрѣ, тамъ живѣ-
ше Ерминия. Баща ѝ бѣше съ време умрѣлъ, майка-та не са
свжртане у дома си, тѣжъ що-то фамилия-та жално бѣше въ
паднала, а доста ѝ бѣше като ѝ са позволяваше да са вгнѣ-
зди въ онѣзи камалаци. Дохождаха имъ сегисъ тогисъ гости
да ги подпомагатъ, зацо-то познаваха мжжъ-тъ на вдовица-та.
Но ти знаешъ какъ казва пословица-та:

Sacco rotto non tien meglio,

Pover uomo non va a consiglio;

всичко бѣше на вѣтра. Момичета-та, кои-то тѣжъ сѣмъло
вѣяха, работяха цѣлий денъ, предяха, плетяха, ще си пречю-
паты прѣсти-тъ отъ работа, кога-то комини-тъ и тѣ върша

сѣщо-то безъ воля — стара-та исполняваше всичко и аѡ
ше падеше иѣждѣ отъ нияство, тя заспиваше предъ о-
ще-то и оставаше джисери-тѣ си да я гледатъ какъ про-
заа едно комаче хлѣбъ да си насити гладъ-тѣ и за едно
щалче да си завие голотини-тѣ. Вървай, ти казвамъ, ако да
бѣше онова голѣмо кестенено дърво, момичета-та Ерминия
Мадалена биха умрѣли отъ гладъ, защото-то са свѣниха да
тѣ да просатъ. Дрехи дърво-то не можеше да имъ даде,
до-то не живѣяхме още въ райя. За това са очудваше вся-
като гледаше спроманики-тѣ да отиватъ скромно у черква,
е повече, като не можеше никой съ нищо да ги похули.
Мадала-та Мадалена бѣше запазена отъ камъ зло-то мно-
защото бѣше грозна, като единъ диаволъ маничка, низка,
ваа, саката, та като излезеше на пѣтя, плашеше дѣца-та.
то познаване себе си каква е, за това стоеше повече-то у
ча си, не правеше никому зло; исклучително иѣщо е при
квизи сакаги сѣщества, кои-то въобще сѣ завиетливи и че-
о са мжчатъ да си отгърнатъ за нещастие-то си; напро-
въ сѣща-та майка бѣше родила второ-то си дѣте много по-
баво, тя бѣше хубавица-та Ерминия, единчка въ цѣлия свѣтъ.
погѣма-та сестра не завиждаше на Ерминия за хубость-та ѣ,
я! почитание още повече дори и обожаваше. Ти си видѣлъ
Римъ статуи-тѣ на Музи-тѣ и Венуса и Минерва, не сѣ
ико искусство употребено, хубость притежаватъ каква-то ний-
въ свѣтъ-тѣ. Но какъ ти казвамъ и тѣ сѣ нищо сръщу
за естествено сѣщество. Чувай любезний ми — и сѣ тѣзи
ни скокна малкия чловѣкъ, подърви са и притегна рѣки-
еси на горѣ — толкова висока бѣше тя, иѣщо една педя по-
ека отъ мене, а тѣй красно сѣздадена и малка-та ѣ глава
ѣй красно направена надъ тѣнко-висока-та ѣ снага, казвамъ
голѣмина никой не ще са намери да я надмине. Ами ли-
то ѣ? като да е направено съ чукчето, очи-тѣ тѣй голѣ-
и хубаво заоколени съ единъ погѣдъ — въ сѣщо-то вре-
дързновенъ и кротакъ, единъ уста, червени като ягоди и
то една прѣсно разрѣзана смокиня, надъ хубаво-то ѣ чело
провевахъ черни-тѣ ѣ косми вѣдрени, кои-то са влечеха
въ голѣми-тѣ ѣ и дълги шевета — всичко бѣше въ наѣ-до-
въ изгѣдъ построено. А кога-то вжрвеше и сѣ издигнаги
цѣ носеше конница-та на глава-та си, дълги-тѣ ѣ прѣтие,
ки-тѣ ѣ крачица въ онѣзи голѣми и прости обувки —
iso mio, и поетъ да не бѣхъ още, мома-та ма правеше из-
пажѣ. Други-тѣ, кои-то не притежаватъ стихотворна крѣвъ

въ жили-тъ си, нейно-то появяние ги правеше люди, като
бѣше нѣтъ-тъ камъ храма на Аполона. Имаше линакъ у
на место, кой-то да не би си отрѣзали лѣва-та рѣка, ако
му са дозволише да ѝ носи прѣстена на дѣсна-та си ра
Но тя не чуваше никого, не приемаше отъ никого нищо
не искаше за никого да знае нищо, макаръ да получаваше
вѣлкадѣ писма, дори и най-неможниа би са запрѣтнали да
бави нея и майка ѝ отъ това зло положение. За мене си а
не щѣ ни дума да струвамъ. Колко-то и да бѣхъ са влюб
въ нея, пакъ имахъ умъ да са смисля, че не струвахъ
нея нищо; и кога-то тя ми отказа мое-то предложение, азъ
пакъ повторихъ и рѣкохъ, че ще ѝ остана вечно приятел
тя ми подаде рѣка-та си и ма поблагодари съ едно усмихн
ние, приятелю, що-то въ сѣща-та минута станахъ пакъ т
людъ като по-прѣди. Тамъ имаше другъ единъ, за кого-то вс
кой говореше, ще ни обжри гърба си, а ако ние да му в
завиждахме, благодарни не шяхме да ѝ останемъ. Това бѣш
синъ-тъ на единъ кръжмаринъ, единъ хубавецъ момакъ отъ
Stose d'oro, младъ двацетъ и двѣ години, малко нѣщо п
високъ отъ Ерминия и него наричаха Барбаросса или бѣ
же изговорено il Rosso, зашто-то при русса-та си глава им
ше една хубава брада червена; собствено-то му име бѣш
Доменико Сероне. Той забикаляше Ерминия, що-то за н
кого друго не са говореше освѣтъ за него, че са е много в
близъ въ нея. Сама тя му даде да разбере, че напразно с
струва трудъ, зашто-то тя го не ще да ѝ стане мжжъ; тя
то са осѣщаше чистосърдечна, не щеше да си зема такъвъ
динъ подлизурка. Много вѣрваха, че тамошни-тъ селени не
бѣле никакъ на сърце, та трѣбало да я земе другъ чужденецъ
нѣкой Англичанинъ или Русинъ и че тя мислила повече
чуждина и имала наклонность за скитание. Не приятелю,
това бѣше наонакъ разбрано. Азъ познавамъ единъ Англич
нинъ Лордъ или Графъ, какъвто бѣше, и той ми приказва
че ѝ хвърлилъ въ пула-та нѣколко хиляди английски лири
и я молилъ на коленъ само да отиде съ него у Англия.
хвърлила пари-тъ на земи-та, като трески-тъ и го заплаш
ла ако ѝ предума още веднажъ, тя ще му залѣпи една лѣсна
та ако ще би на отворения пазаръ. И тѣй си останаха н
кои съ трудове-тъ си; какво ли ще е причина-та и да ли тя
ма намерение да са жени или щеше умрѣ като дѣвица, на
азъ единъ денъ отъ любопитство — зашто-то стояхъ к
нея много тѣсно свързанъ — понятахъ я да ли тя мрази я

тъ. Не, отговори тя спокойно, ами не сжмъ си избрала о-
инкого, за кого-то бихъ са залюбила.

Тѣй са изминаха нѣколко години, и тя се съ тѣзи мис-
ш оизи младъ момъкъ съ червена-та брада се са надѣваше
а забикаляше, като нѣкой липиръ. Ето единъ денъ иде е-
тъ чужденецъ, единъ шведски капитанинъ, кой-то бѣше о-
вилъ отечество-то сп, зацо-то тамъ го отбѣлсали, кога-то
шзбѣрали, и като имашъ доста пари, нѣтуваше по море и
сухо, правилъ ловъ на тигри и елѣфантѣ, крокодили и
ески змии и носеше съ себе нѣколко пушки хубави и ед-
ниюфаундлендско куче, кое-то му бѣше повече отъ единъ
тъ избавяло живота. Ако са не лѣжа имѣ-то му бѣше Сту-
или подобно на това; азъ си го наричахъ Соръ Густа-
а нашенци-тъ го викаха капитанина. Той му са хареса
та градинка и дойде да живѣе у мене, и то въ тази стая,
екой-то ти сега живѣешъ, и скоро са упознахме и увѣри-
е като топлия хлѣбъ съ сирене-то. Той не говореше много
отъ мой-тъ стихове твѣрдѣ малко искаше да знае, зацо-то
любеше само единъ поетъ, Лордъ Бирона, на кого-то пѣ-
ествия-та той си приснособилъ за примѣръ. Нему са мо-
ше да прави това. Буражъ имаше доста, пари повече отъ
ко-то му трѣбваша, а жени-тъ тичаха подиръ му, зацо-то
бѣше високъ, хубавецъ, а имаше и добръ характеръ що-
всяка си мислеше, че бѣше съглѣдала въ него Херкулеса.
Римъ той извършилъ много работѣ, но никогѣ не обича-
да говори връхъ тѣхъ, дори си мислеше, че въ това ме-
не ще да има хубавци мжже. Често той излизаше съ
амена пушка по пещери-тъ и са невръщаше нѣколко дни
накъ стоеше въ кафено-то, играеше бѣллардъ, и кога-то
взиеше, купуваше едно хубаво вино, отъ кое-то даваше вся-
уу да пие. Тѣй всякой го хваляше, всякой изъ единъ уста
ше за негова-та добрина и хора-та са радваха, че прите-
аатъ единъ чужденецъ дошълъ отъ толкова далѣко место
това село, зацо-то странния говореше често и искаше да
буни една вила тука за да идва всяка година по единъ
тъ да преминува нѣколко мѣсеца въ тази хубава о-
ния.

Само Доменико Сероне избѣгваше нашния капитанинъ, щомъ
видѣше въ кафене-то да влезе и ако го срѣщаше на у-
за-та изглѣдваше го като единъ хайдутинъ. Никой не са
цваше на това нѣщо; че той са замести отъ чужденецъ-тъ,
и-то отнаирѣдъ бѣше самичкия въ цѣло-то село, бѣше твѣр-

дѣ естествено. Причина-та бѣше за Ерминия. Азъ бѣхъ та
кога-то са срѣщна Синоръ Густаво за първи нѣтъ съ оно
хубаво сѣщество. Я чувай веднажъ, amico mio, казахъ м
Таквози нѣщо у васъ, нито и у дѣ-тѣ Инди, Турция, Го
гота не си срѣщашъ, ако искашъ да си правъ въ мисли-
си. Но той, само съ едно положително извѣщанне и безъ
си направи впечатление: „Хм!“ каза той и си захана са
мустака, що-то косми-тѣ между зѣби-тѣ му скръщанаха, —
е лопавъ Соръ Анджело, не е лопавъ наестина! — Poffaredi
казахъ въ себе си, тойзи е първия мѣжъ, кой-то безъ да
га глѣда въ сѣжичеви-тѣ зари. — Мене ми са щѣше, иска
ми са да отвора единъ разговоръ между него и Ерминия,
тогава той да я опознае и да са накаже за негова-та си пде
не е лопавъ. Но тя са пречърви толкова, що-то захвана бѣ
зо да вѣрви, та си помислихъ: Холла, най-сетиѣ п не
ния чѣстъ наближи, но не рекохъ нищо и тамъ забравихъ
ва що-то мислихъ.

Единъ денъ тъй като стояхъ прѣдъ врата-та си рав
рано и чета едно писмо, кое-то ми пишеше приятелъ-тъ
отъ Римъ, че прочелъ моя-та Сонетта прѣдъ дружество-то
кадия п нѣтъ са харесала много та ма избрали за почте
членъ. Азъ бѣхъ толкова много зарадвахъ и весель, що-то
виждахъ що става около мене, до като са поустуниахъ
чухъ гласъ-тъ на червенобратия, толкова високо и съ
панване, що-то много ма устранихъ и забравихъ всичко
ума си. Като са поогледахъ, забелѣзахъ момака на кладенецъ
пожлягъ като мъртавъ и неприличане вече на предимъ
Доменико. И не далеко отъ него стоеше Ерминия, ведринца
кой-то носеше да налѣе съ вода, да стоп на лѣва страна
хвърлена, освѣтъ тѣхъ другъ нѣкой нѣмаше тамъ набли
Мене ма очудване това; какво можеше да са е случило меж
тѣхъ, кога-то знамъ че има мѣсеци време отъ какъ сѣ са
дѣлани и не си говорятъ. Чуй Ерминия, казване той съ
динъ гласъ, като да четеше нѣкое отсѣждане въ сѣдовище
за да чуеше всичкии свѣтъ; много е добро че та намери
сега. Ние вече нѣмаме нищо помежду си; но зашто-то та
бяхъ едно време, макаръ ти да хвърлене любовь-та ми прѣ
крака-та си, азъ искамъ пакъ да та предпаза: пази са до
много, Ерминия, и са смислявай що-то вършишъ. Азъ зна
едного, кой-то ти са е забелѣлъ да та убие, въ случай че
предадени на единъ странецъ, като прѣзрѣ всички наши
ци; и ако ние не сме въ състояние да та направимъ е

Тя жена — да помогнемъ на една развалена жена отстъпватъ отъ правия пътъ, мжже сме пакъ, казвамъ тебе и на Синоръ, да са назите отъ нещастие-то; зашто-то курушутъ, кои-то са лѣять по насъ случватъ тѣй вѣрно, като сж сжщо отъ шведски куршумъ, съ кои-то Господъ започнава. Ерминия! Повече нѣма що да ти кажа.

Той си нахлуни шанка-та до уни-тъ, хвърли ѝ още етъ погледъ и си замина. Момиче-то не каза ни дума на и не ма устрани това говорение, та чакъ тогава ми дойде на да да проговора, кога-то тя вече бѣше дигнала ведрица-та на глава-та за да я отнесе у дома си. Ерминия, продумахъ и пристѣпихъ до нея по-близо, що искаше онзи? Какво съзнание той съ чужденеца? — „Той е едно диване“, отговори. (Безъ да ма погледне, но са зачърви като ракъ.) — Азъ по-рихъ: надѣвамъ са той ще е, зашто-то ако му сж думи-тъ ави смисли са Ерминия! „Не ма съжелявай ти и никой дру-издума и послѣ си отиде безъ да рече с богомъ, и отъ чети-тъ ѝ узнахъ че ще е крива, и зашто-то ѝ мисляхъ до-то, позатицахъ са малко и ѝ говоряхъ: „Ти ма познавашъ твой приятель“ рѣкохъ ѝ. Ако не щешъ да вѣрвашъ на меника, новѣрвай мене. Ерминия: нещастие-то ти та чака на ата-та, ако ти са поведениъ нодиръ капитанина. Той е единъ изгороденъ челоуѣкъ, но тебе той нѣма никога да земе за ила, той не може, Ерминия, зашто-то е единъ Лютеранинъ, па не щѣне да го стори. И тѣй ако изъ червенобрадия не еезение нѣщо добро, отъ пазарлъка не ще да бѣде още повече и други много ѝ казахъ, колко-то ми допушаше прия-ество-то камъ момиче-то. Ти си отиде на напрѣдъ безъ да чува, нито са обжрна да ма погледне. Най-сетнѣ и азъ я авихъ съ надежда, че малко надежда ѝ са дали мои-тъ ду-Голѣмо-то куче са исправи напрѣде ми, а ето и господа-му иде отъ ловъ. Азъ отидохъ тутакси при него горѣ, на-рихъ го съ английска-та му пушка въ ръка кой-то разгло-зание да исчисти и па маса-та лежяха нѣколко убити птич-Ви ете зажепели малко Соръ Густаво, казахъ му. „На-зая днесъ са говорение отъ всички за твое-то скришно спо-ение съ Ерминия и сега знаятъ вече всички.“ Послѣ разка-тъ за заканване-то на червенобрадия и прибавихъ да не если, че това е нега, зашто-то тукашни-тъ хора не разби-тъ отъ смѣхъ и въ случай че той има тайни работи съ миния да е всякога на кракъ, да са остави отъ тази см-елъ и да са отдѣли, че зашто-то бѣхъ и азъ на онази ми-

слъ, както и Доменико, да земешъ момиче-то, рѣкохъ му, въ такъвъ случай ви ще направите момиче-то нещастно, та и приятелство-то ни ще са свършии. Тука има доста други момича, за кои-то никого не е грижа, но да ни увѣдете бисера отъ цѣла-та Сабина, това азъ не мога претърпя, и това всички му говорихъ въ лице-то му: ако забеляжа, че той ходяне подиръ нея, азъ го не щя вече у дома си и нека си търси другаде къща.

На всичко това той ми не отговори нищичко, като да бѣше ми вече рѣкла Ерминия: Ви не сте умни, Фра Анджелико,—и си глѣдаше тамъ работа-та, развиваше си малки-тъ бурмички и гвоздейчета за да си изчисти пушката-та, като си пушеше цигара-та, коя-то му заоблачаваше гжста-та руса брада. Най-сетѣ азъ си отидохъ разсърденъ още повече за негова-та хладнокрѣвностъ отъ колко-то да ма бѣше ядъ за опази случка, и не го видѣхъ вече до другия день. Ето го, той иде въ моя-та стая, носи едно писмо въ рѣжката си като казване, той трѣбва надвѣ-натри да си трагне и ма можеше зашто-то писма-та не отиваше още веднажъ презъ този день да му дамъ каручка-та си. За мене нѣмаше по-добро нѣщо, нито са престорихъ да го питамъ, зашто и какъ тѣй му дойде това писмо, а си мисляхъ, че мое-то уговаряние му е причинило голѣмо впечатление за да си отиде и перѣдовната любовна история, коя-то можеше да му довлече нѣкое зло. И тѣй азъ му дадохъ мое-то момче за да го придружи до Римъ, зашто-то нѣмахъ самъ време и послѣ са раздѣлихме като най-искренни приятели.

Той ми казваше, че отива за Гърцко да обиде гробъ-тъ на Лордъ Бирона и ми са обѣща, кога-то са качуваше въ Бела-та да ми пише. Ахъ дявола неди! Той нито мислеше да отиде въ Гърцко, колко-то азъ мисляхъ да са покача една вечеръ при мѣсеца! Ами какво щѣе? Магесникъ-тъ бѣше голѣмъ надъ него и го държеше съ връзки въ мръжа-та си завързанъ, та си позволи като на мене да искаже таквава една лъжа, мене въ лице-то ма излъга.

„Вечеръ-та азъ си легнахъ спокойно въ юрганиа съ спокойна глава, че си сторихъ длъжностъ-та да избава нѣколко човѣчески души, на дори си съчинихъ въ стихове една канцона връхъ всички-та история, коя-то, какво-то са отнася камъ поезия-та, не бѣше отъ най-лошеви-тъ, що-то азъ бѣхъ измѣдрилъ, а всичко това прѣдставяше работа истинска и бѣше доказателство, че поети-тъ не са пророци. Зашто-то, я си

инесли, на другия денъ са враща мое-то момче съ каручка-пазадъ, и първо-то кое-то ми приказва бѣше, като заведе шѣ-тъ въ хлевъ-тъ и му даде зобъ да ѣде, да ли му е о-дѣилъ Снноръ Густаво, че съ него отива и другъ единъ чужденецъ за Римъ. Той са покачилъ извжнѣ село-то два часа шеко, отъ тамъ дѣто онѣзи камани са извирватъ до оня заръ гробъ, излѣзатъ единъ отъ шумака и махналъ съ ржка да шкватъ, съ извжрнато лице са вжжкналъ въ кола-та, тжй май-форски и скоро, като да бѣше подобенъ на единъ карлино; нъ отъ бжрзотия не можяхъ да му видя чърти-тъ на лице-то. Но както и да е, макаръ той да бѣше мжжки облѣченъ, дрѣхи-тъ му бѣха отъ гардероба на Снноръ Густаво, — за-бѣавамъ са, той бѣше една жена и то не бѣше друга никоя, сѣвѣилъ наша-та Ерминия.

Азъ не щж да ти приказвамъ за впечатление-то, кое-то ми направи това откритие. Азъ заржчахъ строго на момче-то си — затворихъ му уста-та — да не обаждя никому за тази случка. Но що ми помагане това всичко, коги-то на втория денъ всякой, кой-то дохождаше въ спницария-та ми да си купи и половина пара иѣщичко приказване по-добрѣ отъ мене, че чужденецъ-тъ, капетанинъ-тъ, отвелъ съ себе си Ерминия ка-къ Римъ и че билъ пратилъ едно писмо до майка ѣ, че ти бѣла никогда да са вжрне. И на сестра-та, на Мадалена, която бѣше погрѣди толкова много нажалена, оставила ѣ ти вѣщич-ка-тъ си дрѣхи, една кисия съ пари види са отъ капитани-на и много други иѣща оставила що-то на майка ѣ да не изпусва нищо.

Какво впечатление направи тази новина на наши-тъ иззадн момци въ село-то, можинъ да си помислишъ, любезний ми, като трънъ имъ влезе въ око-то — дѣйствиуаше като ивичибили на мишки-тъ. Да бѣха времена-та на стари-тъ Гжр-и и Трояни, Доменико сигурно щѣше да събере единъ по-удъ, за да си вжрне открадната-та Елена. Но колко-то и да говори, да са заканваха, да викаха и пр. нищо не можихъ да направятъ, като да ги бѣше срамъ да изговорятъ име-то на момиче-то, кое-то всички до единъ отхвърли на страна, ато нищожики и предпочете да побѣгне съ единъ нищо и викакъвъ — варваринъ. Само двама не можаха да я забравятъ лесно, кои-то отъ най-нагрѣдъ най-мирни бѣха; единия бжхъ азъ, кой-то напраздно са мжчихъ да тжреса утѣшение, втория бѣше, Доменико, червения, на кого-то въ лице-то мое-то всякой единъ человекъ да чете голѣми несполуки.

«И наистина не са изминаха нито четири недѣли отъ побѣгването на момиче-то, венчки-тѣ мои предвиждания са изпълниха. Наумѣвамъ си тъй хубаво онзи день, като да бѣше вчера, четвъртъкъ, имаше една горѣщина, що-то мухи-тѣ са удреха о стѣни-тѣ, като да си ненамираха место нийдѣ, по пладие не са виждаше нито единъ дяволъ на улица-та. Азъ бѣхъ затворилъ врата-та на дюкияна си и на венчки прѣзорци пусгнахъ пердета-та, на си полегнахъ тука на този столъ, сега дѣто лежа, половинъ заснахъ и съ половинъ затворени очи. Нищо не са чуваше вжнѣ, освѣнѣ шурченне-то на кзалецеца, и зеленчука, кого-то втпчка-та ми пасамъ пататъкъ подхвърлеше за да си играе. Изведнажъ ми са престоори като да трополи нѣкой вжнѣ и чухъ нѣкой да вика мое-то име, станахъ разсърденъ дѣто ма сжбуждатъ, отрихъ си сжмливнѣ-тѣ очи. Глѣдамъ какво ново има, да ли нѣкой ненадейно са е разболѣлъ. И втори пакъ пакъ са потрона, по сега по-силно и по-разсърдено и туку си турямъ ржка-та на врата-та да отворя, ей чувамъ единъ жалостенъ вжнѣ, 'Господи, свята Богородице, сжжали са за мене.' — дръжнахъ врата-та — и прѣдъ прага глѣдамъ една жена да пада, на кой-то отгорѣ отъ гърди-тѣ ѣ течеше като порой кржвѣ, що-то и азъ станахъ — като са навекдахъ да я дигамъ — се кжрвавъ. Три крачки по-далеко отъ нея стоиме Доменико, съ лице подобно на пещеля, очи-тѣ му разголъбели, като да са е билъ съ дявол-ли-тѣ. Доменико! извикахъ азъ, 'що стори ти! Проклята да е ржка-та ти, дѣто извърши тази лошевина! Амниѣ! казатой. Той ѣ са бѣше закльзъ. По той ще си го пати! — Съ това той са отдѣли и тржгна по свѣтлю-то сжнице прѣзъ перта-та, дѣто са и изгуби, зашто-то въ това време бѣха са наиспли нѣкои хора на прозорци-тѣ си да гледатъ що естава.

Между това азъ държахъ нещастна-та въ ржцѣ-тѣ си, отъ лай-напрѣдъ улашенѣ и разгнѣвелѣ. Повикахъ слугния-та си, кожини-тѣ са притекоха на помощъ, пренесохми я въ дома ѣ и я турихме на одара ѣ. Но азъ виждахъ добръ, ченѣма вече помощъ нищо и пратихъ момче-то си скоро да иде да вика попа. Едва ли плахъ надѣжда, че тя ще може да живѣе толкова време и я нитахъ навесенѣ надъ нея да ли не ще да ѣ прикажеше пѣщо тайно. Тя са позавзе и дойде малко на себе си да ма попита, какъ отива на майка ѣ по-добръ ли? — Не никакъ, както прѣди четири недѣли, отговорихъ ѣ. — Тя въздихна джзбоко изъ умирающи-тѣ си гърди и джхаше: 'Тогана той ма е измазилъ!' — Кой! попитахъ азъ. Тя

сбала съ ржка въ пояса си и извади едно писмо: вътрѣ
 писане написано, ако нека да намери още майка си жива, да
 побрза да дойде безъ друго, тя бере вече душа. Подписахъ
 йше поитъ-тъ, но не негово-то саморъчно писмо. Писмо-то—тѣхъ
 за разбирахъ изъ умирающи-тъ ѿ думи—сноще вечерь го до-
 весло едно момче отъ тука скриномъ. Какъ това момче мо-
 зало да испита кѣща-та ѿ, и ней бѣше това чудно, кога-то
 яя толкозъ скришно живѣла, дори и не въ сѣща-та кѣща съ
 любовника си. Той идвалъ само вечерь при ней и ѿ заирѣ-
 шлъ, кога му посочила писмо-то, да не си отива у дома, то-
 за ще е само една измама да я излѣжятъ, на и ти най-сет-
 ѣ са увѣрила и са обѣщала да не си ходи. Но кога оста-
 зала на друга-та сутринь пакъ самичка: може да бѣде ижкъ
 истинна, ами да умрѣ мама и на послѣдентъ часъ да нека да
 види дѣте-то си! Безъ забавати зема единъ кола и заплатила
 двойно ако каручеритъ-тъ я заведеме за половинъ време на
 место-то. При поли-тъ на иланина-та тя слѣзла отъ каруца-
 та, и както са види некала сама да си отиде при майка си
 у дома си, да не я види никой. И прѣди да са мине много
 време, сторило ѿ са като да я прелѣдва ижкой, и отъ страхъ
 почала да стигне кѣща-та на майка си за да са онази, кога-то
 ненадейно Доменико излѣзалъ подиръ и ѿ извикалъ. „Ерминию“,
 казалъ той, пакъ ли са виждашъ тука? По при това той не
 га одързостилъ да я погледне. „Чѣга е вече добро време да си
 койденъ на ума си.“ — „Какво ти става тебе моя умъ? отговори-
 ма му ти. Ти иѣманъ никаква правда, надъ мене, нито за ло-
 шаво-то, нито за добро-то.“ — „Хм“ ѿ рѣкалъ той и се са
 приближавалъ на страна-та ѿ, всичко е това да не остане сра-
 мѣтъ на село-то, като че не са намиратъ тука за тебе мъже,
 кои-то да сѣ достойни да притежаватъ таквози едно чедо. Надѣ-
 звалъ са да си разбрала вече, че твоя чужденецъ не ще да е
 друго нищо, освѣтъ единъ безделникъ, както сѣ всички, и ти
 много по-добрѣ ще сторинъ да останешъ тука въ тази стра-
 на.“ — А ти: „какви-то мисли имамъ за него то е моя рабо-
 та. Какво туку са приближавалъ камъ мене?“ „Какво-то азъ
 за тебе мисля, това го знаешъ ти отколѣ.“ — „Послѣ и хва-
 налъ за ржка и извикалъ съ присинналъ гласъ: „Предназвамъ
 га за послѣдентъ ижтъ, Ерминию, остави са отъ него, или и
 давама, ти и той, ще си го испатите. Че ти го любинъ, то-
 ва азъ не мога де ти заирѣти. А че той ще та направи не-
 щастна и безчестна, тѣхъ както ма видишъ тука ти са заклѣ-
 звалъ, туй некамъ азъ да предпая и то безъ да губи мно-

го-много време. Разбрали ма? — Тамъ ти си останала на сто-то, гледала го много и му рѣкла: Ти си написалъ онуй смо, другъ никой не ще да е.⁴ — И той безъ да отговори това: ще са оставишъ ли отъ него и да останешъ тука? И кога-то ти си поклатила силно глава-та, той пакъ я погледна и повторна, потрѣтва се сѣщо-то. Ще са оставишъ отъ него, Ерминно, и да останешъ тука? Ти са престорилъ като че не говори съ никого и искала да ускори вжрвежа отъ страхъ да не би той да ѝ стори тука на това нѣмо сѣсто нѣкой лоневина, но въ сѣщо-то минута освѣтила желѣзна-му рѣка на рамо-то ѝ да са залавя по-силно, като единъ лѣзвни клещи и чула още думи-тъ: тогасъ нѣкъ иди въ а наедно съ твоя лютеранинъ! и въ тази минута той я счелъ до смъртъ. тя паднала на колѣне тѣжко прѣдъ мѣстѣ врага.

Ти нѣмаше никакво друго желание повече, освѣтъ и я прости любовникъ-тъ ѝ, че тя сторила противъ воля-та ѝ. Тя са окайва много и тѣжко си заплатила. Той щѣлъ да я земе за жена и да я заведе въ отечество-то си. Наместо тамъ, отива въ гробъ-тъ вечно и кой знае да ли Св. Богородице не я искупи и кой знае да ли ще може да излѣзе изъ гробъ-тъ и да са пресели въ рай-тъ!

Това бѣше послѣдно-то, що-то излезе изъ устни-тъ ѝ послѣ глава-та ѝ климна назадъ и тя бѣше вече мъртва.⁵

Малкия чловѣкъ като неприказа толкова много, легналъ си назадъ въ стола и си позатвори очи-тъ съ една дълбока вжздишка. Тѣй той постоя малко време, послѣ скокна, порастжна са насамъ натамъ изъ стая-та, като да нѣмаше друго вече да продума. Най-сетѣ са исправи до мене, тури си рамо-та на плещи-тъ ми и ми каза: Що е чловѣческия животъ, amicо mio? Едно нѣжлено нѣщо, една трѣвица, колѣднешъ са зеленѣе на поле-то, утрѣ е вече едно увѣхнало цвѣтъ. Кое-то звѣрежа-та смъртъ натхква въ непаситно-то си глѣло. Нищо! Мъртви-гѣ не са съживѣвать, Боже, чудо бѣе колко-то тя живѣ; тя бѣше още по-хубавица, кога-то нейнито прехлаеното тѣло, не са стопливаше вече нито отъ слъна канка ержеъ. не знаеше вече нито радостъ нито скръбъ. Е, тука, ти лѣжеше — и депемъ и пощемъ, до дѣ я закопахъ азъ не са мръднахъ отъ страна-та ѝ, и кога-то сиѣхъ държалъ ѝ дрѣха-та въ рѣка и съ това си мислихъ, че сѣмъ умилостивенъ, че можахъ бари въ смъртъ-та ѝ да са приближа до близко, нежелалъ другъ нѣкой. Само въ втора-та полунощъ дой

другъ единъ. Врата-та са отвориха и капитанина влезе на прѣсти-тъ си вѣтръ, като да не би да я схбудеше отъ дѣловия и снѣгъ. Ние не си разменихме нито една думица, само че азъ захванахъ да плача като едно малко дѣте, кога-то той си привлече мѣлченикомъ до носило-то. Послѣ си седна той до нея и я гледаше непрестанно въ лице-го. Азъ излезохъ на вѣнцъ, азъ не можахъ да изтѣря негово-то приближение, като да бѣше той самси убоецъ-тъ.

«Кога-то отидохме на другия денъ да я заровимъ и цѣлото село бѣше са сбразо на гробища-та, ненадейно са чу отъ народа глѣчка, тѣжко кога-то попъ-тъ щеше да благослови мъртєво-то тѣло. Капитанина са подаде, за кого-то никой не знаеше да е въ село-го, размахна народа, съ едно наскърбено лице, цо-го венчки-тъ посѣриаха, той са приближи до гроба и хвърли двѣ рѣце прѣстъ въ носило-то. Послѣ клекна на земя-та и венчки бѣха вече си отишли, а той оставаше тамъ надъ гробъ-тъ, като да искаше да изрови прѣстъ-та и да са закопае самъ вѣтръ. Азъ трѣбваше съ сила да го отмахна отъ тамъ и да го заведе у дома си, дѣто той пристоя и цѣло дин и цѣлъ пощепъ и безъ да са мръднеше и съ сила можяхъ да му дамъ малко чорбица да хапне и винце да пийне. Чакъ на четвъртия денъ са виждаше да е дошлъ на себе си, нѣко се мѣлчеше още, само ма помози на трѣгване, защото шакъ си отиде съ моя-та каручка, да му сторя една добрина да му купи онази кѣщица, за коя-то приказвахме по-прѣди, и върхъ коя-то той отколѣ бѣше хвърлялъ око да я купи. Подиръ осемъ дин той каза, че ще дойде пакъ и тогава ще остане за всякога тука.

«Азъ не можихъ нищо да му спомена, макаръ да не ми бѣше драго тази работа, защото хора-та знааха, че Доменико се побѣгналъ въ планини-тъ и са скита тамъ съ чета хайдутини, а друго бѣше и това, че го обичахъ много и ми бѣше жалъ да го гледамъ да мисли надъ онзи кървавъ гробъ, и да подновява всякога рана-та. Но азъ забелѣзвахъ, че стои твърдо на воля-та си, на ако щеше и небе-то и адъ-тъ да са въспротивятъ, та най-сетѣ азъ му са препорѣчахъ на венка служба, каква-то би могали да му сторя, повече отъ нейна любовъ, коя-то и мене бѣше много скѣпа, и кой-то азъ, за да ѝ засвидѣтелствувамъ наклонность-та си къмъ нея, помагахъ на любовникъ-тъ ѝ да го разтуши на гробъ-тъ и да го отведе у дома си.

Върень на рѣчь-та си, той дойде наистина подиръ на недѣля и са пресели въ онази къщица, коя-то единъ — твъртъ часъ бѣше отстранена отъ село-то ни, недалеко та отъ кестенена-та шума въ единъ хубавъ, уединенъ мѣстъ, тѣмо за единъ чловѣкъ, кой-то не го е страхъ отъ хайдуцима си едно вѣрно куче за дружина, добри пушки въ дола и пр. Но той не бѣше сама-та дуна; той поиска сестра-та Ерманни, Мадалена, да са пресели при него, да му готви цере, и да пази къща-та, кога-то отидеше по ловъ. Нему не бѣше нищо добро освѣтъ ти, макаръ всякоѣ да я отбѣгваш. Той знаеше, че нейна-та мжртва сестра му бѣше първа-та любовъ и вѣрностъ, коя-то ти сама пожела да отиде подиръ ѿ И тѣй си живѣяха двѣ-тъ души тамъ, уединено въ оуцъ самотено место, безъ да ги е грижа за цѣлия свѣтъ.

Азъ му отидохъ послѣ нѣколко дни на гости. Къщата, въ коя-то живѣеше отъ време единъ старъ римски набилъ, бѣше още въ сѣщо-то си състояние, стари-тъ мебели и жани съ прѣстъ и паяжина, връхъ кон-то нито Мадалена туряше ржка. Ти бѣше научена при майка си на още по-лошаво да живѣе въ порутена-та колиба и подъ стрѣха-та на кестенено-то дърво. Само въ затравила-та градина бѣше понаръмъ за малко и починала да прави нѣкои фитарии за цѣвте-то, да наѣе друго нѣщо; всички врата бѣха подновени и брави-тъ имъ и ключелки-тъ поправени. Ти не е страдала отъ нищо друго. Ти сжнува постоянно на едно нападане. Каза ми питанина. 'Скъщица-та не обаждатъ всякога истина-та,' рѣкохъ азъ; но той не ма чуваше. Той тржгна прѣдъ мене изъ стѣна-та нагоръ, отвори познатия салонъ и излѣзохмѣ на балкона, кой-то гледаше въ градина-та. Само въ тази единичка стѣна той живѣеше, имаше вжтрѣ единъ диванъ за снание, самъ много-то дунки въ стѣни-тъ не можеше още да замаже, изъ кон-то минки и гуцери пролазаха. Пхрвня ми поглѣдъ бѣше на стѣна-та да забелѣжа свѣтли-тъ му оржжия и защо и азъ обичахъ пушки-тъ много, изглѣдахъ всички-тъ и рѣдъ. — 'Я са обжрни веднажъ пасамъ, Анджело,' рече той. — 'Тамъ има още повече въ стая-та, кое-то повече и ви интересира.' — Тамъ висеше единъ образъ отъ Ерманни голѣмъ много, написанъ до колѣнѣ, а тѣй живо бѣше живописанъ, що-то мене ма удари нѣщо тутакси въ сжрце-то. Щомъ отишамъ въ Римъ въ пхрви-тъ дни още, той повикалъ при теля си, кой-то билъ много искусенъ да живописва, да испише Ерманни, та едва било остало още ржка та и и дрѣхи-

да дописва. Глава-та ѝ, коя-то са издигане горделиво надъ тѣн-ковисога-та ѝ снага, пълна съ привлекателность и любовь, бѣше вече цѣла готова, тѣй ти казвашъ, чловѣкъ си мислеше че това хубаво сжздание бѣше готово въ минута-та да ти продума. Азъ не можихъ нито дуица да проговоря, но единъ часъ и половина заставахъ предъ нея да я учюдвамъ, като си отривахъ часъ по часъ сжзвн-тѣ, кои-то искаха да ми заоблачватъ образа. Чакъ сега той ми рѣче, приялъ тѣжко на сжщия день едно писмо отъ вуйча си, — единчкия му още живъ роднина—кога-то тя го оставѣла, та мислелъ вече да са върне въ отечество-то си. Послѣ искаше да ми поразкаже иѣщо за щастливи-тѣ си дни въ Римъ, по въ сжщя-та минута гласъ-тъ му пристана, той са сирѣ и мина въ друга-та стая. Азъ не смѣихъ да го послѣдвамъ. Но като видѣхъ че не са завърна, измѣгнахъ са полегичка изъ стѣнба-та придруженъ само отъ голѣмо-то куче, кое-то тѣй жално ма гледаше, като да знаеше причина-та на господаревото си нещастие.

Азъ мислихъ да чакамъ до дѣ той ма потхресе, но то трѣбвало дълго време да чакамъ. Само Мадалена виждахъ сега-съ-тога-съ по пазари или въ иѣкой дюкянъ да отива; иѣколко пхти я срѣцахъ, нитахъ я за господаря ѝ Синоръ Густавъ що прави и всякога ми отговаряше, че е живо и здраво; ако не отидеше на ловъ, той четеше въ книги-тѣ си и непрепущаше никого при себе си дори и попъ-тъ, кой-то сжчтеше за длжжность да го посѣти, като чужденецъ, кой-то жалѣеше. Хора-та, кои-то бѣха отъ най-напрѣдъ противъ него, поидиръ малко новъ другъ вѣтъръ и всички са обвърнаха съ него. Иѣкои отъ приятели-тѣ му си напомниваха весели-тѣ дни, кои-то прѣминаха по-отнапрѣдъ съ него, жени-тѣ го обличаха много за негови-тѣ прилични и сериозни приказски, тѣжй що-то цѣло-то население му стана най-добрия приятель и сподѣляше скърбъ-та заедно съ него. Другъ иѣкой да бѣше щеше да молене за дружество, той, Синоръ Густавъ, си живѣеше самъ въ своя-та уединена вила, дѣто прѣживъ много мѣсеци се по старо му.

Тѣй кадѣ края на мѣсець Августа бѣше една пощъ, мене ма болене глава-та много, зашто бѣхъ пийналъ много вино отъ колко-то другъ пхтъ, комари имаше много, тѣй што азъ си мисляхъ вече да ли да угася свѣща и да си легна или да наниша още иѣкои и другъ стихъ. Туку чухъ ненадейно иѣколко гърмежа прѣзъ тиха-та пощъ и както си прѣдставяхъ нѣш-

канне-то иде отъ опаси страна, отъ камъ къдѣ-то е вила-та на капитанина. *Corpo della Madonna*, помислихъ си азъ, що-ще да ли му е дошло на умъ да мери на нияпанъ илѣбне пушки-тѣ — и са поуслушнахъ още по-добрь. Но то чеше като английски-тѣ пушки на Синоръ Густава, на и токова скоро една подиръ друга, толкозъ, неправилно, както кой саминъ чловѣкъ не пушка и изведнажъ скокнахъ изъ кревета си, защото са усъмнихъ за това пушканне и то щето си мисляхъ самичакъ, ето че са испълни вече. Червенябрадни и дружина-та му бѣха нападнали на самичкия чужденецъ и сега са бляха тамъ въ вила-та за живото и за смъртъ. Павлекохъ си дрѣхи-тѣ, грабнахъ чивте стари пищови отъ стѣна-та, събудихъ момче-то си и му рѣкохъ да тича изъ нѣтъ и да вика на помощъ! и хайдуци! Азъ саминъ събудихъ няколко коминии, юначии хора, кои-то тутакси ма послушаха да додѣтъ съ мене. Кога излезохме прѣдъ село-то, то бѣхъ вече десетъ — дванайсетъ души, всякой единъ съ пищовъ и пушка. И напсина ние разбрахме, че гърмежи-тѣ идяха отъ вила-та, затекохме са бърже натамъ, мѣсечина-та ни свѣтешасно и ние виждахме свѣткаше-то на гърмежи-тѣ на прозорци-тѣ. Това ма поуспокои малко нѣщо. Той са е затворилъ въ палата си, а нехранимайковци-тѣ пушкаха на бахтмѣзъ въ стая-та му. Туку ние са сговорихме, кой кое место да земеме за да ударимъ на веднажъ на хайдуци-тѣ, ето ти единъ прѣдпазачъ че изсвири и чета-та са прѣсна насамъ натамъ на гора-та и битка-та са сирѣ. Нѣкои отъ тѣхъ бѣха толкозъ вече уморени, що-то ако да не мисляхме да освободимъ напирѣдъ капитанина, ние бихме ги застигнали и изловили. Ние благодарихме Бога, че стигнахме още на време и предпазихме зло-то, а пожалихме и скърбъ-та на нѣкой и други баща; защото отъ далеко още ние саникасахме Синоръ Густава на балкана излѣзалъ като чулъ вѣкъ-тъ ни и ни махалъ съ една бѣла кърпа, кои-то твърдѣ лесно виждахми на свѣтла-та мѣсечина. Кога-то послѣ разлѣдахме кърпа-та та не бѣше вече бѣла, а пѣлна съ крѣвъ отъ рана-та, коя-то направили гърмежи-тѣ при слѣпи-тѣ му очи. Тя не бѣше застрашителна никакъ и не пречеше на капитанина никакъ да остане съ мене нѣла нощъ до зора, отъ като други-тѣ си бѣха вече временно отишли. Само Магдалена бѣше много безпокойна и туку влечеше зелени листовѣ да трупа на капитанина, кой-то безъ да ѝ откаже пазагаше рана-та. Добро-то онова същество, кое-то си бѣше като една котка, усѣти по-па-

прѣди стѣпунки-тъ на хайдучи-тъ, дори и прѣди куче-то бѣше отишла да събуди капитанина. Изрвня, кой-то окачя- тее вжжана-та стѣлба по балкана, ти го удари съ пушка-та тоа глава-та тѣй страшно, що-то той истърва вжже-то, и пад- заа по гърба си долѣ. Тя бѣше въ ржцѣ-тъ много бѣрза, тѣжлияше пушка подиръ пушка и веднажъ хвѣрлила сама изъ трозорена и подвѣрдяване да умерила червенобрадия, уби- даа-та на сестра ѝ, що-то са пригжаахъ на двѣ, но пакъ ста- наахъ съ пушка-та си горѣ. Стая-та бѣше разништена; про- зорци-тъ бѣха всички изпочупени, варѣ-тъ отъ стѣни-тъ по- руутенъ, а портретъ-тъ на Ерминия за добра честь, сполученъ само отдолѣ на двѣ места. Като зе да са зазорява куче-то и капитанина позаспаха малко, само Магдалена нещѣше, защо-то са страхуваше, макаръ убиецъ-тъ и да бѣше вече слученъ. Азъ останахъ цѣль день при капитанина и го уговарвахъ много да остави тази къща. Всички-тъ хора, кои-то додоха на другия день да видятъ бойно-то поле, мисляха и тѣ също-то. Но той са отказваше силно. Чакъ на втория день, кога-то дойде отъ Римъ единъ префектъ да земе на протоколъ всич- ка-та работа, той му показа да са махне отъ това место. Азъ ви съвѣтвамъ много колко-то е възможно по-скоро да са преместите отъ това место. Едно момче, кое-то приказва че е чуло разговорки-тъ на хайдучи-тъ, казва, че тѣ изгѣли доста куршуми за ваша-та глава и *il Rosso* са заклѣлъ до дѣ не ви премахне отъ този свѣтъ да са не остава отъ тази ми- стѣль. Дори и азъ да съмъ тука само до тогава мога ви па- зи, до дѣто ви ходите съ мене отъ страна-та ми, а до кога- то ви си позволявате да обикалите сами тази страна и да ходите на ловъ, не е чудно единъ день изъ шумака да по- шучите единъ куршумъ и да ви принесе на ози свѣтъ.

‘Тогава той са рѣши да трѣгне въ сѣщия день заед- но съ префекта въ кола-та му. Кога-то му стиснахъ рѣка-та за раздѣла: ‘сега’, рѣкохъ му азъ, ‘ще е вече послѣденъ нѣтъ, ‘Соръ Густаво, че са сръщаме на земя-та.’ — ‘Кой знае’, рѣ- не той, ‘туку рѣчи азъ ви станахъ вече половинъ съотече- ственникъ.’ — ‘Послѣ ми приказа какво да са прави съ Маг- далена. Момиче-то не искане да остави вила-та, а капитанина не мислене да я продава. Ако той не дойдеше подиръ еди- нолко си годяни назадъ, ти да живѣе вжтрѣ, да употребява всички приходи отъ къща-та и градина-та, и най-сестѣ да я задържи като своя. На пошъ-тъ той врѣчи една прилична сума пари отъ благодарностъ за сиромаси-тъ, дѣто му са е о-

тишло на помощъ. Мене даде една малка кадричка, образъ на Лордъ Бирона, кого-то той всякога имаше съ себе си. Дра-та на Ерминия свилъ въ една теменка кутия; всякога то шета и оржия-та, какво-то той зе съ себе си.

Тъй ние са раздѣлихме единъ отъ други, азъ мисля да не са видимъ вече; Мадалена, кой-то никакъ не щеше остане въ къщи, бѣше са олъпила въ кола-та, та съ мѣя отнесохме у дома ѝ. Въ сѣща-та нощъ ти още изгуби ума си и ходила нѣколко дена като луда по пжтища-та на Римъ да по намеряше господаря си. Най-сетнѣ тя сама са върнала назадъ, но оставила цѣла-та къща да са расиплѣе, грозде-то, са спазе на лозина-та, овоцне-то по дървета-та да изгни безъ да са погрижи да ги занесе на пазари да ги продаде. Тя открай си бѣше се тѣй мързелна и работяне само я га-то канитанина и накараше.

За него азъ не чухахъ вече нищо, а тѣй сѣщо и неговия неприятель Варбаросса. Отъ онази нощъ, той бѣше оттеглилъ заедно съ другари-тъ си на вхъртъ; видѣло му е противно като дошле съграждани-тъ му на помощъ, на чуждѣ неца. Ако да не бѣше пратило правителство-то едно отѣбѣние солдати да ги пазя, казвамъ ти, той щѣше била да падне бащино-то си огнище, да си отмъсти вързаво на съграждани-тъ. А тѣй сѣщо и никой отъ насъ не смѣеше излезе два три раскрача на вжнъ безъ да земе пуника-та си на рамо за да са пазя, и кой-то трѣбваше да минува прѣзъ гора-та земаше съ себе си нѣколко войници да го вардятъ. Тогава бѣха лошава времена, амісо тіо, на азъ самъ забравихъ стихотвори. Нѣколко пжти ходихме съ потери срѣщу хайдуци-тъ, но нищо не сполучихме. Тѣ познаваха вече всички места и дунки по гора-та, знаяха дѣ да са скриятъ въ пещери-та като дяволи по дунки-тъ си и подиръ време чакъ са прѣждиха въ Сабина.

Само прѣзъ зима-та, кога-то умрѣ стария му баща Серпе, отъ жалъ за сина си, Доменико, види са, на червенобрѣдъ му са досвидяло. Сърце-то го е заболѣло, защото той имаше лошава характеръ, само че нещастна-та любовъ го прѣпаша и подиви. Види са той са рѣшилъ да жалѣе, та ние бѣхме до срѣдъ лѣто спокойни, никой не чуваше нищо за чета-та. Да ли ти са намираше кадъ югъ и съ какво са хранише. Господъ знаеше. Но като си мисляхме вече да са е изгубила, изведнажъ чуваше да са появили пакъ въ околности-та ни. Коминия-та ни, Инцикарото, кой-то по онуй време им

ванне съ магаре-то си по гора-та, и бѣше и той съ насъ срѣ-
гѣхъ прѣвъ опази нощъ, нехранимайковци-тѣ го оловили,
злѣкли го въ дупки-тѣ си и го пустиаха, кога-то имъ са
апило едно голѣмо количество пари за откупване. На тѣй
случи и съ много други, кои-то не са предназначаха. Но то-
есе тѣй не можеше да иде; жандарми-тѣ получиа още по-
дѣ и битка-та по гора-та са почна отъ пово, но нѣмаше
добри слѣдствия. Барбаросса са показваше ту тука, ту го
зла, толкова хитъръ, що-то и орли-тѣ не можаха да го над-
гнать. Достигна за планило на дѣца-та, що-то нѣкои майки
чаха: слушай! давамъ та на Барбаросса. — Нѣкои разказ-
ва сѣмсемъ противно-то; той са обнасялъ много кротко и
изятелиски съ сиромаси-тѣ и камъ немошци-тѣ, билъ правъ
бъкъ сѣкого, нападалъ само на богати-тѣ за да си има па-
ни за прехрана на дружина-та си. Жално бѣше за него да
скита по гори-тѣ и ако да не бѣше правилъ битки, си-
рно щѣше правителство-то да му дозволи да са завърне
въ въ село-то и да бѣде пакъ нашъ гражданинъ.

Между такъизи обстоятелства, ние живѣеме тука въ то-
агълъ изложени всякога на опасности, както единъ ко-
въ въ развълнено-то море, застрашенъ всяка минута да са
губи. Отъ като бѣше заминалъ капитанина, изминали са
ако около тринадесать мѣсеци и никой не чуваше нито зло
нито добро за него, зашто-то всякой са страхуваше да не би
го узнае Барбаросса. Я си представи тѣй, кога-то азъ е-
нѣкъ день бѣхъ у дома си и отварихъ едно каченце масло и въ
шута-та не си мисляхъ на зло — ето ти Синоръ Густаво
езва въ стая-та ми мирно, като кога да не са е случило
що въ село-то ни! — Корно дѣла Мадонна! извирахъ азъ
азанъ, кой вѣтъръ ви завѣ пакъ пасажъ. Толкова ли сте
наситили да живѣете на този свѣтъ, че пакъ идете да
идите вила-та си? Тогава той ми приказа, че на никадѣ
го свѣртало нито на истокъ, нито на западъ. Вицо-то
идѣ не му са сладило, жени-тѣ ниѣдѣ не му харесвали, на
въз вече не ходи, отъ като е пушкаль на челоуѣци, отъ тогава
иде срамъ да иде да гони звѣрове-тѣ, на ако да биле и
грове и лжове и хиени. Вѣкадѣ го гонила мисль-та, че
идѣ отъ тука са отдѣлилъ като е единъ женчаръ, не си по-
мислилъ да са въспротиви на онѣзи хайдутѣ, на кои-то има
акова скъпо да плаща, наместо да дочака да са премежи съ
отивника си. Кога-то единъ день билъ въ единъ нѣмски ба-
челъ тамъ вѣстиникъ-тѣ и намерилъ, че въ околностъ-та на

Сабина, излезли изново хайдушки чети и опустошавали цѣлата околина, пански войници ходятъ отъ мѣсеци време насамъ да ги гонятъ но до сега не имъ сторили нищо, за това той сарѣшилъ изведнажъ, зель особни кола и нѣтувалъ день и нощъ презъ Алпи-тъ само да стигне единъ частъ по-скоро тука. Той тука си отишълъ пакъ въ своя-та къща и Маделена, кой-то отъ радостъ подлудѣла, като го видѣла, и нему му отивало тука много по-добръ, той са тука благодари. — Що щѣше тука да начие? попитахъ го азъ, обзетъ отъ страхъ и о-чудване. — Хм! продума той, безъ работа нѣма да остана. Азъ ще са прилепя до жандарми-тъ день и нощъ, ще обвинялямъ планини-тъ и по този начинъ азъ ще мога да случя противника си. Ако мисля добръ, азъ ви дотегнахъ извжмѣра-та вече съ мои-тъ прекалености; зато доста сжмъ ви приказвалъ за мои-тъ работи. С' богомъ, Анджело; подойди нѣкой нѣтъ и при мене долѣ.

Съ тѣзи думи той ма остави и си отиде; той бѣше много неспокоенъ, като никога. Както си азъ мисляхъ цѣла-та работа, можшиъ да си представимъ вече. Да зема и азъ участие въ тази работа не ми идеше никакъ, защо-то тѣй и тѣй бѣхъ азъ вече на чело записанъ, че сжмъ ималъ на-големо-то приятелство съ капитанина. Азъ му отидохъ посѣтъ нѣколко дни на гостие и намерихъ всичко въ рѣдъ, както е било преди нѣколко време, като той никакъ да не са сотѣлялъ отъ къща-та си. Маделена, кой-то пакъ са тѣхтеше на около, късане грозде-то отъ лозина-та, куче-то, кое-то сега вече бѣше позастарѣло и слѣпо съ едно-то си око, въ къщи горѣ са виждаха още дунки-тъ по стѣни-тъ, само образъ-тъ на Ерминия бѣше вече мастореки поправенъ. Капитанина са разхождане насамъ пататъкъ, пушеше си цигара-та и четеше, като влѣзохъ при него, той махна книга-та отъ рѣцѣ-тъ си, четеше пакъ онѣзи стихове на своя си английски поетъ, и ми стисна рѣка-та сжрдечно. Той преминалъ цѣла-та нощъ между дървие и каманаци и са озжрталъ за лова си, а при-зорѣ си позѣгналъ малко нѣщо. Тази нощъ той пакъ ще излѣзе да иде у гора-та съ три още момчета, облечени въ негова униформа, та ако да нѣхъ можихъ и азъ да го придръжя, презъ хладна-та нощъ.

Азъ му благодарихъ за тойзи нѣтъ и са извинихъ че имамъ много работа, на и не са задържяхъ при него много време, защо-то негово-то отнасяние ми зададе голѣмъ страхъ, азъ са ядосахъ много връхъ него и си отидохъ. Изъ нѣтъ

съ са захванахъ самъ въ себе си: ако тази работа са про-
звжеше още седемъ дни, преди да земе единъ лошъ край,
хващамъ са самъ на мои разпозски да напечатамъ мои-
сопета камъ Ерминия; ако ли не, тя нека останеие вечно
жкоинсь. Единъ край ще земе, но да ли ще можеше да са
зрече добъръ или лошавъ, Господъ знаеше, та тжй и оста-
дъ азъ въ сжмнение да ли спечелихъ захватка-та си или
изгубихъ.

Той приказваше отпослѣ самъ всичко какъ са е случило,
и що-то ти можешъ отъ мене да го чуешъ толкова вѣрно,
то да слушашъ самси него. При това той ми казваше, че
дербаросса не му са представилъ на дву-бой, защото негово-
завращание не значение нищо друго освѣтъ че го прикан-
иле явно да са биятъ. Нѣколко нжти той нападахъ съ жанд-
арми-тъ въ гора-та на хайдуци-тъ, но тѣ бѣгали като испо-
роени отъ страхъ, безъ да са явятъ. Той си мислилъ, че то-
было измама само да ги вкарать по навхтрѣ въ плани-
нѣ, та по-вѣрно да ги нападнатъ. Той много са зара-
мъ като узналъ, че една по-голяма дружина отъ Сабина
сеговорила идуща-та нощъ да нападне съ по-голяма си-
за това са оттеглили да си отснжтъ. Но капитанина не
вилъ толкова дълго време да изтърпи, за това той като
сѣлъ, че и жандарми-тъ искать да си отснжтъ, напжлнилъ
добра-та си двойна пушка, зель куче-то си, кое-то и то-
му са нѣло да са скита по гора-та и кадѣ изгрѣвание-то
мѣсечина-та скочилъ и оставилъ стая-та си.

Колко-то и да бѣше неустрашимъ, пакъ са назеше
го, да не би да са удаде. Той носеше една дрѣшка и ед-
панталони отъ тжнно сукно, обуваше си високи-тъ боту-
туряше си пенелява-та шанка и трѣгваше. И въ тѣзи
хми като ходеше изъ гора-та, человекъ не можеше да го
и между дървета-та нито денемъ, защото тѣ му са упо-
иваха.

Ноща била ясна и тиха и той толкова добръ распо-
сегъ и тжй му било приятно, като никога да ходи тозкозъ
рѣ изъ гора-та; образъ-тъ на Ерминия му са сочалъ тол-
ясно, като тя да била туку до него —като да го при-
живала. Куче-то му било вече съвсемъ омалело и съ ис-
тънъ языкъ са тжтрело още подиръ господаря си; той не
дигалъ вече, че въ тази нощъ ще срѣщне нѣкадѣ непри-
си; той са благодарилъ на хубава-та мѣсечина и хла-

дна-та нощъ и съ тѣзи мисли вжрвялъ половинъ задрѣва и захласналъ.

Около единъ часъ тѣ тѣж вжрвели, качили са и сали насамъ пататѣкъ по гора-та. туку изведнажъ куче-то сипра и хванало да ржжи. Тутакси и капитанинъ-тъ тѣ ржка на пушка-та си; но прѣди да са смисли що е и ка е, ето ги два куршума му минуватъ наблизо и го позиватъ въ крака. Между това той саникасва едно момче да лиза задъ едно дърво и испраздиува още единъ пищовъ ещю му. Капитанина безъ да губи време, обтѣга пушка-та го замѣрва тѣж вѣрно, що-то клето-то момче си истжрва щова отъ ржжѣ-тѣ, цѣла-та му ржка са пржснала и обжри да бѣга тѣж силно, та и куче-то, кое-то ако и да бѣ вече старо, не можало да го стигне, на и сама-та англи пушка видяла са да не го достига. На капитанина тази щъ му дотегнало, защо-то отъ рана-та захванало да тече силно кръвъ, та всички вржски, кои-то той уиотрѣбилъ а вжрже не помагало нищо; той си извадилъ и кжрнат вжрзалка-та отъ врата, но се било още малко. И тѣж то рѣшил, отъ като напжлни отъ ново пушка-та си, да са в не назадъ, но изъ пжтя са забжркали, защо-то мѣсечинат пзмамила, тѣж що-то като изминалъ нѣколко часа, едва жалъ да види отъ далеко стрѣха-та на вила-та си. Но той бѣше много изнемоцѣлъ; защо-то много кръвъ ие до дѣ да си дойде, та са сирѣлъ на пжтя да си отпо малко.

Но кой не можа да са дигне още веднажъ отъ место-то с било куче-то, кое-то случилъ втория куршумъ и то смжрти са влечало до тука съ господаря си; тамъ си и умрѣло по то му куче, кое-то въ продължение на нѣколко часини гжжило отъ болестъ. Сега на капитанина му се жалѣло, като видѣлъ стария си приятель да са простир земя-та, като помахало още веднажъ съ опашка-та си, и испустило душа-та си. Капитанина; кой-то едва можеше дигне, искалъ да го земе съ себе си до въ кжщи, защо-то ни-тѣ звѣрове биха го разграбили до сугрень-та. Той и да му опрѣдели единъ гробъ, съ това да си направи ни-тѣ почести на заслуживия си приятель, за това го товари на пушка-та си и го посече до порта-та си, сили-тѣ и да не му допрощавали. Тѣж той дойде стѣ-вниъ изнемоцѣли крачки предъ жезѣзна-та си врата, мастореки презъ дупки-тѣ и си отвори врата-та. Мѣ

зудил, като не излезе никой отъ къщи-тъ му, не са сж-
ли нито слугиния-та; мислеше си, тѣ сж пили много отъ онова
вино, кое-то донесохъ сионци отъ града и кога минуваше
край стая-та на Магдалена и тя не го усѣтила. Куче-то
въ единъ жгълъ въ готварница-та и го позакри за се-
съ една рогозка, послѣ са покачи изъ стѣла-та горѣ въ
стая-та си, въ коя-то не мислеше вече да доживѣе да я види
да си легне на канапе-то за да си завържи рана-та.

Но кога отвори врата-та на салона си, той са спрѣ
атко вкамененъ на прагъ-тъ, вцени са, като видѣ. . . Мѣсе-
мина-та блѣщеше свѣтло като денехъ вътрѣ и са отражаваше
то свѣтлин-тъ оржикия на стѣна-та. Въ срѣдъ стая-та сѣ кра-
стосани ржѣ стоеше и гледаше на кадра-та Ерминия единъ
мжжъ, безъ да са помрждне, като една стѣна—той бѣше До-
менико Сероне, червенобрадия. Той не заслужаваше вече това
сѣмшино име, защото си бѣше остригалъ вече брада-та, дѣ-
ла-та му коса бѣше много голѣма станала и побѣляла, по-
крита сѣ една сламена капела, коя-то му правеше стѣнка надъ
цѣло-то лице, тжй що-то другия можеше само бѣличко-то въ
очи-тъ му да вижда. Но той го позналъ още на пжрвъ по-
гѣдъ.

И двама-та са глѣдали нѣколко минути, и двама-та
страшни неприятели: Доменико безъ да си измѣни место-то,
капитанина облѣгнать на пушка-та си, мжчеше са да до-
бие и послѣдна-та си сила за да са покаже нагъ мжжъ.

«Вжрнихте ли са вече?» рѣче червенобрадия, и гла-
съ-тъ му трепереше. «Азъ ви очаквамъ тука, защото не ви
намерихъ въ къщи. Ви знаете, че азъ сжмъ са заклѣлъ да
ви зема живота. Сега виждате, че бѣше най-сгодно-то време.
Ви искате утрѣ вечеръ да нападнете на мене и на наши-тъ
другари. Браво! Само са опитайте! Но какво-то имаме ние два-
ма помежду си, азъ намислихъ да са изравнимъ между чети-
рѣ очи. Пуснете пушка-та си сега долѣ, казалъ той, защото забе-
лѣза, че другия направи движенце сѣ пушка-та си, като да ис-
каше да са забрани. Ако да искахъ това да върша, до сега
ви щѣхте десетъ пжти да испусните душа-та си. Вѣрвате ли,
че азъ не ви чухъ, кога влѣзвахте въ порта-та и по-отдалеко,
още преди ви да си отворите и ако да щѣхъ ваша-та кръжъ,
не можихъ ли отъ тука отъ прозореца да ви угаси живуща-та
свѣтлина. Припознавамъ ви са, че азъ мислихъ и тжй и и-
накъ, но тази тука не ми позволи — той показва растрѣ-

перено на кадра-та. Ако ви още уеѣщате да ви туна сарце-то, само ней тука има да благодарите.

„Доменико,“ казва канитанина, свършете му края вече. Ви сте тука въ моя-та къща, азъ не мога да търна, въ да са обнасятъ тѣй господски у дома ми, като да живѣа азъ само отъ ваша-та милость. Не нѣхъ никакъвъ даръ отъ оногоя, кой-то ми грабна звѣрски най-скажнѣ-то. Ви нѣмате никаква правда надъ момиче-то, никакъ, това тя сама ми го доказа. Ако ви нея убихте коварски, и гледате и мене да вземете живота ми, то сте едно диво добиче, и кой-то не ви убие, неистина той ще е едно голѣмо говедо. Вие видите, че сега това е отъ мене една голѣма милость, че азъ не си исплашихъ мое-то желание да ви примахна отъ този свѣтъ прѣди още ви да са паканите да подигнете пушка-та си. Но азъ се съжалихъ за васъ; азъ мога си представи, че чловѣкъ си изгубва ума заради онова момиче, на и послѣ смъртъ-та ѣ го получава. Заради това ето азъ ви предлагамъ единъ честенъ двубой. Земете орѣжие-то си, ви казвамъ. До катъ изчета до три, или азъ, или ви, или и двама да не живѣемъ вече.

Червенобрадия не измѣни положението си. Направете що-то искате,“ казва той. „Азъ нѣма да пушкамъ на васъ. Ако ви убия мога ли си постигна желание-то? Азъ схмъ вече единъ никакъвъ чловѣкъ. Азъ убихъ най-хубава-та жена на този свѣтъ, азъ схмъ звѣръ, ви имате право тѣй да ме наричате. Азъ си мислихъ дано стане по-добръ ако премахна и васъ отъ този свѣтъ. Но азъ схмъ единъ лудъ чловѣкъ. Ако вня намерите тамъ горѣ, на ли азъ ще си изѣмъ сарце-то за нея, като ви гледамъ да сте двама прилѣпени, защото-то тя за мене е вѣчно изгубена? Не, свършете му края, както ви казвате. Ето тука азъ стоа схвсемъ снокоенъ. Орѣжие-то си — той го ритнува съ крака си — нѣма нито да го побутна. Хвърлете, канитане, и азъ ще ви простя съ по-сѣднѣ-та си вхздишка, какво-то ми причините. Казвамъ ви предъ Бога, този животъ, кого-то води е за мене едно голѣмо убийство, отъ като видѣхъ тази тука, живота ми дотегна твърдѣ много, още повече, отъ като глѣдамъ прѣдъ очи-тъ си нейния любовникъ, кого-то тя тѣй толкова много любила.

„Като изказване той това, сякашъ, че го оставане сила-та, надна на земя-та, олови образа въ рѣцѣ-тъ си. Цѣлото му тѣло затрепери, той се въздаде да са поцѣлнява.

„Доженико,“ извика канитанина, кой-то сега пристѣгна на-близо до него и си тури рѣжа-та на рамена-та му, дигнете са

дойдете въ себе си. Ине и двама нѣма да я сѣживимъ, а
оба да са грижимъ да видимъ какъ ще прекараме отъ се-
нататъкъ останалия си животъ. Ако искате отъ мене сх-
тъ, то оставете тази страна и минете оттаткъ презъ мо-
го. Въ Африка има война, тамъ Французи-тъ иматъ нужда
юначини мъже. Ваше-то престъпление азъ простявамъ, и
тъ нѣкой ще узнае, кой-то ви притегли съ друга мѣрка, какъ
е-то сѣрце са покайва за всичко. Ако мога да ви помо-
съ нѣщо си, или да са отстраните отъ тука или друго
що, кажете си желание-то; ви ще намерите у мене единъ
тъ.

Другия станалъ на крака горѣ, безъ да гледа вече о-
ва, съ едно обезнадеждено лице гледаше изъ тиха-та нощъ.
последни-тъ думи на противника си, той си поклитиъ
ва-та.

«Всичко са изменина вече,» казваше другия. «Съ васъ азъ
тъ вече изравненъ. Но нататкъ е моя работа. Ине двама
аи вече да са видимъ и сръщнемъ, това ви потвърждавамъ
и при сѣнка-та ви. Но оставете тази къща, защото на
ти-тъ е повече за ваши-тъ пари и оружия, камъ кой-то
това много ламтатъ, защото азъ не мога ви пазя никакъ.
тъ узнаятъ, че азъ сѣмъ билъ въ сѣстояние да ви пре-
тъ тѣмъ, тѣ наистина ще ма изѣдять съ парцали-тъ; нѣ-
отъ тѣхъ има, кои-то сѣ са заклѣли за твое-то тѣло о-
отъ онази лоша нощъ. Пазете са много! И тѣй легка ви
тъ!! Азъ свършихъ вече.»

Той са поклониъ, зель пушка-та си отъ земя-та, хвърли
единъ погледъ на образа, кой-то са блѣщаше на мѣсе-
а-та още и са измъкналъ изъ стая-та.

Капитанина го слушане да вжрви изъ стѣлаба-та на
послѣ да излѣзва изъ порта-та като отварялъ тѣй май-
сетни врата-та, като да билъ самъ господаря. Подиръ това
къ, настанало наоколо нощна тишина.

Много време са изменина до дѣ дойде на себе си. Той
иние като да е надналъ отъ нѣкой кула, та си потрошилъ
али-тъ, защото не можаше да са мести вече. Най-сетиъ
постоялъ малко на одара си половинъ примрълъ, научи
за рана-та, кой-то му донесе покрѣдинна-та битва. Той са
къни да сѣбуди Мадалена, за да му донесе вода и да му
ръгне да си завърже рана-та. Но никой не му отговаряше,
ко-то и да викаше той. Най-сетиъ той са привлече надо-
що стѣлаба-та и влезе въ нейна-та стая. Тамъ той сѣгле-

жда сиромашка-та въ жгъла вжрзана за ржицѣ-тъ и крака-та и уста-та ѝ затикнати. Кога-то той ѝ развжрза връзки-тъ, та паднала полумъртва на земя-та, оловила са о колаѣне-тъ, му се смѣхъ и плачъ, той я понапржсква съ малко вода, да ѝ ъвѣно да пийне. Но нито една умна дума не можалъ да рече, бере отъ уста-та ѝ; страхъ-тъ, кога-то я нападналъ червенобряди, и смъртъ-та, кога-то ти чула господари си да се глуми изъ стълба-та, дѣто го очаквалъ неприятель-тъ му, не ни-тъ петь-тъ чувства са измѣнили, видѣла години-тъ си, въ ко-то имало още да живѣе, не осѣщала нито студъ, нито топлина, нито гладъ и ситостъ.

Азъ глѣдахъ капитанина още една недѣля при мѣстѣ си до дѣ му измина рана-та. Потеря-та са случи и безъ него, и какво ни донесе, че имаме още за нѣкоя и друга година спокойствие отъ нехранимайковци-тъ. Улови са само едно малко момче, на кое-те баща му бѣше при хайдуци-тъ и то колко нѣти прибѣгвало при него. Съ него не можеше ни да са прави за това го и пуснаха да си ходи. Само едно малко то разказа: на сѣща-та сутрѣнь послѣ онази нощъ, въ ко-я-то червенобряди са примири съ неприятеля си, дружини-та са екарала съ него, ножове-тъ ѡкнаха и скоро той бѣ станалъ жертва на одного отъ приятели-тъ си, кой-то му болъ ножъ-тъ си на сѣщо-то место въ гърди-тъ, въ което той бѣше случилъ Ерминия.

Синоръ Густаво отиде за Неаполъ, и отъ тамъ съ пера са отиравилъ за Гърция. Послѣ нѣколко години азъ научихъ отъ единъ живонисецъ, че кога-то плавалъ въ крито море, той са удавилъ. Види са рана-та му да не е ла добръ зарастла, та са наляла съ вода, защо-то той мислѣ казване често, че са надплаввалъ съ пай-мжрви-тъ. Но дѣ останала кадра-та на Ерминия, живонисецъ-тъ не помнеше ни обади, защо-то си не паумѣва дѣ е я видѣлъ. Азъ бѣ половинна отъ имотъ-тъ си, ако бихъ щастливъ да я намеря.

Чуени ли приятели, това бѣше история-та на Барбоса и Ерминия.

РАЗМЪСЕНИ.

П. Ходилъ на Парижъ наука да учи и кога са зариналъ въ село-то си, глава-та му била вече оголяла — станала като кратунка! отъ много дълбоко учение. Единъ день той повиква кундурадния-та да му земе мърка за един чепичета. Той таматъ дежониралъ и самъ принесълъ на книга-та си, ето ти и кундурадния-та влезва. Добър утро киръ даскале, азъ дойдохъ да та върна. П. безъ да са обжри, както си четялъ предъ даска-та дигналъ си крака назадъ да му зематъ мърка. «Бе та ни сжмъ палбантинъ че си давашъ крака да ти кова?» Нашия П. са сепналъ и тутакси са обжриналъ.

Праздника на свиня-та.

дно момченце като го попиталъ даскала защо не дойде вчера на школа-та, рѣкло: «даскале у дома праихми праздникъ на свиня-та. Че какъвъ праздникъ е било: «бако уби наша-та свиня.»

Тозъ и онзи.

Тозъ вижда какво горѣ хвѣрчи
И не сапикасва какво пѣлзи по земя-та;
Онзи вижда какво пѣлзи по земя-та
И не вижда какво хвѣрчи надъ глава му.

Тозъ вижда това, що предъ него лежи

А на по-далеко той не вижда;
 Онзи вижда онова що на далеко лежи
 А сами-тъ си крака не вижда.

Тозъ знай само какво му глава пати
 За друго нищо иска на знай
 Онзи иска всичко да знай;
 Пакъ за себе си нищо глава клати.

Изъ едно дѣвическо училище.

даскалица-та Пѣна отъ
 училище, коя-то много
 бояше отъ шарка-та, не
 само за себе си, а и
 за ученички-тъ си, ко-
 то въ такъвъ случай б-
 ха останали у дома с-
 помолила момиченца-
 си, щомъ са разбол-

нѣкой у тѣхъ да ѝ обадятъ; ако ли болестъ-та би б-
 ла да прихваща, по-добръ да оставатъ у дома си и
 не дохождатъ на школа-та. На другия день иде ед-
 малко момиченце засмѣло са до ушнички и подскача
 изъ училище-то, изважда си прѣстинцито изъ устица-та
 извиква: «любезна ми даскалице! Маминка са разбол-
 азъ имамъ сега едно малко братче, ама бако ми рѣ-
 че болестъ-та не била да прихваща.»

1. Великодушна дъщеря.

Въ Китай съществува единъ старъ законъ, споредъ когото-то трѣбва да са отрѣжатъ рѣцѣ-тъ на оногози, кой-то са улови въ лъжа. Иъкой си мандаринъ заслужилъ това наказание, и, кога-то вече щяло да са извърши наказанието, дъщеря му са наела да оправдае баща си. Извели я при царь-тъ. „Великий господарю! рѣкла ти: за право, баща ми снетелъ наказание-то и трѣбва да му са отрѣжатъ рѣцѣ-тъ. Кто ни! казала тя, като издигнала свои-тъ рѣце. Тѣзи рѣцѣ, Великий господарю съ за злочестий ми татка: тѣ не могатъ да прѣхранятъ челять-та му; и за туй, той ги подлага на строгость-та на законъ-тъ, за да уварди оння, съ кои-то ще може да прѣхрани и себѣ си, и челядь-та си.“ Императорь-тъ са смилалъ на тая дѣтиска обичъ и прѣстилъ грѣшния-тъ.

2. Къщии съвѣтници.

Кажи ни, любезний съеде, какъ си вършиниъ работата тѣй, що-то у тебѣ винаги сичко е паредено и сякога има редъ въ къща-та ти? И ниъ за също-то са мжчимъ, трудимъ, мислимъ за туй, що-то и у насъ да върви работа-та добръ и се пакъ не тръгва. — Да ви кажа, отговорилъ съсѣдъ-тъ, азъ самичакъ не бихъ знаилъ, защо става туй, ако да пѣмахъ трима къщии съвѣтници: тамъ съмъ длъженъ за сичко — Къщии съвѣтници? Ами кои са тий? — Куче-то ми, петель-тъ и котка-та. — Ти са игувать? — Никукъ. На да видите. Кога-то някой крадно са примѣква къмъ къща-та ми — куче-то лае; туй ще рѣче: не са прѣзявай, ами си отваряй очи-тъ! Кога-то поближи да съмне — петель-тъ иѣе; ще рѣче; ставай! Кога-то ще доди драгъ господинъ — котка-та са мне; ще рѣче: приготи са да го поерѣщениъ. — А! разбираме какво искате да кажите. Туй ще са рѣче, че за къщно благоустройство са изискватъ три качества; грижа-та, да са превари сичко, кое ни поврѣжда, — дѣятелность въ всичко полезна и добра срѣща камъ оння, кои съ добри и ни желантъ зло-то. — Радвамъ са че ма разбрахте; а пкъ са хвали съ къщии-тъ си съвѣтници, защо-то сякога ми напомятъ, що трябва да са прави, другояче, азъ лесно иѣхъ да забравя това.

3. Двама селяне.

— Добъръ день кръстникъ Драгане!

— Далъ ти Господъ добро куме Михо!

— Какъ е работа-та?

— Охъ, кръстнико, види са ти още не си чулъ какъ я завършихъ? Наказа ма Господъ: изгорихъ си къща-та, и се тогасъ тръгнахъ по просия.

— Що би тѣй? злѣ си сторилъ куме!

Тѣй са случи! По Рангеловъ-день правихъ курбанъ, и са и понарязахме, да ти кажа правичка-та. По сѣтнѣ отидохъ да нагледамъ добичета-та; тамъ сжмъ пстървалъ свѣщъ-та, и пали са сичко и изгорѣ, а азъ едвамъ сварихъ да избягна. Ами ти какъ си?

— Охъ, драгне, злѣ, че не питай! И менъ господъ и наказа! виднашъ че сжмъ безъ крака чудя са какъ сжмъ останахъ живъ. Азъ пжкъ по Митровъ-день, отидохъ въ цѣкъ-та да прѣкна малко винце за гости-тѣ, иъ по-преди още баба са нарязалъ. Злѣ; като ма бѣше страхъ да не запалѣ и въ изба-та, духнахъ свѣщъ-та: въ тъмнина-та дялова ма прѣплетна, качунахъ са изъ стѣла-та, и толкозъ злѣ, що-то и сега са чудя какъ оживѣхъ. Сега ма виднишъ на кой сжмъ хазѣ.

— Натяквайте на себе си приятели! рѣкълъ имъ другъ единъ селянинъ: да ви кажа правичка-та, не ми е чудно тѣ то единъ отъ васъ си запалилъ къща-та, а другия-тъ си почунилъ крака-та: за ниянъ човѣкъ и съ свѣщъ и безъ нея — се е злѣ.

4. Единъ селянинъ и — царски човѣкъ.

Някой си селянинъ, кога-то орялъ шива-та си, избралъ единъ сжплъ камѣкъ. Отива си у тяхъ, а на срѣща му кулшия-та; показва му камакъ-тъ и го пита: Кому прилича? — Запеси го на царь-тъ — казва той; дохожда въ палатъ-тъ и срѣща царскии човѣкъ. Покланя му ся и го моли: заведи ме братко, при царь-тъ! „Каква нужда имашъ? — Нося му даръ отъ село-тъ. — Добрѣ, иъ съ какво-то та награди царь-тъ, и ми дадешъ полвина-та; ако ли не — иѣма да виднишъ царь-тъ селянинъ-тъ са съгласилъ. — Царскии човѣкъ го довелъ при царя. Благодаря ти, селенино! казва царь-тъ: на ти за награда.

и 20,000 грошове. Селянинът пада на колене: Царю! азъ искамъ друга награда, освѣнъ да ми ударятъ 50 тояги по гръбъ-тъ. Домъчнело на царь-тъ, нъ пакъ заповѣдалъ да му ударятъ, нъ полека 50 тояги. Селянинътъ наченхлъ да ги стиге; като му ударили 25—той извикалъ: стига! Други-тъ 25-та обещахъ на царскій човѣкъ, кой-то ма доведе тука. Пови-нали царскій човѣкъ и нанълно му ударили 25 тояги сир. мовина-та отъ награда-та, и, разумява са, той са не задово-лява отъ тѣхъ награда. Царь-тъ благодари селянинътъ като му далъ 40,000 грошове.

5. Съ полза употребени-тъ пари.

Някой си работливъ ковачъ, макаръ и да печелялъ доста, нъ живѣлъ твърдѣ умеренно. Той са задоволявалъ съ най-добрека храна, обличалъ са простичко, а сжицо и дѣца-та са обличалъ съ прости, нъ чисти дрешки.

„Кадѣ си даванъ нари-тъ? попиталъ го единъ нѣтъ съ-бѣдъ-тъ му, кой-то билъ златаръ.

— Съ една часть отъ тыхъ исплащамъ дългъ-тъ си, рѣ-шилъ ковачъ-тъ, а друга-та часть давамъ съ лихва.“

„Ей че ма габна, Нетко! отговори златаръ-тъ: но колко-то плащая, ти нито имашъ да даванъ, нито нѣкъ си далъ някому съ лихва.“

— „И едно-то и друго-то го има“, отговори ковачъ-тъ. „Ка, да ти расправя. Наритъ, кои-то даватъ на стари-тъ си родители,—считамъ че плащамъ дългъ-тъ си, а ония, кои-то давамъ за отхрана на дѣца-та си—считамъ ги за капиталъ, а кога-то лихва-та вече получавамъ; а кога-то удърдѣя, и дѣца-та ми порастѣтъ, тогава ще получа и бѣлия си капиталъ, защото са надявамъ, че ржѣтъ-тъ ми ще бждатъ въ състояние да ми са наплатятъ. Какъ-то баща ми и майка ми не са скжняхъ за отхрана-та, то тѣй и азъ не са скжпя за — дѣца-та си; както са считамъ за дълженъ да възнаградя родители-тъ си, за сички-тъ нѣкъ сторени менъ благодеяния, тѣй надѣвамъ до нѣкога да получа награда отъ дѣца-та си.

6. Добра награда на майка-та.

Корнелия, дъщеря-та на знаменития Римскій пълково-децъ Цицинона и жена на консулъ-тъ Семпроний, единъ нѣтъ

са намирала въ съборанне-то на голѣмъкини Римлянки, кои са хвалили съ елмази-тъ си, съ златни-тъ си украшения екжии дрѣхъ. Най-послѣ помолили и Корнелия да имъ са хваля съ драгоценности-тъ си. Тосѣ часѣ ти повикала да-тъ си рожби на кои-то са мълчала да идѣхне най-добри ества за бѣдѣща-та слава на отечество-то. Като ги посочалъ тя рѣкла: ето ви мой-тъ екжии дрѣхъ, мое-то гиздене, и-тъ елмази!

7. Покрита-та паница.

Единъ Гамбургски търговецъ на име Бель, искалъ направил едно угощение на приятели-тъ си и, между другото ѣстетата му са искало непременно да има и лососина (иѣкъ си хубава и екжна риба), която прѣзъ него врѣме на година-та са неамирала. Самъ си избиколилъ сички-тъ рибарѣци, и, кога-то търсилъ доста най-подиръ намѣрилъ една голяма риба едвамъ що уловена. Рибарь-тъ, като зналъ че е възможно да са намѣри друга въ градъ-тъ, защото по туй време тѣзи риба са не лови, поискалъ за нея 7 австрийски жълтици. Бель му далъ 2 ж. 3, най-послѣ и 4, нъ рибарь-тъ нещялъ нито да чуе за туй иѣщо. Разбира са че на Бель нищо му не струвало да похарчи 7; нъ той са идосалъ с ѣдността и опаричавостъ-та на рибарь-тъ, и са рѣшилъ да не купува; на мѣсто екжна-та риба, той турилъ на масата покрита паница. Кога-то дошелъ редъ за риба, той отхлузилъ паница-та, и сички видѣли въ нея—иѣколко жълтици. Тое зачудило гости-тъ; нъ ступаникъ-тъ имъ расказалъ за назарлъкъ-тъ си съ рибарь-тъ и притурилъ: че пари-тъ, които щялъ да даде за риба-та, той ги е назначилъ за една бѣднечия и са надива, че приятели-тъ му ще си задоволятъ намѣето оная риба, съ друга, по-евтена. Сички одобрили рѣшението на ступаникъ-тъ и искали да зематъ участие въ дѣла-та му работа. Слуга-та зель паница-та и избиколилъ с нея гости-тъ, отъ кои-то свѣки турилъ въ нея колко-то му е ржки откъенало, и тѣй са набрали иѣколко жълтици, съ помощъ-та на кои-то бѣдна-та, честна челядь не само си посприцинала нужди-тъ, нъ даже си поправила работи-тъ, кои-то бѣла развалени отъ нещастенъ случай.

8. Не питай туй, кое-то го знаешъ.

Единъ селянинъ кара сѣно, а другъ иде на ерѣца му. — „Добра ерѣца!“ — Далъ ти Господъ добро. — „Що карашъ?“ — Дърва. — „Какви дърва, туй не е ли сѣно?“ — Ами чи като виждашъ, защо питашъ?

Чакъ като изминалъ до нѣйдѣ, нашии селянинъ, почелъ са въ тилъ-тъ и рѣкалъ на себѣ си: „ачи пакъ наистина, кой дяволъ ма накара да нитамъ?“

(Изъ книга для чтення, Падльсона). — До година пакъ!

Д. Енчевъ.

ОБЩЕПОЛЕЗНИ РАБОТИ.

Статистически белѣжки

или нѣща, кои-то са нуждни да знае читателъ-тъ на „Бълг. Народенъ Календаръ.“

1. Поглѣдъ връхъ земи-тъ на свѣта по голѣмина и население.

Свѣтски части	Географич. □ мил.	Жители.	Население на е- дна геогр. □ мил.
Европа	178,879	300,530,000	1680
Азия	813,556	798,220,000	981
Африка	543,532	303,300,000	374
Америка. . . .	751,281	84,542,000	112
Австралия. . .	161,099	4,438,000	27
Сумма	2,448,347	1,391,030,000	567

Това е численне-то, кое-то описаха Веъмъ и Вагнеръ въ тѣхна-та толкова прилѣжна и неоцѣнима работа за „Население-тъ на земя-та II“ (Гота 1873). Много е интересно да знаятъ наши-тъ читатели и стари-тъ численния за население-тъ на наша-та земя. И тѣй долини-тъ господа прицѣпяваха или не числяваха число-то на жители-тъ на земя-та тѣй.

Исаакъ Фосениусъ въ година	1685	на	500	миллиона
Ник. Стрункъ	”	”	1740	”
Ричиолн	”	”	1672	”
І. П. Сюсемилхъ	”	”	1742	”
Вил. Блакъ	”	”	1789	”
Волсей	”	”	1804	”
Г. Хассель	”	”	1809	”
Малте-Брунъ	”	”	1810	”
У. Балби	”	”	1816	”
Г. Хассель	”	”	1828	”
У. Бергиусъ	”	”	1828	”
А. Балби	”	”	1828	”
Фонъ Роонъ	”	”	1840	”

Х. Бергхаузе	"	"	1843	"	1272	"
Фонъ Реденъ	"	"	1854	"	1135	"
Дитеричи	"	"	1859	"	1288	"
Е. Бемъ	"	"	1866	"	1350	"
Бемъ и Вагнеръ	"	"	1873	"	1391	"

Животъ-тъ на чловѣци-тъ не трае еднакво дълго време, ако съберемъ числата на години-тъ, кои-то приживяха, и измърѣли и раздѣлимъ послѣ тази сума чрезъ числото на не измърѣли-тъ, тогава получваме срѣдно-то число по колко година живѣять чловѣци-тъ. То е въ Австрия 28 години, — Италия 31, — Германия 32, — Холландия 35, — Англия 37, — Франция 40, — Норвегия 44 год. — По-точни изпитвания показваха, че умираиия-та въ първи-тъ мѣсеци на живота съ много по-големи, отъ втори мѣсецъ и до свършакъ на година-та се са смалѣва много повече и повече, отъ втора-та година още повече се смалѣва и между осма-та и 20-та година твърде малко хора умираатъ. При това смъртни-тъ удари до 45 година съ ничтожни, отъ тука нататкъ захваща да са увеличаватъ пакъ.

Слѣдующа-та таблица показва това отношение въ числото на 10,000 живуци въ Срѣдния-Европа.

Старостъ на години	Число-то на живуци-тъ	Умрѣли отъ 10.000	Предполагаемо продължение на живота
0	10000	1503	41,56
1	8497	615	50,58
2	7882	299	53,80
3	7583	196	53,28
4	7387	134	53,75
5	7352	98	53,39
10	6886	54	50,10
20	6350	61	42,37
30	5730	61	34,78
40	5109	69	27,16
50	4401	80	19,73
60	3454	114	12,83
70	2161	149	7,27
80	750	103	4,10
90	92	23	2,29
100	1,6	1,6	0,50

И тъй: отъ 10,000 хора родени въ една и съща година въ Срѣдния-Европа достигатъ напр. 5109 четиредесета-

та си година, отъ тѣзи умиратъ въ четиредесѣта-та си год-
на 69 и отъ преживѣли-тъ всякой има излѣдъ, 19,73 год-
ни още да живѣе. Разбира са, че вѣчно тука е казано въ срѣ-
дно чело (едно на друго).

2. Най-високи-тъ вѣрхове въ Европа. (пърѣдѣни географически.)

Сѣверна широч.	Суша или планина	Вѣрхъ	Височина париж. стѣ-
64°	Исландия	Ораефа-лоекулъ.	6030
62° 20'	Норвегия	Снехаетенъ . . .	7099
63° 47'	Уралъ	Телъ Посъ . . .	5198
56° 48'	Шотландия . . .	Бенъ Невисъ . . .	4098
51° 48'	Харцъ	Брокенъ	3508
50° 44'	Ринзенгебурге .	Шнее-Конне . . .	4930
50° 5'	Судети	Алѣфатеръ . . .	4589
49° 70'	Татра	Герлсдорфъ. Спиче	8149
49° 7'	Бохемски лѣсъ .	Арберъ	4530
47° 54'	Вогези-тъ	Сулцеръ Белхенъ	4408
47° 52'	Шварцвалдъ . . .	Фелдбергъ	4601
46° 16'	Юра	Crêt de la Neige	5304
45° 50'	Алпи-тъ	Монт-бланъ . . .	14807
45° 35'	Трансильвания .	Негай	7830
45° 12'	Монтъ Доре . . .	Пин де Саенъ . .	5806
43° 21'	Кавказия	Елбрусъ	17425
42° 38'	Пиринен-тъ . . .	Pic d'Anethou	10478
42° 25'	Абруци	Корно	8955
37° 45'	Сицилия	Етна	10171
37° 5'	Сiera Невада . .	Mula hacem . . .	10941

3. Желѣзническа-та мрѣжя по земя-та.

Както описва Г. Штюмеръ, желѣзници-тъ по земя-
та развивали постъпѣнно както слѣдва (въ Километри):

1830	332	Кил.	1845	17424	Кил.	1860	106,886	Кил.
1835	2419	»	1850	38022	»	1865	145,114	»
1840	8591	»	1855	18148	»	1872	250,911	»

Въ послѣдно спомянѣта-та година на Европа спадатъ
119,472, на Америка 118,123, на Азия 9476, на Австралия
2038 и на Африка 1802 километри желѣзенъ пѣтъ. Дорѣ
въ днешно време има желѣзници по Япония, Таити и Но-
ва-Зеландия.

Най-много желѣзници имать абсолютно Соединені-тъ-
ати на Сѣверна Америка, сир, сир. 108,000 кил.; на Гер-
манія спадають 23,000 километри.

Голѣми градове въ Европа съ повече отъ 100,000 жители.

Лондонъ	3,400,000	жит.	Барселона	180,014	жит.
Вѣсь	1,825,274	»	Дрезденъ	177,089	»
Бѣградъ	900,000	»	Мюнхенъ	169,093	»
Вѣна	833,855	»	Флоренція	167,093	»
Лѣпигъ	825,389	»	Прага	157,276	»
Штересбургъ . .	667,026	»	Пилль	154,749	»
Бернъ	493,346	»	Брадфордъ	145,827	»
Стокгольмъ . . .	479,227	»	Штокгольмъ	136,932	»
Берлинъ	448,743	»	Стокгольмъ-Трен. .	130,269	»
Бѣва	399,321	»	Генуа	130,269	»
Манчестеръ . . .	355,665	»	Бѣльмъ	129,233	»
Минхамъ	343,696	»	Венеція	128,901	»
Римъ	332,024	»	Левкастле-он-Тини .	128,160	»
Парижъ	323,954	»	Тулуза	126,936	»
Амстердамъ . . .	314,077	»	Антверпенъ	126,663	»
Бриселъ	300,131	»	Салфордъ	124,804	»
Лѣпигъ	295,841	»	Букурешъ	121,734	»
Бердамъ	264,694	»	Хулъ	121,598	»
Вѣна	261,985	»	Женева	121,469	»
Вѣсь	259,201	»	Одесса	121,335	»
Вѣна	251,584	»	Роттердамъ	116,232	»
Вѣна	244,484	»	Болоня	115,947	»
Бургъ	240,251	»	Магдебургъ	114,552	»
Бѣнѣдѣ	239,947	»	Портсмутъ	112,954	»
Бѣбонъ	224,063	»	Кенигсбер. въ Пр. .	112,123	»
Бермо	219,398	»	Нантесъ	111,956	»
Бѣва	208,025	»	Мессина	111,854	»
Бѣльмъ	207,770	»	Лейпцигъ	106,925	»
Бургъ	201,728	»	Люттихъ	106,442	»
Бѣва	200,476	»	Хановерь	104,248	»
Бѣва	194,241	»	Рюль	100,671	»
Бѣльмъ	182,524	»	Бдрене	100,000	»
Бѣхагенъ	181,261	»	Солунъ	100,000	»

5. По-значителни-тъ рѣки въ Европа.

Рѣка (влива се въ —)	Дължина въ мили	Рѣка (влива се —)	Дължина въ м
Аада (По)	34 ¹ / ₂	Аоара (Атлант. океан.)	130
Адуръ (заливъ Гаскон.)	44 ¹ / ₂	Маасъ (Сѣверно море)	90
Аллеръ (Везеръ) . . .	21 ¹ / ₂	Майнъ (Рейнъ) . . .	60
Арно (Срѣдиз. море)	31	Марица (Егейско море)	70
Березина (Днепръ)	77	Мархъ (Дунавъ) . . .	50
Брента (Адриат. море)	19 ¹ / ₂	Минчио (По)	20
Бугъ (Черно море) . .	107	Молдава (Елба) . . .	40
Бугъ (Вайкселъ) . . .	99	Мозель (Рейнъ) . . .	80
Ваага (Дунавъ)	41	Муръ (Драва)	60
Варта (Одеръ)	106	Нахе (Рейнъ)	10
Вайкселъ (Источ. море)	130	Найсса (Герлицъ) . . .	20
Верра (Везеръ)	34 ¹ / ₂	Некаръ (Рейнъ)	50
Везеръ (Сѣвер. море)	70	Неце (Варта)	40
Волга (Каспийско м.)	510	Нѣмень (Источ. море)	110
Гаропна (Бискайс. зал)	80	Одеръ (Источ. море)	110
Гвадалквивиръ (Ат. ок.)	65	Ока (Волга)	180
Гвадиана (Атл. океанъ)	85	Онега (Лѣдовито море)	90
Далъ-Елфъ (Ист. море)	64	Персаите (Источ. море)	20
Двина (Бѣло море) . .	160	Печора (Лѣдов. море)	150
Днепръ (Черно море)	213	По (Адриат. море) . . .	80
Днестеръ (Черно море)	214	Прегель (Ист. море)	20
Донъ (Черно море) . . .	240	Прутъ (Дунавъ)	70
Драва (Дунавъ)	83	Раабъ (Дунавъ)	30
Дуеро (Атлант.-океанъ)	100	Регницъ (Майнъ)	20
Дунавъ (Черно море)	380	Рейнъ (Сѣверно море)	180
Дюна (Источн. море)	140	Рона (Срѣд. моръ) . . .	140
Ебро (Срѣдиз. море)	105	Руръ (Рейнъ)	30
Елба (Сѣверно море)	161	Саала (Елба)	40
Емелъ (Сѣверно море)	43	Салъ (Вайкселъ)	50
Енисей (Дунавъ)	27 ¹ / ₂	Сава (Дунавъ)	90
Ечъ (Адриат. море) . .	52 ¹ / ₂	Сена (Атлант. океан.)	90
Иллеръ (Дунавъ)	27	Сийгъ (Рейнъ)	10
Иниъ (Дунавъ)	67	Сирес (Хавель)	40
Изаръ (Дунавъ)	47	Тапо (Атлант. океанъ)	90
Изонцо (Адриат. море)	18	Темза (Сѣверно море)	40
Кама (Волга)	263	Тисса (Дунавъ)	180
Лаанъ (Рейнъ)	29	Тиберъ (Срѣд. море)	50
Лехъ (Дунавъ)	38	Фузда (Везеръ)	20
Лейна (Аллеръ)	25	Хавель (Елба)	40
Лейта (Дунавъ)	24 ¹ / ₂	Шаренте (Бискайс. зал)	40
Липпе (Рейнъ)	30	Шелда (Сѣверно море)	40

УНИВЕРСИТЕТИ ВЪ ЕВРОПА.

Първи народъ е тоя, кой-то има по-добри училища; а той дѣлъ не е на чело, той утрѣ ще бѣде първи.

Ж. Симовъ.

Господарства:	Число на универ- ситети-тъ:	1 университетъ = колко жители.
Руска Империя	9	9,111,111
Германска Импер.	21 ^{*)}	1,955,149
Въ това число:		
Прусия	10	2,464,341
Бавария	3	1,620,467
Баденъ	2	730,714
Елзасъ-Лотарингия	1	1,549,459
Саксония	1	2,556,244
Хессенъ	1	852,843
Мекленб.-Шверинъ	1	557,897
Саксен.-Ваймаръ	1	286,183
Вюртембергъ	1	1,818,484
Франция	14 ^{**)}	2,613,917
Испания	6	2,758,333
Белгия	4	1,255,334
Великобританія	12	2,651,425
Холландия	3	1,229,445
Швеция	2	2,084,441
Гърция	2	728,847
Дания	1	1,784,741
Норвегия	1	1,729,691
Португалия	1	3,995,153

^{*)} Въ това число е и академия-та въ Мюнстеръ.

<sup>**) Парижскій универ. състои отъ 3 отдѣлни училища: Со-
бонни, двѣ-то са четатъ лекции отъ богословия, философия и ли-
ратура; училище правовѣдения и медицинско училище;
1868 год. е основано въ Парижъ още Ecole pratique des hautes
études, раздѣлено на 4 факултета. Освѣтъ това училище въ Фр-
ция са считатъ сега (съ изключение 5 факултета на Страсбургск.
унив.) 42 факултета въ 19 градове: 6 факултета богослов-
10 юридически, 2 медицински, 16 „наука“, 15 словестности; градъ
Парижъ 5 факулт.; градъ-тъ Тулуза 4 факулт.; 10 градове по
1 факулт.; 3 градове по 2 факулт., и 4 градове по 1 факулт. и
считае сравнително съ Германски-тъ и Руски университети по 4
на 1 универс., щемъ получатъ 12 унив., а съ Ecole pratique
hautes études и съ Collège de France—14 университета.</sup>

Италия	21 ³²)	1,275,000
Швейцария	3 ³²)	880,698
Унгария	1 ³²)	5,524,510
Австрия	6 ³²)	3,399,163.

Число-то на студенти-тъ въ Пруски-тъ университети въ семестръ-тъ на 1871—2 било 8113 и волни слушатели 1860,—всичко 9973. Отъ тѣхъ въ Галския ун. били 970; въ Бреславскій 914; въ Геттингенскій 804; въ Боннскій 747; въ Берлинскій 2003.

Въ число-то 8113 студенти били Прусаци 85 %, Нѣмци отъ други-тъ Германски земи 8 %, иностранци изъ Европа 5 % (мѣжду кои-то Русси 130) и 2 % отъ други-тъ чѣсти на свѣта (изъ Америка 112, изъ Азия 7 и изъ Африка 1).

Слѣдующе-то исчисление е срѣдне-то число отъ 1870—1 и 1871—72 год.:

Университети:	число на студенти-тъ въ университет.	1 студентъ на колко жители:
Пруски-тъ	7,467	10,982
Пруски-тъ	8,113	3,062
Саксонскій (Лейпцигъ)	2,315	1,103
Баварски-тъ	2,344	2,003
Германски-тъ въобще	14,113	2,909
Австрийски-тъ	8,178	2,493
Унгарскій	1,885	8,235
Италиянски тѣ (1866 год.)	8,148	3,284

Прочее, въ Франци подъ ими универ. са разумѣвать всички-тъ висши учебни заведения на извѣстенъ окръгъ. Дѣто влизатъ и военни-тъ училища; такива университетски окръжи са наричатъ академии; тѣхно-то число въ сегашне врѣме е 18.

*) Отъ тѣхъ 16 са правителствени и 5 частни. Универ. отъ първъ разрядъ са обивени 6; въ Туринъ, Павия, Болоня, Флоренция; Неаполъ и Палермо.

**) Освѣтъ универ. въ Цюрихъ, Базелъ и Бернъ има още 1 академия въ Женевъ и 1 академия въ Лазанна, всѣка съ факулт. богословскій, философскій и юридически; въ 1865 год. е основана една академия и въ Невшателъ.

***) Освѣтъ унив. въ Пеща има още 9 юридически академии и 6 юридическо-богословски курсове при лицей-тъ.

****) Безъ да са считатъ отдѣлителни-тъ богословски факулт. и една академия въ Виена на вѣсточни-тъ язици.

Руски-тъ университети:

I. Санкт-Петербургски ун. Основанъ въ 1819 год. има 4 факултета: историко-филологически, физико-математически, юридически 2 разряда и на въсточни-тъ язици 5 разряда; 4 курса по факултетъ-тъ на въсточни-тъ язици, а за желающи-тъ — 5 курса.

II. Московский ун. основанъ въ 1775 год. има 4 факултета: историко-филологически, физико-математически (2 отдѣла на математически-тъ науки и естествознание-то), юридически и медицински.

III. Дерптский ун. основанъ въ 1632 г. Много нѣтъ билъ закриванъ и преносенъ въ други градове. Сегашний основанъ въ 1802 год. има 7 факултета: богословскій, историко-филологически (2 разряда историко-филологичес. и на камералии-тъ науки), физико-математически 2 разряда, юридически и медицински.

Факултети-тъ въ тоя ун. нематъ разделения на курсове, а на семестри. Студенти-тъ иматъ нѣлна свобода за посѣщение лекции-тъ; тѣ слушатъ, кое-то сами искатъ и кога-то искатъ. Преминувателни экзамени нѣма, а има само градуация. Студентъ-тъ ходи на экзаменъ тогава, кога-то желае; за това той може да остане студентъ колко-то желае, макаръ и прѣзъ всички си животъ, и бивали сж примери, що-то студенти сж празнували 25 годишната си и повече карьера студенса. Отсѣдствие-то на правителствено-то ръководство за слушание тия или ония предмети е заменено съ свободний профессорскій съвѣтъ на студенти-тъ.

IV. Харьковскій ун. основанъ въ 1804 год. има 4 факултета, както и въ Московскій унив., при кои-то историко-филологически е раздѣленъ на 3 разряда: 1) на исторически-тъ науки, 2) на Руско-Славянски-тъ язици и литература, 3) на древне-класически-тъ язици и литература; физико-математически на 3 разряда: 1) физико-математически-тъ науки, 2) на физико-химически-тъ и 3) на естествени-тъ науки.

V. Св. Владимирскій ун. основанъ въ 1833 год. има 4 факултета, както и въ московскій, отъ кои-то историко-философически е раздѣленъ на 3 разряда: 1) на Славяно-Руска-та филология, 2) на исторически-тъ науки, 3) на кла-

сическа-та филология; физико-математически фак. е раздѣленъ на 2 разрѣда.

VI. Казанскій ун. основанъ въ 1804 год. има 4 факултета, както и въ Московскій, отъ кои-то физико-математически и юридически са раздѣлени всѣмъ на 2 разряда.

VII. Новоросійскій ун. основанъ въ 1865 год. има 3 факултета: историко-филологически, физико-математически и юридически; отъ кои-то историко-филологически е раздѣленъ на 3 разряда, както и въ Св. Владимірскій ун.; физико-математически е раздѣленъ на 3 разряда: 1) физико-математически, 2) естествознания, 3) на технически-тъ науки и агрономия-та.

VIII. Варшавскій ун. е преобразенъ отъ главни-тъ Варшавски училища въ 1869 год. има 4 факултета, както и въ Московскій.

IX. Финландскій (Гельсингфорскій) ун. не е подчиненъ на министерство-то на народно-то просвѣщение.

Приимание на студенти у Русски-тъ университети.

Прииматъ са лица, кои-то успешно са свършили пълненъ гимназически курсъ, или кои-то сж издържаели въ една отъ гимназии-тъ пълненъ за гимназически курсъ испитъ и сж получили аттестатъ или свидѣтелство.

Въспитаници отъ висши-тъ и срѣдни учебни заведения отъ разни вѣдомства, кои-то съ успѣхъ са окончили въ нѣкъ курсъ-тъ на учение-то, ако той е признанъ отъ министерство-то на народно-то просвѣщение, че съотвѣтствува на гимназическия курсъ, иматъ право да постѣпятъ за университетски студенти, подобно на ония, кои-то са свършили гимназически курсъ. А ония отъ тѣхъ, кои-то не сж са обучавали съ нѣкъ отъ предмѣти-тъ, що влизатъ въ гимназически курсъ, трѣбва прѣдварително да издържатъ испитъ на тия предмѣти въ гимназии-тъ.

Прошения-та за приимание за студенти са подаватъ на университетскій ректоръ по 15-ий Августъ. При прошение-то са прилагатъ: а) гимназически аттестатъ или свидѣтелство, за че е издържалъ испитъ на пълний гимназически курсъ; б) метрическо свидѣтелство; в) документи за състояние-то си.

Оскѣни тия документи, трѣбва да прѣдстави и свидѣтелство отъ мѣстна-та полиция за добро-то си поведение, съ исклучение на ония, кой-то съ скоро излѣзнали изъ казенно (привлѣчително) учебно заведение.

**Число-то на студенти-тѣ въ 9-тѣ руски
унив. на 1-ий Іаннуария 1871 год.
разпределени по факултет.**

Университетъ:	Историко- филологич.	Юриди- чески.	Физико-Ма- тематичес.	Медицин- ский.
С. Петербург. *)	75	840	218	—
Московский	114	822	170	435
Харковский	38	276	89	149
Казанский	63	281	80	166
Св. Владимирский	92	293	112	287
Новоросійский	27	276	107	—
Деритский **)	88	224	73	204
Гельсингфорскій ***)	131	132	125	36
Варшавский	45	343	184	409
Всички-тѣ	673	3,487	1,158	1,691

**Число-то на преподаватели-тѣ въ 8-тѣ
Руски универ. на 1-ий Іанн. 1871 г.**

Университети:	Преподаватели:
С. Петербургский	76
Московский	92
Харковский	60
Казанский	57
Св. Владимирский	67
Новоросійский	40
Деритский	53
Варшавский	70

Учени стѣпени и медицински звания получили въ 1870 год. въ 8-тѣ университети 1605 лица; именно: доктор-ский стѣпень 44 (по факултети-тѣ: 6 отъ историко-филологически-тѣ, 8 физико-мат., 5 юридичес., 25 медн.); магистри 20 (по факултети-тѣ: 7 историко-филолог., 7 физико-матем., 6 юридич.); кандидати 433; дѣйстви-тели

*) Въ Санктпетербургский универ. на вѣсточни-тѣ азици 31 студенти.

**) Въ Деритский ун. на богословский факултетъ 70 студенти.

***) Въ Гельсингфорскій ун. на богословский факултетъ 84 студенти.

студенти 281; лекарѣ 133; губериски врачове 4; фзидни врачове 61; акушери 5; оператори 3; инспектори на врачевни-тъ управления 3; магистри на фармация-та 2; провизори 123; аптекарски помощници 269; дантисти 10; повивалии баби 215.

Университетски библиотеки на Январия 1871 год. въ Россия.

Сибирска-та библиотека състояла отъ 44,601 названия книги въ 104,826 томове.

Въ библиотека-та на Московский ун. имало 91,436 названия книги въ 151,728 томове и 5346 тетради, при нея студентска библиотека, въ коя-то имало 3784 названия книги въ 7447 томове.

Въ библиотека-та на Харьковский ун. били 39,721 названия книги въ 79,008 томове; при нея студентска библиот. отъ 6,122 книги.

Въ библиотека-та на Казанский ун. 32,350 названия книги въ 67,118 томове, 766 названия периодически издания въ 11,300 томове, 82 ръкописи 297 планове, гравюре, естампи и фотогр.; при нея студентска библиотека 2901 названия книги и периодически издания, 20 ръкописи, планове, гравюре и пр.

Въ библиотека-та на Св. Владимирский ун. 72,618 названия книги въ 122,415 томове, 507 периодически издания. 915 ръкописи, планове, гравюре и пр. Въ студентска-та библиотека 5,717 названия книги въ 11,290 томове и 66 названия периодически издания.

Въ библиотека-та на Новороссийский ун. били 29,991 названия книги и журнази въ 60,285 и 83 ръкописа; въ студентска-ка библиотека 3,070 названия книги въ 5,839 томове.

Въ библиотека-та на Дерптский ун. имало 117,910 книги и периодически издания. 688 ръкописа, 5,540 планове, карти и рисования.

Въ главна-та библиотека на Варшавский унив. 90,084 названия книги въ 149,099 томове, 5,008 названия периодически издания и 8,091 ръкописа, планове и пр.; въ студентска-та библиотека 1776 названия книги въ 3,279 томове.

Лицеи и коллегии въ Россия.

1) Импер. Александровский лицей основанъ въ

1811 въ Царско-Село, а въ 1837 год. пренесенъ въ С. Петербургъ. --- Высше учебно заведение. Курсъ 6 годишенъ.

2) Демидовский юридический лицей основанъ подъ име Ярославско училище на высши-тъ науки въ 1818 год. съ учебенъ курсъ 4 год., както въ юридически-тъ факултети у университетп-тъ.

3) Нѣжинский лицей (средно учебно заведение) основанъ подъ име гимназия „на високи науки“ въ 1820 г. въ Нѣжинъ у чернигорска-та губерния.

4) Лицей на Цесаревичъ-тъ Николай въ Москва основанъ отъ редактори-тъ на „Московски-тъ вѣдомости“ гимназиченъ курсъ 8 год. и универ. 3 години.

5) Коллегия Павла Галагана въ Киевъ основана въ 1871 год. (средне учебно заведение).

Духовно-учебни заведения въ Россия въ 1870 година.

	число	наставници и началници	ученици
Академии	4 *)	101	389
Семинарии	51	745	12,911
Училища	190	1,394	29,143
Всички	245	2,240	43,443

*) 1) Петербургска академия. 2) Московска. 3) Казанска и 4) Киевъ.

Государства :	Гимназии	Реалии гимназии	Прогимназии и Латински школи	Реалии и градеки (Bürgersch) школи	Число на ученици-тъ	Гимназии на колко жители	1 ученикъ отъ средне учено заведе- ние на кол- ко жители
Пруссия	209	3	73	246	118,500	117,911	207
Бавария	28	6	50	34 ^{*)}	11,729	173,648	414
Саксония	17	—	1	17	6,594	150,367	387
Бюртембергъ	16 ^{**)}	—	75 ^{***)}	81	9,000	113,655	202
Баденъ	13 ^{****)}	3	3	30	6,560	112,417	224
Други-тъ госвод. отъ Германск. империи съ исключение на Елизаъ и Лотарингия	47	2	12	77	24,996	120,585	230
Евѣще въ Гер. Имп.	330	14	214	485	177,379	188,583	237
Австрия	99	19	—	49	42,734	206,006	488
Унгарск. земл	142	1	—	25	33,252	109,327	458
Въобще Австро-Ун- гарии	241	20	—	74	75,986	149,043	459

*) 33 ремесленн (ржкодѣлни) школы и 1 реальна школа.

**) 7 гимназии, 4 евангелическо-богословски семинарии, 4 лицея, 1 педагогичумъ.

***) Латински школы.

****) 6 лицей и 7 гимназии.

Въ Пруски-тъ 209 гимназии въ 1870—71 год., били 58,492 ученици, въ 76 реални училища отъ 1-ий разрядъ 22,646, въ 13 реални учил. отъ 2-ий разрядъ 3,952 ученици.

Въ Австрийски-тъ гимназии въ 1870 год. били 27,77 ученици, въ реални-тъ школи 13,237 ученици.

Свѣдения за слѣдующи-тъ господарства, кои-то са отишъкъ къмъ 1865—9 год.

Господарства:	Гимназии	1 гимназия на бже жители:
Въ Италия	452	59,236
« Франция	335 *)	109,238
« Португалия	182	21,951
« Испания	58	285,348
« Дания	13	137,287
« Гърция	11	132,535

Средни учебни заведения въ Россия.

Средни-тъ учебни заведения въ Россия сж раздѣлени на гимназии, дѣ-то обще-то образование, основано на два-та древни язици (Латинский и Елиньский) приготавлява воспитаници за въ университети-тъ, и реални училища, дѣ-то обще-то образование, основано на изучение-то на нови-тъ язици и математика-та, приготавлява воспитаници за пратическа деятельность и за въ висши-тъ реални заведения. Гимназии-тъ иматъ 7 класове, отъ кои-то най-послѣдний има 2 години.

За да постъпнѣтъ въ 1-ий гимназический класъ ученици, трѣбва да бждатъ на възраст не по-малки отъ 10 год. да знаятъ 4-тъ аритметически правила, но-главни-тъ събития отъ Священна-та История на Вѣхтнй и Новий завѣтъ, свободно и съзнателно да прочитатъ и да разказватъ прочетено-то и да пишнѣтъ подѣ диктовка-та и да прочитатъ и по черковно-славянски.

Прогимназии-тъ съотвѣтствуватъ на 4 гимназически класове.

Кои-то свършнѣтъ курсъ въ гимназии-тъ дава имъ съ право да постъпнѣтъ въ университетъ; гимназически-тъ ученици могатъ безъ экзаменъ да постъпнѣтъ въ съотвѣтствующи-тъ класове на реални-тъ училища.

(*) Въ Франция средне образование са дава отъ Лицеи-тъ, кои-то са съдържати отъ правителство-то и кои-то въ 1869 година били 81 лицеи, и коллегии кои-то са съдържати отъ общини-тъ и кои-то въ ежнѣ-та години били 254 коллегии.

Средни Учебни заведения въ Россия.

Учеб. окръзи:	Гимназии	Программизни	Ученици	1 гимназия на кождо жителъ	1 ученикъ на кождо жителъ	Свършили курсъ (въ 70)
С. Петербургскій	16	2	3,919	278,125	1,136	174
Московский	15	—	4,833	752,066	2,334	215
Харковский	9	2	3,577	1,140,222	2,868	163
Казанскій	15	—	3,987	1,068,333	4,270	207
Киевскій	11	5	4,291	839,727	2,012	199
Виленьскій	13	3	3,709	449,769	1,573	150
Одесскій	9	—	3,358	500,000	1,340	128
Дерптскій	10	—	2,055	191,100	929	143
Варшавскій	21	9	8,167	271,666	698	271
Сибирскій....	4	2	875	834,500	3,803	40
сборани	123	23	39,071	—	—	1,690
Кавказскій	7	3	3,180	682,858	1,509	76
сборани....	130	26	42,251	—	—	1,766

Въ 1871 год., безъ Гельсингфор. русс. гимн., въ тѣ гимназии въ Россія били 123. Въ това число 68 класически гимназии съ два-та дрѣвни язици и 43 съ единъ Латинский языкъ и 12 реални гимназии, 23 прогимназии, кои-то 14 съ 2-та дрѣвни язици, 8 съ латинский и 1 реална.

Число-то на ученици-тъ въ тѣхъ било 39,071, а въ свѣршили курсъ 1690. — По учеб. окръзи тѣ са раздѣляватъ, както е въ таблица-та.

Население-то на Россія безъ Финляндия, е 80 мил. ж. слѣдователно 1 гимназия дохожда на 615,370 жит. и 1 ученикъ (въ това число и прогимназиститѣ) на 1,890 жители.

Градъ-тъ С. Петербургъ има 8 гимназии, Москва 6, Варшава 6, Ревель 3, Харьковъ 3, Казань 2, Киевъ 2, Одеса 2, Рига 2 гимн. и 88 градове по 1 гимназия.

НАРОДНИ ШКОЛИ.

Между Европейски-тъ държави Русско-то общество най-много жертвува за народно-то образование; казваме общество, защото народни-тъ училища въ всички-тъ цивилизовани государства са обдържати на счетъ на общества-та, а не на государства-та както въ Россія: господарство-то има надъ тѣхъ самоначиний си надзоръ, тѣхна-та инспекция и приготвява учители, а заведение-то и обдържане-то на училищата е обаяно на общество-то.

Така Русско-то земство дава за народно образование ежегодно 1 миллионъ рубли, кога-то Пруско-то земство въ 1862—1863 ежегодно е давало за народно-то образование средно число 11,039,799 талера, отъ кои-то 2,518,197 тал. съ покрива отъ заплатата за учение и само 388,508 тал. са давали на помощ отъ хазна-та. А въ това врѣме Пруссія е населявана отъ 17 до 19 милиона жители.

Най-много отъ всички-тъ европейски государства и Швейцария, дѣ-то почти съвсѣмъ нѣма, кои-то да не гатъ да четатъ и пишатъ и дѣ-то прѣзъ училища-та прѣзъ учуватъ всички-тъ дѣтца и момчета и момичета.

Съ Съединени-тъ Штати въ Америка по изобилии-тъ въ средства не може ни едно государство да са сравни. Тамъ съществуватъ особени фондове, на кои-то доходи-тъ или отъ чужди важни отиватъ на училища: 1) Государственныя фондъ, състоящъ отъ продажба земи, кои-то състоятъ отъ 2,264,625 Английски квадратни мили; 2) училищныя фондъ на 12 Штати, кой-то приноси ежегодно повече отъ

иона рубль; 3) съхранителенъ фондъ въ 40,000,000
шари, на кого-то двѣ трѣтینی идать на училища-та; 4) Го
сударственный земледѣльческій фондъ, кой-то е
значенъ за земледѣльчески-тъ школи.

Освѣтъ това, мѣсечни-тъ налози за училища-та сж до-
лно значителни.

Въ Сѣдинени-тѣ-Штати общественни-тѣ школи нѣматъ никакъ значително значеніе, а сѣставлятъ члѣтъ отъ цѣло-то въ цѣла-та система на образование-то, коя-то е прѣдзначена за тѣмъ, що-то дѣтна-та 15—18 години да могатъ да получатъ нѣко-ко образование.

Устройство-то на училищни-тъ номѣстия е доведено до
ящество. Спорядъ свѣденія-та отъ 1871 год. училищни-тъ
ния съ земя-та, на коя-то сѣ направени, стрували: въ Шта-
тъ Нью-Йоркъ 23,613,201 долари, Мичиганъ 7,155,995 до-
ри, Iowa 6,916,490, Менъ 2,488,523, Миннесота 1,758,133
лари. Освѣтъ това, у всѣкой штатъ има училищни кани-
ли въ проценти книги; напр. штатъ-тъ Алабама въ 1871
г. ималъ 5,442,300 долари, Висконсинъ 3,513,709, Iowa
1,614,83, Миссури 3,597,084, Миннесота 2,544,076 долари.

Поддръжниците училища-та въ 1871 год.: Штатъ-тъ Нью-Йоркъ разнесе-тъ за тоя предметъ 9,588,356 долари. Массачузетъ 3,277,335, Мичиганъ 2,840,740, Миннесота 1,011,656, Ю-Джерзи 2,375,000, Охйо 1,458,198, Канзасъ 1,074,946.

Извѣстно е че числото на учители-тъ въ Съединени-тъ-тата е по-малко отъ учителки-тъ, кои-то сѣ заемали пър-та роля въ дѣло-то на народно-то образование: така въ 1871 год. въ Менъ били учители 1,801 и учителки 2,108, въ Мичиганъ 2,971 и 8,303, въ Миннесота 1,482 и 2,903, въ Нью-Джерси, 952 и 1979; въ Штатъ-тъ Нью-Йоркъ п един-и п други-тъ били 17,828, въ Охйо учители 9,563 и учи-елки 12,544.—Даже Индийска-та територия, коя-то е насе-лъ съ такива народности, като: Шоктави, Широки, Крики, О-жжи, представлява много поучителенъ примеръ; зашто Кри-и-тъ въ 1871 год. имали 25,000 долари училищенъ капи-лъ, Широки-тъ 50,000, Шоктави-тъ 90,000, Семиноли-тъ и-и-ки-тъ тия народности съдържали до 4,750 ученици въ-ени-тъ училища.

Въ Алабама въ 1871 год. имало училища за бѣли-тъ; начални 544, средни (intermediate schools) 792, граматически 812, висши 251,—всички 2,309 училища; за цвѣтни-тъ (colored schools): начални 751, средни 143, граматически

26, висши 2, = всички 922; всички-тъ училища и за бѣлѣ и цвѣтни-тъ са посѣщавали отъ 52,239 момчета и 52,239 момичета.

Нека са завърнемъ въ Европа. — Въ всички Германия, Австрия, Нидерландия, Дания — народно-то образование е зажително за дѣтца-та отъ 5 и 6 до 14 и 15 год.

Ето за нѣколко господарства числа-та на народни-тъ школи и ученици-тъ, що-то ги посѣщаватъ:

Господарства:	Народни школи:	Число на ученици
Пруссия (1864)	34,070	3,650,000
Бавария (1866)	8,197	604,916
Саксония (1866)	2,100	400,229
Вюртембергъ (1865)	2,204	230,757
Баденъ (1868)	1,826	200,000

Други-тъ господарства въ Германската Империя безъ Елзасъ и Лот. (1867)	7,137	600,000
Германск. Империя	55,534	5,685,902
Австрийски-тъ земи	15,054	1,691,349
Унгарски-тъ земи	16,164	1,161,494
Австро-Унгария	31,218	2,852,843
Англия и Валлисъ (1870)	8,986	1,245,083
Шотландия ¹⁾	1,963	198,448
Великобританія ²⁾	10,949	1,453,531
Нидерландия (1867)	3,081	460,745
Франция (1865)	65,873	3,548,844
Ирландия (1868)	?	1,251,653
Португалия (1861)	1,780	79,172

Спорѣдъ исчисления-та на господарства-та горни-тъ числения спадатъ на всякои 100,000 жители:

	Школи	Ученици
Пруссия	176	18,595
Бавария	169	12,549
Саксония	86	16,527
Вюртембергъ	123	12,988

¹⁾ Безъ католически-тъ школи.

²⁾ Тука са разумѣватъ не всички-тъ школи, а само „публични-тъ“ школи отъ правителствени-тъ комисари, кои-то съставляватъ около $\frac{1}{3}$ отъ всички-тъ школи.

Германска Империя	138	14,294
Бавария	125	13,898
Нидерландия	100	12,520
Франция	173	9,322
Австро-Унгария	86	7,940

Въ Россия спорядъ отчетъ-тъ на министерство-то на народно-то просвѣщение въ 1870 год. имало начални училища градеки двукласни 187, еднокласни 1799, селски двукласни 54, еднокласни 20,757; — всички-тъ училища 22,827. Число-то на ученици-тъ и въ градеки-тъ било 831,402, мѣжду които момчета 669,173 и дѣвоичета 162,229. Като приемемъ население-то на Россия 81 милиона, щемъ получимъ на всѣхъ 100,000 жители 28 школи и 1,026 ученици. Ако вземемъ и черковно-приходски-тъ школи, кои-то спорядъ отчетъ-тъ на Оберъ-прокурора въ 1870 год. били 13,007 школи и въ нихъ ученици 293,164, то щемъ получимъ заедно съ прежни-тъ 35,834 школи и 1.024,556 ученици, или на всѣхъ 100,000 жит. 44 школи 1,284 ученици.

Женски учебни заведения у Россия.

До сега жени, кои-то желали да получаютъ специално образование, ходили въ Цюрихъ у Швейцария. Въ тамошния университетъ са появили жени най-напрѣдъ въ 1864 година въ лице-то на г-жа Суслова, коя-то и свършила тамъ курсъ по медицинский факултетъ.

Отъ това време число-то на жени-тъ въ Цюрихский университетъ починало да са увеличава, и най-много отъ Рускини.

Ето исчисление-то на прибавление-то имъ прѣзъ слѣдующи-тъ години:

	Година	Сум- ма.	Швей- царки Медиц.	Нѣм- цойки М. Ф.	Англи- чанки М. Ф.	Рус- скини М. Ф.	Амери- канки Медиц.
Лѣтн. семестр. *)	69	4	—	—	3 1	2 —	—
Зимний	68—69	7	1	—	3 —	3 1	1
Лѣтний	69	8	1	—	3 —	5 —	1
Зимний	69—71	12	1	—	2 —	9 1	1
Лѣтний	71	13	1	—	2 —	11 1	1
Зимний	71—71	17	1	1 1	2 —	13 3	1
Лѣтний	71	15	1	3 1	2 —	11 2	1
Зимний	71—72	24	2	1 3	2 —	17 4	—
Лѣтний	72	51	2	3 3	1 —	44 11	—

*) Семестръ — шестимѣсячье.

Отъ тия лица, до окончяние-то курсъ, напущали отъ медицинскій факултетъ 11 и отъ философскій фак. 6; а свършили курсъ до 1872 год. 5 жени по медицинскій факултетъ.

Отъ 1871 год. са дало разрешение на жени да слушаатъ лекции по медиц. факулт. въ Гелсингфорскій университетъ.

Отъ Ноемврия 1872 год. военно-то министерство, въ вѣдомство-то на кое-то е Медико-хирургическа-та академия въ С. Петербургъ, учредило при академия-та Отдѣлнй медицинскій курсъ за жени.

Въ това заведение, кой-то желае да постъпи, изисква се при прошение-то да приложи: а) метрическо свидѣтелство, б) свидѣтелство за произхождение-то си и в) аттестатъ или свидѣтелство за че е свършила курсъ, въ кой-то и-да-бѣж женски институтъ, женска гимназия или тѣмъ равно женско средно учебно заведение. Кой-то имать звание повивални (баби), трѣба да приложатъ и диплома-та си на това звание. И са доущатъ по-малки отъ 20 години на възраст. Кой-то имать родители, изисква се да имать дозволение отъ тѣхъ за постъпване въ курсъ-тъ. Тоя курсъ има исклучително пазване образование-то учени акушерки въ таквъ степенъ, що-то слѣдъ като свършатъ, да бѣжатъ способни да даватъ самостоятелно лѣкарска помощъ при раждане-то и послѣ родителки-тъ, а такожде и за женски и дѣтински болѣсти и за женски и дѣтинскій сифилисъ.

Курсъ-тъ на учение-то е 4 години. Предмѣти-тъ, кои-то се прѣдаватъ въ курсъ-тъ сѣ: Физика, Химия, Ботаника, Азотомия на здравъ чловѣкъ, Медицинска Химия, метода за изслѣдование болѣсти-тъ, Гистология на нормални-тъ ткани, Физиология на здравъ и болѣнъ чловѣкъ, Фармакология и Фармация съ рецептура, Паталогическа Анатомия съ Гистология, Акушерство, женски и дѣтински болѣсти, основанне за Хирургия-та и учение за нервни-тъ и очни болѣзни, оперативное акушерство, Акушерска Экспертиза и Пигиена.

Родовспомогателно заведение и Повивалний институтъ.

Това заведение е подъ вѣдомство-то на воспитателиницъ въ С. Петербургъ, основано е въ 1772 год. Спорядъ положенне-то му въ 8-ий Юля 1872 год. състои отъ 2 отдѣлення, отъ кои-то въ всѣко по 40 ученици. Първо-то отдѣление приготвява образовани повивални баби за градо

тѣ; мѣжду тѣхъ сж 15 безплатни ваканси и 25 пансионери съ заплата 130 руб. на година. — Второ-то отдѣление сжготоввява повивални баби преимущественно практически села-та, само на пенсионери-тѣ ваканси по 75 р. на год.

Повивалний институтъ съ родителскій шиналъ, подъ вѣдомство-то на велика-та княгиня Елена Павловна; въ С. Петерб. Курсъ 2 годишенъ.

Повивалний институтъ съ родителскій шиналъ въ Москва въ всенитателний домъ; курсъ 2 годишенъ.

Школа за фелдшерици въ С. Петер. въ всенитателний домъ. Курсъ 4 годишенъ. Принимахъ са не по-малко отъ 18 годишни. Кон-то свършватъ курсъ постъпяхъ въ болница-тѣ на мѣста-та на лѣкарски-тѣ помощници.

Общеобразователени женски учебни заведения у Россия.

Общеобразователни-тѣ женски учебни заведения са назначиратъ преимущественно подъ вѣдомство-то на IV отдѣление на собствени-та императорска канцелерия, кон-то распространява женско-то образование чрезъ институти и женски гимназии съ курсъ по-високъ, нежели у женски-тѣ гимназии и училища отъ 1-ий разрядъ, кон-то сж подъ вѣдомство-то на министерство-то на народно-то просвѣщенне.

Петербургски-тѣ, Московски и много провинциялни женски гимназии са наоходяхъ подъ това вѣдомство. Такива женски гимназии има у градъ-тѣ Петербургъ 7 и у Москва 4.

Подолъ са числяватъ женски-тѣ институти, на кон-то въспитаници-тѣ са числени въ 1-ий Януария 1871 год., на ония що са забѣлѣхъ, че са свършили курсъ, числени сж за че сж свършили курсъ прѣзъ 1870 год.

1) Въспитателно общество на благородни-тѣ дѣвици въ С. Петер. Принимахъ са дъщери-тѣ на военни-тѣ и граж. чиновници. Въспитани били 426 и кон-то свършили курсъ 53.

2) Александровско училище. Въспитани били 355 и свършили курсъ 72.

3) С. Петерб. училище орденъ на Св. Екатери-на. Въспитани били 330 и свършили кур. 42.

4) Патриотически институтъ въ С. Петер. Принимахъ са дъщери-тѣ на заслуживни-тѣ военни чиновници. Въспитани били 194. Свършили кур. 27.

5) С. Петер. Елисаветско училище. Въспитан. 210, свършили кур. 26.

6) Павловский институтъ. Въсп. 230, свър. к. 3

7) Николаевский сиротский институтъ и 6
дѣленне за малолѣтни. Въспит. 480, въ педагогич. класъ 4
въспитаниници.

С. Петерб. реално женско училище. Въспитан. 335, свършили кур. 40.

8) Московско училище орденъ на Св. Екате-
рина, (въ здание-то на воспитателний домъ) воспитани 364,
свършили курсъ 20.

9) Московско Александровско училище. Въспитани 179, свършили кур. 20.

10) Московско Елисаветско училище. Въспитани 203, свършили кур. 23.

11) Московский Николаевский сиротский институтъ. Въспитани 374, свършили курсъ 63.

12) Одесский институтъ. Въспитан. 233, свър. курс. 19

13) Харьковскій институтъ. „ 209, „ „ 19

14) Киевскій „ „ 166, „ „ 36

15) Орловскій „ „ 206, „ „ 11

16) Казанскій „ „ 138, „ „ 16

17) Полтавскій „ „ 155, „ „ 17

18) Донскій „ „ 163, „ „ 20

19) Тамбовскій „ „ 112, „ „ 35

20) Нижегородск. „ „ 92, „ „ 36

21) Саратовскій „ „ 140, „ „ 31

22) Керченскій „ „ 126, „ „ 38

23) Вѣсточ. Сибир. „ „ 104, „ „ 31

24) Вѣлостовскій „ „ 111, „ „ —

25) Закавказскій „ „ 174, „ „ 23

26) Оренбургскій „ „ — „ „ —

Като исключимъ Оренбургскій институтъ, на когото-
число-то на воспитаниници-тъ е неизвѣстно, въ 25-тъхъ ин-
ститутти заедно съ С. Петербургско-то реално училище и 0
десеско-то град. дѣвичес. учил. число-то на воспитаниници-тъ въ
1871 год. било 6089; отъ тѣхъ свършили курсъ въ 1870
год. повече отъ 750.

За число-то на воспитан. отъ женски-тъ гимназии, кои-
то сж. подъ вѣдомство-то на IV отдѣленне на собственина-та им-
ператорска канцелария, нѣмами пълни свѣдення.

Марийский институтъ (въ С. Петер.) намира се подъ надомство-то на Велика-та княгиня Елена Павловна.

Число-то на женски-тѣ учебни заведения, кои-то сж подъ надомство-то на министерство-то на народно-то просвѣщеніе на 1-ий Іани. 1870 год. било слѣдующе-то по окръжи-тѣ:

Окръжи:	Гимназии *)	Прогимнази	Ученици
Петербургский.	6	11	1,400
Московский	7	29	3,500
Харковский	6	22	2,859
Кавказский	2	3	3,224
Казанский	10	20	905
Киевский	3	7	1,905
Одесский	9	6	533
Дерптский	1	—	164
Вилзенский	1	—	63
Варшавский	10	8	1,568
Запад. Сибире.	2	11	969
Въсточ. Сибире.	—	4	368
Събрани	57	121	17,530

Съ частни училища е по-богатъ отъ вещи-тѣ другя окръжи Петербургский окръгъ, кой-то има 427 учил.; само въ градъ-тъ Петер. има 356. Слѣдъ него слѣдватъ по число-то на частни-тѣ училища: Дерптский окр. (144), Московский окр. (128), отъ това число само въ Москва има 111, Варшавский окр. (113), Вилзенский окр. (108), Одесский окр. (102), Киевский (57), Казанский окр. (40), Харьковский (32), Западно-Сибирский окр. (16) и въ Въсточно-Сибирский окр. има (4).

Уѣздни училища. Вещико-то тѣхно число на 1-ий Іануария 1871 год. било 419 съ 27,402 ученици. Отъ 1872 год. е предположено тия училища да прѣобразяватъ въ „градски училища.“ На земство-то, на общества-та, на съсловия-та и на частни лица се дава право да урѣждатъ училища на свой собственъ счетъ. — Градски-тѣ училища са раздѣляватъ: на еднокласни, двукласни, трикласни и четирекласни. Понеже прѣминување-то пълний курсъ на учение-то въ тѣхъ са назначава 6 години, то въ еднокласни-тѣ училища ученици-тѣ са раздѣлятъ на 3 послѣдователни отдѣления и остаятъ въ всяко отдѣление по 2 години; въ 2 класни-тѣ курсъ-тъ на 1-ий класъ е 4 год., а на 2-ий е 2 години; въ 3 класни-тѣ курсъ-тъ на всѣкой класъ е двѣгодишенъ; въ 4 класни-тѣ прѣ-

*) Въ число-то на Гимназии-тѣ сж показани училища отъ 1-ий разрядъ; а въ число-то на Прогимназии-тѣ отъ 2-рий разрядъ.

ви-тъ два класа сж по двѣ години, а 3-ий и 4-ий сж по една година. Прочее срокъ-тъ за пребивание-то въ класове-тъ или отдѣлени-та за най-способни-тъ ученици могатъ да сж съкращаватъ по определение-то на педагогическии съвѣтъ и учителскій.

По желаніе-то на мѣстно-то общество въ всички-тъ градове учител-тъ на счетъ на общество-то могатъ да устройватъ за възрастни-тъ — вечерни и недѣлни класове.

СТАТИСТИКА НА ВѢСТНИКАРСКИЯ ПЕЧАТЪ.

Германска-та Имперія е достигнала да има вече до 2500 журнали. Най-много-то са печататъ въ Пруссія изключително въ Берлинъ. Въ официални-тъ нѣмски вѣстникарски статистики опѣзи листове, кои-то излизатъ въ Вюртембергъ, Баварія и Хесенъ, не са показани никакъ. Тѣ достигатъ до 2064 броева.

Въ Берлинъ излизватъ (1874) не по-малко отъ 261 вѣстника и периодически списания, и то отъ горни-тъ излизатъ всяка недѣля 12 нѣти 4, 7 нѣти 2, 6 нѣти 28, 3 нѣти 102, 2 нѣти 13, 1 нѣтъ 79; мѣсечно 7 нѣти 1, 3 нѣти 1, 2 нѣти 17, 1 нѣтъ 57; годишно 20 нѣти 1, 16 нѣти 1, 1 нѣти 3, 8 нѣти 4, 6 нѣти 16, 4 нѣти 11, 3 нѣти 2, 2 нѣти 1. Въ неопределено врѣме излизатъ 10 листове.

Въ Австрія вѣстникарство-то не е достигнало до такова както го изисква население-то ѝ, защото тази държава притежава (1873) само 640 листове, между тѣхъ 448 на нѣмски языкъ, 84 на чехски, 47 на италиански, 28 на полски, 5 на рутенски, 3 на еврейски, 2 на французски, 2 на гръцки и 1 на руски.

Въ Унгарія излизатъ 214 журнали, между тѣхъ 137 на маджарски, 78 на нѣмски, 13 на хърватски, 9 на румунски, 6 на сръбски, 5 на италиански, 3 на еврейски, 2 на рутенски и 1 на български (???) языкъ. Хърватско и Славонія иматъ 18 периодически списания, отъ тѣхъ 12 на хърватски, 4 на нѣмски и 2 на италиански язици.

Швейцарія съ 2,669,147 жители има 412 журнали, между тѣхъ 266 нѣмски, 118 французски, 16 италиански, 5 романски и 1 английски. Има 6 вѣстника, кои-то излизатъ на

нѣмски и французски. Въ 1872 са напечатаха въ Швейцария 90,875,338 вѣсти. броеве, кои-то представятъ една стойностъ отъ 5,104,394 франка, тѣй що-то на всяка глава отъ население-то на Швейцария са падатъ 2 франка за вѣстници. При това падатъ само отъ Германия още 1,250,275 различни броеве, а още по-значително ще е вносиване-то на вѣстници отъ Франция, Италия, Австрия и Англия.

Въ Швеция са издаваха въ 1871 година 216 журнали, отъ тѣхъ 52 въ Штокхолмъ; тѣй сѣщо и Норвегия не естон по-долѣ въ периодическия печатъ.

Въ Дания периодическата-та преса е застъпана отъ 200 листове, половинна-та сѣ съ политическо съдържание.

Въ Нидерландия са считаваше печатъ-тъ 1871 на 230 журнали, между тѣхъ 34 катадневни. Други-тъ са състояха отъ недѣлни, мѣсечни списания, както и 14 годишни поглѣди. Тѣй сѣщо печатъ-тъ е предпочтенъ въ холландскитѣ колонии Ява и Молукка.

Въ Италия печатъ-тъ е направилъ голѣмъ напръдѣкъ. Въ 1870 излизаха 723, въ слѣдующа-та 765 и въ начало на 1873 имаше вече 1126 журнали; най-много-то въ областа Миланъ (138), послѣ около Римъ (108), Флоренция (107). Наспротивъ съдържане-то си има 393 политически, 100 земледѣлчески, 81 религиозни листове, 73 Католически, 7 евангелически и 1 еврейски. Посвятени бѣхъ за вѣснитане-то и школа-та 58, за литература-та 56 за искусства-та и театро-то 55 журнала. Между 1126-тъ листове излиза 1097 на италиански, 14 на французски, 6 на английски и 2 на нѣмски.

Въ Португалия има 74 журнала между тѣхъ само 45 излизатъ въ Лисабонъ. въ Гърция намираме 152 листа, отъ кои-то 66 излизатъ въ Атина. Турция има 5 катадневни вѣстници на турски, а има и други на французски, английски, гръцки, арменски и пр. язици.

Въ сѣверо-американскитѣ Свободни Държави периодическия печатъ е достигналъ таквъзъ едно распространение, почти са представи на чловѣка като за лжия. Въ 1870 число-то на различни-тъ журнали бѣше достигнало 5858, между тѣхъ 574 катадневни голѣми политически листове. Освѣтъ това имаше 96 половинъ мѣсечни, 622 мѣсечни и 49 $\frac{1}{4}$ -годишни поглѣди. 107 журнала са издаваха три-пѣти и 115 журнала 1 нѣтъ въ недѣля-та. Отъ 1870 насамъ число-то на вѣстници-тъ са е въскачило дору до 8000.—

Въ горня-та вѣстникарска статистика, нѣма нийдѣ и са спомянува нѣкой български вѣстникъ, макаръ Българ-тъ да завземать токова голѣмо пространство земя и да са брѣ-ить за народъ отъ 6—7 милиона. Ето нашя-та статистика: 0 сума; катадневни; 4 недѣлни; 3 половинъ мѣсечни; 1 $\frac{1}{4}$ -годишни; 1 шестъ икти въ година-та и други незнайно кога ся измѣтва. Всичко 0,000,000!!! Но до година ще измѣ-затъ повечко вѣстници, видѣ-иѣмъ.

И тѣй производство-то на хартия-та бѣше забѣлѣзано въ 1873 за по-значителни-тъ европейски държави тѣй:

	Произведение	Употрѣбени	
		(на цяло)	(на челоуѣтъ)
Англия	374 мил. фунт.	396 мил. ф.	12, ³⁷ фунт.
Германия	385 „ „	352 „ „	8, ⁸⁰ „
Франция	308 „ „	295 „ „	8, ²⁵ „
Австро-Унгария	154 „ „	138 „ „	3, ⁸³ „
Италия	105 „ „	103 „ „	3, ⁵⁰ „

Тѣзи числа са надминувать само отъ употребие-то на Соединени-тъ-

Штаати, и то: 411 „ „ 415 „ „ 10,⁸⁴ „

Германия, Франция, Австрия, и Италия иматъ едно производство, кое-то надминува употребие-то на кое-то горница-та покрива дефицита на останали-тъ държави.

Флота-та на Турция.

Броняни кораби: 15; между тѣхъ 5 има тончайски кораби, отъ кои-то 3 има при Дунавска-та флота и 2 на море-то до Скутари, 2 кораба пазятъ колегата и 2 съгласителни кораба; Бурмалии кораби: 4 военни кораби, 10 фрегати, 20 корвети и други малки гемии; Колелати вапори 26; платниени гемии 31, всичко наедно 110 готови военни вапори съ 1282 топови, 21,500 конска сила, 51,900 души обрѣжени и 13,670 души маринерски войници. У Англия има порѣжчани 6 броняни кораби, 1 корвета и 5 тончайски кораби.

РАСПИСЪ

на книги-тъ, що ся намиратъ за продавъ
прѣзь тая, 1875 година,

у
КНИЖАРИЩА-ТА

на Хр. Г. Дановъ и Съдружіе

въ
ПЛОВДИВЪ, РУСЧУКЪ, ВЕЛЕСЬ.

А

цѣна въ грошѣе.

Абенсеражъ послѣдникъ отъ Шатобріана. Цари-
цѣ 1869; стр. 64 на малки 8-ны 2.50

Абдирити-тъ или *Магарешка-та* сѣнка. Ца-
риградъ 1851; стр. 195 на малки 8-ны 5.—

Азаилъ и неблагодарный селянинъ, съ прибавле-
ніемъ на една пѣснь Грозданка. Русчукъ 1869; стр. 20
8-ны 1.50

Акатистъ Богородицѣнъ и несѣдално пѣніе.
Съводъ отъ Н. Н. Грынчарскый и С. Робовскый. Рус-
чукъ 1866; стр. 85. на 8-ны 8.—

цѣна въ гроше

- Александриѣ*, прѣводъ П. Х. Василевъ. Букур. 1867; 2-ро изд., стр. на 8-ны 8.-
- Алгебра* практическа отъ В. Гринлифъ, прѣводъ Ив. Тонджоровъ. Вiena 1868; стр. 198 на голѣм. 8-ны 15.-
- Алгебра* прѣводъ Ваклидовъ, Цариградъ 1860; стр. 158 на 8-ны 8.-
- Анатомія и физиологія*, прѣводъ отъ Англійскій. Вiena 1872; 2-ро изд., стр. 130 на 8-ны, съ 95 фиг. въ текста 8.-
- Аритметика* кр. I. Груевъ. Вiena 1873, издан. 4-то, стр. 80 на осмины. 35.-
- Аритметика Броителница* за първоначалны училища, отъ Георгій Кирковъ. Вiena 1869; стр. 80 на осмины 3.-
- Аритметика Умствена* за употребеніе въ доли и срѣдны училища, отъ В. Гринлифъ. прѣв. отъ Англійскій Георгій Геновъ. Вiena 1867; стр. 70 на 8-ны 25.-
- Аритметика смѣтка*, или таблици за лесно намираніе стойность-та на купила и продажбы, за лясисленіе лихвы и пр. Вiena 1867; стр. 110 на мал. 8-ны 5.-
- Аритметика теоретическа*. Съставилъ Хр. Г. Даповъ. Вiena 1870; стр. 216 на 8-ны 8.-
- Аритметика теор. и практическа*, съставилъ Хр. Г. Даповъ Вiena 1874; 4-то изданіе оправено и допълнено; стр. 336 на 8-ны съ 20 фигури въ текста 15.-
- Аритметика кратка* отъ Мхандлова, прѣводъ отъ руски. Букурецъ 1873; стр. 112 на 8-ны 5.-
- Аритметически Задачи*, нарядилъ Н. Марковъ. Русчукъ 1869; стр. 192 на 8-ны 10.-

Б

- Беатриче Ченчи* или левинно заклана мома. Прѣвелъ Д. Блъсковъ. Русчукъ 1867; I ч. стр. 83, II ч. стр. 50, III ч. стр. 65 на 8-ны 12.-
- Бератъ-тъ* на Бълг. Екзархъ Антипъ I. Цариградъ 1873; стр. 12 на 16-ны 1.-
- Бисеръ и безцѣпни камъни*, прѣвелъ Д. Т. Душановъ. Цариградъ 1869; стр. 74 на 16-ны 2.-
- Благодаріе*, прѣвелъ Хр. Д. Ваклидовъ. Браила 1863; издан. 3-те, стр. 66 на 32-ны 2.-
- Българска Старина* отъ * * * Букурецъ 1866; стр. 203 на 4-ны 45.5

цѣна въ грошеве.

- Букварь* малъкъ отъ Хр. Г. Дановъ. Віена 1874; стр. 16 на 8-ны изданіе 7-мо 1.—
- Букварь табличенъ* отъ Хр. Г. Дановъ. Віена 1872; изданіе пето, стр. 80 на 8-ны 2.50
- Букварь* по нагледна и Гласна Метода, съставилъ Д. Благоевъ. Віена 1874; стр. 32 на голѣми 8-ны съ 312 фигуры въ текста 1.—
- Букварь* по нагледна и гласна метода, съставилъ І. Ковачевъ. Віена 1874; стр. 48 на голѣмы 8-ны съ 15 картины и 3 образы въ текста 2.—
- Букварь* по А, Б, отъ Н. Р. Славейковъ. Ц-градъ 1869; изданіе 3-те, стр. 32 на 32-ны съ 6 фигуры 50
- Букварь Болгарскій* съ поученія, отъ П. Беронъ. Букурещъ 1850; изданіе 4-то, стр. 143, съ 8 таблици на края съ фигуры 3.50
- Букварь Френско-Българскій* отъ Нв. П. Чоранчиевъ. Русчукъ 1870; стр. 32. 2.—
- Букварь Френско-Българскій* отъ П. Марковъ. Віена 1874; стр. 63. на малкы 8-ны 3.—
- Букварь Турско-Българскій* отъ І. Груевъ. Цариградъ 1873; изданіе 3-те, стр. 63 на 8-ны 5.—
- Букварь Турско-Българскій* отъ Нв. П. Чоранчиевъ, Русчукъ 1870; стр. 64, на 8-ны 5.—
- Бѣдный момъкъ*, дневника му или прѣговаряніе върху чловѣческый животъ. Прѣвелъ Н. Р. Славейковъ. Цариградъ 1869; стр. 231, на малкы 8-ны 8.—
- Бѣдный вечеръ* на колада, прѣв. П. С. Бобековъ 3. —

В.

- Варвара Убриаъ* калугерица въ Краковъ. Истинска повѣсть написана на Полски отъ Н. К., а прѣведена отъ П. Кесимовъ. Цариградъ 1873; стр. 115 на 8-ны 6.—
- Водачъ по пѣтя на живота.* — Прѣвелъ А. Кръстевичъ. Віена 1870; стр. 219 на 8-ны 12.—
- Вечерня и Утрѣнна.* — Прѣвелъ Сава Михайловъ Кипиловскый. Русчукъ 1868; стр. 128 на 8-ны 8.—
- Врьда отъ Пѣанство-то или злочестенъ пѣтъ* Прѣв. Ев. Петковъ. Руссе 1873; стр. 16 на осмины 1.—
- Възлужанія на Фенеръ.* Цариградъ 1873; стр. 32 на 16-ны 1.—
- Вьнець Азбучный*, прѣвелъ Р. Бѣсковъ 10.—

цѣна въ грошеве.

- Вансаны-тъ яйца* прѣвелъ Душановъ 1.—
Великий Божіи миръ прѣвелъ Н. Д. Козловъ. Бра-
 ла 1873; стр. 78 на 16-ны 5.50
Въспитаніе на дѣвойки-тъ отъ Фенслона. Прѣ-
 велъ А. П. Шоновъ. Цариградъ 1874; стр. 140 на 8-ны 8.—

Г.

- Галерея* изъ монтионовскы преміи съ добродѣтели
 и подвизы самоотверженія. Прѣвелъ С. Радуловъ. Одес-
 са 1857; стр. 268 на осмины 12.—
Геновева Романъ съ притурка на една правоучител-
 на повѣсть *Величко* и *Иванчо*. Прѣводъ. Издава Бълг.
 Печ. Друж. Промышленіе. Цариградъ 1872; стр. 118 на
 осмины 6.—
Георгій Данденъ или излъганъ мжжъ. Прѣв. Н.
 Ляловъ. Бук. 1872; стр. 91 на осмины 3.50
Госпожя де Севинье, живоръ-тъ ѳ. — отъ А. І.
 Ламартина. Прѣвелъ Б. Нв. Горановъ, Русчукъ 1871;
 стр. 143 на осмины 7.—
Геометрія, прѣвелъ І. Груевъ. Віена 1867; стр.
 72 на 8-ны съ 87 чрътежи въ Текста 5.—
Геометрія отъ Ж. Ф. Оливіе. Прѣвелъ Н. Мар-
 ковъ, Русчукъ 1871; стр. 212 на 8-ны съ 242 Чръте-
 жи въ края 20.—
Готварска книга. Цариградъ 1870; стр. 206
 на малкы осмины 8.—
Градинка I кн. отъ Ил. Р. Блъсковъ. Букурещъ
 1874; стр. 18 на голѣмы осмины 1.50
Градинка II кн. отъ Ил. Р. Блъсковъ. Гюргево
 1874; стр. 20 на гол. 8-ны 1.75
Градинка III кн. отъ Сжщый. Віена 1874; стр.
 16 на голѣмы осмины 1.50
Геометрія Елементарна, съкратеніе отъ Еlemen-
 тарна-та Геометр. на А. Давидовъ. Прѣвелъ и съкратилъ
 Нв. Н. Гюзелевъ. Прага 1873; стр. 159 на осмины съ
 177 чрътежи въ текста. 10.25
Грам.матика Начална отъ І. Груевъ. Прага 1873;
 стр. 79 на 8-ны. 3.—
Грам.матика. Основа отъ І. Груевъ. Четвърто
 изданіе въ Віена 1869; стр. 144 на осмины. 10.—
Грам.матика. Начална по Говорова съставилъ
 С. Радуловъ:

цѣна въ грошеве.

- I кн. Словопроизведеніе. Болградъ 1873; стр. 210 на 8-ны 7.—
- II кн. Словосъчиненіе. Болградъ 1870; стр. 6 на осмины. 5.—
- Грамматика—Словосъчиненіе.* отъ Ян. Ковачевъ. Цариградъ 1868; стр. 150 на 8-ны. 5.—
- Грамматика Славянска.* отъ Н. П. Цартепия кишавскій. Цариградъ 1860; стр. 160 на 12-ны 10.—
- Грамматика Френско-Българска* отъ Др. Ф. Антъ. рѣвелъ К. Ив. Тръновскій. Вiena 1869; стр. 279 на 8-ны 15.—
- Грамматика Турско-Българска,* прѣвелъ П. Марковъ. Цариградъ 1874; стр. 128 на осмины 8.—
- Грамматика Нѣмско-Българска* отъ Д-ръ В. ерронъ. Болградъ 1868; стр. 400 на осмины. 20.—
- Грам. Гръко-Българ.* отъ Ф. Велевъ. Цариградъ 1860; стр. 91 на осмины. 15.—
- Грамматика Итальянско-Бълг.* отъ Андрей аистори. Вiena 1862; стр. 178 на осмины. 10.—
- Д.**
- Дѣв-тъ Аиета.* Цариградъ. 50.—
- Дѣв тополи* или неожидана срѣща. Балада написана отъ Ц. Г. Шкипидаревъ. Цар. 1872; стр. 112 на осмины 7.—
- Дѣв сестры,* Добра и Грозданка, съ прибавленіе една пѣсень—Радичко и Богданъ, отъ Ил. Р. Бѣлъ. Русчукъ 1870; стр. 32 на осмины 2.—
- Диплографія* отъ Е. Дегранжъ. Прѣв. С. Д. Вънцовъ. Вiena 1873; стр. 320 на голѣмы осмины 20. 50
- Добродѣтель и Злоба—*Драма въ три дѣйствія отъ Д. Шиничановъ. Русчукъ 1871; стр. 56 на осмины 4.—
- Дѣтска Библиотека.* Кн. I за небе-то и земля-та, отъ А. Ивановъ. Букурещъ 1873; стр. 75 на 8-ны 2.—
- Книжка II* за Въздуха и за негово-то вліяніе на животны-тъ и растенія-та, отъ А. Стойчевъ. Букурещъ 1872; стр. 52 на осмины 2.—
- Книжка III.* За толѣина-та и за свѣтлина-та или за е животъ. Букурещъ 1874; стр. 80 на осмины 2.—
- Душица—*Нравственна повѣсть. Прѣв. Б. Запрановъ. Букурещъ 1866; стр. 58 на осмины 4.—
- Джа-та* прѣв. отъ Русскы. Одесса 1853; стр. 4. на осмины 1.—

цѣна въ гроше

Длъжности-тъ на чловѣка, съчиненіе Фран-
чиска Соабія. Прѣв. Славейковъ. Цариградъ 1868; стр.
84 на 16-ны 2. 5

Длъжности-шь на мъжа отъ Д. Е. Шишма-
новъ. Русчукъ 1871; стр. 16 1.

Дѣй приказски за славны-тъ жени. Отъ С.
Спасова. Българ. 1853; стр. 47 на 16-ны 2.

Духовны книжскы за поученіе на вѣшкой Хри-
стіанинъ урѣжданы и издаваны отъ Р. Ил. Бѣсковъ.
Болградъ 1867; бросе 12, стр. 172 на осмины 30.

Духовный Зракъ съ изображенія. Вѣлградъ 1856;
стр. 65 на осмины 12.

Е.

Енциклопедія малка. Печат. у А. Екзарха. Ца-
ригр. 1855; стр. 32 на 12-ны 1. 5

Емилиа Галоти. Трагедія въ 5 дѣйствія отъ
Лесинга. Прѣв. П. Семерджіевъ. Загребъ 1873; стр. 68
на осмины 5.

Ж.

Журналъ за Наука, занаятъ и тръговія отъ
Д-ръ Ив. Богоровъ. Българъ 1861; 3 броя, всякъ по
40 стр. на 4-ны 12.

Житія Свѣтыхъ за прѣвъ мѣсяць Яннуарій.
Прѣв. Р. Ил. Бѣсковъ. Букрещъ 1867; стр. 424
на 8-ны 17. 5

Житіе Св. Кирилъ и Методія отъ А. Гранитскы.
Букрещъ 1865; стр. 16 на 4-ны 4.

З.

Завѣтъ или послѣдни нѣравоучителни съвѣти
на блаженопочившии Авксентіа къмъ Българский народъ.
Цариградъ. 2.

За лѣжа-та 5

Земледѣліе, Катихизисъ, или пръвоначално изу-
чваніе на земледѣліе-то отъ Ц. Гинчова Шкипърлева. Ца-
риградъ 1874; стр. 123 на осмины 7.

Землеописаніе кратко отъ І. Груевъ. Вѣла 1873;
издан. 5-то, стр. 48 на осмины 2.

цѣна въ грошеве.

Землеописаніе, уроки отъ Писчислительно, Естествоенно, и Гражданско землеописаніе. Отъ І. Груевъ. Цариградъ 1874; издан. 5-то стр. 176 на осмины, съ нѣсколко фигуры въ текста 10.—

Земеописание, кратко учебно. Съставено отъ К. Сампировъ, а прев. отъ Б. П.:

I Часть: общи познанія отъ Земеописание Писчислительно Естествоенно и Гражданско, съ 26 образи въ тек. 5.—

II. Часть: Азия, Африка, Америка, и Австралия въ Естествоенно, Народоописательно и Гражданско отношения, съ 2 карти въ текста и 6 притурени на края 6.—

III. Часть: Европа въ Естествоенно, Народоописательно и Гражданско отношения, съ 4 карти въ текста и 1 притурена на края. Освѣтъ това има други още 12 карти за примѣри на притурено-то слѣдъ текста: *Паставления за какъ да се чертаятъ* карти. 6.—

Земеописаніе Физическо одъ М. Ф. Мори съ 22 карты за вѣтрове-тъ и морскы-тъ теченія. Прѣв. Д. Витановъ. Прага 1873; стр. 144 на осмины 10.—

Земеописаніе Писчислительно отъ І. Груевъ. Віена 1863; стр. 48 на осмины съ 9 фигуры въ тек. 4.—

Земеописаніе Физич. и Математ. прѣв. С. Петровъ. Русч. 1866. 10.—

Земеописаніе сравнително отъ С. Радюловъ. Болградъ 1866; стр. 164 на 12-ны 5.—

Зла жена, смѣшно прѣдставл. въ 3 дѣйствія. Цариградъ 1870; стр. 64 на 16-ны 3.—

Злочеста Кръстинка. Бълг. народна повѣсть отъ Пл. Р. Блъсковъ. Русч. 1870; стр. 224 на осмины 12.—

Зорница, въ коя-то са обнародва прочутія романи на Евгенія-Сю, *скитникъ-тъ Евреинъ*, сподирень сътъ разни полезни и любопитни нѣща. Прѣво тримѣсячїе, — Свръзка прѣва. Браила 1864; стр. 96 на 4-ны 10.—

И.

Иванко убиецъ-тъ на Аспия I. Драма въ 5 дѣйствія отъ В. Друменъ. Браила 1872; стр. 157 на гол. осмины 9.—

Избираніе Екзарха. Цариградъ 1873; стр. 38 на 16-ны 1.—

Иванчо и Марійка

—75

Иванъ Златоустъ, Слова

2.50

цѣна въ гроше

- Изгубена Станка*, драма въ 5 дѣйствій отъ Б. М. п Р. Блъсковъ. Букурещъ 1871; стр. 143 на осм. 2.—
- Изгубена Станка*, Романъ, Съчиненіе Р. Блъсковъ. Русч. 1867; 2-ро издан., стр. 136 на осмины 8.—
- Пспадналъ Трыговецъ* или смъртна жертва. Театрална игра въ три дѣйствія. Побългарилъ К. С. Пичурка. Віена 1870; стр. 78 на 8-ны 5.—
- Пскрици* или разни поучителны приговори. Събравъ П. Р. Славейковъ. Свързка Т. Цариградъ 1869; стр. 28 на 12-ны 1.—
- Исторія Свящ. Кр.* отъ І. Груевъ. Прага 1873; издан. 5-то, стр. 30 на 8-ны 15.—
- Исторія Свящ. кр* Славейковъ. Цариградъ 1.—
- Исторія Свящ.*, Битопсаніе отъ Хр. Г. Дановъ. Пеща 1872; изданіе 3-то, стр. 120 на 8-ны съ 160 п-зображенія въ текста. 7.—
- Исторія Свящ. на Новый и Вѣтхый завѣтъ.* Прѣв. отъ Рускы Хр. П. Марковъ. Прага 1873; стр. 556 на 16-ны 10.—
- Исторія Свящ. на вѣтхый и Новый завѣтъ.* Анна Зонтагъ. Прѣв. и издавъ С. Радуловъ. Болградъ 1865; стр. 377 на гол. 8-ны 18.—
- Исторія Българска* погледъ връху происхожденіе-то на Българскый народъ отъ М. Дриновъ. Віена 1869; стр. 100 на осмины 5.—
- Исторія Блг.*. Критическы изслѣдванія за българска-та Исторія отъ Ю. Венелина, прѣв. В. Петковъ. Земаникъ 1853; I и II часть, стр. 204 на 8-ны 24.—
- Българска Исторія*, отъ Гавріила Кръстевичъ. Цариградъ 1871; I часть стр. 616 на 8-ны 40.—
- Българска Исторія* на питанія и отговори за учебникъ у прѣвначалны училища отъ Д. Т. Душановъ. Віена 1874; 3-то издан. стр. 150 на 8-ны 5.—
- Исторія на Православна-та Христіанска черкова*, съставена по учебници-тъ на Александровци-тъ—Рудакова и Ласкариса и допълнена съ исторія-та за Блг. Черкова по разны списатели; отъ Д. Т. Душановъ Віена. 1874; стр. 277 на гол. 8-ны 18.—
- Исторически пръгледъ на Блг. черкова* отъ М. Дриновъ. Віена 1869; стр. 188 на гол. 8-ны 10.—
- Исторія, Въведеніе въ Всеобща-та Исторія.*

- Прѣв. А. Чолаковъ. Цариградъ 1851; стр. 192 на 8 ны 10.—
Исторія Всеобща. Отъ Смарагова за ученици
 въ срѣдны училища. Ново издан. отъ І. Груевъ. Віена
 1867; стр. 203 на 8-ны 12.—
Исторія Всеобща отъ Д. Иловайскій. Прѣв. Д.
 ВВ. Манчевъ. Віена 1869; стр. 366 на 8-ны 15.—
Исторія Всеобща, очерки изъ Исторія-та на
 народни-тъ сказанія. I-ва Часть, Древняя Исторія, прѣв.
 Н. Михайловскій. Віена 1865; стр. 367 на 8-ны съ
 картини. 30.—
 Съща-та безъ картины 25.—
Исторія Естественна отъ Мутевъ за учебникъ
 въ срѣдни-тъ училища. Віена 1864; стр. 160 на 8-ны
 64 изображенія въ текста 6.—
Исторія Естественна. Прѣвели Даміановъ и
 Арнаудовъ. Віена 1861; стр. 75 на 8-ны съ 113 обр. 6.—
Исторія Естественна, Часть I Зоологія; класъ
 мѣкопитающы животны; Разрѣдъ I—Человѣкъ въ
 сравненіе съ други-тъ животны. Съчинилъ Д-ръ В. Бе-
 ронъ. Болградъ 1870; стр. 455 на 4-ны 45½
*Исторія на Османско-то царство, съкра-
 тение.* Прѣвелъ Славейковъ. Цариградъ 1857; стр. 68
 на 8-ны 3.—
Исторія на Османско-то царство. Прѣвелъ
 Бобчевъ. Цариградъ 1871; стр. 191 на 8-ны 10.—
Исторія на Османско-то царство. Отъ І.
 Груевъ. Періодъ I отъ основаніе-то на османска-та дръ-
 жжава до обладаніе-то на Цариградъ отъ Мухамеда II.
 Цариградъ 1872; стр. 63. на 8-ны 4.—
Историкы Анамнисиъ отъ Нѣмцовъ. Цариградъ
 1863; стр. 159 на 16-ны 2.50
Историческы Примѣры събраъ отъ разни
 нравственны книги Н. Р. Славейковъ. Цариградъ 1868;
 стр. 80 на 16-ны 2.—
Изложение на Ученіе-то на всеобща-та право-
 славна църква отъ В. Гетте. Прѣв. М. Д. Балабановъ.
 Цариградъ 1873; стр. 556 на 16-ны 15.—
Изгубено-то дѣте и Велисаріи — повѣсть,
 издавъ М. Прѣображенскій. Русчукъ 1870; стр. на 8-ны 7.—
Лидиска Хижа 3.—

К.

цѣна въ вроеше

- Кавкаскы-тъ Племъци* 3.—
- Календарие* за 1873 год. отъ П. Р. Блъсковъ. Виена, стр. 48. 1.—
- Календаръ Вльченъ* отъ П. Радовъ. Кіевъ, 6-то изданіе 1871; стр. 303 на 8-ны 18.—
- Календаръ Вльченъ* отъ Каролевъ. Цариградъ 1856; стр. . . 8.—
- Календаръ Нова мода* отъ П. Р. Славейковъ. Цариградъ 1875; стр. 68 на 16-ны 3.—
- Календаръ смьшенъ* отъ П. Р. Славейковъ. Цариградъ 1861; стр. 86 на 16-ны 5.—
- Календаръ* — Лѣтоструй за 1869—70—71—72—73—74—75 съ любопитно и полезно съдържаніе и много изображенія. Сички-тъ седемъ годишници ся продаватъ отдѣлно по забѣлжени-тъ си цѣни, а исцѣло отстъжнвать ся за 50.—
- Календаръ Писалищенъ* за 1875 год. отъ книгопечятишница-та на Іанко С. Ковачевъ и С-іе у Виена за-лѣпенъ двоелико на мукава за окачаніе 3.—
- Катихизисъ* Кратъкъ отъ І. Грѣвъ. Виена 1873; стр. 32 на 8-ны 150.—
- Катихизисъ пространенъ* отъ Филаретъ. Прѣвель Хр. Г. Дановъ. Виена 1869; 3-го издан. стр. 151 на 8-ны 8.—
- Книжници Българскы* отъ В. Априловъ. Одесса 1841; стр. 31 на 8-ны 3.—
- Кудкудлички* отъ Кр. С. Пишурка. Виена 1872; стран. 5.—
- Криворазбрана Цивилизація* смѣнина нозорищ-на игра въ петь дѣйствія отъ Д. П. Войничковъ. Букурещъ 1871; стр. 66 на 8-ны 450.—
- Краснописаніе* Х. Г. Дановъ. Пенца 1872; стр. 16 250.—
- Краткы приказскы за дѣца*, събраны отъ П. Р. Славейковъ. Царигр. 1870; стр. 80 на 16-ны 150.—
- Ключа на наука-та* или Всекидневни явленія въ природа-та появлены, отъ Д-ръ Брюера. Прѣвель Стеф. С. Бобчевъ. Цариградъ 1874; стр. 372 на 8-ны 20.—
- Кръсть-тъ Христовъ*. 30.—
- Кому трѣбва да върваме*. 30.—
- Катихизическы Поученія* отъ Рад. Путьятина 8.—

цѣна въ грошеве.

Книга Испавьдь. Цариградь 1859; стр. 127

на 8-ны

12.—

Л.

Лексиконъ Славено-Гръцко-Латинскы отъ Д-ръ
Миклошичъ. Вiena 1865; 2-ро изданіе допълнено въ
II свѣзкѣ, стр. 1171 на голѣмъ 8-ны 200.—

Логика кратка. Прѣвелъ І. Груевъ. Вiena 1861;
стр. 57 на 8-ны 3.—

Логика Кратка. Отъ Д-ръ Берона. Вiena 1861;
стр. 207 на 8-ны 8.—

Левъ-тъ, иносказателна приказка. Царигр. 1867 1.—

Лукреція Боржіа—Драма въ три дѣйствія отъ
В. Юго. Прѣвелъ К. Величковъ и Г. Николовъ Царигр.
1872; стр. 108 на 8-ны 7.—

Лодоиска—Поляшка Историч. Приказка. Прѣвелъ
П. Р. Славейковъ. Царигр. 1868; стр. 100 на 8-ны 3.1/2

Ловченскый Владика—Комедія, написана отъ
П. Икономовъ, Болградъ 1873; стр. 80 на 24-ны 3.1/2

М.

Марія Солдатска дъщеря. 1/4—

Млада Сибирянка отъ А. Екз. Царигр. 1851;
стр. 118 на 16-ны 3.—

Милкова Ревность, отъ Д. Блъсковъ. Русчюкъ
1873; стр. 38 на 8-ны 1.1/3

Метода—*Олендорфъ*, за изучваніе на френскый
языкъ. Прѣвелъ Зафирофъ. Вiena 1862; стр. 470 на 8-ны 40.—

Метода—Д-ръ F. Ahn, за изучваніе на френ-
скый языкъ. Прѣвелъ С. Радуловъ. Болградъ 1871; стр.
224 на 8-ны 8.—

Метода—Д-ръ F. Ahn, за изучваніе на Ромѣн-
скый языкъ. Прѣвелъ С. Радуловъ. Болградъ 1864; стр.
140 на 8-ны 4.50

Метода—Д-ръ F. Ahn, за изучваніе на Нѣм-
скый языкъ. Прѣвелъ Янко Славковъ. Букурещъ 1866;
стр. 102 на 8-ны 8.—

Молитвенникъ Българскый. Събранъ и издаденъ
отъ Д. Великовъ. Русчюкъ 1869; 128 стр. на 12-ны 4.—

Момина Китка. Полезна книга за всѣкого. Прѣ-
велъ К. Пиншурка. Вiena 1871; стр. 432 на 8-ны 20.—

Мазаніела, Исторія-та му—или осемъ деня
Българскый Народенъ Календаръ 1875. 16

- цѣна въ грошевъ
- царуваніе. Цариградъ 1869; стр. 74 на 16-ны 5.—
- Мерома* — Трагедія въ петь дѣйствій. Прѣвелъ
 П. Сръбровъ. Цариградъ 1872; стр. 76 на 8-ны 5.—
- Митарства съ наставленія*, прѣводъ Д. Ве-
 ликовъ. 8.—
- Митологія* отъ Жерузезъ. Прѣвелъ А. Г. Начевъ.
 Вiena 1873 стр. 159 на 8-ны съ 28 фигури въ текста 12.—

Н.

- Наводненіе Дунавъ*. Прѣвелъ С. Бобчевъ. Ца-
 риградъ 1871; стр. 48 на 8-ны 2.—
- Награденъ Подвигъ* — Драма въ три дѣйствія отъ
 Д. Филиповъ. Вiena 1871; стр. 86 на 8-ны 5.—
- Наука за Писнотворство и Стихотвор-
 ство* изработена отъ Петра В. Оджакова. Одесса 1071;
 стр. 142 на 8-ны 12.—
- Начялни книги за черковно чтение* 50.—
- Надиробно Пъніе* или послѣдованіе утрѣнное
 на Св. Велика сѣбота. Нарядилъ П. Панаретъ. Царигр.
 1866; стр. 42 на 8-ны 4.—
- Нещастна Фамилія* — Българска народна по-
 вѣсть отъ В. Друмевъ. Русчюкъ 1873; 11 издан. стр.
 116 на 8-ны 8.—
- Невѣлика и Свѣтославъ* — Драма въ петь дѣй-
 ствія. Отъ Костантинъ Величковъ. Царигр 1874; стр.
 123 на 8-ны 8.—
- Наставленія за възпитанія дѣца*. Цариградъ
 1870 15.—
- Наставленіе Христіанско* отъ Д. Великовъ 15.—
- Наставленіе за учители* отъ П. Р. Славей-
 ковъ. Царигр. 1870 7.—
- Нѣравственна Философія*. Прѣводъ отъ Ан-
 глійскій. Вiena 1870; стр. 160 на 8-ны 8.—
- Нѣравоученіе за дѣца-та*. Прѣвелъ С. Радуловъ
 Болградъ 1866; стр. 150 на 12-ны 5.—
- Насила оженена* — Комедія въ двѣ дѣйствія
 отъ Мольера. Прѣвелъ П. С. Бобевъ. Цариградъ
 1873; стр. 17. 2.—
- Невѣлика Романъ* 3.—

О.

Описаніе Географико-Историко-Статисти-

цѣна въ грошеве

еко на Татаръ-Назарджинска-та кааза, съ една харта и
аблица на стары памятници отъ Ст. Захаріевъ. Вiena
870; стр. на 8-ны 10.—

Описаніе на Св. градъ Іерусалимъ съ изобра-
женія. Вiena 1765; стр. 79 на 4-ны 15.—

Описаніе Св. Гора, пѣтни впечатленія на Н.
Благовѣщенскій, прѣв. Д. Енчевъ. Русчукъ 1872;
стр. 144 на 8-ны 10.—

Оправдателенъ отговоръ на статія-та Источ-
никъ и цѣль на Блѣг. Въпросъ. Прѣв. Н. Даміановъ.
Русчукъ 1882; стр. 40 на 8-ны 2½

Отечество и Любовь или отъ трънъ на глогъ,
юляшка прикаска. П. Р. Славейковъ. Цариградъ 1873;
стр. 126 на 12-ны 3½

Оплото-то на Іисуса Христа. Прѣвелъ Кр.
Штурка 5.—

Обряди при Вънчание и водосвященіе съ
рѣшавленіе нѣколко потрѣбни молитви. Прѣв. П. Грын-
аровъ и С. Робовскій. Русчукъ 1866; стр. 123 на 8-ны 8.—

Овчаръ-тъ или Благочестіе въ колиба. Прѣводъ
тъ Рускій, Одесса 1853; стр. 32 на 8-ны 2.—

П.

Павелъ и Виргилія. 6.—

Памела Оженена. Прѣв. Н. П. Г. Е. Цариградъ
851; стр. 56 на 12-ны 3.—

Памучна фабрика, съдружество-то и у Плов-
дивъ. Издадено отъ Дирекція-та на съдружество-то. Вiena
865; стр. 70 на 8-ны 4.—

Парастасъ-тъ напечатанъ съ изживеніе-то на
вмеонъ Петровъ. Русчукъ 1866; стр. 32 на 8-ны 1½

Писмовниче отъ С. Цоповъ и П. Аврамовъ. Рус-
чукъ 1870; стр. 55 на 8-ны 3.50

Писма за майка или ръководство за майки
къ да отхранватъ дѣтца-та си. Цариградъ 1870; 138
на 8-ны 5.—

Питомка или правила за поведеніе-то. Изд. Фр.
абіа. Изв. П. Р. Славейковъ. Царигр. 1867; стр. 32
на 24-ны 1.—

Послѣдни-тъ дни на Іисуса Христа. Прѣв. С.
вдузовъ. Болградъ 1867; стр. на 8-ны 6.—

- цѣна въ гроше
Политическа Икономія отъ Отона Хюбнера. Прѣ-
 велъ Н. Михайловскій. Цариг. 1868; стр. 64 на 8-ны 5.-
По въпроса за жени-тъ. Цариградъ 1869;
 стр. 124 на 12-ны 2.-
Правила върху живота на челоуька, отъ
 Ки/ца-та П. Р. Славейковъ. Царигр. 1871 стр. 30
 на 8-ны 1.-
Притчи Варлаамови, прѣв. М. Петровъ. Рус-
 чукъ 1868 стр. 103 7.-
Пчелица отъ П. Р. Славейковъ. Царигр. 1861;
 броеве 7 за 7.-
Пръви Познанія отъ І. Груевъ. Виена 1871:
 6-то изданіе стр. 32 на 8-ны 13.-
Пръва стъпка къмъ спасеніе-то 5.-
Пъсни Училищни. Виена 1874; стр. 24 на 16-ны 1.-
Пъсни Екзарха 5.-
Пъсни священи 5.-
Пъсны Народни събраны отъ Бр. Миладиновци
 Димитрій и Константина. Загребъ 1861; стр. 542 на
 голѣмы 8-ны 30.-
Пъсны Народни Македонскы Бугари книга
 пръва женске пѣсме. Скупію Стефанъ и Верковичъ;
 1860; стр. 373 на 8-ны 20.-
Пъсни Турскы съ Блѣгар. слова 5.-
Пъснопѣние или Черковно Вѣсточно пѣніе,
 съдържаще послѣдованіе-то на утрѣнни и на Антур-
 гійж-тж. Събрано отъ Т. Икономовъ. Цариградъ 1872;
 стр. 370 на голѣмы 8-ны 30.-
 Сжще-то заедно съ *Въскресникъ-тъ* 50.-
Пръсадъ на мѣдростъ-та. Прѣвела Рахмъ
 Т. Душановъ. Цариградъ 1869; стр. 80 на 16-ны 2.-
Поучителни рѣчи на стари-тъ философи
 Цариградъ 1854; стр. 140 на 32-ны 5.-
Пѣтешественикъ-тъ, прѣводъ отъ А. Л. Л.
 стр. 215 на 12-ны подвѣзанъ 8.-
Пѣтуваніе около свѣта. Прѣвелъ Стефанъ С.
 Бобчевъ. Цариградъ 1873; стр. 320 на 8-ны 12.-
Правила за сродства-та. Прѣвелъ Василь Х.
 Ивановъ. Едирне 1872. 5.-
Послѣдни-тъ дни на Помбел отъ Е. Л. Бул-
 веръ, прѣвелъ Н. Михайловскій. Цариградъ 1870; стр.

24 на голѣмы 8-ны	цѣна въ грошеве.
<i>Писмовникъ, малькъ Бѣмарскый, съставиъ</i>	23.—
<i>Михаиловскый. Русчукъ 1768; стр. 64 на 8-ны</i>	5.—

Р.

<i>Рада Ключарка-та или жлевоуста жена.</i>	
<i>аредилъ Ил. Р. Бѣсковъ. Русчукъ 1873; стр. 32 на 8-ны</i>	2 1/2
<i>Разговоръ между двама пріятели.</i>	—50
<i>Разговоръ Фр. Бѣмарскый, отъ А. Гранитскый</i>	5.—
<i>Различни познанія за дѣца, отъ Д-ръ Ив. Бо-</i>	
<i>ровъ. Віена 1865; стр. 64 на 8-ны</i>	3 1/2
<i>Разни и полезни наставленія</i>	5.—
<i>Рахилинъ Плачъ отъ Кр. С. Ишурка</i>	5.—
<i>Робинзонъ, съкращенный отъ І. Груева. Бѣлг.</i>	
<i>855; стр. 73 на 32-ны</i>	1.50
<i>Робинзонъ. Прѣводъ П. Р. Славейковъ. Цари-</i>	
<i>градъ 1869; стр. 144 на 16-ны</i>	5.—
<i>Ружници или рѣдъ книжки за жени-тъ, изда-</i>	
<i>аны отъ П. Р. Славейковъ. Кн. І.; Цариградъ 1871;</i>	
<i>стр. 32 на гол. 8-ны</i>	4.—
<i>Ръчникъ Френско-Бѣмарскый отъ Д-ръ Ив. Бо-</i>	
<i>ровъ. Віена 1872; изданіе второ, оправено; стр. 525</i>	
<i>на голѣмы 8-ны</i>	54.—
<i>Ръчникъ Бѣмарскый-Френско отъ Д-ръ Ив.</i>	
<i>огоровъ. Віена 1871; стр. 507 на голѣмы 8-ны</i>	45.50
<i>Рѣководство за праваніе вино отъ Г. Драга-</i>	
<i>ова. Віена 1873; стр. 93 на гол. 8-ны</i>	7.—
<i>Рѣководство за употребленіе на глобуси-тъ.</i>	
<i>рѣвелъ К. Ив. Тръновскый. Цариградъ 1869; стр. 51</i>	
<i>на 16-ны</i>	2.50
<i>Риторика, кратка. Прѣвелъ Ф. Велевъ. Віена</i>	
<i>873; стр. 64</i>	5.—
<i>Русалка-та — Драма отъ Александра Пушкина.</i>	
<i>рѣвелъ К. Великовъ. Цариградъ 1873; стр.</i>	1.—
<i>Раскази за старовръменны-тъ хора. Прѣ-</i>	
<i>дъ отъ Русскы. Букурещъ 1874;</i>	
<i>І. за Стари-те Индійци и Египтяне стр. 76 на 8-ны</i>	5.—
<i>II. за Стари-те Финикийцане, Ассиріяне и Перси ст. 54</i>	3.—
<i>III. за Стари-те Гръци. Стр. 114 на 8-ны</i>	7.—
<i>IV. за Стари-те Римляне. Стр. 82 на 8-ны</i>	5.—
<i>V. за Стари-те Евреи и Китайци. Стр. 72 на 8-ны</i>	4.—

С.

- Самоучитель за френскый языкъ* отъ Ив. П. Чоранчиевъ. Букур. 1863; 8.
- Самоучитель за Турскы языкъ* отъ Т. Хрулевъ. Вiena 1861 1
- Св. Димитрія Солунскыя и Македонскы-тъ Славяни*, отъ П. Славейковъ. Цариградъ 1868 2
- Село Златарница*. Отъ Ю. Неновъ. Вiena 1870; стр. 120 на 8-ны 5
- Сирота Цвѣтана*, отъ І. Груевъ. Цариградъ 1858; стр. 22 на 4-ны 3
- Слова* отъ Архимандрита Филарета Варненскый. Цариградъ 1861; стр. 44 на 8-ны 3
- Слова и Поученія*, Недѣлни и Праздничны, извлѣчены изъ творенія-та на черк. проповѣдници. Вiena 1868. 15.
- Часть I, стр. 156 на 8-ны 20.
- Часть II, и 291 на 8-ны 15.
- Словестность* съ примѣри за упражненіе, отъ Д. П. Войниковъ. Вiena; стр. 332 на 8-ны 16.
- Словарь Френско-Турско-Българскый* отъ Стефанъ П. Илиевъ и Дима В. Храповъ. Русчукъ. 1868; стр. 187 на осмины подвѣзанъ 20.
- същый неподвѣзанъ 15.
- Сборникъ отъ образци за изучаваніе на старобългарскый языкъ*. Прѣведенъ и събранъ отъ Ив. П. Момчиловъ. Вiena 1865; стр. 153 на осмины 10.
- Сборникъ* отъ Ивни и Прикаски народни, събранъ отъ Лачковъ и Аастарджиевъ. Русчукъ 1871; стр. 118 на 12-ны 5.
- Сборникъ* Българскый народенъ, събранъ отъ В. Чолаковъ. Болградъ 1872; стр. 308 на голѣмы осмины 22.
- Сборникъ* отъ Разни съчиненія. Отъ Д. П. Войниковъ. Цариградъ 1860; стр. 227 на осмины 15.
- Слова* сказани на Платіона Търновскы у Свищовъ отъ С. Поповъ. Русчукъ 1872; стр. 40 на 8-ны 2.
- Славяни-тъ и Българи-тъ*, исторически разсказъ отъ А. Л. Лонгъ. Цариградъ 1870; стр. 60 на 16 2.
- Споминъ на тысячелѣтіе-то*. Царигр; 1869 стр. 16 на 16-ны
- Сиромашъ Богданъ* или способъ за обогативаніе.

цѣна въ грошеве.

Цариградъ 1869	1.—
<i>Сръчелива Маринка</i> отъ Николай Поповъ. Рус- чукъ 1872	5 1/2
<i>Съновникъ</i> , прѣдвѣщаніе Царигр. 1870; стр. 109	5.—
<i>Слова и Проповѣди</i> отъ Д. Блъсковъ. Букурещъ 1863; на осмины	2 1/2
<i>Смъртъ-та на князь Потемкина</i> — Трагедія въ три дѣйствія. Прѣвелъ А. Шоновъ, Царигр. 1863; стр. 36 на осмины	2.—

Т.

<i>Телемахъ</i> , приключенія-та му отъ Фенелона. Прѣвелъ Н. Михайловскій. Царигр. 1873; стр. 402	20.—
<i>Три приказки за дѣтца</i> , отъ П. Р. Славейковъ. Цариградъ 1870; стр. 76 на 16-ны	2.—
<i>Търговскы Законникъ</i> , прѣводъ отъ С. Д. По- шова. Русчукъ 1867; стр. 468 на голѣмы осмины	15.—
<i>Три повѣсти</i> за дѣца-та, отъ Р. Блъсковъ. Ца- риградъ 1860; стр. 128 на осмины	5.—
<i>Таблицы Взаимоучителны</i> на брой 36 нагѣ- щени на кори (мукави) за да могатъ да ся окачвать, соть Хр. Г. Дановъ. Віена 1862	100.—
сжщи-тъ ненагѣщени	50.—
<i>Търговско Рѣководство</i> . Прѣв. А. Граинскій. Царигр. 1858; стр. 749 на осмины	30.—

У.

<i>Упражненіе за Френскыя языкъ</i> , прѣвелъ С. Поповъ. Русчукъ 1870; стр. 123 на осмины	7.—
<i>Учебникъ за Българскій языкъ</i> , прѣведень отъ С. Радуловъ. Болградъ 1863; стр. 150 на осмины	10.—
<i>Училище за дѣца</i> . Царигр. 1852; стр. 185 на 8.	3.50

Ф.

<i>Ферманъ</i> Царскій за Блъг. черкова, на брошури	.50
<i>Ферманъ</i> Царскій за Блъг. черкова, стениць	.50
<i>Физика</i> отъ А. Гано, прѣвелъ І. Груевъ. Віена 1869; стр. 616 на 8-ны съ 368 хубави фигури въ текста.	40.—
<i>Физика</i> , рѣководство съставено отъ Нв. Н. Гю- зелень. Віена 1874; стр. 458 на 8-ны съ 292 чъртежа въ текста.	30.75
<i>Физика</i> отъ Д. Шубертъ, прѣвелъ І. Груевъ. Віе- на 1872; стр. 192 на 8-ны съ 76 фигури	12.—

цѣна въ грошеве.

- Физико-Химія* отъ Д-ръ Беронъ. Парисъ 1868;
стр. 334 на 8-ны (на френскы) 30.—
- Халима* часть I. печ. отъ П. Джамджиевъ въ Бу-
курещъ 1865; стр. 200 на 8-ню 10.—
- Халима* часть II, печ. отъ П. Мжизовъ, стр.
157 на 8-ны 10.—
- Хитъръ Петъръ* книжка I, отъ П. Р. Бла-
ковъ. Русчукъ 1873; стр. 16 на 8-ны 15
- Хубава Янка* — Любопитна приказница. Цари-
градъ 1869; стр. 20 на 12-ны 5—
- Хатъ-и-Хумаюнъ*. Четенъ на 18-й Февр. 1856;
стр. 15 5.—
- Химія* отъ М. Ивановъ. Прѣвелъ С. Д. Въже-
новъ. Вiena 1872; стр. 115 на 8-ни съ 10 фигури въ
текста 8.
- Химія* Селско-стунанска. Прѣвелъ Д. Енчевъ.
Русчукъ 1871; стр. 171 на 8-ны 15

Ц.

- Цариградски Потайности*, часть I. Прѣвелъ
П. Р. Славейковъ. Цариградъ 1869; стр. 141 на 8-ны
- Цариградски Потайности*, часть II. Цариградъ
1869; стр. 156 на 8-ны
- Цвѣтана*—Драма, прѣвелъ П. Д. Дебрепский
- Цуй Философъ*—отъ книга чювствителнаго че-
ловѣка, прѣвелъ П. В. Оджакъвъ. Русчукъ 1865; стр.

Ч. Ш. Ю.

- Четеница I-ва* за въ първоначални училища отъ
А. Цаневъ. Вiena 1874; изданіе 3-ге, стр. 61 на 8-ны
съ 34 изображенія въ текста
- Четеница II-ра* за ученици въ главни училища
събралъ и наредилъ Хр. Г. Дановъ. Вiena 1874;
114 на 8-ны, съ 25 изображенія въ текста
- Читанка* за приготвяніе къмъ Грамматика-та
брана отъ Т. Икономовъ. Вiena 1874; стр. 136 на 8-ны
- Чернопосящата Господжа*. Прѣв. Ю. Не-
Цариградъ 1857; стр. 52 на 12-ны
- Черти отъ Американскій животъ*. Прѣ-
Н. Михайловскій. Цариградъ 1868; стр. 85 на 8-ны
- Читанка* отъ П. Р. Славейковъ
- Читанка* за Черковно чтеніе

Шелководство, прѣв. З. Княжескыи. 11
1 08 на 8-ны

Юстина—Драма въ три дѣйствія отъ Т. Х. Стап-
Русчукъ 1871; стр. 40 на 8-ны

4.—

Черковни книги.

Часословъ червенословъ и подвѣзанъ; стр. 104

Часословъ « Московскы; стр. 306

Мѣсяцословъ « Московскы; стр. 360

Псалтирь « Московскы; стр. 360

Служебникъ « Московскы; стр. 156

Трѣбникъ « ; стр. 778

Евангеліе, печатано отъ А. Екзарха въ Царигр.
1858; стр. 316 на голѣмъ форматъ.

Апостолъ печатанъ отъ истаго въ Цариградъ
1856; стр. 426 на 4-ны

Типекъ, Московскый

Типекъ, Цариградскый

Молитвословъ Московскый

Трїодъ

Пендикостаръ

Псалтирь Сльдованная

Миней общъ и праздниченъ

Миней цѣло тѣло 12 экземпляра

Промолотія

Новый Заветъ на Славянскый

Новый Заветъ на Българ. языкъ въ различни формати.

Вѣтхый Заветъ на Славянскый

Вѣтхый заветъ на Българскый въ три части.

Библиа.

Періодически Списанія.

Български Книжници издавани въ Цариградъ
прѣзь 1858—59—60—61 год. отъ Българ. Народна книж-
нипа, дваждь на мѣсяца по 56 стр. на 4-ны; всяко го-
дишно теченіе състои отъ по 24 такива книжки, а три-
тѣ годишнии теченія ся продавать ицѣло въ чисти монети 315.—

Читалище—Поврѣменно Списание. Издава ся отъ
Българско-то Читалище въ Цариградъ; излиза дваждь на мѣсяца.

Година I — 1870— стр. 782 на 4-ны чисти пари 60.—

Година II — 1871— стр. 1142 на 4-ны « « 80.—

Година III — 1872— стр. 1154 на 4-ны « « 80.—

60.

6-

[illegible]

Содержание: — Описание местности, в которой
находится станция, и ее значение для Б.
и К.

1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	2069	2070	2071	2072	2073	2074	2075	2076	2077	2078	2079	2080	2081	2082	2083	2084	2085	2086	2087	2088	2089	2090	2091	2092	2093	2094	2095	2096	2097	2098	2099	2100	2101	2102	2103	2104	2105	2106	2107	2108	2109	2110	2111	2112	2113	2114	2115	2116	2117	2118	2119	2120	2121	2122	2123	2124	2125	2126	2127	2128	2129	2130	2131	2132	2133	2134	2135	2136	2137	2138	2139	2140	2141	2142	2143	2144	2145	2146	2147	2148	2149	2150	2151	2152	2153	2154	2155	2156	2157	2158	2159	2160	2161	2162	2163	2164	2165	2166	2167	2168	2169	2170	2171	2172	2173	2174	2175	2176	2177	2178	2179	2180	2181	2182	2183	2184	2185	2186	2187	2188	2189	2190	2191	2192	2193	2194	2195	2196	2197	2198	2199	2200	2201	2202	2203	2204	2205	2206	2207	2208	2209	2210	2211	2212	2213	2214	2215	2216	2217	2218	2219	2220	2221	2222	2223	2224	2225	2226	2227	2228	2229	2230	2231	2232	2233	2234	2235	2236	2237	2238	2239	2240	2241	2242	2243	2244	2245	2246	2247	2248	2249	2250	2251	2252	2253	2254	2255	2256	2257	2258	2259	2260	2261	2262	2263	2264	2265	2266	2267	2268	2269	2270	2271	2272	2273	2274	2275	2276	2277	2278	2279	2280	2281	2282	2283	2284	2285	2286	2287	2288	2289	2290	2291	2292	2293	2294	2295	2296	2297	2298	2299	2300	2301	2302	2303	2304	2305	2306	2307	2308	2309	2310	2311	2312	2313	2314	2315	2316	2317	2318	2319	2320	2321	2322	2323	2324	2325	2326	2327	2328	2329	2330	2331	2332	2333	2334	2335	2336	2337	2338	2339	2340	2341	2342	2343	2344	2345	2346	2347	2348	2349	2350	2351	2352	2353	2354	2355	2356	2357	2358	2359	2360	2361	2362	2363	2364	2365	2366	2367	2368	2369	2370	2371	2372	2373	2374	2375	2376	2377	2378	2379	2380</
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	--------

20

Содержание: 1. Описание местности. 2. Описание населения. 3. Описание хозяйства. 4. Описание культуры. 5. Описание промышленности. 6. Описание торговли. 7. Описание транспорта. 8. Описание связи. 9. Описание здравоохранения. 10. Описание образования. 11. Описание культуры и досуга. 12. Заключение.

RE-8 IN 267

PH-501 PH-502

— 1872 — стр. 288 на

1953 — стр. 288 на 8-ны

...и другие

знаменити лица	цѣна въ грошеве.
	10.—
<i>Шеста годишнина</i> —1874— стр. 256 на 8-ны	
съ изображенія по Всемирно-то Виенско изложене	10.—
<i>Седма годишнина</i> —1875— на коя-то четемъ сега	10.—
<i>Напрѣдѣкъ</i> — нарѣчни книжки за онѣзи, кои-то	
железаятъ наука и успѣхъ, написани отъ А. С. Цановъ.	
<i>Книжка I</i> — какъ да ся учатъ уроци. Виена	
и 1873; стр. 35 на 8-ны	2.—
Книжка II— <i>Напрѣдване</i> чрезъ прочитаніе.	
Виена 1873; стр. 34 на 8-ны	2.50
Книжка III— <i>Врѣмя-то е наука и богатство.</i>	
Виена 1874; стр. 47. на 8-ны	2.50
<i>Книжница за народа</i> — редъ книжки избрани по	
свое-то полезно съдържаніе и посвятени роду на просвѣще-	
ніе. Издадени отъ Книжарница-та Хр. Г. Дановъ и С-іе.	
Книжка прѣва— <i>Въздушни явленія.</i> Виена 1874;	
2-ро изданіе стр. 59 на 8-ни	2.—
Книжка втора— <i>Земя и Небо.</i> Виена 1872; стр.	
42 на 8-ни	1.50
Книжка трета— <i>Трудъ-тъ е челоуѣку длѣж-</i>	
<i>ность и благодать.</i> Виена 1873; стр. 93 на 8-ны	3.—
Книжка четвърта— <i>Учитель Добре.</i> Виена 1873;	
стр. 92 на 8-ни	4.—
Книжка пета— <i>Храна-та споредъ здравіе-то</i>	
<i>и хубостъ-та.</i> Виена 1873; стр. 32 на 8-ны	2.—
Книжка шеста— <i>Храненіе свилени буби,</i> Виена 1873;	
стр. 23 на 8-ны	1.—
Книжка седма— <i>Млада Майка.</i> Виена 1874;	
стр. 122 на 8-ны	6.—
Книжка осма — Орѣдія-та спорядъ здравіе-то и	
хубоста. Виена 1874; стр. 34.	2.—

Земеописателни карти.

1. *Стенин Землеописателни карти*, съставени по най-нови и вѣрни извори, на брой шестъ, на голѣмина: 1 метръ надлъжъ и 70 сантиметра наширь; отпечатани на чиста бѣла и дебела хартія, и прѣдопрѣдѣлени за употрѣбеніе у Бълг. училища. Виена 1874.

- 1) *Карта за двѣ-тъ полжклѣба на земя-та.* 25.—
- 2) *Карта на Европа* 25.—
- 3) *Карта на Азія* 25.—

4) Карта на Африка	цѣна въ гроше
5) Карта на Америка	25.
6) Карта на Аустралиа	25.
Цѣна-та на всички-тъ вкупъ е	25.
	150.

2). *Карта за свѣти-тъ мѣста* на четири листа налѣпени на платно. Вiena 1870. 40.

Тая карта ся прѣпорѣча на млади-тъ ученици, що учатъ Св. Исторія на вѣтхый и новый завѣти и на святиици. У нея има забѣлѣжені почти всички мѣста, кои-то ся смянуватъ у Св. Писаніе, заедно съ планъ-тъ на пѣтя за годишно-то странствуваніе на Евреи-тъ изъ пустиня-та, и на на Іерусалимъ, какъ-то е билъ въ първи-тъ врѣмена Христіанство-то.

3) *Карта на Европейска Турція* заедно съ прѣдѣли-тъ ѿ страни, съ плана на Босфора, на Цариградъ на Дарданелскый протокъ и на всички желѣзници направени или само проектирани. Гравирана на четири голѣми листа надлъжъ $1\frac{1}{2}$ метръ, ширинъ 1 метръ. Не налѣпена гр. 100. Налѣпена < 120.

Налѣпена и надпишена въ казѣнъ < 130.

Тая карта е изработена по най-нови и вѣрни карти е допълнена отъ съборани частни познанія; тя ся прѣпоуцѣна на учители и ученици, на пѣтници и търговци, като пѣлна отъ колко-то до сега сѣ ся явили за тая дръжава то за добра наша честь ся счита за наше отечество.

Атласи.

1). *Землеописателенъ учебенъ атласъ*, състои отъ карти, съставенъ отъ Хр. Г. Дановъ. Вiena 1874. 1. Ав. жыл. 5. Тоя Атласъ съдържа: 1) карта за исчислително земно-то описаніе; 2) Геоописателна карта на земно-то кълбо; 3) Геоописателна карта на земно-то кълбо; 4) Геоописателна карта на Европа; 5) Карта за Европа въ гражденъ прѣгледъ; 6) Карта за Европейска Турція; 7) За Италия; 8) За Испанія и Португалія; 9) За Франция; 10) Геоописателна карта за Германия; 11) за Германия, Холандія, Белгія; 12) за Австрія; 13) за Велика Британія; 14) за Швеція и Норвегія; 15) за Руссія; 16) Геоописателна карта за Азія, въ Гражданскый прѣгледъ; 18) за Африка; 19) за Сѣверна-Америка; 20) за Съединени-тъ Дръжави.

Сѣверна-Америка—Мексико, Срѣдня Америка и Западна Индія; 21) за Южна-Америка; 22) за Австралія и Великій океанъ; 23) Сравненіе дѣлинина-та и широчина-та мѣжду по-главни-тъ рѣки и височина-та между по-главни-тъ планини по земно-то кълбо; 24) Желѣзници и морскы пѣтица по Европа. На друга-та страна на тая послѣдня карта ся намирать планове-тъ на вѣчки по-главны градове въ Европа.

2) *Малкъ учебенъ Землеописателенъ Атласъ* състоящъ отъ 9 карти извадени отъ горній Атласъ. Отъ Хр. Г. Дановъ. Віена 1865. 20.—

3) *Анатомический Атласъ*, състоящъ отъ четири карти, кои-то прѣдставятъ (почти въ Естествена величина) слѣдующи-тъ органи отъ человѣческій съставъ: 1° Костника; 2° Мускули-тъ; 3° Пищеварителный устрой; 4° орѣдія-та на кръвообращеніе-то и динаніе-то; 5° Нервическа-та система и орѣдія-та на чювства-та. Цѣна въ чисти пари гр. 100.—

 Зарѣчани прѣзь Книжаринца-та могатъ да ся доби-
ять и различни други карти и атласи по Исторія-та, Геогра-
фія-та и Естествени-тъ науки.

Земни кълба, Планетаріи и Лунаріи.

I. *Земно кълбо* на величина отъ 6 сантиметра, прѣчникъ (діаметръ-тъ) да ся врьти въ зодіакъ и меридіанъ. Цѣна гр. 40.—

II. *Земно кълбо* на величина отъ 9 сантиме-
тра, прѣчникъ въ зодіакъ и меридіанъ. Цѣна гр. 70.—

III. *Земно кълбо* на величина отъ 12 сантиме-
тра, прѣчникъ въ зодіакъ и меридіанъ. гр. 100.—

IV. *Земно кълбо* на величина отъ 16 сантиме-
тра, прѣчникъ съ зодіакъ и меридіанъ и въ основаніе-
то си съ компасъ.— Цѣна гр. 170.—

V. *Земно кълбо* въ прѣчникъ отъ 22 сантим.
такожде въ зодіакъ и меридіанъ и съ компасъ Цѣна гр. 270.—

VI. *Земно кълбо* съ прѣчникъ отъ 32 саит. въ
меридіанъ и зодіакъ и съ компасъ. Цѣна гр. 350.—

Планетарія, коя-то ся подкарва въ движеніе посред-
ствомъ механизъмъ, навиванъ съ ключъ или съ рѣка за да
прѣдстави 1° заобикаляніе-то на планети-тъ: *Меркуръ Ве-*
нера, Земя и Марсъ около слънце-то; 2° депоноцио-то врь-
теніе на земя-та около сѣ-та си; 3° заобикаляніе-то на мѣся-
чина-та около земя-та и 4° какъ ставать затмѣнія-та на слън-
це-то и мѣсячина-та. Цѣна гр. 500.

цѣна въ грошове.

Лунарія, коя-то ся подкарва въ движеніе посрѣдствомъ механизмъ навиванъ съ ключъ или съ ржка за да прѣдстави 1^о заобикаляніе на месѣчина-та около земята и около слънце-то; 2^о затмѣнія-та на мѣсячина-та и на слънце-то. Цѣна гр. 300.—

Образи на Св. Кирила и Методія, печат. съ двѣ

Образи Ликове и Портрети.

бои на чиста, бѣла и дебела Хартія безъ крѣжило	8.—
Сѣщи-тѣ образи, печатани съ осемъ бои	10.—
“ “ съ златно крѣжило	20.—
Ликъ-тъ на Райна Княгиня: посрѣщаніе-то съ бра-та си	10.—
“ “ “ ” утѣшаема въ пещер. отъ Воина	10.—
Ликъ-тъ на Крума	35.—
“ “ Аспаруха	35.—
“ “ влизаніе-то Симеоново у Цариградъ	30.—
Портретъ-тъ на Н. И. В. Султанъ-тъ	15.—
Портретъ-тъ на Н. Б. Българ. Екзархъ Антимъ I,	3.—

 Освѣнъ горѣзабѣлѣжени-тѣ книги, Книжарница-та взема да расправа и всякакви Български книги чуждо изда-ніе съ една опрѣдѣлена коммисіона. Освѣнъ туй тя пріема поржčky да доставя книги на чужди язици и съ половинъ прѣдплатена стойность на сѣка поржчка. Чрѣзъ нея могатъ да ся добиятъ сякаквы видове хартіи за писаніе, писалки, мастила, пликове, воскъ за запечатваніе и всякаквъ матеріялъ потрѣбенъ за писалище.

 Поржчани прѣзъ Книжарница-та могатъ да ся добиятъ на твърдѣ умѣрена цѣна, Физически и Химически апарати, Минералогически сбирки, Хербаріуми, Геометрически орѣдія и други училищни пособия.

БЪЛГАРСКА-ТА ПЕЧАТНИЦА

ІАНКО С. КОВАЧЕВЪ & СІЕ

Виена, Райхсратсплатцъ 2.

Препоръчва ся на българска-та публика и приема всякакви
Учебници, Обявления, Циркулари,
писма и пр. книги

ЗА ПЕЧАТАНИЕ

съ черни, златни, сребрени боц, като обѣщава най-добра послуга
добро и бързо печатание съ умѣрени цѣни.

Предприема подъ сигурни условия
ИЗДАВАНИЯ
на

периодически списания, седмични и катадневни
ВѢСТНИЦИ.

Приема заръжки
ксилографически и литографически.

Доставя всички потребности
ЗА ПЕЧАТАНИЕ.

Наша-та Печатница има всички черковни бѣкви
Бѣ състояние е да печати всякакви черковни
книги съ титли и безъ титли—съ червенослова

Кондиции и послуга износи.

Ianko S. Kovachev & Co.

